

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

ဆန်စပါးကဏ္ဍ

ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

၂၀၁၅-၂၀၁၉

Myanmar Ministry of Commerce

မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန

International Trade Centre

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

ဆန်စပါးကဏ္ဍ

ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

၂၀၁၅-၂၀၁၉

Myanmar Ministry of Commerce

မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန

International Trade Centre

နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာသည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ တရားဝင် အသိ အမှတ်ပြုမဟာဗျူဟာစာတမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာနှင့်ပတ်သက်၍ စုံစမ်းမေးမြန်းလိုလျှင် အောက်ပါလိပ်စာသို့ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက် နိုင်ပါသည်-

မြန်မာကုန်သွယ်မှုနှင့်တင်ရေးအဖွဲ့
စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
ရုံးအမှတ် ၃၊ ဇေယျဌာနီလမ်း
နေပြည်တော်
တယ်လီဖုန်း +၉၅ ၆၇ ၄၀၈၄၉၅
ဖက်စ် +၉၅ ၆၇ ၄၀၈၄၂၄
အီးမေးလ်- nesmyanmar@gmail.com

ဤမဟာဗျူဟာအား တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ၊ အားလုံးကိုဖြစ်စေ ပုံစံတစ်မျိုးမျိုးဖြင့် သို့မဟုတ် နည်းလမ်း တစ်ခုခုဖြင့် ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်း၊ ဖြန့်ချိခြင်း သို့မဟုတ် တစ်ဆင့်ပေးပို့လွှဲပြောင်းခြင်းကို ပြည်ထောင်စု သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်မရရှိဘဲ ဆောင်ရွက်ခွင့် မရှိပါ။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာကို နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန (ITC) ၏ လုပ်ငန်းစဉ်၊ နည်းလမ်းနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာအကူအညီများ အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ပြုစု ဖော်ထုတ် ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤစာအုပ်တွင်ပါဝင်သော အမြင်အာဘော်များသည် ITC ၏ တရားဝင် အယူအဆ၊ သုံးသပ်ချက်များကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ဤစာတမ်းအား ITC မှ တရားဝင် တည်းဖြတ် ပြင်ဆင် ထားခြင်း မဟုတ်ပါ။

အဆင်အပြင် - Jesus Ales – www.sputnix.es
ဓာတ်ပုံများ - © William Thatcher Dowell

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန (ITC) သည် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှုအဖွဲ့အစည်းနှင့်ကုလသမဂ္ဂတို့၏ ပူးတွဲ အေဂျင်စီဖြစ်သည်။

လိပ်စာ - ITC ၅၄-၆၅၊ rue de Montbrillant ၁၂၀၂ ဂျီနီဗာ၊ ဆွစ်ဇာလန်
စာတိုက်သေတ္တာ - ITC Palais des Nations ၁၂၁၁ ဂျီနီဗာ ၁၀၊ ဆွစ်ဇာလန်
တယ်လီဖုန်း - +၄၁-၂၂ ၇၃၀ ၀၁၁၁
ဖက်စ် - +၄၁-၂၂ ၇၃၃ ၄၄၃၉
အီးမေးလ် - itcreg@intracen.org
အင်တာနက် - <http://www.intracen.org>

အသိအမှတ်ပြုဖော်ပြချက်

အောက်ပါ ဆန်စပါးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာပုံစံများသည် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ (National Export Strategy- NES)တွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍ တစ်ခုအနေဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ NES သည် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ ပံ့ပိုးမှု၊ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ဦးဆောင်မှု၊ ဂျာမန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရ စီးပွားရေး ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးဌာန (BMZ) ၏ ဂျာမန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး အဖွဲ့အစည်း (GIZ) နှင့် ပူးပေါင်း၍ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာထောက်ပံ့ကူညီမှုနှင့် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု ဗဟိုဌာန (International Trade Centre-ITC) တို့၏ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အကူအညီများဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ပူးပေါင်း ညှိနှိုင်းပံ့ပိုးပေးမှု မြန်မာကုန်သွယ်မှု မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့ - မြှင့်

- ဦးဆောင်စိုး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (NES ဦးဆောင်သူ)
- ဒေါ်နော်မူတာကပေါ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
- ဒေါ်သီတာဝင်းဌေး၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး
- ဒေါ်မြမြစိန်၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး

ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန-

- ဒေါ်ရွှေစင်ကို၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး

ဆန်စပါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့တာဝန်ခံညှိနှိုင်းရေးမှူး

- ဦးလွင်ဦး၊ အကြံပေး၊ လယ်ယာစီးပွားအများပိုင်ကော်ပိုရေးရှင်း (MAPCO)

ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ဆန်စပါးကဏ္ဍဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်များ

ဒေါ်တင်တင်မြင့်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနဌာန။	ဦးသတိုးဟိန်း၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ MFSPEA
ဦးစိန်သွင်	ဒေါက်တာစိုးထွန်း၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ MFA
ဦးတင်ဆန်း၊ ဦးစီးအရာရှိ၊ MoC	ဦးလူမော်မြင့်မောင်၊ တွဲဘက်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး MRF
ဒေါ်နီလာစိုး၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးအောင်ဇော်ဦး၊ တွဲဘက်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး MRF
ဒေါ်တင်ချိုဦး၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးအာယု၊ တွဲဖက်စာရင်းစစ်၊ MRF
ဦးတိုးမြင့်၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးအုန်းဟန်၊ CEC ၊ MRF
ဦးစိုးအောင်၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးလှိုင်စိုး၊ CEC ၊ MRF
ဦးမြင့်လွင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးဝေယံတင့်ဆန်း၊ CEC ၊ MRF

ဦးထွန်းအောင်ဇော်၊ ဦးစီးအရာရှိ၊ MoC	ဦးနေလင်းဇင်၊ CEC ၊ MRF
ဦးဘသန်း၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးအောင်ကျော်စိုး၊ CEC ၊ MRF
ဒေါ်ရီရီဝင်း၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးရှုကြိန်၊ အကြီးတန်းအကြံပေး၊ MAPCO
ဒေါက်တာ မောင်အောင်၊ အကြံပေး၊ MoC	ဦးဖေကိုဦး၊ JICA ၊ TTI
ဦးညီညီအောင်၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဒေါ်မူမူလှိုင်၊ MOB ဘဏ်
ဦးမြင့်ဝေ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	အေးချစ်ပိုင်
ဦးအောင်ကျော်မြင့်၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးကောင်းမြတ်ဟန်၊ သုတေသနအရာရှိ၊ MMRD
ဦးကျော်ဇာနည်ဝင်း၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးအောင်မြင့်၊ ဘဏ္ဍာရေးမှူး၊ MRF
ဒေါ်ဖြူဖြူဝင်း၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးမျိုးသူရအေး၊ CEC ၊ MRF
ဒေါ်သီတာဝင်းဌေး၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ MoC	ဦးဝေယံတင့်ဆန်း၊ CEC ၊ MRF
ဒေါ်သိန်းသိန်းမော်၊ လက်ထောက်မန်နေဂျာ၊ MoA-DAR	ဦးမျိုးအောင်ကျော်၊ CEC ၊ MRF
ဒေါက်တာကျော်ကျော်အေး၊ CEC ၊ MRF	ဒေါ်ချိုချို၊ MRF
ဦးစိုးမောင်၊ MRF	

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန

Carlos Griffin	နိုင်ငံတကာအကြံပေးနှင့် စာရေးသူ
Darius Kurek	အကြီးတန်းအရာရှိ၊ ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ
Charles Roberge	တွဲဘက်အကြံပေး၊ ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ
Sumana Sarkat	Exim Bank of India (ITC ၏မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်သူ)
Ms. Marnie McDonald	အယ်ဒီတာ

အတိုကောက်စာလုံးဖွင့်ဆိုချက်များ

CAGR	compound annual growth rate (နှစ်စဉ်တိုးတက်မှုနှုန်းပေါင်း)
DICA	Directorate of Investment and Company Administration (ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန)
EU	European Union (ဥရောပသမဂ္ဂ)
GAP	good agricultural practices (ကောင်းမွန်သည့်စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ချက်များ)
GDP	gross domestic product (ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှု)
HS	Harmonized Commodity Description and Coding System (a.k.a. Harmonized System) လိုက်လျောညီထွေရှိသောကုန်ပစ္စည်းဆိုင်ရာအသုံးအနှုန်းနှင့်သတ်မှတ်သည့်(ကုဒ်)စနစ်
HYV	high-yielding varieties (ထုတ်လုပ်မှုနှုန်းမြင့်မားသည့်ကုန်စည်အမျိုးအစားများ)
LDC	least developed country (ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအနိမ့်ဆုံးနိုင်ငံ) MAPCO Myanmar Agribusiness Public Corporation (မြန်မာနိုင်ငံလယ်ယာစီးပွားရေးအများပိုင် ကော်ပိုရေးရှင်းလီမိတက်)
MCBA	Myanmar Customs Brokers Association (မြန်မာနိုင်ငံအကောက်ခွန်ရှင်လင်းရေးအသင်း)
MEC	Myanmar Export Council (မြန်မာ့ပို့ကုန်ကောင်စီ) MFSPEAMyanmar Fertilizer, Seed, and Pesticide Entrepreneurs Association (မြန်မာနိုင်ငံဓာတ်မြေဩဇာ၊ မျိုးစေ့နှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆေးဝါးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း)
MIC	Myanmar Investment Commission (မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကော်မရှင်)
MITS	Myanmar Inspection and Testing Services (မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်ပစ္စည်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် စမ်းသပ်ခြင်းဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း)
MOAI	Ministry of Agriculture and Irrigation (စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန)
MOAG	Myanmar Organic Agriculture Group (မြန်မာနိုင်ငံသဘာဝမြေဩဇာသုံးစိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့)
MOC	Ministry of Commerce (စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန)

MOE	Ministry of Energy (စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန)
MOEP	Ministry of Electrical Power (လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန)
MOF	Ministry of Finance (ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန)
MOR	Ministry of Railways (ရထားပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန)
MOT	Ministry of Transportation (ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန)
MRF	Myanmar Rice Federation (မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်းချုပ်)
MRMA	Myanmar Rice Millers' Association (မြန်မာနိုင်ငံဆန်စက်ပိုင်ရှင်များအသင်း)
MT	metric tons (မက်ထရစ်တန်။ ၁၀၀၀ ကီလိုဂရမ်)
p.a.	per annum (နှစ်စဉ်မည်မျှ)
PoA	plan of action (အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့်အစီအစဉ်)
SSA	Sub-Saharan Africa (ဆာဟာရသဲကန္တာရတဝက်ပါဝင်သောအာဖရိကတိုက်နိုင်ငံ)
TSI	trade support institution (ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအထောက်အကူပြုအဖွဲ့အစည်း)
TSN	trade support network (ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအထောက်အကူပြုကွန်ယက်)
TVET	technical and vocational education and training (နည်းပညာနှင့်လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာပညာရေးနှင့်လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်း)
UK	United Kingdom (ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံ)

UMFCCI	Union of Myanmar Federation of Chambers of Commerce and Industry (မြန်မာနိုင်ငံကုန်သည်ကြီးများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ်)
UN	United Nations (ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ)
UN Comtrade	United Nations Commodity Trade Statistics Database (ကုလသမဂ္ဂကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းအင်းအချက်အလက်များ)
U.S.	United States of America (အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု)
USD	U.S. dollar (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
YAU	Yezin Agricultural University (ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်)

မာတိကာ

	စာမျက်နှာ
လုပ်ငန်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်	၉
နိဒါန်း	၁၇
ယခုကျွန်ုပ်တို့မည်သည့်နေရာတွင်ရောက်ရှိနေသနည်း	၁၉
- လက်ရှိအခြေအနေ	
- ထုတ်လုပ်မှု	
- သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအတွက်ထုတ်လုပ်ရေးဆိုင်ရာလမ်းညွှန်မြေပုံ	
- တန်ဖိုးကွင်းဆက်များဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှုများ	
- သွင်းကုန်လုပ်ငန်းများ	
- ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအမြင်	
- ပို့ကုန်ဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ချက်များ	
- အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအမြင်၊ အယူအဆများ	
- ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာကနဦးစတင်လုပ်ဆောင်မှုများ	
- ပို့ကုန်ဆိုင်ရာယှဉ်ပြိုင်မှုကိစ္စရပ်များ	
ကျွန်ုပ်တို့မည်သည့်နေရာသို့သွားလိုပါသနည်း	၇၃
- မျှော်မှန်းချက်	
- ဈေးကွက်ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုများ	
- တန်ဖိုးကွင်းဆက်များအတွက်ဖွဲ့စည်းပုံစနစ် မြှင့်တင်မှုများ	
- တန်ဖိုးကွင်းဆက်အသစ်များရရှိလာစေရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခန်းကဏ္ဍ	
ပန်းတိုင်သို့ရောက်အောင်မည်သို့သွားမည်နည်း	၉၁
- မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာဦးတည်ချက်များ	
- အတူတကွပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု၏အရေးပါပုံ	
- အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့်မိတ်ဖက်များ-ဦးဆောင်ခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့ ကူညီမည့် အဖွဲ့အစည်းများ	
- ဆောင်ရွက်မည့်အသေးစိတ်လုပ်ငန်းစဉ်များ	
နောက်ဆက်တွဲ (၁) : ဦးတည်ဈေးကွက်များအတွက် ရရှိလာနိုင်မည့် ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ကြိုတင်ခန့်မှန်း တွက်ချက်မှုများ	၁၁၀
ကျမ်းကိုးစာရင်း	၁၁၇

လုပ်ငန်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်

လက်ရှိအခြေအနေ

မြန်မာနိုင်ငံလက်ရှိလူဦးရေ၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းသည် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများအတွက် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များပေါ်တွင် မှီခို လျက်ရှိနေကြသည်။¹ ယခုလက်ရှိအချိန်အထိ ဆန်စပါးသည် နိုင်ငံ၏အရေးအကြီးဆုံးစိုက်ပျိုးရေး ထုတ်ကုန် တစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတွင်းရှိစိုက်ပျိုးမြေအားလုံး၏ တစ်ဝက်ခန့်ရှိကာ² ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းပြည်တွင်း အသားတင် ထုတ်ကုန်၏ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းအထိရှိသည်။³ ⁴ မြန်မာနိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများ၏ တစ်ဦးချင်း ဆန်စပါး စားသုံးမှုနှုန်းသည် ကမ္ဘာတွင်အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး တစ်ဦးလျှင် ၁၉၀ ကီလိုဂရမ်နှုန်းအထိ စားသုံးသည်။⁵

၂၀၁၁ခုနှစ် တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ စုစုပေါင်းဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှုသည် စုစုပေါင်းစားသုံးမှု၏ ခန့်မှန်းခြေ သုံးပုံတစ်ပုံခန့် (သို့) မက်ထရစ်တန်ချိန် ၁၂ သန်းခန့်ကို ပို၍ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ (ပုံ ၁ တွင်ကြည့်) ဤသို့ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းဖြင့် မြန်မာ့ဆန်သည် ဗီယက်နမ်၊ အိန္ဒိယ၊ သို့မဟုတ် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံများမှ⁶ အရည်အသွေးတူဆန်များ ဖြင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက တစ်တန်တွင် ၁၀ ဒေါ်လာမှ ၂၀ ဒေါ်လာအထိ သက်သာပြီး မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင်⁷ ပို့ကုန်ကို ၇၅၀,၀၀၀ မက်ထရစ် တန်မှ ၂၀၁၃ခုနှစ်တွင်⁸ ၁.၅သန်း မက်ထရစ်တန်အထိ တိုးမြှင့်တင်ပို့နိုင်ခဲ့ရာ အနာဂတ် ဆန်စပါး ကဏ္ဍ တိုးတက်ရေးတွင် အဟန့်အတားများစွာမရှိခဲ့ပေ။

ထုတ်ကုန်အများစုကို လယ်သမားငယ်များနှင့် ဆန်စက်ငယ်များမှ ရရှိသည်။ အသေးစား လယ်စိုက်ပျိုးသူများမှာ ဓာတုဗေဒ မြေဩဇာများနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများကို အသုံးပြုမှုနည်းပါးပြီး စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းခြင်း၊ ချွေလှေ့ခြင်းနှင့် ဆန်စက်များသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရာတွင် စက်ပစ္စည်း များထက် တိရစ္ဆာန် (သို့) လူအား ဖြင့်သာပိုမိုအသုံးပြုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ရိတ်သိမ်းပြီး နောက်လုပ် ဆောင်ရမည့် ခေတ်မှီအခြောက်ခံစက်များ၊ ထားသိုခြင်းစနစ်များ၊ အဆင့်မြင့် ဆန်စက်စနစ်နှင့် လွယ်ကူမြန်ဆန်သော ပို့ဆောင်ရေးစနစ်များ မရှိခြင်းသည် ရိတ်သိမ်းချိန်လွန် ကာလ လေလွင့်ဆုံးရှုံး မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ဆန်စပါးဈေးနှုန်းများကိုလည်း လျော့ကျစေသည်။

ပို့ကုန်စွမ်းရည်

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှု၏ သုံးပုံနှစ်ပုံကို ပြည်တွင်း၌ စားသုံးပြီး ကျန်သုံးပုံတစ်ပုံအနက်မှ ၂ ရာခိုင်နှုန်းထက်အနည်းငယ်ပိုသော ဆန်အားလုံးကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ခဲ့သည်။ နိုင်ငံ၏ တင်ပို့ဆန် ၇၉၀,၈၀၀ မက်ထရစ်တန်အားလုံးကို ကုမ္ပဏီပေါင်း ၆၁ ခုမှ အသီးသီးတင်ပို့ခဲ့ကြသည်။ ကုမ္ပဏီ(၃)ခုသည် ၁၀၀,၀၀၀ တန်ခန့်စီ တင်ပို့ခဲ့ကြပြီး စုစုပေါင်း

အရေအတွက်၏ ၃၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ သို့သော် ဆန်ကုန်သည် အများစုအနေဖြင့်မူ တန် ၁၀၀၀ အောက်သာ တင်ပို့နိုင်ခဲ့ကြသည်။

ကုန်သည်များအနေဖြင့် ဆန်တန်ချိန်ပမာဏအများဆုံးတင်ပို့နိုင်စွမ်း နည်းပါးကြခြင်းမှာ ဆန်တင်သွင်းမှုများပြားသော နိုင်ငံကြီးအနည်းငယ်သို့ တင်ပို့ကြရန်သာ အာရုံပိုစိုက်ကြပြီး အခြားဈေးကွက်ငယ်နိုင်ငံများသို့ ပမာဏအနည်းငယ်စီ များစွာတင်ပို့ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ တာဝန်ရှိသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ ဆန်ကို အဓိကအများဆုံး တင်ပို့ကြသည့်နိုင်ငံမှာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ သို့သော် တင်ပို့မှုများမှာ တရုတ်နိုင်ငံမှ တရားမဝင်ဟု သတ်မှတ်ထားသည့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများမှတစ်ဆင့် တင်ပို့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤတရားမဝင် တင်ပို့မှုသည် ကုလသမဂ္ဂ၏ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအချက်အလက်များတွင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့်မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ဆန်တင်ပို့မှု အနေအထားကို ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ စာရင်းအင်းများအရ တရုတ်သို့တင်ပို့ခြင်းမပြုသော ၉၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိ သန့်စင်ပြီးဆန် (HS 100630) များသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၈ နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခဲ့ပြီး အခြား ၁၃ နိုင်ငံခန့်သည် ကျန်သည့် ၄ ရာခိုင်နှုန်းသော ဆန်များကို အနည်းငယ်စီ မှာယူခဲ့ကြသည်။ အခြားဆန်အကျိုးအကြေ (ဆန်ကွဲ) (HS 100640) များ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုမူ ဝီနီနှင့် ဘာကီနာဖာဆိုနိုင်ငံ ၂ နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခဲ့ပြီး ဈေးကွက်အနေဖြင့်မူ ပြောပလောက်အောင်မရှိလှပေ။ ဒုတိယအဆင့် ဆန်ကွဲတင်ပို့သည့်နိုင်ငံများမှာ အာရှတိုက်တွင် ဆန်တင်သွင်းရသည့် နိုင်ငံများဖြစ်သော အင်ဒိုနီးရှား၊ တောင်ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံနှင့် စင်ကာပူနိုင်ငံ၊ အိမ်နီးချင်း ထိုင်းနိုင်ငံ၊ အာရှတိုက်မဟုတ်သော အကြီးဆုံးကုန်သွယ်ဘက် ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံနှင့် ဥရောပတိုက်၏ ကုန်သွယ်ရေးဆုံရပ်ဖြစ်သော ဘယ်လ်ဂျီယမ်နိုင်ငံတို့ဖြစ်သည်။

---

¹(Food and Agriculture Organization, 2008)ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေး အဖွဲ့အစည်း ၂၀၀၈။
²(Central Statistical Organization) ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့၊ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၊ ၂၀၁၁။
³မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ်သည် နှစ်စဉ် ဧပြီလ (၁)ရက်နေ့မှ နောက်နှစ်မတ်လ (၃၁) အထိဖြစ်သည်။
⁴ စိုက်ပျိုးရေးသည်နိုင်ငံ GDP ၏ ၂၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ (စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၃) ဆန်သည်ထိုပမာဏ၏ တဝက်ခန့်ရှိသည်။
⁵ နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ၂၀၁၂
⁶ (Chanjaroen, မြန်မာနိုင်ငံ ထိပ်တန်းဆန်တင်ပို့သည့် နေရာကို ပြန်ယူလေပြီ။ ၂၀၁၂)
⁷ မြန်မာနိုင်ငံ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်သည် ဧပြီ ၁ ရက်နေ့မှ မတ်လ ၃၁ အထိဖြစ်သည်။
⁸ မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်စပါးအသင်းချုပ်

အနာဂတ်ကာလ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက် ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်ရန်အချက်များ

အနာဂတ်ကာလတွင် ဆန်စပါးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်အတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့် နည်းဗျူဟာများမှာ ဆန်စပါးဈေးကွက်၊ ပမာဏနှင့် အရည်အသွေးများကို အောက်ပါနည်းလမ်းခြောက် သွယ်ဖြင့် တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။

- ၁. လက်ရှိ ပိုလျံသည့် ဆန်စပါးများကို ဈေးကွက်မြှင့်တင်ရရှိရေးဆောင်ရွက်ရန်
- ၂. ဆန်စပါးပမာဏတိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ရန်
- ၃. ဆန်အလေအလွင့်၊ အပျက်အစီးနည်းစေရန်
- ၄. ဈေးကွက်ဝင် ဆန်စပါးအဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်ရန် (ဖြူဖွေးမှု၊ ဆန်လုံးလှခြင်း၊ ဆန်သား ကောင်းခြင်း၊ amylose ပါဝင်မှု၊ စေးကပ်မှုနှုန်းနှင့် အနံ့သင်းပျံ့မှု စသည်)
- ၅. ဦးတည်ဈေးကွက်များအလိုက် အမျိုးမျိုးသော အနံ့အရသာ ကွဲပြားသည့် ဆန်မျိုးစိတ်များကို ကျယ်ပြန့်စွာစိုက်ပျိုးရန်
- ၆. ကြာဇံ၊ ကောက်ညင်းချို၊ ဆန်မုန့် စသည်တို့ကို ဆန်မှ အဆင့်မြှင့်ထုတ်လုပ်သွားရန်။

ဤဦးတည်ချက်များမှာ ရရှိအောင်မြင်ရန် ခက်ခဲစွာကြိုးပမ်းရမည်ဖြစ်ပြီး ရရှိလာမည့် ရလဒ် များသည်လည်း နိုင်ငံအလိုက်ကွဲပြားမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့လယ်သမားများနှင့် ဆန်ကုန်သည်များ အနေဖြင့် ကြီးမားသောအောင်မြင်မှုရရှိလိုလျှင် ကုန်ပစ္စည်းအမယ်မျိုးစုံထုတ်လုပ်ပြီးဈေးကွက် ချဲ့ထွင် ဆောင်ရွက်သင့်ပေသည်။ အောက်ပါဇယားကွက်တွင် မြန်မာ့ဆန်စပါးကို လက်ရှိတင်သွင်းနေသော နိုင်ငံများ၏ တင်သွင်းမှုပမာဏနှင့် ကြီးထွားလာနိုင်မည့် ဈေးကွက်အနေအထားတို့အရ လက်ရှိ ဈေးကွက်အနေအထားနှင့်ဈေးကွက်အလားအလာတို့ကို တင်ပြထားသည်။ ညွှန်ပြချက် အနေအထား များအရ အပြာရောင်အကွက်များသည် ရေတိုဈေးကွက်များကို ညွှန်ပြပြီး အနီရောင်၊ ခရမ်းပြာနှင့် လိမ္မော်ရောင်အကွက်များသည် ရေရှည်ဈေးကွက် အနေအထားများကို ညွှန်ပြသည်။ အနီရောင်ဖြင့် ပြသထားသော ဈေးကွက် ၆ ခုသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ တင်သွင်းသော ဆန်စပါးများ အပေါ် တွင်အခွန် ကောက်ယူမှုများသော ဈေးကွက်များဖြစ်သည်။

ဇယား ၁. လုံးချောဆန်နှင့် ဆန်ကွဲများအတွက် ရေတို၊ ရေရှည် ဦးစားပေး ဈေးကွက်များ

လက်ရှိပြန်မာနိုင်ငံမှ ဆန်စပါးတင်သွင်းနေမှုအနေအထား				
		နိမ့် (အမေရိကန်ဒေါ်လာတစ်သန်း အောက်)	အလယ်အလတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်သန်းနှင့်ငါးသန်း ကြား)	မြင့် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ငါးသန်း အထက်)
မြန်မာနိုင်ငံမှ တိုးတက်ရရှိ လာနိုင်ချေရှိ သည့်ဆန်စပါး ဈေးကွက်များ	ရရှိနိုင်ချေ မြင့်မား သည့် ဈေးကွက်	ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း (ဆန်ကွဲ) ပြင်သစ် (ဆန်ကွဲ) ဂျာမနီ (ဆန်ကွဲ)	အင်ဒိုနီးရှား (နှစ်မျိုးလုံး) မလေးရှား(လုံးချော) စင်ကာပူ (လုံးချော)	တရုတ်နိုင်ငံ (နှစ်မျိုးလုံး) အိုင်စီဂျီစီ (ဆန်ကွဲ) ရုရှား (လုံးချော) တောင်ကိုရီးယား (လုံးချော)
		ဆော်ဒီအာရေးဗီးယား(လုံးချော) ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း(လုံးချော) အီရတ် (လုံးချော) ယူအေအီး(လုံးချော) ဂျပန်(လုံးချော) ပြင်သစ်(လုံးချော) ဂျာမနီ (လုံးချော)		
	အလယ် အလတ် ဈေးကွက် များ	အမေရိကန်နိုင်ငံ (ဆန်ကွဲ) ဂါနာ (ဆန်ကွဲ) ဟောင်ကောင်၊ တရုတ် (ဆန်ကွဲ) အီရန် (လုံးချော) အမေရိကန် (လုံးချော) ယီမင် (လုံးချော) ဟောင်ကောင်၊ တရုတ် (လုံးချော) ကနေဒါ (လုံးချော) တရုတ်တိုင်ပေ (လုံးချော)	ဆီနီဂေါ(ဆန်ကွဲ) ဘယ်လ်ဂျီယမ် (ဆန်ကွဲ) နယ်သာလန်(ဆန်ကွဲ)	ဘာကီနာဖာဆို(နှစ်မျိုးလုံး) တောင်အာဖရိက (လုံးချော) ဖိလစ်ပိုင် (လုံးချော)
	အလား အလာ နည်းပါး သည့် ဈေးကွက် များ	ဘူလ်ဂေးရီးယား (လုံးချော) ဘရာဇီး (လုံးချော)	ထိုင်းနိုင်ငံ(နှစ်မျိုးလုံး) ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် (လုံးချော) မဒါဂတ်စကာ (လုံးချော) ဘီနင် (လုံးချော) ကင်မရွန်း (လုံးချော)	ဂီနီ (ဆန်ကွဲ)

အရောင်ခွဲခြားမှုပြဇယား

	ရေတိုဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ဆန်ကွဲ၊ လုံးချော နှစ်မျိုးလုံး	ရေရှည်လုံးချောဆန်ဈေးကွက်ထိုးဖောက်ရန်
		လုပ်ငန်းကိုပုံမှန်ထိန်းသိမ်းရန်
	ဆန်ကွဲကို ရေတိုထိုးဖောက်ရောင်းချရန်	ဦးစားပေးမဟုတ်သော

အထက်ပါဦးတည်ချက်များမှ ကြာဇံ၊ ကောက်ညင်းချို၊ ဆန်မုန့် တို့သည် ဆန်ထွက် ကုန်ချော ပစ္စည်းများဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်းဈေးကွက်နှင့် တရုတ်ပြည်သို့လည်း အနည်းငယ် တင်ပို့နိုင်မှု ရှိပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းများဆက်သွယ်မှုမှတစ်ဆင့် ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်သူများကို ပမာဏများများ ထုတ်လုပ် နိုင်ရေး ဝယ်လိုအားရရှိစေရန်နှင့် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု အတွေ့အကြုံများ ရစေရန် တိုးတက်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ကဏ္ဍအလိုက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လမ်းညွှန်မြေပုံ

ဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက် လက်ရှိပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရေးလမ်းစဉ်တွင် အောက်ပါ မျှော်မှန်းချက်နှင့်အညီလုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်သည်။

“ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဝင်ငွေတိုးပွားလာစေရေးအတွက် အရည်အသွေးမြင့်မားပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်မည့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် ဆန်စပါး ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် တင်ပို့ရေး”

ကဏ္ဍအလိုက်မျှော်မှန်းချက်သည် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းစဉ် (Plan of Action, POA) အရ လုပ်ဆောင်ရယူနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ် (POA) တွင် ကဏ္ဍအလိုက် တွေ့ကြုံ ရမည့် အခက်အခဲများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ အပေါ်တွင်လုပ်ဆောင်ဖြေရှင်းရမည့် အသီးသီး သော နည်းဗျူဟာ (၄) ရပ်ပါဝင်သည်။

- ဆန်စပါးအရည်အသွေးနှင့် ထုတ်လုပ်မှုကို သိသာစွာမြှင့်တင်သွားရန်
- အခြေခံအဆောက်အအုံများကို တိုးချဲ့ခြင်းမှတစ်ဆင့် ကုန်ကျစရိတ်လျော့ချပြီး အကျိုးသက် ရောက်မှု မြှင့်တင်သွားရန်
- ပို့ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်အမျိုးမျိုးကို တိုးတက်ထုတ်လုပ်ရန်
- ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော၊ ညီတူညီမျှအကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းစေသော၊ သဘာဝပတ်ဝန်း ကျင်နှင့်ကိုက်ညီသော နည်းလမ်းဖြင့် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သွားရန်

ဦးတည်သတ်မှတ်ထားသည့် ပမာဏ

အကယ်၍ ဤလုပ်ငန်းစဉ်များကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ပြီးစီးပါက အောက်ပါဦးတည်သတ်မှတ်ထားသည့်ပမာဏများကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ရရှိနိုင်စေရန် မျှော်လင့်ထားပါသည်။

- ကမ္ဘာ့စတုတ္ထဆန်တင်ပို့မှုအများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်လာစေမည့် ဆန်တင်ပို့မှု မက်ထရစ်တန် (၄)သန်း အထိ ရောက်ရှိလာစေရန်
- မြန်မာ့ဆန်ကို နှစ်စဉ် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၅)သန်းနှင့် အထက်တင်သွင်းနေသော ဈေးကွက် အရေအတွက် ၁၀ ခုမှ ၃၀ ခုအထိ တိုးမြှင့်သွားရန်
- ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဆန်စက်များမှထုတ်လုပ်သည့် အဆင့်မြင့်ပြည်ပပို့ကုန်ဆန်(HS 100630) အား ၄၄ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၆၇ ရာခိုင်နှုန်းသို့ တိုးမြှင့်ရေးဆောင်ရွက်ရန် (ဥပမာ-HS 100640 ဆန်ကွဲ ပါဝင်မှုလျော့ချရန်)
- နှစ်စဉ်ဆန် မက်ထရစ်တန်ချိန် ၁၀၀၀၀၀ အထက် တင်ပို့သည့် မြန်မာ့ဆန်စပါး ကုန်သည်များ အရေအတွက်ကို ၃ဦးမှ၅ဦးအထိ တိုးတက်လာစေရန်
- ဆန်စပါး တင်ပို့မှု တန်ဖိုးသုံးဆတက်လာစေရန်

အကောင်အထည်ဖော်စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း

ဤအကောင်အထည်ဖော်မှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် သတ်မှတ်ရည်မှန်းထားသည့် ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စွာရရှိစေနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂလိကနှင့် ပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ အဓိက အထောက်အကူပြုမည့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ မိတ်ဘက်များ၊ အလှူရှင်များနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများ၏ အကူအညီများဖြင့် ကျယ်ပြန့် စွာလုပ်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်သည်။

အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးသည် ဤလုပ်ငန်းစဉ်အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဦးဆောင်သည့် နေရာမှ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပါဝင်ကြမည်ဖြစ်ပြီး ဤနည်းဗျူဟာများကို အောင်မြင်စွာ လုပ်ဆောင် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်များကိုလည်း တာဝန်ခံ လုပ်ဆောင်ကြ ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဆန်စပါး ကဏ္ဍအဖွဲ့အစည်းများကလည်း အမျိုးမျိုး ကူညီထောက်ပံ့သွား ကြမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့များအနေဖြင့်လည်း ဆန်စပါးပို့ကုန်လုပ်ငန်း တိုးတက် အောင်မြင်ရေး ထောက်ပံ့ပေးရန်အတွက် မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အတိအလင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာ့ကုန်သွယ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီ (Myanmar Trade Development Committee) နှင့် ထိုကော်မတီ၏ ရုံးအဖွဲ့တို့သည်လည်း အမျိုးသားပို့ကုန်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ လုပ်ငန်းစဉ် အလုံးစုံကိုအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းခြင်း၊ စောင့်ကြည့် လေ့လာ ခြင်းတို့ဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြမည်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် MTDC သည် လုပ်ငန်းစဉ်များ အကောင်

အထည်ဖော်ရာတွင် အရင်းအမြစ်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှု များကို မှန်ကန်မှုတစ်စွာနှင့် ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်သည်။

အကွက် (၁): နည်းစနစ်ဆိုင်ရာမှတ်စု

လုပ်ငန်းစဉ်ကိုအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက်ITC မှချဉ်းကပ်လေ့လာမည့် နည်းဗျူဟာ ပုံစံသည် လုပ်ငန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်များကို သိရှိနိုင်မည့် စိစစ်လေ့လာမှုပုံစံ၊ ကုန်သွယ်ရေး အထောက်အကူပြုကွန်ရက်စိစစ်လေ့လာမှုပုံစံ၊ ပြဿနာများဆိုင်ရာပြသစ်ပင်ပုံစံ စိစစ်လေ့လာခြင်း နှင့် နည်းပညာ အရရွေးချယ်မှုများစသည့် ပို့ကုန်ဆိုင်ရာကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်သောနည်းဗျူဟာတွင် အဓိကပိတ်ဆို့နေသည့် အချက်များကို စိစစ်လေ့လာသွားမည်ဖြစ်သည်။

လုပ်ငန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်များစိစစ်လေ့လာခြင်း (Value Chain analysis)

ကဏ္ဍအလိုက်လုပ်ငန်းတန်ဖိုးဆက်နွယ်မှုကိုနက်နဲစွာလေ့လာခြင်းသည် နည်းဗျူဟာဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အရေးပါသောအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုလေ့လာမှုမှ ကဏ္ဍတွင်း သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များ၊လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ကဏ္ဍအလိုက်ဆက်နွယ်မှုများကို သတ်မှတ်ဖော်ပြနိုင် မည်ဖြစ်သည်။ ဤလေ့လာမှုသည် လက်ရှိကဏ္ဍတွင်း ဆက်နွယ်မှုအနေအထားများကို သုံးသပ် ဖော်ပြနိုင်ပြီး အနာဂတ်တွင် ကဏ္ဍအလိုက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကိုလည်း သိရှိလာစေမည် ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်ရေးအထောက်အကူပြုကွန်ရက်စိစစ်လေ့လာမှု (TSN analysis)

ဤကွန်ရက်တွင် အထက်ပါညွှန်ပြခဲ့သည့် ပင်မတန်ဖိုးဆက်နွယ်မှုများဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြု ဝန်ဆောင်မှုများပေးမည့်ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ မူဝါဒရေးရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုန်သွယ်ရေး အထောက်အကူပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများနှင့် လူမှု အဖွဲ့အစည်းများပါဝင်သည်။ ဖြန့်ဖြူးမှုဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းအရည်အသွေးများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ် အထောက်အကူပြုအဖွဲ့များကို အဟန့်အတားဖြစ်စေမည့်အချက်များကို စိစစ်လေ့လာခြင်းဖြင့် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက် ဝန်ဆောင်မှုပေးရာတွင် အရေးပါသော ကွာဟမှုများကို သိရှိနိုင်သည်။ ဒုတိယအဆင့် ထပ်မံစိစစ်လေ့လာရန်မှာ လုပ်ငန်းစဉ်အထောက်အကူပြုအဖွဲ့များ၏ လွှမ်းမိုးနိုင်မှု အဆင့်ကို သုံးသပ်ခြင်းဖြစ်သည် (ဥပမာ ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒများအပေါ် လွှမ်းမိုးစီမံနိုင်စွမ်းနှင့် အခြားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်သူများအပေါ်တွင် ရလဒ်ကောင်းများအတွက် တွန်းအား ပေးနိုင်ခြင်း၊ ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း အစရှိသည့် အနေအထားများကိုဆိုလိုသည်) နောက်တစ်ချက်မှာ ကဏ္ဍအလိုက် လိုအပ်ချက်များကိုတုံ့ပြန်စီမံဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အရည်အချင်းကို လေ့လာဆုံးဖြတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ပြဿနာများဆိုင်ရာ သစ်ပင်ပုံစံဖြင့် စိစစ်လေ့လာခြင်း (Problem tree analysis)

ပြဿနာများဆိုင်ရာကို ပြဆိုသော သစ်ပင်ပုံစံစိစစ်လေ့လာခြင်းသည် မူလအကြောင်းရင်းခံရစ်မြစ်များ စိစစ်လေ့လာခြင်းအပေါ်တွင် အခြေခံသည်။ သစ်ပင်ပုံစံပြဿနာများ စိစစ်လေ့လာခြင်းသည် ကဏ္ဍတွင် အဓိကရင်ဆိုင်ရသည့် အတားအဆီးများ မည်သို့ဖြစ်ပေါ်ရသည်ကို ပို၍နက်နဲစွာ နားလည်စေပြီး မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့်လုပ်ဆောင်ဖြေရှင်းသင့်သည်ကိုတိုက်ရိုက်ညွှန်ပြသည်။ ကဏ္ဍတွင်း ဆောင်ရွက်မှုကို စိစစ်လေ့လာရာတွင် အရေးပါသောအဆင့်ဖြစ်ပြီး နည်းဗျူဟာအတိုင်း ဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်တွင် မှန်ကန်တိကျသည့် လမ်းညွှန်မှု ပုံစံများကိုရရှိစေသည်။

မဟာဗျူဟာအရရွေးချယ်မှုများ

ပို့ကုန်ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာရွေးချယ်မှုများသည် အနာဂတ်ကာလ တန်ဖိုးဆက်နွယ်လုပ်ဆောင်မှုကို ထင်ဟပ်စေပြီး နည်းဗျူဟာလုပ်ငန်းပုံစံဒီဇိုင်း၏ အစိတ်အပိုင်း များဖြစ်သော ဆွေးနွေးအကြံပြုခြင်းများ၊ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းများနှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများ၏ ရလဒ်မှတစ်ဆင့် ထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ အနာဂတ်မျှော်မှန်းချက်တွင် အပိုင်း(၂)ပိုင်း ပါဝင်သည်။

- ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် ရေတို၊ ရေလတ်၊ ရေရှည်ကာလ အဓိကဈေးကွက်များကို သတ်မှတ်ပေးနိုင်မည့် ဈေးကွက်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ။
- ကဏ္ဍတွင်းတန်ဖိုးဆက်နွယ်ဖွဲ့စည်းပုံများကို အားကောင်းလာစေသော (သို့မဟုတ်) တန်ဖိုးချိတ်ဆက် လုပ်ဆောင်မှုအသစ်များကို ရရှိစေသော ပြောင်းလဲမှုများကို ဖန်တီးပေးသည်။

မှန်ကန်လက်တွေ့ကျပြီး တိုင်းတာနိုင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်အစီအစဉ်များ

ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းတင်ပြမှုများနှင့် ဗျူဟာကျသော လမ်းညွှန်မှုများသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရေးအတွက်မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော လမ်းညွှန်မှုများဖြစ်သော်လည်း လုံလောက်မှုမရှိပါ။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ တိုးတက်ကြီးထွားလာရန်အတွက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည့်ဆောင်ရွက်ချက်များကိုရှင်းလင်းစွာသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရန်ဖြစ်သည်။ နည်းဗျူဟာကို ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ကဏ္ဍတွင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သူ (Stakeholders) များ၏ မည်သည့်လုပ်ငန်းကိုမည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်ဟူသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အသေးစိတ်လုပ်ဆောင်ချက်အစီအစဉ်များ ချမှတ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ITC ၏ ပံ့ပိုးမှုနှင့်အတူ ရေးဆွဲထားသည့် လုပ်ဆောင်ချက်အစီအစဉ်များတွင် မဟာဗျူဟာအကောင်အထည်ဖော်မှုကို ထိရောက်သော လေ့လာအကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်းများဖြစ်စေမည့် ဆောင်ရွက်ချက်ညွှန်ကိန်းများ ပါဝင်ပါသည်။

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံသည်စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံဖြစ်သည်။ နိုင်ငံလူဦးရေ၏ထက်ဝက်ကျော်သည် လယ်လုပ်ငန်းခွင်တွင် လုပ်ကိုင်ကြပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် GDP ၏ ၄၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်သစ်တော လုပ်ငန်းများမှရရှိသည်။^၉ ဆန်စပါးသည် ယခုလက်ရှိအချိန်အထိ နိုင်ငံ၏ အရေးအကြီးဆုံးသော စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးမြေအားလုံး၏ တဝက်ခန့်နှင့် GDP ၏ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းအထိရှိသည်။^{၁၀}^{၁၁} လူတစ်ဦးချင်း ဆန်စပါးစားသုံးမှုနှုန်းသည် ၁၉၀ ကီလိုဂရမ်ခန့်ရှိပြီး ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဆန်စားသုံးမှု အမြင့်ဆုံးသော နိုင်ငံများထဲမှ တစ်ခု ဖြစ်သည်။^{၁၂} မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့်စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းနှင့်အတူ ဆန်စပါးကဏ္ဍသည်လည်း ရုတ်ချည်းတိုးတက်လာပြီး စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်နှစ်ဆ တိုးမြှင့်လာမည်ဟု ခန့်မှန်းကြပါသည်။

နောက်ခံအခြေအနေဆိုင်ရာဖော်ပြချက်

၁၉၃၄ ခုနှစ် ဗြိတိသျှကိုလိုနီလက်ထက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆန်တင်ပို့မှု ၃.၄ သန်းတန် ခန့်ရှိခဲ့ပြီး^{၁၃} ကမ္ဘာ့ဆန်တင်ပို့မှုနှုန်းတွင် မှတ်တမ်းဝင်ခဲ့သည်။ ထိုပမာဏသည် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ဆန်တင်ပို့သည့်နိုင်ငံဖြစ်စေခဲ့ပြီး ယခုလက်ရှိအချိန်တွင်လည်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအနေ အထား အရ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမနေရာများတွင်ရပ်တည်နေဆဲဖြစ်သည်။ ဆန်တင်ပို့မှုအမြင့်ဆုံးနှုန်းသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီလက်အောက်တွင်ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သော်လည်း ၁၉၄၈ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရပြီး နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ကမ္ဘာ့ဦးဆောင်ဆန်တင်ပို့သူနေရာကို ၁၉၆၃ ခုနှစ်ခန့်အထိရယူ ထားနိုင်ခဲ့ သည်။^{၁၄}

သို့သော် ၁၉၆၂ မှ ၂၀၀၃ ခုနှစ်များအတွင်း တပ်မတော်အစိုးရ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် ဆန်စပါးကဏ္ဍသည် များစွာကျဆင်းခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းဆန်လိုအပ်ချက်များပင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ၁၉၈၈ အရေးအခင်းကာလသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍထုတ်လုပ်မှုကို ထိခိုက်ကျဆင်းစေခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းလိုအပ်ချက်ပင် မပြည့်မီခဲ့သောကာလတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။^{၁၅} ဗဟိုချုပ်ကိုင်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်အောက်တွင် နိုင်ငံတော်မှ မျိုးစေ့များ ပေးဝေခြင်း၊ ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးဝါးများ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဆန်စက်များတည်ထောင်ခြင်း၊ ဆန်ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်း၊ ပြည်သူလူထုအတွက် ဆန်ဖြန့်ဖြူးပေးနိုင်ရန် ဆန်စပါးဝယ်ယူခြင်းနှင့်ပုဂ္ဂလိကဆန်တင်ပို့မှုများကို ကန့်သတ်ခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် မြေယာများကို ပြည်သူပိုင်သိမ်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း ၁၉၆၃ ခုနှစ်အထိ ၈၃ ရာခိုင်နှုန်းသော မြေယာများကို ပုဂ္ဂလိက၊ ကိုယ်တိုင်စီမံခန့်ခွဲခြင်းများ ဆက်လက် ပြုလုပ်နေခဲ့ကြပြီး မြေယာအငှားဥပဒေကြောင့် မြေပိုင်ရှင်များအနေဖြင့် မြေယာငှားရမ်း ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမည့်သီးနှံရွေးချယ်ခြင်းစသည့် အခွင့်အရေးများ မရရှိနိုင်ခဲ့ကြပေ။^{၁၆} ၎င်းအချက်သည် အကြီးအကျယ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လျက်ရှိသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆန်စပါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ အဆုံးသတ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအကျိုးဆက်အနေဖြင့် ယနေ့စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသော မြေယာများတွင် အများအားဖြင့် သေးငယ်သည့် မိသားစုလယ်လုပ်ငန်း အသေးစားများသာ ကျန်ရှိတော့သည်။ ဆန်စပါးကဏ္ဍ အမြင့်မားဆုံးအချိန်တွင်ပြည်သူ့ကဏ္ဍနည်းပါးသွားခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ဆည်မြောင်းကဏ္ဍ အခြေခံ

အဆောက်အအုံများ စုပေါင်းထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်ရန်၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ အရည်အသွေး ယုံကြည်စိတ်ချရမှု၊ သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ များစွာလျော့ကျ သွားစေသည်။

ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်စီမံခန့်ခွဲမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံတကာ ဆန်တင်ပို့မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေပြီး အမေရိကန်နှင့် အီးယူနိုင်ငံများမှ ဝယ်လိုအားကိုလည်း လျော့ကျစေသည်။ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆန်စပါးတင်ပို့မှုကို အဓိကပစ်မှတ်ထားလုပ်ဆောင်သည် မဟုတ်သော်လည်း ဆန်တင်ပို့လိုသူများအနေဖြင့် စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပြီး ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စရပ်များတွင်လည်း ရှုပ်ထွေးခြင်း၊ ဆန်တင်ပို့မှုကို လုပ်ဆောင်ရန် မစွန့်စားလိုခြင်း စသည့်ကိစ္စရပ်များဖြင့် တွေ့ကြုံလာရသည်။

၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် အစိုးရအနေဖြင့် ဆန်စပါးကို ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအဖြစ်လုံးဝဥသံ့ပြောင်းလဲလိုက်ပြီး ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို စတင်ဦးတည်ဖော်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဆန်စပါးကဏ္ဍသည် အစိုးရမှ ပထမဦးဆုံး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဖြစ်ရဲဝံ့စွာ ပြောင်းလဲလိုက်သော ကဏ္ဍဖြစ်ပြီး ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနိုင်ချေ ရှိသည့်အပေါ် အစိုးရမှ ရဲဝံ့စွာ ယုံကြည်ကြောင်းပြသလိုက်သည့် ပထမခြေလှမ်းပင်ဖြစ်သည်။

---

⁹ (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၃)

¹⁰ မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ်သည် နှစ်စဉ် ဧပြီလ ၁ ရက်မှ နောက်နှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့အထိဖြစ်သည်။

¹¹ စိုက်ပျိုးရေးသည်နိုင်ငံ GDP ၏ ၂၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ (စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၃) ဆန်သည်ထိုပမာဏ၏ တဝက်ခန့်ရှိသည်။

¹² နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ၂၀၁၃

¹³ (ခင်သန်းနွယ်၊ ၂၀၀၂)

¹⁴ (Chanjaroen, မြန်မာနိုင်ငံ ထိပ်တန်းဆန်တင်ပို့သည့် နေရာကို ပြန်ယူရန်ကြိုးပမ်း။ ၂၀၁၂)

¹⁵ (Bajorai, 2013)

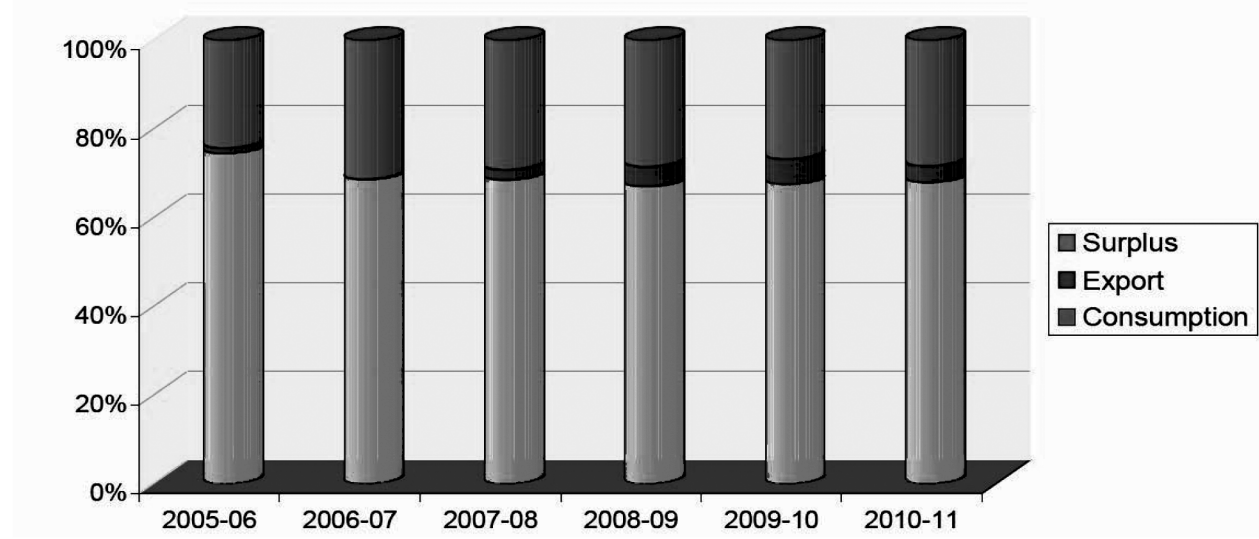
¹⁶ (Taylor, 2009)

ယခုကျွန်ုပ်တို့မည်သည့်နေရာတွင်ရောက်ရှိနေသနည်း

လက်ရှိအခြေအနေ

၂၀၁၁ခုနှစ် တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ စုစုပေါင်းဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှုသည် စုစုပေါင်းစားသုံးမှု၏ ခန့်မှန်းခြေ သုံးပုံတပုံခန့် (သို့) မက်ထရစ်တန်ချိန် ၁၂ သန်းခန့်ကို ပိုလျှံထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြင့် မြန်မာ့ဆန်သည် ဝိယက်နမ်၊ အိန္ဒိယ၊ သို့မဟုတ် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံများမှ¹⁷ အရည်အသွေးတူဆန်များ ဖြင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက တစ်တန်တွင် ၁၀ ဒေါ်လာမှ ၂၀ ဒေါ်လာအထိ သက်သာပြီး မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်¹⁸ ပို့ကုန်ကို ၇၅၀,၀၀၀ မက်ထရစ်တန်မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်¹⁹ ၁.၅သန်း မက်ထရစ်တန်အထိ တိုးမြှင့်နိုင်ခဲ့ပြီး ဆန်စပါးကဏ္ဍမှာ များစွာကြီးထွားလာ ခဲ့သည်။

ပုံ (၁). မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်ထုတ်လုပ်၊ စားသုံးမှု၊ ပိုလျှံမှု (၂၀၀၅-၀၆ မှ ၂၀၁၀-၁၁ အထိ)

သတင်းအရင်းအမြစ်: စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းဦးစီးဌာန, MOAI

ဤ ဆန်အားလုံးသည် နိုင်ငံတကာသို့တင်ပို့နိုင်သော ဈေးကွက်ဝင်ဆန်များ မဟုတ်ကြ သလို လက်ရှိတင်ပို့မှုနှုန်းထက်တိုးချဲ့တင်ပို့နိုင်ရန်အတွက်သည်လည်းဆန်စပါးကဏ္ဍတစ်ခုလုံး၏ ထုတ်လုပ်မှုတစ်ခုလုံးပေါ်တွင် မူတည်လျက်ရှိသည်။ ကဏ္ဍတွင်းစွမ်းဆောင်ရည်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လာသည်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံ၏အရန်ဆန်တင်ပို့မှုနှုန်းသည်လည်း ပိုမိုကောင်းမွန်သော ရိတ်သိမ်းပြီးလုပ်ဆောင်ရသည့်စနစ်များတိုးတက်လာအောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ပြည်တွင်းကုန်သည်များနိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်ကို နားလည်သိရှိလာခြင်း စသည့်အချက်များဖြင့်တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ဆန်စပါးတင်ပို့မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်းမှ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန်ပေါင်း (၂)ဆ၊ သို့မဟုတ် (၃)ဆအထိတိုးလာမည် ဆိုပါက မြောက်များလှစွာသော သတ်မှတ်ကန့်သတ်ချက်များကို အမျိုးသားရေးမူဝါဒ (သို့) ပုဂ္ဂလိက-ပြည်သူပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုတစ်ရပ်အနေဖြင့်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။

ဤအချက်များကို လက်ရှိမဟာဗျူဟာ၏ ပို့ကုန်တိုးတက်ယှဉ်ပြိုင်မှုကိစ္စရပ်များ ဟူသောအပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားပြီး ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစီမံချက်တွင် ထည့်သွင်းရှင်းပြထားသည်။

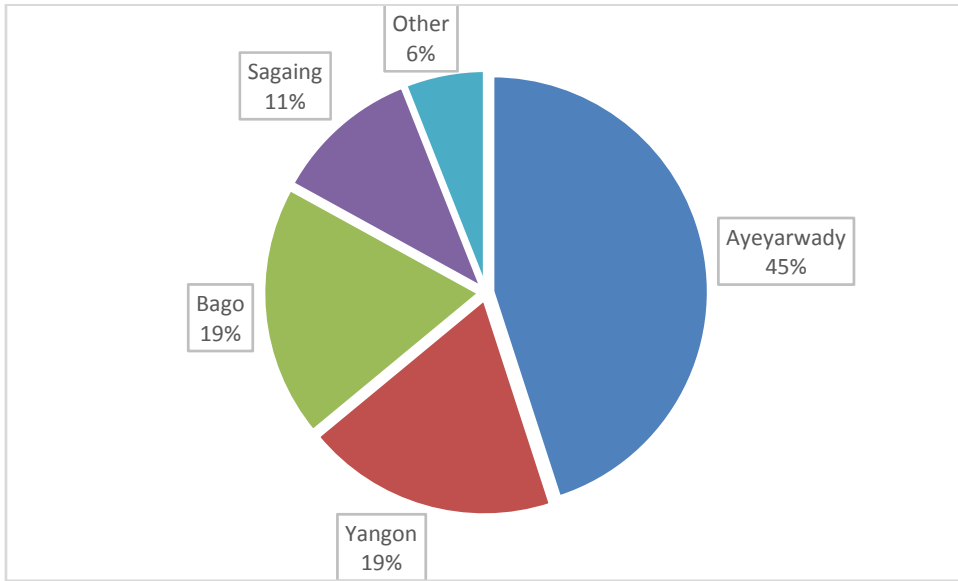
ယခင်က ဆန်စပါးကဏ္ဍကို ဗဟိုဦးစီးစနစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာမှ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုံးဝညှိသည့်ပြောင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ဝယ်ယူရောင်းချရေးကဏ္ဍအတွက် ကဏ္ဍ သစ်ဖွင့်လှစ်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းသောလယ်သမားများအခွင့်အရေး ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာမူကြမ်းအရ တည်ငြိမ်သောဈေးနှုန်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရည်ရွယ်သည်။ သို့သော်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းကြီးဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်စပါး အသင်း ချုပ်အနေဖြင့်လည်း ဈေးကွက်အကြီးအကျယ်ပြောင်းလဲလာမှုနှင့်အတူ ဆန်စပါး ကဏ္ဍသည် လည်းလျင်မြန်ကြီးမားစွာ တိုးတက်လာမည်ဟု လက်ခံယုံကြည်လျက်ရှိသည်။^{၂၀} ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော ဥပဒေကြမ်းတွင် ဘဏ္ဍာရေး၊ အရည်အသွေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်၊ အားနည်းချက် များကိုထောက်ပြထားပြီး အရည်အသွေးစိစစ်မှု၊ အာမခံဆိုင်ရာ ကိစ္စ ရပ်များ၊ သီးနှံအာမခံ၊ သိုလှောင် ရုံများဘဏ္ဍာရေးလည်ပတ်မှုနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများစသည်တို့ ပါဝင် သည်။^{၂၁}

ဤနည်းဗျူဟာရေးသားမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများနှင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများသည် နိုင်ငံ၏ ရုတ်ချည်းပြောင်းလဲတိုးတက်မှုကြောင့် မတန်တဆဖြစ်မည်ဟု ယူဆချက်များလည်းရှိသည်။ စိပ်လွန်း သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ခြေလှမ်းများ၊ နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များ၊ ပြည်သူတို့၏မျှော်လင့်ချက် များ၊ ပထဝီဝင်အနေအထားအရ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် အရှေ့တောင်အာရှတွင် နည်းဗျူဟာကျကျ တည်ရှိမှု စသည်တို့သည် ကောင်းမွန်သည့် နိမိတ်လက္ခဏာများဖြစ်သည်။ ဆန်စပါးသည် ကမ္ဘာ့ လူဦးရေ^{၂၂} သန်းပေါင်း ၇၀၀၀ ၏ အဓိက အစားအစာ ဖြစ်ခြင်း၊ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ဆန်တင်ပို့သူ ဖြစ်ခဲ့ဖူးခြင်းနှင့် ကမ္ဘာတွင် တစ်ဦးချင်း ဆန်စားသုံးမှုအမြင့်မားဆုံးဖြစ်သည်ဟူသော စသည့်အချက် များကို ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် ထည့်သွင်းသုံးသပ်လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှု

၂၀၁၁-၁၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ စပါးစိုက်လယ်သမား (၆)သန်းခန့်ရှိပြီး ဆန်စက်ပေါင်း ^{၂၃}၁၆၈၀၀ ရှိကာ စပါးတန်ချိန် မက်ထရစ်တန် ၃၃သန်းခန့်ထုတ်လုပ်သည်။ ထိုပမာဏအားလုံးနီးပါး (၉၄%)ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဧရိယာလေးပုံတစ်ပုံရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ၏ တစ်ဝက်ခန့်နေထိုင်သော ဧရာဝတီတိုင်း၊ ရန်ကုန်တိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးများတွင် အဓိကစိုက်ပျိုးသည်။

ပုံ (၂) မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးစိုက်ပျိုးမှုဒေသအနေအထား

သတင်းအရင်းအမြစ်: လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန

ဆန်စပါးထုတ်ကုန်အများစုကို လယ်သမားငယ်များနှင့် ဆန်စက်ငယ်များမှ ရရှိသည်။ အသေးစား လယ်စိုက်ပျိုးသူများမှာ ဓာတုဗေဒ မြေဩဇာများနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများကို နည်းပါးစွာ အသုံးပြုပြီး စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းခြင်း၊ ချွေလှေ့ခြင်းနှင့် ဆန်စက်များသို့ ပို့ရာတွင်ပင် စက်မှုပစ္စည်းများထက် တိရစ္ဆာန်(သို့)လူအားဖြင့်သာပိုမိုအသုံးပြုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ရိတ်သိမ်းပြီးနောက် လုပ်ဆောင်ရမည့် ခေတ်မှီ အခြောက်ခံစက်များ၊ ထားသိုခြင်းစနစ်များ၊ အဆင့်မြင့် ဆန်စက်စနစ်နှင့် လွယ်ကူမြန်ဆန်သော ပို့ဆောင်ရေးစနစ်များ မရှိခြင်းသည် ရိတ်သိမ်းချိန်လွန် လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှုများကိုဖြစ်စေပြီး ဆန်စပါးဈေးများကို ၁၀% မှ ၃၀% အထိလျော့နည်းစေသည်။²⁴

¹⁷ (Chanjaroen, မြန်မာနိုင်ငံ ထိပ်တန်းဆန်တင်ပို့သည့် နေရာကို ပြန်ယူရန်ကြိုးပမ်း။ ၂၀၁၂)

¹⁸ မြန်မာဘဏ္ဍာရေးနှစ်သည် နှစ်စဉ်ဧပြီလ ၁ ရက်မှ မတ်လ ၃၁ ထိဖြစ်သည်။

¹⁹ မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်း

²⁰ အောင်၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး၊ မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်း၊ ၂၀၁၃။

²¹ အောင်၊ ဆန်စပါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ

²² နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ၂၀၁၃

²³ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန

²⁴ နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ၂၀၁၃။

ဇယား (၂) ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးမှုနှင့် ဆန်စက်လုပ်ငန်းများကို ဧကအလိုက်၊ အရေအတွက်အလိုက်ခွဲခြား တင်ပြခြင်း

လယ်ပမာဏ (ဧက)	စိုက်ပျိုးဧက	ဆန်စက်အရွယ်အစား	ဆန်စက်အရေအတွက်
<၅	၅၈၃၈၄၇၁	<၅၀တန်	၁၅,၄၇၂
၅-၁၀	၄၇၁၅၁၂၅	>၅၀ တန်	၁,၃၆၅
>၁၀	၅၅၈၀၄၇၇၈	အရည်အသွေးမြင့်ဆန်စက်	၃၂၉
စုစုပေါင်း	၁၆၁၃၄၀၇၄	စုစုပေါင်း	၁၆,၈၆၆

သတင်းအရင်းအမြစ်: သုတေသနဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် နည်းပညာပေးရေး ဌာနခွဲ၊ စီးပွား/ကူးသန်းဝန်ကြီးဌာန

မုတ်သုံရာသီဥတုနှင့် မြေဆီမြေဩဇာကောင်းမွန်သော ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးသည် မြန်မာ နိုင်ငံဆန်စပါး စိုက်ပျိုးရေးကို များစွာအထောက်အကူပြုသည်။ အချို့ဒေသများတွင် မိုးစပါးနှင့် နွေစပါး အပါအဝင် ၁၀ လခန့်စိုက်ပျိုးကြသောကြောင့် မှန်ကန်ကောင်းမွန်သော ဆန်စပါး အရင်းအမြစ်ကိုရရှိ သည်။ (ဇယား ၃ တွင်ကြည့်)

သို့သော် အထွက်နှုန်းမှာမူ မျှော်လင့်ထားသည့် ပမာဏအထိ မရောက်ရှိသေးပေ။ ဥပမာ အားဖြင့် မြေတစ်ကွက်တွင် တစ်နှစ်အတွင်းသီးနှံနှုန်းပြည့်စိုက်ပျိုးမှုမှာ တစ်သီးခန့်သာရရှိနိုင်ပြီး မြစ်ချောင်းနားနီးသော လယ်သမားများမှာ နှစ်သီးခန့်သာ စိုက်နိုင်ကြသည်။ အကယ်၍ ကောင်းမွန် သောစိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ် (GAP)၊ ခေတ်မှီသွင်းအားစုများနှင့် မှန်ကန်သော ရေသွင်း ရေထုတ်စနစ် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ရရှိပါက တစ်နှစ်လျှင် သုံးသီးခွဲခန့်အထိ စိုက်ပျိုးလာ နိုင်မည်ဖြစ်သည်။²⁵ မြန်မာနိုင်ငံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ ခန့်မှန်းချက်အရ နိုင်ငံအနေဖြင့် အနည်းဆုံး ထုတ်ကုန် ၂ ဆ တိုးမြှင့် လာနိုင်မည်ဟုယူဆသည်။

ဇယား (၃) ဒေသအလိုက် သီးနှံစိုက်ပျိုးမှု

ဖော်ပြချက်	မေ	ဇွန်	ဇူလိုင်	ဩဂုတ်	စက်တင်ဘာ	အောက်တိုဘာ	နိုဝင်ဘာ	ဒီဇင်ဘာ	ဇန်နဝါရီ	ဖေဖော်ဝါရီ	မတ်	ဧပြီ	မေ	ဇွန်	ဇူလိုင်
						စိုက်ပျိုးစဉ်		(မိုးစပါးစိုက်ပျိုးမှု)							
မြန်မာပြည် အောက်ပိုင်း အလယ်ပိုင်း	S	S/G	S/G	S/G	S/G	G/H	G/H	H	H						
ရှမ်း/တောင်		S	S	S/G	S/G	H	H	H							
						ခြောက်သွေ့ရာသီစပါး		(နွေစပါးစိုက်ပျိုးမှု)							
မြန်မာပြည် အောက်ပိုင်း အလယ်ပိုင်း						S	S/G	S/G	S/G	H	H	H			
ရှမ်း/တောင်									S	S/G	S/G	S/H	H	H	
											S	S	G	H	H

S(sowing) မျိုးစေ့ချခြင်း၊ G(growing) စိုက်ပျိုးခြင်း၊ H(harvesting) ရိတ်သိမ်းခြင်း

သတင်းအရင်းအမြစ်: မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးဈေးကွက် (TCP/MYA/8821), FAO MIS project, Oct, 2000, DAP

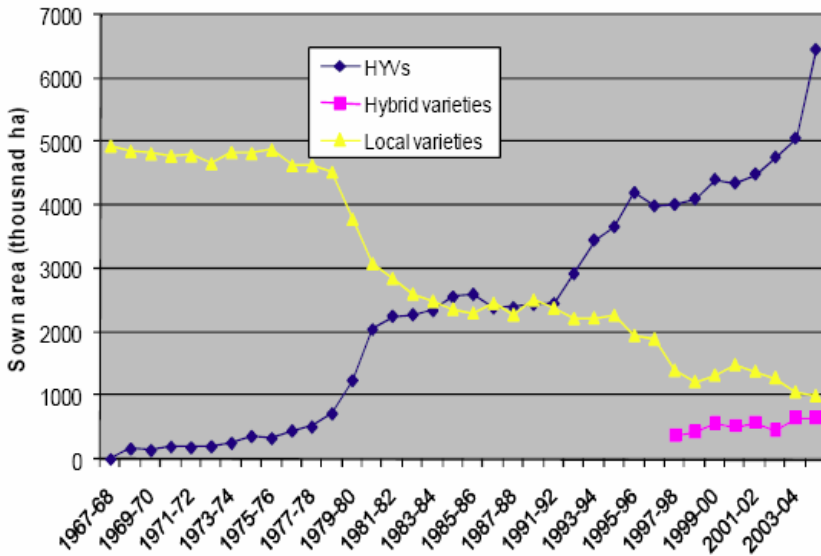
ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် အရေးပါသောအချက်များအနက်မှတစ်ချက်မှာ သီးနှံမျိုးစေ့၊ မျိုးကွဲ ပေါင်းများစွာကို စိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ် နှစ်စုခန့်မှတစ်ဆင့် ရိုးရာသီးနှံဖြစ်သော ထွက်ရှိမှုနည်းပြီး ၁ ဟက်တာလျှင် ၂ တန် ၃တန်သာထွက်ရှိသည့် ပြည်တွင်းသီးနှံမျိုးစေ့များမှ ၄၊ ၅ တန်အထိထွက်သော ထွက်နှုန်းတိုးစပါး (High-yielding varieties, HYV) များကို တချို့တစ်ဝက် ပြောင်းလဲ စိုက်ပျိုးခဲ့သည်။ ယခုအချိန်တွင် တစ်ချို့သော လယ်သမားများသာလျှင် ယခင်မျိုးစေ့များ ကိုဆက်လက်စိုက်ပျိုးဆဲဖြစ်ပြီး ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းသော လယ်သမားများမှာမူ ၎င်းထွက်နှုန်းတိုးစပါးများကို သာပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးနေကြပြီဖြစ်သည်။ ထိုအုပ်စုနှစ်စုထဲတွင်ပင် စိုက်ပျိုးသီးနှံများ၏ အသီးသီး ကွဲပြားခြားနားမှုများကို အနည်းငယ်သာ သိရှိကြသေးပြီး အရောရောအနှောနှော သုံးစွဲနေကြဆဲ ဖြစ် သည်။ ထိုအချက်သည် ကွဲပြားခြားနားသော စိုက်ပျိုးသည့် အနေအထားများနှင့် စိုက်ပျိုးသည့် စနစ် အပေါ်မူတည်၍ သီးနှံထွက်နှုန်းရှိသင့်သည်ထက်လျော့နည်းမှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့အပြင် သီးနှံ ထပ်တိုးတန်ဖိုးအရည်အသွေးနှင့်ဆုံးဖြတ်သော ဆန်စပါးဈေးကွက်တွင်လည်း အခက်အခဲများဖြစ် ပေါ်စေပြီးထိုသို့မှန်ကန်မှုမရှိဘဲရောနှောစိုက်ပျိုးထားသည့်ဆန်များသည် ထိုဈေးကွက် အရည်အသွေး များကို ပြည့်မှီနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

---

²⁵ NES ဆန်စပါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (နောက်ဆက်တွဲတွင်ရှု)

ပုံ (၃) ယခင်စိုက်ပျိုးခဲ့သည်လယ်ဧကများအပေါ်မူတည်၍ စိုက်ပျိုးခဲ့သည့်သီးနှံမှုကွဲများပြဇယား

သတင်းအရင်းအမြစ်: မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း

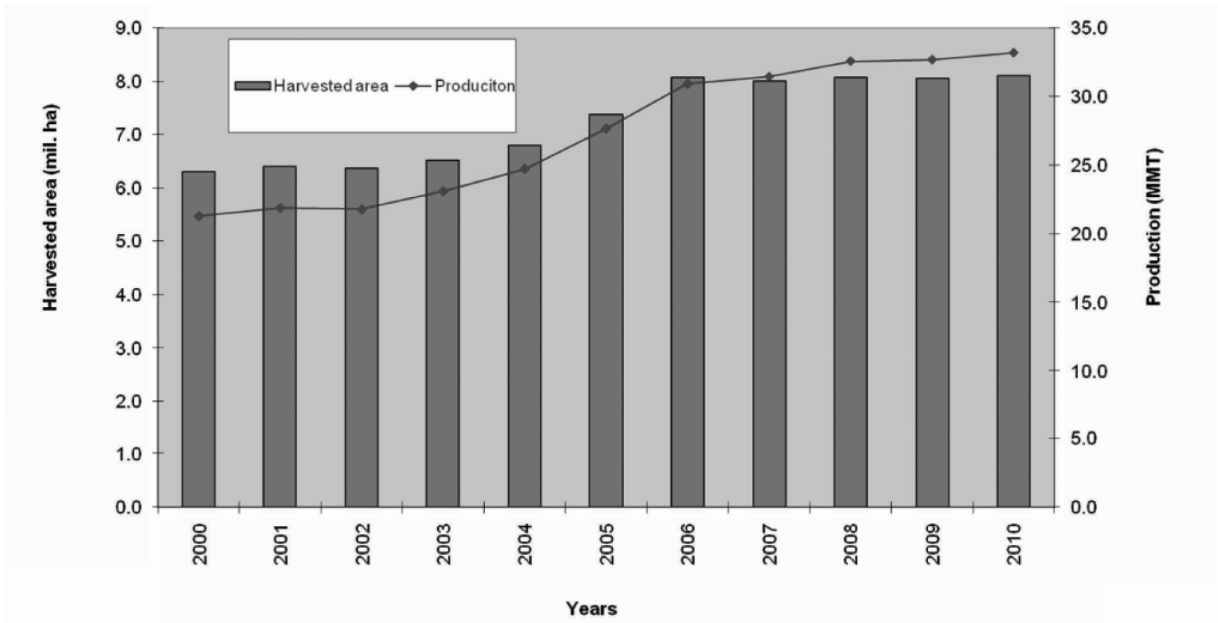
မြန်မာ့လယ်သမားများသည် မိရိုးဖလာ အစဉ်အလာအရ (ဆန်လုံးသွယ်လတ်၊ ဆန်လုံးသေး) များထက် ဆန်လုံးရှည်မျိုးများကို ပို၍စိုက်ပျိုးကြသည်။ အတိအကျဆိုရသော် ဆန်လုံးရှည်သည် ၆ မီလီမီတာထက်ပိုရှည်သည်။ မြန်မာ့ဆန်စပါးသမိုင်းဝင် ပြည်တွင်းမျိုးများ ဖြစ်ကြသည့် ဧည့်မထ၊ လက်ရွေးစင်၊ ငစိန်၊ မီးခုံးနှင့် ဗျက် စသည့်ဆန်မျိုးများအားလုံးသည် ပျမ်းမျှ ၈၊ ၉ မီလီမီတာနှင့် အထက်ထိရှည်ကြသည်။²⁶ ထွက်နှုန်းတိုးစပါး (HYV) မျိုးသို့ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးကြရာတွင်လည်း အလားတူ ဆန်လုံးရှည်မျိုးများကို သာရွေးချယ်ကြသည်။²⁷

ပြည်တွင်းဆန်မျိုးစိတ်များမှ ထွက်နှုန်းတိုးမျိုးသို့ အလုံးစုံပြောင်းလဲထုတ်လုပ်ခြင်းသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍကို ဗဟိုဦးစီးစနစ်အရ ပြောင်းလဲခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုလက်ရှိအချိန်တွင် တစ်ဟက်တာ လျှင် ၁၀တန်၊ ၁၅ တန် ထွက်ရှိသော မျိုးစပ်စပါးများကို ထပ်မံဖော်ထုတ်အသုံးပြုရန် လိုအပ်နေသေးသည်။ ထိုမျိုးစပ်စပါးများသည် လက်ရှိ ထွက်နှုန်းတိုးစပါး ထွက်ရှိမှုကို ၃ ဆ အထိတိုးတက်ရရှိစေပြီး ယခင်ပြည်တွင်းမျိုးများထက် ၅ ဆပို၍ထွက်ရှိစေနိုင်သည်။ ယခုလက်ရှိတွင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး စပါး စိုက်ပျိုးထားသည့် ဧက ၂ သန်းမျှသော စပါးခင်းများတွင် ၎င်းမျိုးစပ်စပါးကို ၂ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ အသုံးပြုစိုက်ပျိုးကြသေးသည်။

၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သည့် ဆန်စပါးကဏ္ဍ ဗဟိုစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်မှ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့ပြီးနောက် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးမြေဧရိယာနှင့် အထွက်နှုန်းကို လည်းလျှင်မြန်စွာဖြင့် ရုတ်ချည်း တိုးတက်ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ ၂၀၀၃ နှင့် ၂၀၀၆ ခုနှစ်များအတွင်း စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာသည် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်လာပြီး ဆန်စပါးထွက်ရှိမှုနှုန်း ၃၇ ရာခိုင်နှုန်း အထိတိုးတက်လာခဲ့သည်။ (ပုံ ၄ တွင်ကြည့်)။ သို့သော် တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ နှေးကွေးနေဆဲဖြစ်ပြီး ၂၀၀၆ နှင့် ၂၀၀၀ ခုနှစ်များတွင် နှစ်ထပ်တိုးနှုန်း ၁.၆ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်။

²⁶ (Kenneth B. Young, 1998) ²⁷ NES ဆန်စပါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင်ရှု)

ပုံ (၄) လက်ရှိစိုက်ပျိုးမှုနှုန်းတိုးတက်လာမှုနှင့်ထွက်ရှိမှုနှုန်းပြဇယား

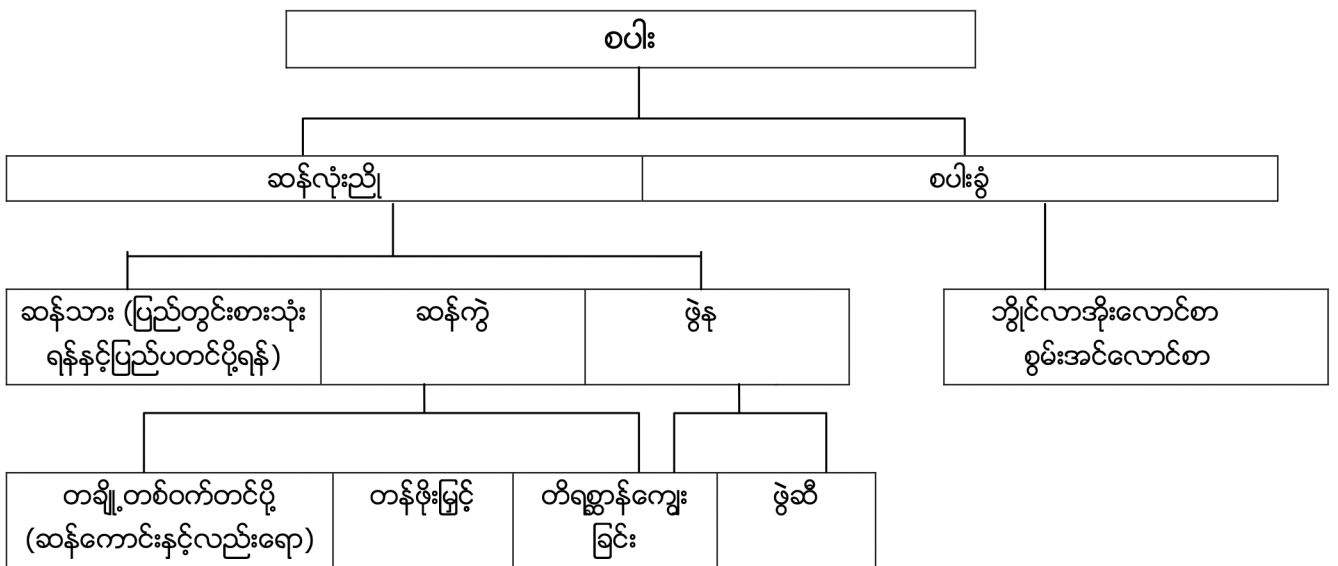

သတင်းအရင်းအမြစ်: မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၊ MOAI

ဆန်စပါးကဏ္ဍထုတ်ကုန်ပြမြေပုံ

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပသို့ ရောင်းချသည့်ဆန်စပါးအများစုသည် အခွံ၊ ဖွဲနှင့် ပိုးမွှား သန့်စင်ပြီး ဆန်သားသက်သက်ကိုရောင်းချခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆန်ကွဲ၊ ဖွဲနှင့် အခွံများကိုလည်း သုံးစွဲရန် သို့မဟုတ် အခြားကိစ္စရပ်များ အတွက် ရောင်းချသည်။ တန်ဖိုးဖြည့်စွက်ထုတ်လုပ်မှုသည် ဆန်ကြာဆံ၊ ဆန်မုန့်ချို၊ ဆန်မုန့်၊ ဆန်အရက်စသည်တို့အပြင် ဇယား (၄) တွင် ပြသထားသည့် အရည်အသွေးမြင့် တန်ဖိုးဖြည့်စွက်ထုတ်ကုန် အသစ်များကိုလည်း ပေါ်ထွက်လာစေသည်။ဆန်စပါး ကဏ္ဍထုတ်ကုန် ပြပုံကို အောက်ပါအတိုင်းတွေ့နိုင်သည်။

ပုံ (၅) မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍထုတ်ကုန်ပြပုံ

သတင်းအရင်းအမြစ်: NES (Rice)

စပါးခွံနှင့်ဖွဲန

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲမှုသည် အလွန်နည်းပါးပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး၏ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်း သာ သုံးစွဲ၍ ကျေးလက်ဒေသများတွင် သုံးစွဲမှုမရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။²⁸ ရရှိသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ် အားမှာလည်း ပို.အားနည်းပြီး မကြာခဏပျက်သောကြောင့် ဆန်စက်များအနေဖြင့် ရေခွေးငွေ့ သုံး စက်များကို ပို၍အားထားရသည်။ ထိုရေခွေးငွေ့.ရရှိရန် လောင်စာအဖြစ် သုံးစွဲရာတွင် စပါးခွံကို ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ အသုံးပြုသည်။ လယ်သမားများထံမှ စပါးဝယ်ယူရင်း ရရှိလာသည့် စပါးခွံများသည် ဆန်စက်များအတွက် အခမဲ့လောင်စာများဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့ကုန်ကျမည့် ဒီဇယ်ဖိုး၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို ကာမိစေသည်။²⁹

ဖွဲနကို နှစ်မျိုးနှစ်စား အသုံးပြုနိုင်သည်။ တိရစ္ဆာန်များအတွက် ဖြည့်စွက်အစာအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်သလို စားသုံးဆီအဖြစ်လည်းသုံးနိုင်ပြီး အချို့သောသူများ အနေဖြင့် ကာနောဘား ဖယောင်း (Carnauba Wax) ထုတ်ယူကြသည်။ အဆိုပါ ဖယောင်းဆီသည် ဘေးထွက်ကုန် တမျိုးဖြစ်ပြီး အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးမှစ၍ အလှကုန်ပစ္စည်းများ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများ ဖြစ်သည့် လမ်းမျက်နှာပြင်ပြင်ရေးသုံးပစ္စည်းများ၊ အဆောက်အဦးသုံးပစ္စည်းများတွင် အသုံးပြုသည်။

ဆန်သား

ဆန်သားများသည် စားသုံးသူများအကြိုက်အလိုက် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံကွဲပြားသည်။ ထိုကွဲပြားမှုများမှာ ဆန်ရနံ့၊ ဆန်သား(အစေးအပျော့)၊ အရွယ်၊ ပုံစံနှင့် ဆန်သားကောင်းမွန်မှုတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုဆန်သားများသည် စိုက်ပျိုးသည့်နည်းစနစ်၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု၊ အရသာနှင့် ထုပ်ပိုးမှုစနစ်များအရ ထပ်တိုးတန်းဖိုးများ တက်လာသည်လည်းရှိသည်။ ထိုတန်ဖိုးကွဲပြားမှုများမှာ ထည့်သည့်ပုံး၊ ကြိုတင်ချက်ထားသော၊ ကြိုတင်သန့်စင်ထားသော၊ အရန်သင့်စားသုံးနိုင်သော၊ သဘာဝမြေဩဇာသုံးဖီဝစနစ်(organic)၊ အာဟာရဓာတ်ပိုများသော၊ အခြားမျိုးမျိုးဖြင့်ရောထားသော အစရှိသည့် ဆန်အမျိုးအစားများပေါ်တွင်မူတည်၍ ကွဲပြားသည်။

ဆန်ကွဲ

ဆန်ကွဲသည် ဆန်သားနှင့် ယှဉ်လျှင်ဈေးအရနည်းသောကြောင့် အခြားဆန်သုံးပစ္စည်းများတွင် ပေါင်းစပ်အသုံးပြုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လုပ်ငန်းအချို့သည် ပေါင်းဆန်၊ ဆန်ကြာဆံ၊ ဆန်အရက်နှင့် ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းသော မြန်မာ့ရိုးရာမုန့်များတွင်အသုံးပြုသည့် မုန့်ချိုအနှစ်များကို ထုတ်လုပ်ဖူးသည်။ ၎င်းတို့ကို များသောအားဖြင့် ပြည်တွင်း၌သာ ရောင်းချသော်လည်း ဆန်ကြာဆန်နှင့် ဆန်မုန့်ချို တို့ကို တရုတ်ပြည်သို့လည်းကောင်း၊ ပေါင်းဆန်ကို ရုရှားနိုင်ငံသို့လည်းကောင်း (ယူကရိန်းနှင့် ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံများသို့ပြန်လည်တင်ပို့ရန်)နှင့် ဆန်ကွဲကြမ်းကို ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ဆန်အရက် ထုတ်လုပ်ရာတွင် သုံးစွဲရန်နှင့် ဟင်းချိုများတွင် ဟင်းခတ်အဖြစ် ထည့်သွင်းအသုံးပြုရန် တင်ပို့သည်။

ဤသို့ကောင်းစွာထုတ်လုပ်နိုင်သောကုန်ပစ္စည်းများအပြင်ဆန်နီ.ရည်ကဲ့သို့သောတီထွင်ဖြည့်စွက်ထားသည့် ပစ္စည်းများသည်လည်း ဈေးကွက်ဝင်လာလျက်ရှိသည်။ ဇယားကွက် (၄) တွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ဤကဲ့သို့သော ဆန်စပါးထွက်ကုန် ပစ္စည်းသစ်များကို အကျဉ်းချုပ်တင်ပြထားသည်။

²⁸ EU, စွမ်းအင်ကဏ္ဍကနဦးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲ၊ ၂၀၁၃။
²⁹ NES အဖွဲ့မှရရှိသည့် ရေခွေးငွေ့.ရရှိရန်စပါးခွံသုံးသည့်ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဒီဇယ်ဆီကုန်ကျစရိတ်သက်သာသည့် ရာခိုင်နှုန်းထားပြပုံများ (နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင်ရှု)

ဇယား (၄) တန်ဖိုးမြင့် ဆန်ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ

ကုန်ပစ္စည်း	တန်ဖိုးမြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်မှု	ရောင်းချရန် အနေအထား	ဈေးကွက်အလားအလာ	အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မှု အလားအလာ
Gamma	အလယ်အလတ်	အသင့်	အလယ်အလတ်	အလယ်အလတ်
Embryo rice	အလယ်အလတ်	အသင့်	အလယ်အလတ်	အလယ်အလတ်
Organic five-grain rice blend (သဘာဝနံ့စားသီးနှံ ငါးမျိုးရော)	အလယ်အလတ်	အသင့်	နည်း/ အလယ်အလတ်	အလယ်အလတ်
O-rice	အလယ်အလတ်	အသင့်	နည်း/ အလယ်အလတ်	အလယ်အလတ်
ကော်ရည်	အလယ်အလတ်/ မြင့်	အသင့်	အလယ်အလတ်/မြင့်	မြင့်
ကလေး အာဟာရ	မြင့်	အသင့်	အလယ်အလတ်/မြင့်	မြင့်
Stablized rice bran (သန့်စင်ပြီးဖွဲန)	နည်း/ အလယ်အလတ်	အသင့်	အလယ်အလတ်/မြင့်	နည်း/ အလယ်အလတ်
တာယာ	နည်း/ အလယ်အလတ်	အသင့်	နည်း/ အလယ်အလတ်	နည်း/ အလယ်အလတ်
သဘာဝဇီဝ ဓာတ်မြေဩဇာ	နည်း	အသင့်	နည်း/ အလယ်အလတ်	နည်း/ အလယ်အလတ်
Carbonized rice husks (CRH)	နည်း	အသင့်	နည်း/ အလယ်အလတ်	နည်း/ အလယ်အလတ်
(အမြန်စား (fast- food)မုန့်ဘူး	နည်း	အသင့်	အလယ်အလတ်	အလယ်အလတ်
ဖွဲနဆီ	အလယ်အလတ်	အသင့်	နည်း/ အလယ်အလတ်	အလယ်အလတ်/မြင့်
စက္ကူ ထုတ်လုပ်ရေး	နည်း	အသင့်	နည်း/ အလယ်အလတ်	နည်း
ဖွဲန	အလယ်အလတ်	အသင့်	အလယ်အလတ်	နည်း/ အလယ်အလတ်
Oryzanol	မြင့်	အသင့်	အလယ်အလတ်/မြင့်	မြင့်
Probiotics (ဇီဝပစ္စည်းများ)	မြင့်	အသင့်	အလယ်အလတ်/မြင့်	မြင့်
အလှကုန်များ	မြင့်	အသင့်	အလယ်အလတ်/မြင့်	မြင့်
အလှကုန် ဆက်စပ် ပစ္စည်းများ	မြင့်	အသင့်	မြင့်	မြင့်

သတင်းအရင်းအမြစ်: အိန္ဒိယနိုင်ငံ ပို့ကုန်-သွင်းကုန်ဘဏ်

လက်ရှိအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများအနေဖြင့် ယခုကဲ့သို့ တန်ဖိုးဖြည့်စွက်တီထွင်ထုတ်လုပ်မှုများကို စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးနေသေးသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အစိုးရ၏ ခိုင်မာသော ထောက်ပံ့ကူညီမှုနှင့်အတူ လူအားဖြင့်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာမှ စက်အားဖြင့် လုပ်ကိုင်သည့် အဆင့်သို့ ၄နှစ်မှ ၁၀ နှစ်အတွင်း တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာမှုကို အညွှန်းကိန်းများအရ (ဒေသပေါ်မူတည်၍) တွေ့ရှိရသည်။³⁰ အကယ်၍မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ယင်းကဲ့သို့ တူညီသော အချိန် ကာလအတွင်း တူညီသော အောင်မြင်မှုများရယူနိုင်ခဲ့မည်ဆိုပါက ဤသို့ တန်ဖိုးဖြည့်စွက်ထုတ်လုပ် သည့် ဆန်ထွက်ကုန်များတင်ပို့မှုသည် လက်ရှိ ဗျူဟာအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ကာလထက်ပင် ပို၍ ရောက်ရှိအောင်မြင်နိုင်ပေမည်။ လာမည့် (၅)နှစ်တာကာလအတွင်း ဈေးကောင်းရစေရန် သို့လှောင်ရောင်းချမှု၊ ပို၍ကောင်းမွန်သောအထွက်နှုန်း၊ ပို၍ကောင်းမွန်သောအရည်အသွေး၊ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်နှင့် ကောင်းမွန်စွာချိတ်ဆက်နိုင်မှုနှင့် စက်မှုနည်းပညာ ပိုမိုအသုံးပြုနိုင်ရေးတို့သည် ကောင်းစွာကြိုးပမ်းပါက ရယူနိုင်မည့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ထိုကဏ္ဍများတွင် အောင်မြင်ခဲ့ပါက ဆန်စပါးကို ပိုမိုထုတ်လုပ်တင်ပို့ခြင်းသာမက ဆန်မှထုတ်လုပ်သည့် အခြားထွက်ကုန်များကိုလည်း ပြည်တွင်း၌ သာမက ပြည်ပသို့ပင် တွင်ကျယ်စွာတင်ပို့ရောင်းချနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ

စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍသည် နိုင်ငံလူဦးရေ၏ထက်ဝက်ခန့်ကျော်ကျော်ကို အလုပ်အကိုင်ရရှိစေပြီး အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း ၇၀% ခန့်ကိုလည်း ပေါ်ထွက်လာစေသည်။ စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာပေါ် မူတည်၍ ဆန်စပါးတစ်မျိုးတည်းသည် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ တဝက်ခန့်နှင့် ³¹ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံ GDP ၏ ၁၃% ကိုရရှိစေခဲ့သည်။

လယ်သမားများ၏ဝင်ငွေသည် ခန့်မှန်းချေ တစ်ဧကလျှင် ၈၄ ဒေါ်လာခန့်ရရှိသည်။ (ဇယား ၅ တွင်ရှုပါ) စိုက်ပျိုးမြေပိုင်ဆိုင်မှု၏ ၃၆ ရာခိုင်နှုန်းသည် ၅ဧကထက်လျော့နည်းပြီး အများအားဖြင့် တစ်သီးစားသာဖြစ်ကြသည်။ လယ်သမားသန်းပေါင်းများစွာ၏ တစ်နှစ်စိုက်ပျိုးဝင်ငွေမှာ ၄၂၀ ဒေါ်လာ ၏ အောက်တွင်သာဖြစ်သည်။ ဤပမာဏသည် တစ်နှစ်လျှင် ၄၅၆ ဒေါ်လာ (တစ်နေ့လျှင် ၁.၂၅) အောက်တွင်ရှိပြီး ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ရည်ညွှန်းချက်အရ အလွန်ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုအဆင့်ပင်ဖြစ်သည်။

³⁰ (Gummert, 2007)

ဇယား (၅) ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် ဝင်ငွေများ

တစ်ဦးချင်းအလိုက်	ယူနစ်	မိုးစပါး (ကျပ်/ဧက)	%	နွေစပါး (ကျပ်/ဧက)	%
၁. လုပ်သား ငှားရမ်းခ	တဧကလျှင်ကျပ်	၇၂၀၀၀	၅၅	၈၄၈၀၀	၄၁
၂. စိုက်ပျိုးရေးသုံး ပစ္စည်းဗုံး	တဧကလျှင်ကျပ်	၅၃၀၀၀	၄၁	၁၁၆၄၀၀	၅၆
စုစုပေါင်းကုန်ကျစရိတ်	တဧကလျှင်ကျပ်	၁၂၅၀၀၀	၉၆	၂၀၁၂၀၀	၉၇
၃. မိသားစုဝင်များ၏လုပ်အားခ	တဧကလျှင်ကျပ်	၄၈၀၀	၄	၆၀၀၀	၃
၄. လုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ်ပေါင်း	တဧကလျှင်ကျပ်	၁၂၉၉၀၀	၁၀၀	၂၀၇၂၀၀	
၅. တဧကစပါးအထွက်နှုန်း	တဧကလျှင်တင်း	၆၀		၈၅	
၆. တဧကစပါးအထွက်နှုန်း	တဧကလျှင်တန်ချိန်	၁.၂၅		၁.၇၇	
ရ. စပါးဈေးမျှခြေ (၄)(၅) (Break-even price)	တဧကလျှင်တင်း	၂၁၆၅		၂၄၃၈	
၈. ဆန်စက်တွင်သွားရောက် သန့်စင် ရောင်းချခြင်းအတွက်စရိတ်	တဧကလျှင်တင်း	၂၅၀		၂၅၀	
၉. ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဈေးကွက်တွင် ရောင်းချခြင်းတို့အတွက် ကုန်ကျစရိတ် မျှခြေ	တဧကလျှင်တင်း	၂၄၁၅		၂၆၈၈	
၁၀. ဆန်စက်တွင်ရောင်းသည့်နှုန်း	တဧကလျှင်တင်း	၃၆၀၀		၃၅၅၀	
၁၁. အသားတင်ရရှိနိုင်သည့်နှုန်း	တဧကလျှင်တင်း	၁၁၈၅		၈၆၂	
၁၂. တဧကတွင်အသားတင်ရရှိသည့်နှုန်း	တဧကလျှင်ကျပ်	၇၁၁၀၀		၇၃၂၇၀	
	တဧကလျှင်ဒေါ်လာ	၈၂.၆၇		၈၅.၁၉	
၁၃. သူရင်းငှားစရိတ်		၄၈၀၀		၆၀၀၀	
၁၄. လယ်သမားများ၏ဝင်ငွေ (၁၁) + (၁၂)	တဧကလျှင်ကျပ်	၇၅၉၀၀		၇၉၂၇၀	
	တဧကလျှင်ဒေါ်လာ	၈၈		၉၂	

သတင်းအရင်းအမြစ်: မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း (MOAI)

စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ နိမ့်ကျမှုသည် လယ်သမားများအတွက် ရာသီအလိုက် လုပ်သားရှားပါးမှု၊ လုပ်ခများ တိုးလာမှုနှင့် လယ်သမားတို့၏ လုပ်ငန်းအင်အား ကျဆင်းစေသော မြို့ပြ ရွှေ့ပြောင်း လုပ်သားများ များပြားလာမှု စသည့်အချက်များကို ဖြစ်စေသည့် အဓိကအချက်ဖြစ်သည်။ အထက်ပါ ဇယား နံပါတ် (၅) တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အထူးသဖြင့် မိုးစပါးစိုက်ပျိုးချိန်တွင် လုပ်သား ငှားရမ်း လုပ်ကိုင်မှုသည် အလွန်ကုန်ကျပြီး စိုက်ပျိုးစရိတ်စုစုပေါင်း၏ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသည်။ စက်မှုလယ်ယာလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လျှင် အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းမှုသည် ပိုမိုမြင့်တက်လာနိုင်ပြီး ကနဦးရင်းနှီးငွေများ၊ အမြတ်အစွန်းများ ပြန်လည်ရရှိစေရန်နှင့် လယ်သမားများအနေဖြင့် ရရှိနိုင်သော ချေးငွေအတိုင်းအတာများအပြင် ရာသီဥတု၊ ပိုးကျခြင်း၊ စပါးဈေးကျခြင်း အစရှိသည့် ထိခိုက်မှုများ တွေ့ကြုံခံစားနေရသော လယ်သမားများအနေဖြင့် နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ အကူအညီ မလိုအပ်ဘဲ ထိုစက်မှုလယ်ယာစနစ်ဖြင့်ပမာဏကြီးမား ကျယ်ပြန့်စွာ ထုတ်လုပ်စိုက်ပျိုးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် လူမှုစီးပွားရေးကဏ္ဍတိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ထိရောက်မှု နည်းပြီး တန်ဖိုးအနိမ့်အထူးအထူးတွင်သာရှိနေသည်။ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့၏ သတ်မှတ်

ချက်အရ လာမည့်အနာဂတ်တွင် လယ်ယာလုပ်ငန်းတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို လယ်ယာ မြေ အသစ်များဖော်ထုတ်မှု မှလည်းကောင်း၊ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကို သီးနှံအရည်အသွေး မြှင့်တင်မှုမှလည်း ကောင်း၊ ကျန် ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကို သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ တီထွင်ဆန်းသစ်ခြင်းနှင့် မူဝါဒ ရေးရာ ပြောင်းလဲလုပ်ကိုင်ခြင်းများမှ ရရှိနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။³²

ထို ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် နည်းပညာ အကူအညီများ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအတွက် အဆင့်မြင့်သင်ကြား ရေးဋ္ဌာနမှာ တစ်ခုတည်းသာရှိပြီး နေပြည်တော်မြို့တော် အနီးရှိ ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်ဖြစ် သည်။ ထိုတက္ကသိုလ်မှ တစ်နှစ်လျှင် ပညာရှင် ၃၀၀ ဦးခန့်မွေးထုတ်ပေးလျက်ရှိသည်။ (၁၀၀)ဦး ခန့်သည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနတွင် အမှုထမ်း ကြပြီး ကျန်အယောက် (၂၀၀)ခန့်သည် ပုဂ္ဂလိက စိုက်ပျိုးရေးသုံးပစ္စည်းထုတ်ကုမ္ပဏီများ၊ ကိုယ်ပိုင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ကြသည်။³³ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာနည်းပညာကဏ္ဍတွင် ရည်ညွှန်း ဖော်ပြထားသည့် အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာစွမ်းရည်မြှင့်လုပ်ငန်းများတွင် ဤရေဆင်း တက္ကသိုလ်သည်လည်း သက်ဆိုင်ရာ အရေးပါသော ကဏ္ဍများကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးသူ (Stake holder) တစ်ခုအနေဖြင့် ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် ပညာရှင်များနှင့် နည်းပညာများ ဖြည့်ဆည်းပေး နိုင်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိနေသေးသည်ဟု ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံ၏ လယ်ယာ ကဏ္ဍ ထပ်မံ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာစေရန်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်းသည် အရေးပါသောကဏ္ဍ တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။

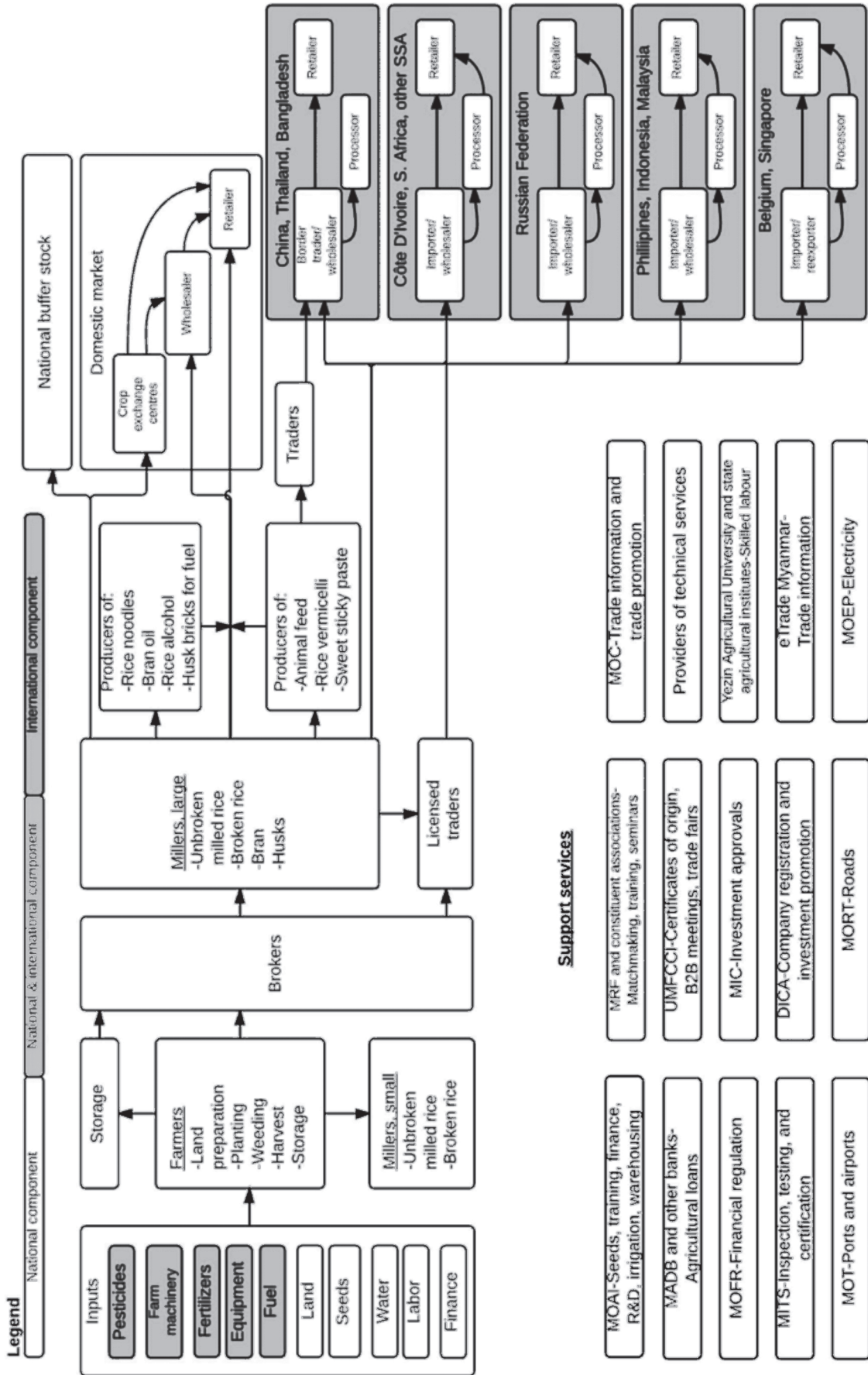
လုပ်ငန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်များဆက်နွယ်ဆောင်ရွက်မှု (Value Chain Operations)

ဤလုပ်ငန်းဆက်နွယ်ဆောင်ရွက်မှုတွင် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်မှု များကျယ်ပြန့်စွာလိုအပ်သည်။ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ စုစည်းလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်ဖော်ဆောင်ခြင်း၊ ဈေးကွက်တင်ခြင်း၊ ဖြန့်ဖြူးခြင်း အစရှိသည့်လုပ်ငန်းတိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များ၊ လက်ကား ရောင်းချသည့် လုပ်ငန်းများ၊ ပြည်ပနိုင်ငံသို့တင်ပို့ရောင်းချသူများ အစရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုး၏ ဖော်ဆောင်မှုဖြင့် လုပ်ကိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း ပုဂ္ဂလိက၊ အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့ ကူညီမှုများဖြင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များ ဈေးကွက်တင်ရန် အတွက် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၏ အခန်းကဏ္ဍအသီးသီးကို လုပ်ငန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်များဆောင်ရွက်မှု စစ်တမ်း (value chain survey) ဖြင့် ဖော်ပြမည် ဖြစ်ပြီး ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာကူညီထောက်ပံ့မှု ကွန်ယက်နှင့် နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ရောင်းချခြင်းဆိုင်ရာ ပြိုင်ဆိုင်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ပို၍အသေးစိတ် သော စိစစ်လေ့လာမှုများ ကို ဤစာတမ်း၏ဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍတွင် ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

³¹ (ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့၊ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၂၀၁၁)

³² မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်း။

³³ NES ကဏ္ဍဆိုင်ရာအဖွဲ့ (နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင်ရှု)

Legend

National component

National & international component

International component

Support services

- MOAI-Seeds, training, finance, R&D, irrigation, warehousing
- MADB and other banks-Agricultural loans
- MOFR-Financial regulation
- MITS-Inspection, testing, and certification
- MOT-Ports and airports
- MRF and constituent associations-Matchmaking, training, seminars
- UMFCCI-Certificates of origin, B2B meetings, trade fairs
- MIC- Investment approvals
- DICA-Company registration and investment promotion
- MORT-Roads
- MOC-Trade information and trade promotion
- Providers of technical services
- Yezin Agricultural University and state agricultural institutes-Skilled labour
- eTrade Myanmar-Trade information
- MOEP-Electricity

စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း

တန်ဖိုးကွင်းဆက်ဖြစ်စဉ်သည် စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းမှစတင်သည်။ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော လယ်ယာ သွင်းအားစုစည်းများ၊ ရေနံနှင့်မျိုးစေ့များသည် ပြည်တွင်း၌ပင် ရရှိနိုင်သည်။ ဧရာဝတီတိုင်းတွင် မိုးရာသီအတွင်း များပြားပြည့်လှုံ့စွာရရှိသော ရေအရင်းအမြစ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ လယ်ယာလုပ်ငန်း ကိုကောင်းစွာအကျိုးပြုသည်။ မျိုးစေ့များသည်လည်း တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် ဆန်စပါးကဏ္ဍ အတွက်အင်အားတရပ်မဟုတ်လှပေ။ မြန်မာ့လယ်သမားအများစုသည် ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်စိုက်ပျိုးသော စပါးမျိုးစေ့များကိုသာ နောက်တစ်ရာသီတွင် ပြန်လည်စိုက်ပျိုးရန် အသုံးပြုကြ ပြီး ထိုမျိုးများမှာလည်း အရည်အသွေးနိမ့်သော၊ ထွက်နှုန်းနည်းသော မျိုးစိတ်အရေများ ဖြစ်ကြပြီး အသက်သာဆုံးသော မျိုးစေ့အရင်းအမြစ်ဖြစ်သည်။ လယ်သမားအများစုသည် ဓာတ်မြေဩဇာပိုးသတ်ဆေးဝါးများနှင့် လယ် ယာသုံးစက်ကိရိယာများကဲ့သို့သောအခြားသွင်းအားစုများကို အသုံးပြုစိုက်ပျိုးမှု အလွန်နည်းပါးသည်။

ဤလုပ်ငန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် အချို့သောလယ်သမားအနည်းငယ်အတွက် စိုက်ပျိုးခြင်း ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများဖြစ်သည့် မြေထွန်ခြင်း၊ ရေသွင်းခြင်း၊ မြောင်းသွယ်ခြင်းနှင့် ရေလှုံ့ရေလွှမ်းမိုး ခြင်းကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း အစရှိသည့်လုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။ လယ်ယာရိတ်သိမ်းခြင်းလုပ်ငန်း အများစု သည် လူအားဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြသောကြောင့် ဒေသတွင်းစိုက်ပျိုးသည့် သီးနှံအမျိုးအစားပေါ် မူတည်၍ တစ်နှစ်လျှင် တစ်သီး(သို့) နှစ်သီးစိုက် ရာသီများတွင် လုပ်သားလိုအပ်ချက်ကို မြင့်တက်စေသည်။ ထို့အပြင် ကျေးလက်ဒေသများမှ မြို့ပြများသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်ကြမှုများသည်လည်း လုပ်သား လိုအပ်ချက်ကို မြင့်တက်စေပြီး လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် အခက်အခဲနှင့် လိုအပ်ချက်များ မြင့်တက် စေသည်။

ရိတ်သိမ်းစုစည်းခြင်းနှင့် သိုလှောင်ခြင်း

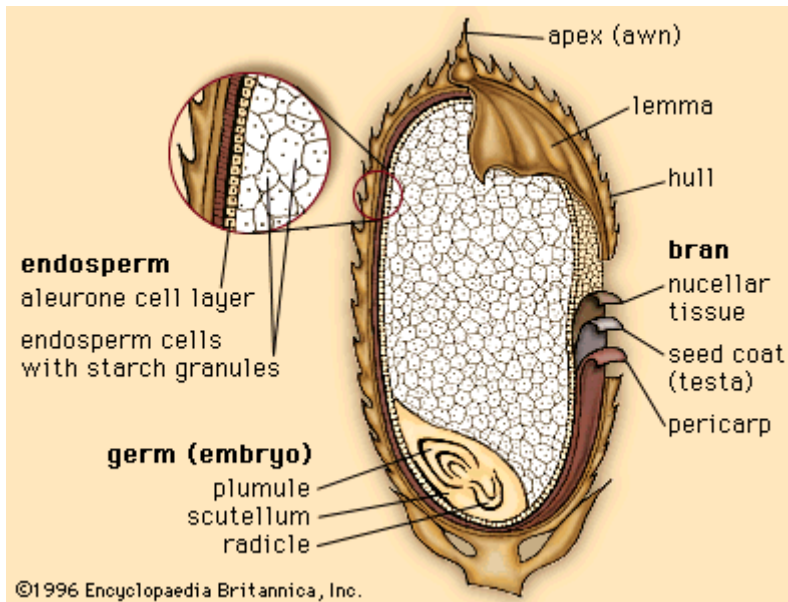
ရိတ်သိမ်းပြီးချိန်တွင် ဆန်ကိုအခြောက်ခံ၍ သိုလှောင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ဆန်စက်သို့ပို့ဆောင် ခြင်းကိုပြုလုပ်သည်။ ဤအချိန်တွင် လယ်သမားများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းနှင့် စပါးပွဲစား များ၏ ကဏ္ဍပါဝင် လာသည်။ လယ်ဧကနည်းသော (သို့) ပို၍ဝေးလံသော ဒေသမှ လယ်သမား များ အတွက်မူ အဆိုပါ ကြားခံကိစ္စရပ်များ ပိုမိုနိုင်ငံဘွယ်ရှိပြီး စပါးပွဲစား အဆင့်ဆင့်သည် (ပမာဏနည်း သော စပါးများကိုမူ ရွာရှိဆန်စက်များတွင်သာ ကြိတ်လေ့ရှိသည်) ပို၍ကြီးမားသော ဆန်စက်ကြီးများ နှင့် ကုန်သည်ကြီးများထံသို့ ရွှေ့ပြောင်းတင်ပို့ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကြိတ်ခွဲခြင်းနှင့် အခြားလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ

ဆန်စက်လုပ်ငန်းသည် လုပ်ငန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် လုပ်ငန်းအများစုကို ချိတ်ဆက် ပေး သောနေရာဖြစ်သည်။ စပါးအခွံချွတ်ခြင်းကို ပြုလုပ်ပေးပြီး ဆန်လုံးညို (ဆန်သားအဖြူ ပေါ်တွင် ဖွဲနုအုပ်ထားသောဆန်) ကိုရရှိစေပြီး ဆန်စက်များတွင် လောင်စာစွမ်းအင်အဖြစ် အသုံးပြုသော

ဖွဲနုများကိုလည်း ရရှိစေသည်။ ဆန်လုံးညိုတွင် အာဟာရဓာတ်အပြည့်စုံဆုံးပါဝင်ပြီး ဈေးကောင်းပိုရသော်လည်း ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ဝင် ဆန်လုံးညိုများမှာမူ ပို၍ အရည်အသွေးမြင့်မားသော ဆန်လုံးညိုများကိုသာ လက်ခံပြီး ဈေးနှုန်းမှာလည်း ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အလုံးစုံသန့်စင်ပြီးဆန် (ဥပမာ ဆန်ဖြူ) ဈေး၏ ၁၀ ပုံ ၁ ပုံခန့်သာရရှိသည်။

ပုံ (၇) ဆန်စပါးမျိုးစေ့တစ်စေ့၏ဖွဲ့စည်းပုံ

နောက်တစ်ဆင့်တွင်မူ ဖွဲနုနှင့် ဆန်သားဖြူကို ဖွပ်သည့်အဆင့်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိမြန်မာ့ဆန်စပါးကဏ္ဍ တွင်ဖွဲနုနှင့်သန္ဓေမျိုးစေ့အပိုင်း (Embryos)ကို တိရစ္ဆာန်အစာအဖြစ်ရောင်းချပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ဟင်းချက်ရာတွင် သုံးသည့်ဖွဲနုဆီအဖြစ်လည်းထုတ်လုပ်သည်။ ဖွဲနုဆီကို ဖွဲနု ဖယောင်းရည် အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ အလှကုန် ပစ္စည်းများ၊ ကရင်မ်များ၊ လက်သည်းဆိုးဆေးနှင့် အချို့အစားအသောက်များတွင် သုံးသည့် ကာနောဘား ဖယောင်း(Carnauba wax)ထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်း သုံးသည်။ သို့သော် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွဲနုမှ ဖယောင်းရည် ထုတ်လုပ်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ဖွဲနုနှင့်သန္ဓေမျိုးစေ့အပိုင်း (Embryos)ကို ခွဲခြားရာတွင် မျိုးစေ့ ဖယ်ထုတ်ရန်မလိုဘဲ ဖွဲနုသတ်သတ်ကိုသာ ထုတ်ယူနိုင်သည့် အထူးတီထွင်ထားသော ဆန်စက်များ ရှိသော် လည်း ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များနှင့် ကုန်သည်များအနေဖြင့်မူ သေးငယ်ပြီး ပိုမိုအကျိုးအမြတ်ရစေသည့် မျိုးစပါး (embryoed rice)ဈေးကွက်ကိုသာ ပိုမိုလုပ်ကိုင်လိုကြသည်။ သို့သော် ဤအချက်သည်လည်း မြန်မာဆန်စပါး ကဏ္ဍတွင် ထူးခြားအရေးပါသော အပိုင်းမဟုတ်သေးပါ။

ဆန်စက်တွင် ဆန်ကြိတ်ခွဲပြီးနောက် ရာခိုင်နှုန်း အချို့သောဆန်သားပမာဏများသည် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုနှင့်သုံးစွဲသည့်စက်ပစ္စည်းများအပေါ်မူတည်၍ကျိုးကြေခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ ထို့နောက် ထွက်ရှိလာသည့် ဆန်အကျိုးအကြေများကို ပြန်လည်ခွဲခြားသည်။ ၁၀၀% အကျိုးအကြေ၊ ၂၅ %၊ ၁၅%၊ ၁၀%၊ ၅% စသဖြင့်ခွဲခြားပြီး အကျိုးအကြေ နည်းသည့် ဆန်များမှာ ဈေးကောင်းပိုရသည်။ လတ်တလော မြန်မာ နိုင်ငံဆန်စပါးတင်ပို့မှုတွင် ကြီးထွားလာသည့် နိုင်ငံခြားဆန်တင်ပို့မှုကဏ္ဍတစ်ခုမှာ ၎င်းဆန်အကျိုးအကြေ (ဆန်ကွဲ)များ တင်ပို့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၅ နှင့်

၂၀၀၉ ခုနှစ်များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးတင်ပို့မှု၏ ၂၄ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဆန်ကွဲတင်ပို့မှုဖြစ်ပြီး ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်များတွင်မူ ၄၁ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရှိခဲ့သည်။

ဆန်ကွဲသည် ဖွဲနုနှင့် သန္ဓေမျိုးစေ့အပိုင်း (Embryos) ထက်အာဟာရဓာတ်နည်းသော်လည်း တိရစ္ဆာန်အစာအဖြစ်ရောင်းချသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆန်ကွဲမှ အခြားပစ္စည်းများ တီထွင် ထုတ်လုပ်မှု နည်းပါး သည်။ ဆန်ကွဲမှ ဆန်အရက်နှင့် ဆန်မှုန့်ထုတ်လုပ်ရောင်းချခဲ့ဖူးပြီး မုန့်များတွင် သုံးသောဆန် ချိုနှစ်၊ ကြာဆံ နှင့် ဆန်ခေါက်ဆွဲထုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်းများလည်းရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ထွက်ကုန်များကို တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ဖူးခြင်းသည် အကန့်အသတ်ပမာဏဖြင့်သာရှိခဲ့ပြီး တရုတ် နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းဈေးကွက် သို့ တင်ပို့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

စီးပွားဖြစ်ရောင်းချခြင်း

တန်ဘိုးကွင်းဆက်နောက်တစ်ဆင့်မှာ ကုန်သည်ကြီးငယ်များမှ ဆန်နှင့် ဆန်ထွက် ပစ္စည်း များကို ပြည်တွင်း လက်လီ၊ လက်ကားရောင်းချသူများနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက် သို့ တင်ပို့သူ များနှင့် သော်လည်းကောင်း ချိတ်ဆက် တင်ပို့ ရောင်းချခြင်းကဏ္ဍဖြစ်သည်။

ပထဝီဝင်အနေအထားပျံ့နှံ့တည်ရှိမှုနှင့် လယ်သမား၊ ဆန်စက်များနှင့် အခြားဆန် လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူပမာဏအနည်းငယ်သည် ဆန်စပါးလုပ်ငန်းစုဝေးလုပ်ကိုင်ဖော်ဆောင် ရန်အတွက် အခက် အခဲများရှိနေသေးသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဤအခက်အခဲများကို ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက် ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များ စုပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံလယ်ယာ စီးပွား ရေး အများပိုင် ကော်ပိုရေးရှင်းလီမိတက် (MAPCO) ကိုဖွဲ့ စည်းခဲ့သည်။

သွင်းကုန်ပစ္စည်းများ

ကမ္ဘာ့အနှမ်းပါးဆုံးနိုင်ငံ (LDC) စာရင်းဝင်ဖြစ်ပြီး ထုတ်လုပ်မှုနည်းပါးသည့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆန်စပါး လုပ်ငန်းအတွက်လိုအပ်သောစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာသွင်းအားစုများကို အခြားနိုင်ငံမှ တင်သွင်း ရသည်။ သွင်းကုန် ပစ္စည်းများမှာ ဓာတ်မြေဩဇာများ၊ ပိုးသတ်ဆေးများ၊ ရိတ်သိမ်းစက်၊ ချွေလှေ့စက်၊ အခြောက်လှန်းစက်၊ဆန်စက်ပစ္စည်းများနှင့်စစ်ဆေးသည့်ကိရိယာများ အားလုံးဖြစ်ကြသည်။ ထိုပစ္စည်း များအသုံးပြုခြင်းဖြင့် ထွက်နှုန်းတိုးစေပြီး ရိတ်သိမ်းပြီးတွေ့ကြုံရတတ်သော ဆုံးရှုံးမှုများကိုလည်း လျော့ချပေးကာ သီးနှံအရည်အသွေးကိုလည်း တိုးတက်လာစေသည်။ နိုင်ငံပိုင် ဓာတ်မြေဩဇာ စက်ရုံ (၄)ရုံမှ ဓာတ်မြေဩဇာများ ထုတ်လုပ်ခဲ့ဖူးသော်လည်း ၂၀၀၃ ခုနှစ် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအဖြစ် ပြောင်းလဲ လိုက်ပြီးကတည်းက လုပ်ငန်းရပ်တန့်လိုက်ပြီးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံပိုင်ယူရီးယား ဓာတ်မြေဩဇာ စက်ရုံ (၅) ရုံအနက် (၂)ရုံကို ပိတ်သိမ်းခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာပြီဖြစ်ပြီး လက်ရှိပြည်တွင်း တွင်ထုတ် လုပ်လျက်ရှိသည့် ပမာဏသည်လည်းပြည်တွင်းလိုအပ်ချက်ကို အနည်းငယ်သာဖြည့်ဆည်းပေး နိုင်သည်။

ဤသွင်းကုန်ပစ္စည်းများသည် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသော တရုတ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယ နိုင်ငံများမှတစ်ဆင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်တင်သွင်းလာခြင်းများဖြစ်သည်။ ဇယားအမှတ် ၆ တွင်ပြထား

သကဲ့သို့ ၉၆၊ ၉၇ ရာခိုင်နှုန်းသော မြေယာပြုပြင်ရေး၊ ရိတ်သိမ်းရေး၊ ချွေလှေ့ရေး၊ ဆန်လုပ်ငန်းများ အားလုံးအတွက်၎င်းနိုင်ငံများမှ တင်သွင်းသည်။ ထို့အပြင် ရေကြောင်းမှတစ်ဆင့် တင်သွင်းခြင်းသည် အခွန်ပေးဆောင်ရသည့်အတွက် ရှည်လျားသည့်နယ်စပ်တလျှောက် အခွန်မပေးဘဲ တင်သွင်းလာ သည့် ပစ္စည်းများလည်းရှိနိုင်သည့်အတွက် အမှန်တကယ်တွင် ဤရာခိုင်နှုန်းများထက်ပင်ပိုမို များပြား နိုင်သည်။

ဇယား (၆) မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက် တင်သွင်းသည့် သွင်းကုန်ပစ္စည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံသို့တင်သွင်းလာသည့် စိုက်ပျိုးရေးသုံးပစ္စည်းများ	၂၀၁၂ ပို့ကုန်တန်ဖိုး (ဒေါ်လာသန်း)	တင်သွင်းလာသည့် အဓိကရင်းမြစ်နိုင်ငံများ (မြန်မာ့ဈေးကွက်တွင် အမျိုးကျပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်း)
ဓာတ်မြေဩဇာများ (HS - 31)	89	တရုတ် (၅၇)၊ ထိုင်း (၂၄)
ပိုးသတ်ဆေးဝါးများ (HS - 3808)	29	တရုတ် (၅၇)၊ အိန္ဒိယ (၁၃)၊ ထိုင်း (၁၁)
မြေယာပြုပြင်ရေးစက်များ (HS - 8432)	16	ထိုင်း (၄၁)၊ တရုတ် (၄၀%)၊ အိန္ဒိယ (၁၆)
ရိတ်သိမ်းချွေလှေ့စက်များ (HS - 8433)	14	ထိုင်း (၄၈)၊ အိန္ဒိယ (၃၁)၊ တရုတ် (၁၃)
ကောက်ပဲသီးနှံသုံးစက်များ (HS - 8437)	6	တရုတ် (၆၇)၊ ထိုင်း (၂၉)
သီးနှံများသန့်စင်ခြင်း၊ အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း၊ သီးနှံနှင့် ဆန်စပါးအဆင့်ခွဲခြား များအတွက် စက်များ (HS - 843710)	6	တရုတ်(၄၇)၊အိန္ဒိယ(၁၉)၊ထိုင်း(၁၃)၊တရုတ် ထိုင်ပေ (၁၀)

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

တရုတ်နိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံများမှ တင်သွင်းလာသည့် ထိုလယ်ယာသုံးပစ္စည်း ကိရိယာများအားလုံးသည် ထိုနိုင်ငံများတွင်ထုတ်လုပ်ခြင်း ဖြစ်ဟန်မရှိပေ။ လက်ရှိသုံးစွဲနေသော နည်းဗျူဟာ၏ ပို့ကုန်ဆိုင်ရာယှဉ်ပြိုင်မှုများ ဟူသောအခန်းကဏ္ဍတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေး စည်းမျဉ်းအရ ပို့ကုန်တင်သွင်းသူများသည် စက်မှုလုပ်ငန်းသုံးအဆင့် အကြီးစားစက်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းရန် စရံငွေ (သို့မဟုတ်) ကြိုတင်ငွေပေးချေမှုများ လုပ်ဆောင်မှုကို တားမြစ်ထားသည်။ ဤအချက်သည် နိုင်ငံတကာမှ ကုန်ပစ္စည်းရောင်းချသူများ အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ တိုက်ရိုက် ရောင်းချခြင်း မပြုလုပ်နိုင်စေရန် ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူသူများ အား အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများအား တစ်ဆင့်ခံ၍ တူညီသောကုန်ပစ္စည်းများကို ကြိုတင်ပေးချေ တစ်ဆင့်ခံ ဝယ်ယူခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဤသို့ဝယ်ယူရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဝယ်ယူသူများ အနေဖြင့် အပို ကုန်ကျမှုများနှင့် စွန့်စားဝယ်ယူရခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေသည်။

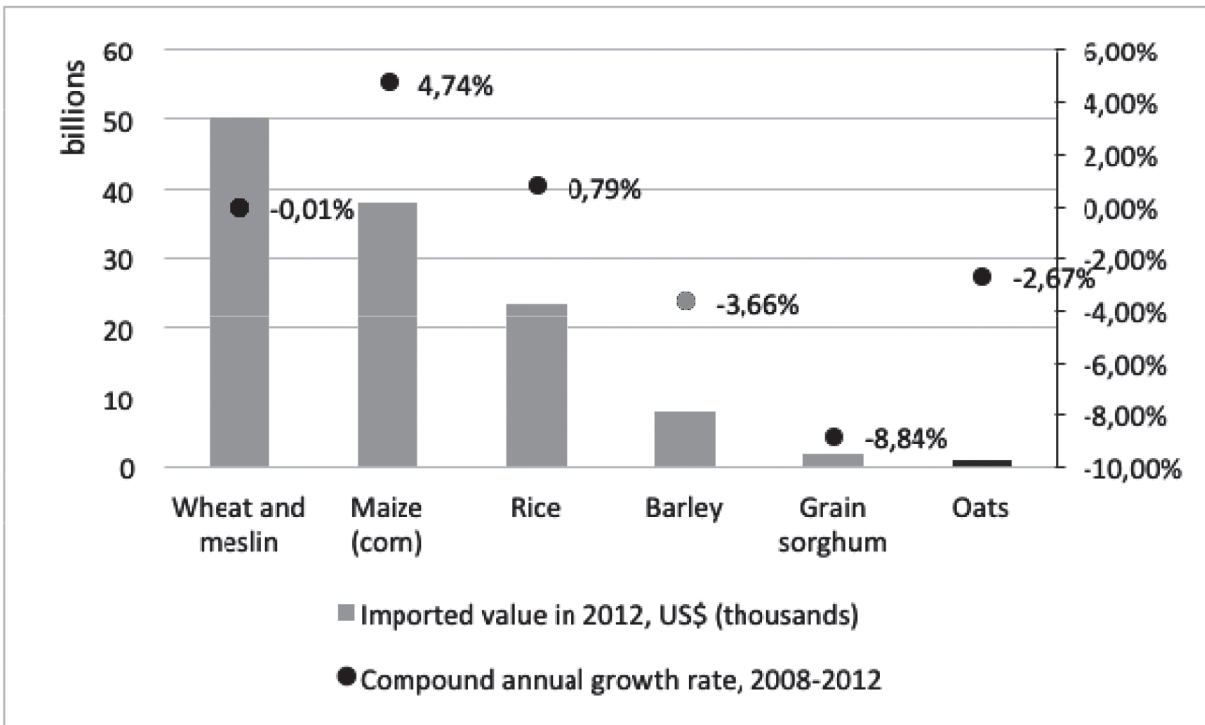
သီးနှံမျိုးစေ့အများစုမှာမူနိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းခြင်းမဟုတ်ပေ။ ၂၀၁၁၊ ၂၀၁၂ UN ကုန်သွယ်ရေး ဆိုင်ရာ စာရင်းအချက်အလက်များအရ မျိုးစေ့အနည်းငယ် ဒေါ်လာထောင်ဂဏန်း တန်ဖိုးခန့်သာ တင်သွင်းခဲ့သည်ကိုတွေ့ရသည်။ လယ်သမားများအနေဖြင့် သီးနှံမျိုးစေ့ကို ဝယ်ယူစိုက်ပျိုးရသည် ထက် ကိုယ်တိုင်စိုက်ပျိုးထားသည့် မျိုးစေ့ကို ပို၍အသုံးပြုလိုကြပြီး ထိုအချက် သည် မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် အရည်အသွေးနိမ့်သော၊ ထွက်နှုန်းနည်း၊ စပါးအမျိုးအစား အရောအနှောများကို သာရရှိ စေသည်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအမြင်

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာသွင်းကုန်လုပ်ငန်းများ

၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ဆန်စပါးတင်သွင်းမှုတန်ဖိုးသည် ပုံ (၈) တွင်ပြထားသကဲ့သို့ ဒေါ်လာ ၂၃ သန်းခန့်ရှိသည်။ ဆန်သည် ကမ္ဘာ့လူဦးရေတစ်ဝက်ခန့် စားသုံးသောအဓိက စားသောက်ကုန်ဖြစ်ပြီး ဆန်စားသုံးမှုများသည့် နေရာများတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ တတိယတင်ပို့မှုအများဆုံး သီးနှံဖြစ်ပြီး ဂျူ (ဒေါ်လာ ၅၀ ဘီလီယံ) နှင့် ပြောင်း (ဒေါ်လာ ၃၈ ဘီလီယံ) တို့၏နောက်တွင်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း တင်ပို့မှုအများဆုံး သီးနှံခြောက်မျိုးထဲတွင် ဆန်စပါးတင်ပို့ခြင်း တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ပြောင်း သီးနှံပြီးလျှင် ဒုတိယမြောက်နေရာ၌ရှိသည်။

ပုံ (၈) တင်သွင်းမှုအမြင့်မားဆုံးသီးနှံများ၊ ဈေးကွက်တန်ဖိုးနှင့် တိုးတက်မှုနှုန်း

ဆန်စပါးဆိုင်ရာအသုံးအနှုန်းတွင်(၄)မျိုးရှိပြီး စည်းကြပ်ခွန်သင်္ကေတ၏ အလိုက်သင့်တွဲဖက်မှုစနစ် Harmonized System (HS) ကိုအသုံးပြု၍ ဂဏန်းခြောက်လုံးဖြင့် ပြသသည်။

ဇယား (၇) ဆန်စပါးဆိုင်ရာအသုံးအနှုန်း (၄) မျိုးကိုအလိုက်သင့်တွဲဖက်မှုစနစ် Harmonized System (HS) ကိုအသုံးပြု၍ ဂဏန်းခြောက်လုံးဖြင့် ပြသခြင်း

HS code	ဆန်အမျိုးအစား ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်	၂၀၁၂ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့တင်သွင်းမှု တန်ဖိုး (ဒေါ်လာ ဘီလီယံ)	၂၀၁၂ ခုနှစ် ပျမ်းမျှကမ္ဘာ့ယူနစ်တန်ဖိုး (USD/ တန်)	၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း တင်သွင်းခဲ့သော အရေအတွက် (တန်သန်းပေါင်း)
100610	သဘာဝအနေအထားအတိုင်းရှိဆန်စပါး (ရိတ်သိမ်းပြီးခါစအနေအထား၊ အခွံ၊ မျိုးစေ့၊ ဖွဲနု၊ ဆန်သား အားလုံးပါ)	1.1	434	2.6
100620	ဆန်လုံးညို (ဆန်သားနှင့်ဖွဲနုသာ၊ စပါးခွံနှင့် မျိုးစေ့ ဖယ်ပြီး)	1.8	821	2.2
100630	ဖွပ်ပြီးဆန် (သို့) တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖွပ်ပြီး ဆန် (ဆန်သားချည်းဖြစ်ပြီး အခွံ၊ မျိုးစေ့နှင့် ဖွဲနုအားလုံး (သို့) တချို့တဝက် ဖယ်ထုတ်ပြီး)	18.1	716	25.3
100640	ဆန်ကွဲ (ဆန်သားသက်သက်၊ သို့သော် ကျိုးကြောင်း၊ သန့်စင်ပြီးဆန်ဖြစ် သော်လည်း အဖွပ်လွန်ခြင်း၊ အခြောက် လွန်ခြင်း (သို့) ထိခိုက်ပျက်စီး ထားခြင်း)	2.3	483	4.9

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

ကမ္ဘာ့တိုက်ကြီးအားလုံးတွင် တင်သွင်းမှုအများဆုံးမှာ အလုံးစုံသန့်စင်ပြီးဆန်ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ် တွင် တင်သွင်းမှုတန်ဖိုးအားလုံး၏ ၇၈% ရှိသည်။ ဆန်ကွဲသည် ဒုတိယတင်သွင်းမှုအများဆုံး ဖြစ်သော်လည်း ကမ္ဘာ့ဆန်ဝယ်လိုအား ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိသော အာဖရိကတိုက်၏ ဝယ်လိုအားပေါ်တွင် အဓိကမှီတည်သည်။ ဆန်ကွဲတင်သွင်းမှုကို စီးပွားရေးပိုမိုတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးသည့် ဂျပန်နှင့် တောင် ကိုရီးယား နိုင်ငံများကဲ့သို့သော နိုင်ငံများမှ ပိုမိုဝယ်ယူကြပြီး ဆန်အရက်၊ အလှကုန်ပစ္စည်းနှင့် အခြား တန်ဖိုးမြင့်နည်းပညာ၊ ပစ္စည်းများဖြည့်စွက်ထုတ်လုပ်သည့် နေရာများတွင်သုံးသည်။ အာဖရိက တိုက် သို့တင်သွင်းသော ဆန်ကွဲများမှာမူ သက်သာသော ဆန်ကောင်းစားသုံးမှု အစားထိုးအနေဖြင့် စားသုံး ကြသည်။

ဆန်လုံးညိုသည် ၎င်းတွင်ပါဝင်သည့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အာဟာရတန်ဖိုးကြောင့် ဈေးပိုမိုရရှိ သော်လည်း ဝယ်လိုအားနည်းပြီး ဆန်သားသေးသည့်သီးနှံမျိုးစိတ်များကိုသာ ဆန်လုံးညို အဖြစ် ရောင်းကြသည်။ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆန်လုံးရှည်များကိုသာ စားသုံး သည့် အလေ့အထရှိသည့်အတွက် ဆန်လုံးညိုသည် မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးတင်ပို့ရောင်းချရေး ကဏ္ဍ

အတွက်အရေးပါသော ဗျူဟာကျဆန် အမျိုးအစားဖြစ်လာလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ ရိတ်သိမ်းပြီးစ စပါး အတိုင်းရောင်းချခြင်းသည်လည်း ဝယ်လိုအားနည်းပြီး ဇယား (၇) တွင် ပြထားသည့် ဈေးနှုန်းပုံစံ လေးမျိုးတွင် အနိမ့်ဆုံးယူနစ်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံမှ တင်ပို့မှုအများဆုံးဖြစ်သည့် ဆန်အမျိုးအစားနှစ်မျိုးဖြစ်သည့် HS-100630 နှင့် HS-100640 တို့မှာ ဂဏန်းခြောက်လုံးယူနစ်ပမာဏအထိ ရောက်ရှိသောအမျိုးအစားများဖြစ်သည်။ ထိုဆန်များကို ကမ္ဘာ့အများဆုံးတင်သွင်းသူနိုင်ငံ (၂၅) နိုင်ငံမှာ အောက်ပါဇယား (၈) တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား (၈) ကမ္ဘာ့ဆန်နှင့် ဆန်ကွဲတင်သွင်းမှုအများဆုံး နိုင်ငံ (၂၅) နိုင်ငံ အလုံးစုံသန့်စင်ပြီးဆန်နှင့် တစ်ဝက်သန့်စင်ပြီးဆန် (HS-100630)

တင်သွင်းသူများ	၂၀၁၂ ခုနှစ် တင်သွင်းသည့်တန်ဖိုး	ဈေးကွက်ဝေစုရရှိမှု
ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံး	18,090	100.0%
နိုင်ဂျီးရီးယား	1,466	8.1%
တရုတ်	1,007	5.6%
အီရန်	981	5.4%
ဆော်ဒီအာရေးဗီးယား	965	5.3%
အီရတ်	840	4.6%
အင်ဒိုနီးရှား	820	4.5%
ယူအေအီးနိုင်ငံ	700	3.9%
တောင်အာဖရိက	679	3.8%
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု	630	3.5%
မလေးရှား	600	3.3%
ဂျပန်	428	2.4%
ဖိလစ်ပိုင်	406	2.2%
ကို့ဒလ်ဗွား (Cote d'Ivoire)	369	2.0%
ယီမင်	321	1.8%
ပြင်သစ်	314	1.7%
ဘီနင်	303	1.7%
ကင်မရွန်း	297	1.6%
ဟောင်ကောင်,တရုတ်	297	1.6%
ကနေဒါ	248	1.4%
စင်ကာပူ	245	1.4%
ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း	230	1.3%
ဘရာဇီး	222	1.2%
ဂျာမနီ	218	1.2%
ကူဝိတ်	218	1.2%

ပါပူအာနယူးဂီနီ	208	1.2%
----------------	-----	------

ဆန်ကွဲ (HS-100640)

တင်သွင်းသူများ	၂၀၁၂ခုနှစ် တင်သွင်းသည့်တန်ဖိုး	ဈေးကွက်ဝေစုရရှိမှု
ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံး	2,349	100.0%
ဆီနီဂေါ	449	19.1%
ဂါနာ	218	9.3%
နိုင်ဂျီးရီးယား	162	6.9%
ကို့ဒလ်ဗား	160	6.8%
ဂီနီ	126	5.4%
တရုတ်	110	4.7%
အင်ဒိုနီးရှား	97	4.1%
ဇင်ဘာဘွေ	91	3.9%
ဘယ်လ်ဂျီယမ်	82	3.5%
ဘာကီနာဖာဆို	65	2.8%
ပြင်သစ်	63	2.7%
ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း	60	2.5%
မော်ရီတားနီးယား	53	2.3%
ဆီရီရာ လီယွန် (Sierra Leone)	44	1.9%
ယူဂန်ဒါ	37	1.6%
ဂမ်ဘီးယား	34	1.4%
နယ်သာလန်	32	1.4%
ဂျာမနီ	31	1.3%
မာလီ	31	1.3%
ဆွစ်ဇာလန်	28	1.2%
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု	23	1.0%
ကွန်ဂို	18	0.8%
ဂီနီဘစ်စော	18	0.8%
တောင်ကိုရီးယား	16	0.7%
လိုက်ဘေးရီးယား	15	0.6%

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာတင်ပို့မှုများ

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဆန်နှင့် ဆန်ကွဲတင်ပို့မှုတွင် အဓိက(၄)နိုင်ငံမှ လွှမ်းမိုးထားပြီး ထိုင်းနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နှင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်များတွင် တစ်ကမ္ဘာလုံး ဆန်တင်ပို့မှု ၇၃ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဆန်ကွဲတင်ပို့မှု ၆၄ ရာခိုင်နှုန်းကို၎င်းနိုင်ငံများမှ တင်ပို့သည်။ ထုတ်ကုန် တစ်ခုစီအတွက် နံပါတ်ငါးနေရာမှ နိုင်ငံသည် ဈေးကွက်ဝေစု (၇) ရာခိုင်နှုန်းရရှိပြီး အခြား နိုင်ငံများ

အနေဖြင့်မူ ၃ ရာခိုင်နှုန်းထက်မပိုပေ။ သန့်စင်ပြီးဆန်အနေဖြင့် နံပါတ်ငါးအဆင့်နိုင်ငံသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုဖြစ်သည်။ ဆန်ကွဲအတွက်မူ ဘရာဇီးနိုင်ငံမှ ထိုနေရာတွင်တည်ရှိနေသည် ကိုဇယား ကွက်(၉)တွင်မြင်နိုင်သည်။ အခြားဆန်တင်ပို့သည့်နိုင်ငံများအနေဖြင့် နှစ်ခုလုံးအတွက် ဈေးကွက်ဝေစု ၁ ရာခိုင်နှုန်းခန့်စီရရှိပြီး ထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှုများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သန့်စင်ပြီးဆန်အနေဖြင့် မူ နှစ်ထပ်တိုးနှုန်း (compound annual growth rate, CAGR) ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဥရုဂွေးတစ်နိုင်ငံ ကိုသာတွေ့ရသည်။ ဆန်ကွဲတင်ပို့မှုအတွက် နိုင်ငံငါးခုမှ ထိုကဲ့သို့ သော အနေအထားသို့ရောက်ရှိ သည်ကိုတွေ့ရသည်။ တိုးတက်မှုအမြင့်မားဆုံးမှ အနိမ့်ဆုံးအဆင့် အလိုက်စီကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ (၅၈.၁%)၊ ဆီနီဂေါ (၂၇%)၊ ဥရုဂွေး (၁၄%)၊ အီတလီ (၈%)နှင့် အာဂျင်တီးနား (၈%) ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း အနောက်အာဖရိကဆန်ရောင်းဝယ် ရေးဆုံရပ်ဖြစ်သည့် ဆီနီဂေါနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်သည်ထက် ပြည်ပမှ တဆင့်ပြန်လည် တင်သွင်းမှုကို အဓိက ပြုလုပ်သည်။

ဇယား (၉) ဆန်နှင့်ဆန်ကွဲတင်ပို့မှုအမြင့်မားဆုံးနိုင်ငံများ

သန့်စင်ပြီးဆန် (HS-100630) တင်ပို့ သည့်နိုင်ငံများ	၂၀၁၀-၂၀၁၂ ခုနှစ် ပျမ်းမျှတင်ပို့ခွဲသည့် တန်ဖိုး	ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ပိုင်ဆိုင်မှု
ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံး	18,713,351	
ထိုင်း	4,836,349	26%
အိန္ဒိယ	3,992,026	21%
ဗီယက်နမ်	3,019,396	16%
ပါကစ္စတန်	1,847,688	10%
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု	1,358,263	7%
အီတလီ	548,647	3%
ဥရုဂွေး	363,210	2%
ယူနေအီး	299,181	2%
ဘရာဇီး	273,721	1%
တရုတ်	218,181	1%
ဩစတေးလီးယား	209,932	1%
အာဂျင်တီးနား	176,593	1%
ဘယ်လ်ဂျီယမ်	175,638	1%
နယ်သာလန်	132,414	1%
အီဂျစ်	127,656	1%
မြန်မာ	117,009	1%

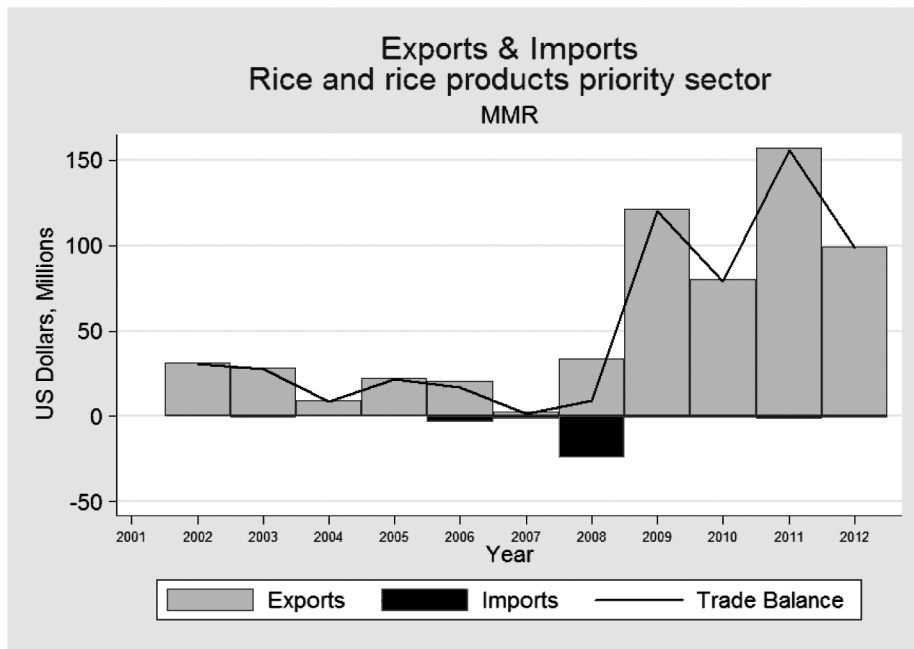
ဆန်ကွဲ (HS-100640) တင်ပို့ သည့်နိုင်ငံများ	၂၀၁၀-၂၀၁၂ ပျမ်းမျှတင်ပို့ခဲ့သည့် တန်ဖိုး	ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ပိုင်ဆိုင်မှု
ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံး	1,471,082	32%
ထိုင်း	465,370	15%
ပါကစ္စတန်	221,796	9%
ဗီယက်နမ်	127,905	8%
အိန္ဒိယ	117,087	7%
ဘရာဇီး	103,583	3%
ဘယ်လ်ဂျီယမ်	48,341	3%
မြန်မာ	44,336	3%
ဆီနီဂေါ	38,277	2%
ဥရုဂွေး	34,919	2%
အီတလီ	34,077	2%
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု	28,621	2%
အာဂျင်တီးနား	27,957	2%
အီဂျစ်	26,746	2%
နယ်သာလန်	21,537	2%
ယူဂန်ဒါ	15,333	1%
ဂူယာနာ	14,116	1%

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ဆန်တင်ပို့မှုစွမ်းရည်

ဆန်စပါးနှင့်ဆန်ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏ နဝမမြောက်အကြီးဆုံးတင်ပို့ကုန်များဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆန်စပါးကုန်သွယ်မှုသည် နှစ်စဉ် အနည်းဆုံး ပမာဏတစ်ခုထိ အမြဲရှိခဲ့ပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် လူပေါင်း ၁၃၈၀၀၀ ကျော် သေဆုံးကာ လူပေါင်း ၂.၄သန်းအထိ ထိခိုက်စေခဲ့သောမြန်မာနိုင်ငံ၏စပါးကျို ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင်း နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း တိုက်ခတ်ခဲ့သည့်နှစ်၌ပင် ဒေါ်လာသန်း ၂၀ ခန့် တန်ဖိုးရှိ ဆန်ကို တင်သွင်းထောက်ပံ့ခဲ့ရသေးသည်။³⁴ ပုံ (၉) တွင်ပြသထားသည့်အတိုင်း ပြီးခဲ့သည့် (၅)နှစ်အတွင်း ဆန်စပါးကဏ္ဍကို ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ အဖြစ်ပြောင်းလဲခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကုန်သွယ်ရေးပမာဏ သည် အနိမ့်ဆုံးသာဖြစ်နေခဲ့သော်လည်း ဆန်တင်ပို့မှုသည် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ကဏ္ဍဆိုင်ရာများ ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပြည်တွင်းကုန်သည်များမှ နိုင်ငံတကာ ဆန်ရောင်းဝယ်ရေး လမ်းကြောင်းအသစ်များပြုလုပ်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်း အရှိန်အဟုန်ဖြင့်ရုတ်တရက်တိုးမြှင့်လာခဲ့သည်။

Figure 9. Myanmar's Trade Balance in Rice and Rice Products

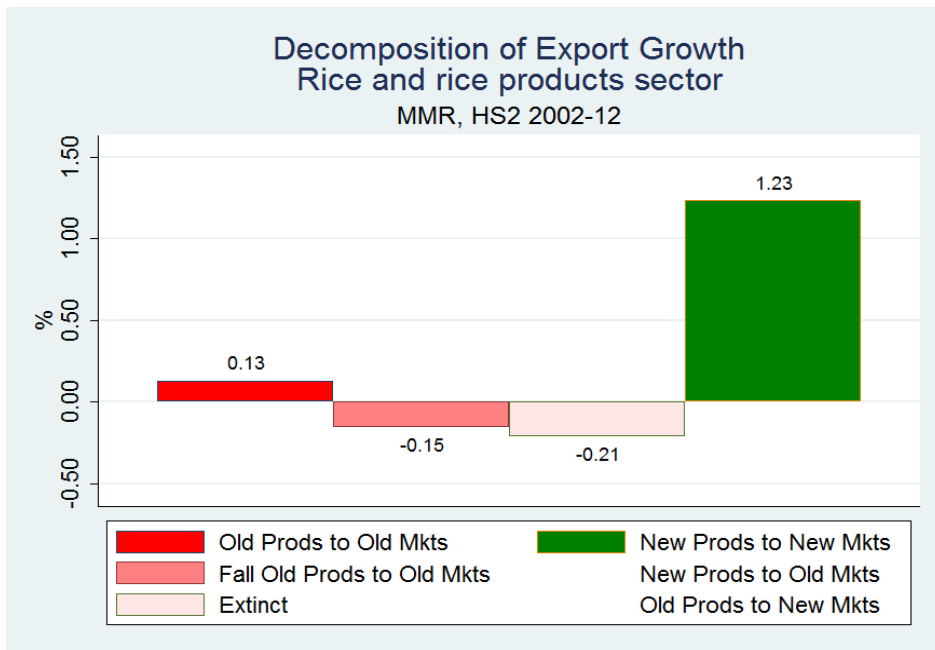
Source: ITC calculations based on UN Comtrade statistics

ထိုသို့ဆန်တင်ပို့မှုတိုးမြှင့်လာမှုသည် ပုံ (၁၀) တွင်ပြထားသည့် ဈေးကွက်အသစ်များသို့ပင် ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်လာနိုင်ခဲ့ပြီး ဆန်ကွဲတင်ပို့မှုသည်လည်း ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်လာခဲ့ သည်။ (၂၅% ဆန်ကွဲနှင့် ဆန်သန့် ၇၅%) ဈေးကွက်အသစ်များမှာ တရုတ်၊ အိုင်ဗရီကို့စ်၊

³⁴ (နိုင်ငံတကာကြက်ခြေနီနှင့်လမ်းဆုံအသင်းများ၊ ၂၀၁၁)

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံများဖြစ်သည်။ ၁၀%နှင့် ၅%သော အခြားဆန်ကွဲ အရောများကိုမူ မြန်မာ့ကုန်သည်များသည် အချို့ဥရောပဈေးကွက်ငယ်များသို့ အနည်းငယ်စီ စတင်စမ်းသပ်ရောင်းချပြီး ပို၍ကြီးမားကာ ဈေးကောင်းပိုရသော အနောက်ဥရောပနှင့် အရှေ့ အလယ်ပိုင်းဈေးကွက်များသို့ ရေတို ဈေးကွက်အနေဖြင့် စမ်းသပ်စတင်ရောင်းချသည်။ အခြားဆန် ထွက်ကုန်များဖြစ်သည့် ဆန်ကြာဆံနှင့် ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းဆန်ကွဲစစ်စစ်များကို တိရစ္ဆာန်ကျွေးရန်နှင့် ဆန်ပြုတ်လုပ်ရန် တရုတ်နိုင်ငံသို့ ပမာဏအနည်းငယ် စတင် တင်ပို့ခဲ့သည်။³⁵

ပုံ (၁၀) မြန်မာ့ဆန်တင်ပို့မှုတိုးတက်နှုန်း

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

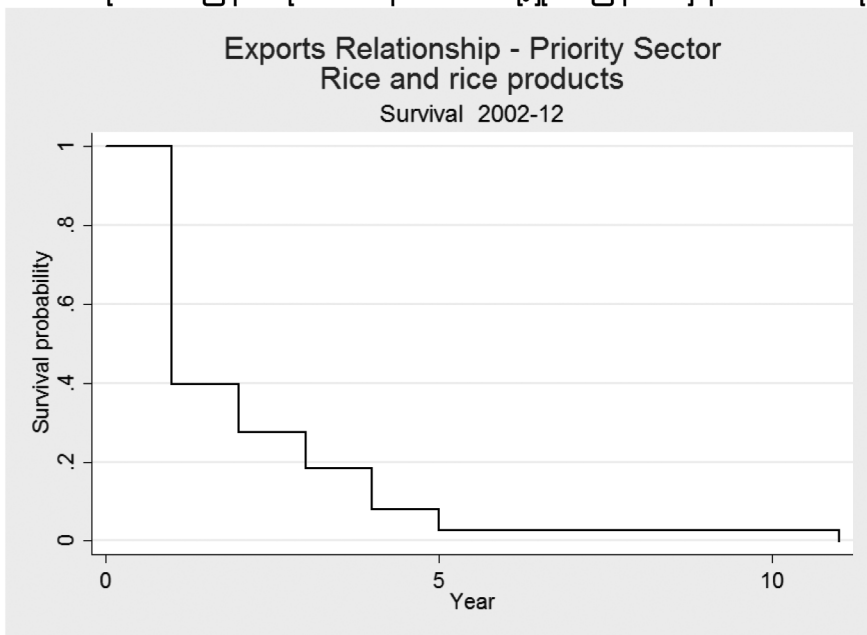
ဤသို့ဆန်ဈေးကွက်အသစ်များသို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်နိုင်မှုသည် အောင်မြင်မှုဟု ယူဆဖွယ်ရာရှိသော်လည်း မြန်မာ့ကုန်သည်များနှင့် နိုင်ငံခြားဝယ်လက်များ၏ ဆက်ဆံရေးမှာ ခိုင်မြဲမှု အလွန်နည်းပါးသည်။ ပုံ (၁၁)တွင် ပြသထားသည့်အတိုင်း ပြီးခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း မည်သည့်တင်ပို့မှုမျိုးမဆို စတင်ပို့ရောင်းချသည့်တစ်ကြိမ်သာ ဆက်ဆံမှုရှိပြီး ခိုင်မြဲသော ကုန်သွယ်ရေးဆက်ဆံမှု တည်ဆောက်ထားနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသို့မခိုင်မြဲရသည့် အကြောင်းရင်းကိုမူ ရေရာစွာမသိရဘဲ နောက်ခံအချက်အလက်များစွာ အပေါ်မူတည်နိုင်ပါ သည်။ သို့သော် အနာဂတ်ကာလတွင် ရေရှည်ဆက်ဆံရေး တည်တံ့ကောင်းမွန်ရန်အတွက် မြန်မာ့ ကုန်သည်များ အနေဖြင့် တန်ဖိုးထားထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဟုဆိုလျှင် အောင်မြင်မှုများရရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ရရှိနိုင် ရန်အတွက် ကန့်သတ်ချက်များ မရှိသော်လည်း အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်။

³⁵ NES ဆန်စပါးအသင်းမှ နိုင်ငံတကာပို့ကုန်ဈေးကွက်နှင့် ကုန်ပစ္စည်းများ သဘောသဘာဝ (နောက်ဆက်တွဲရှု)

- ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ကြီးမားသော ဈေးကောင်းရဈေးကွက်များနောက်သို့သာ လိုက်မနေဘဲ တည်ငြိမ်သော ဈေးကွက်များကိုသာ ဦးတည်ရန် (နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ၏ ဈေးကွက်ခွဲခြား သတ်မှတ်မှု ဥပမာကို ကြည့်ပါ)
- ဝယ်ယူသူများကို ရောင်းချပြီးသော်လည်း ကောင်းစွာဂရုစိုက် ဆက်သွယ်ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း၊ အမြဲ ထိတွေ့ဆက်သွယ်နေစေခြင်းများပြုလုပ်ပါ။
- မြန်မာနိုင်ငံမှတင်ပို့မည့် ဆန်အမျိုးစားများကို စားသုံးသူ၏နှစ်ခြိုက်မှုနှင့် သင့်တော် ကောင်းမွန်မည့် ဆန်အမျိုးအစားများကိုသာ ဦးတည်တင်ပို့ပါ (ရေလတ်ကာလတွင်ဖြစ်နိုင်ပြီး စိုက်ပျိုးသည့် ဆန်မျိုးကွဲအစားစား၊ ဆန်အမျိုးအစားများလျော့ချခြင်း၊ ကောင်းမွန်သော စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များဖြင့် သတိပြုလုပ်ဆောင်နိုင်သည်။)

ဝယ်ယူသူဖောက်သည်များဖြင့် ရေရှည်သဘောတူစာချုပ်များချုပ်ဆို ရောင်းချနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခြင်း (သီးနှံအရည်အသွေး မှန်ကန်တိကျကောင်းမွန်စေရန် အာမခံနိုင်ပါက စွန့်စား ရောင်းချခြင်းများ နည်းပါးသွားနိုင်သည်)

ပုံ (၁၁) မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်စပါးတင်ပို့မှု အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေး

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

အကွက် (၂) မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရားဝင်ဖော်ပြထားသော စာရင်းအချက်အလက်များကို လက်ရှိ ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုတွင် အလုံးစုံ အားထား၍ အသုံးမပြုနိုင်

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အနည်းဆုံး နိုင်ငံများ (LDC) တွင်ရှိသည့် လက်တွေ့စာရင်းအင်းအချက်အလက်များဟူသော တရားဝင် ဖော်ပြထားသည့် အချက်အလက်များသည် စိန်ခေါ်မှုတရပ်ပင်ဖြစ်ပြီး လေ့လာသူများ၏ ဆန်းစစ်ချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့သော စာရင်းအချက်အလက်များသည် အားထားယုံကြည်၍မရနိုင်။ လက်တွေ့စာရင်းအင်းအချက်အလက်များနှင့် ပစ်ဖိတ်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ကော်မရှင်၏ ဖော်ပြချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အလွန်အခြေခံကျသည့် စာရင်းအချက်အလက်များကိုပင် အားထားယုံကြည်နိုင်ရန်နှင့် အချိန်နှင့်တပြေးညီ စုစည်းထားနိုင်မှုစွမ်းရည် အလွန်အားနည်းသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရသည်ကို လေ့လာသူများက ထင်မြင်သည်မှာ "အစိုးရအနေဖြင့် နေရာတိုင်းကို ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်နိုင်မှု အကန့်အသတ်၊ အချက်အလက်စုစည်းခြင်းနှင့် စီစစ်လေ့လာခြင်းတို့အတွက်ကန့်သတ် ချက်ရှိသည့် သတင်းအရင်းအမြစ်လုပ်ငန်းတွင်းလုပ်ငန်းပြင်အချက်အလက်များ ထိန်းသိမ်းစီမံမှုတို့ဖြစ်သည် (Ware,2009)" ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော် အချို့အနေနှင့် ယူဆသည်မှာ ယခင်တပ်မတော်အစိုးရ၏ အုပ်စိုးမှုအောက် တွင် အထက်အရာရှိများ ကျေနပ်လက်ခံစေရန်ရလဒ်များပိုမိုတင်ပြထားသည့်အချက်များလည်းတွေ့ရသည်ဟု ဖြစ်နိုင်သည်။ (Steinberg,2006) မြန်မာနိုင်ငံရှိဖော်ပြထားသော အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့သော အကြောင်းခံ ပြဿနာများ ရှိခဲ့သည်ဆိုစေကာမူ ယနေ့လက်ရှိအချိန်တွင် USAID (မီချီဂန်ပြည်နယ်တက္ကသိုလ်၊ ၂၀၁၃) နှင့် ITC တို့သည်လည်း ၎င်းတို့သက်ဆိုင်ရာ နည်းပညာအထောက်အပံ့စီမံကိန်းများတွင် ယင်းကဲ့သို့သော အလားတူ မှတ်ချက်မျိုးကိုသာပေးခဲ့ကြသည်။ ဤလေ့လာဆန်းစစ်မှုရည်ရွယ်ချက်အရ ဤအချက်အလက်ပြဿနာသည် အကြီးဆုံးအခက်အခဲဖြစ်ပြီး ဆန်စပါးကဏ္ဍဆိုင်ရာ တင်ပို့မှုစွမ်းရည်ဆန်းစစ်လေ့လာမှုတွင် မမှန်ကန်မှားယွင်းသော စီစစ်မှုများ ဖြစ်စေပြီး ဆက်နွယ်လျက်ရှိသည့် ဈေးကွက်စီးဆင်းမှုပုံစံများသုံးသပ်ရာတွင်လည်း လွဲမှားစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ယခုလက်ရှိ ကုန်တင်ပို့ခြင်းဆိုင်ရာ ဗျူဟာအတွက် အခြေခံအချက်အလက်များကို (တရုတ်နှင့်အိုင်စီကို့စ်ဆိုင်ရာအချက်အလက်များမှလွဲ၍) ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ စာရင်းအင်း အချက်အလက်များ (UN comtrade) ပေါ်တွင်သာ အခြေခံသုံးသပ် သွားမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအကောက်ခွန်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဌာန အချက်အလက်များအရ တရုတ်နိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးတင်ပို့မှု၏ အကြီးဆုံးကုန်သွယ်ဘက်အဖြစ် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်ရောက်ရှိခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် (၂၀၁၂ ဧပြီ ၁ ရက်နေ့မှ ၂၀၁၃ မတ်လထိ) မြန်မာ့တင်ပို့ကုန်များ၏ ၅၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ထိုသို့ရောက်ရှိခြင်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံအစိုးရမှ တရားမဝင်ဟုသတ်မှတ်ထားသော နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ကုန်သွယ်မှုများကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ တရားမဝင် ကုန်သွယ်ရေးအနေအထားကြောင့် ကုလသမဂ္ဂကုန်သွယ်ရေး စာရင်းအချက်အလက်များတွင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ထူးခြားသော ကုန်သွယ်ရေးကို သတိမပြုမိဟန်ရှိသည်။ အိုင်စီကို့စ်နိုင်ငံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံး ဆန်တင်ပို့သည့် နိုင်ငံဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတင်ပို့ကုန်များ၏ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ထို့အပြင် နောက်နှစ်များအထိ အကြီးဆုံး တင်ပို့သည့် နိုင်ငံအဖြစ်ဆက်လက်ရပ်တည်နေခဲ့သည်။ သို့သော် ကုန်သွယ်ရေး အစီရင်ခံစာအရ ၂၀၁၀ အထိသာ ဖော်ပြထားသည်။

ထို့ကြောင့် ကုန်သွယ်ဘက်အကြီးဆုံးနိုင်ငံများဖြစ်သည့် တရုတ်နှင့် အိုင်စီကို့စ်နိုင်ငံများမှ လွဲ၍ အောက်ပါဇယားသည် UN data များပေါ်တွင်သာ အခြေခံလုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုဇယားနှင့် တကွ ထွက်ပေါ်လာသည့် ယူဆချက်များအရ တရုတ်နိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးနှင့် အလျင်မြန်ဆုံး ဆန်တင်ပို့သည့်နိုင်ငံဖြစ်သည်ဟု NES ဆန်စပါးဆိုင်ရာအဖွဲ့မှ အစီရင်ခံစာတင်ပြထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ဖော်ပြချက်အရ ၂၀၁၁ ခုနှစ် စုစုပေါင်းဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှု၏ ၂ ရာခိုင်နှုန်း ကျော်ကျော်ခန့်သာ တင်ပို့ခဲ့သည်။ ဇယား (၁၀) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ၃ ပုံ ၂ ပုံကို ပြည်တွင်း၌သာ စားသုံးခဲ့ပြီး ၃ ပုံ ၁ ပုံကို အရန်ဆန် အဖြစ်ထားရှိခဲ့သည်။

ဇယား (၁၀) စုစုပေါင်းဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှုမှ တင်ပို့ခဲ့သည့် အနေအထားပြဇယား

မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ် (ဇူလိုင် ၁ - မတ် ၃၁)	စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခဲ့သော ပမာဏ (MMT)	တင်ပို့ခဲ့သည့် ပမာဏ (တန်)	တင်ပို့ခဲ့သည့် ဆန်ထုတ်ကုန်ရာခိုင်နှုန်း
FY 11	32.6	536,410	1.6
FY 12	29.0	744,940	2.6
FY 13	34.6	1,397,460	4.0

သတင်းအရင်းအမြစ်: မြန်မာ့အခွန်ဦးစီးဌာန (တင်ပို့ခဲ့သည့်ပမာဏ)နှင့် (စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခဲ့သည့်ပမာဏ). Myanmar Agriculture at a Glance 2013.

မြန်မာနိုင်ငံမှတရားဝင်ထုတ်ပြန်သော စာရင်းအချက်အလက်များအရ နိုင်ငံ၏ ဆန်စပါးတင်ပို့မှုကို ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ကုမ္ပဏီ ၆၁ ခုမှ လုပ်ကိုင်နေသည်။ ကုမ္ပဏီ ၃ ခုခန့်သည် ဆန်တန်ချိန်ပေါင်း ၁၀၀၀၀၀ ခန့်စီ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်နေကြပြီး စုစုပေါင်းဆန်ပမာဏ၏ ၃၉ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသည်။ ကျန်သည့် ကုမ္ပဏီများထဲမှ ၁၀ ခုခန့်သည် မက်ထရစ်တန် ၅၀၀၀နှင့် ၅၀၀၀၀ ကြားကို တင်ပို့ရောင်းဝယ်လျက်ရှိပြီး ကျန်သည့်ကုမ္ပဏီတစ်ဝက်ကျော်ကျော်သည် တန်ချိန် ၁၀၀၀ ဝန်းကျင်ခန့်ကို တင်ပို့ရောင်းဝယ်လျက်ရှိကြသည်။

သန့်စင်ပြီးဆန်

ကုန်သည်ကြီးအချို့သည် ဆန်တင်ပို့မှုကို တင်သွင်းမှုများသော နိုင်ငံကြီးများသို့ တင်ပို့ရန် ပို၍အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်ကြပြီး ပို၍သေးငယ်သောဈေးကွက်များစွာသို့ အနည်းငယ်စီ တင်ပို့ကြသည်။ ဇယား (၁၁) တွင် ပြထားသကဲ့သို့ ၉၆ ရာခိုင်နှုန်းသော (တရုတ်နှင့် အိုင်စရီကို့စ်မပါ) မြန်မာ့သန့်စင် ပြီးဆန်တင်ပို့မှုသည် ၈ နိုင်ငံသို့ဖြစ်ပြီး ကျန်သည့် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းသောနိုင်ငံများသည် ကျန်သည့် ၄ ရာခိုင်နှုန်းကို အနည်းငယ်စီမှာယူကြသည်။

ဇယား (၁၁) မြန်မာ့သန့်စင်ပြီးဆန်တင်ပို့မှုဈေးကွက် ၂၃ ခု (HS-100630) ၂၀၁၂

တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံများ	တင်ပို့ခဲ့သည့် တန်ဖိုး ၂၀၁၂ (အမေရိကန် ဒေါ်လာ/တန် ထောင်ပေါင်း)	တင်ပို့ခဲ့သည့် ပမာဏ ၂၀၁၂	ယူနစ်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ/တန်)	ကမ္ဘာ့ဆန်တင် သွင်း သည့်နိုင်ငံ များတွင် ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ အဆင့်	၂၀၀၈-၂၀၁၂ အတွင်း ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ တင်သွင်းမှုတိုး တက်လာသည့် တန်ဖိုး (% p.a.)	မြန်မာမှ ပေးဆောင်ခဲ့ရ သည့် သွင်းကုန် စည်းကြပ်ခွန် (ခန့်မှန်း) (%)
စုစုပေါင်း	78147	192067	407		5	
တရုတ်	330,000*	775,922*		2	52	65
အိုင်စရီကို့စ်	55,051*	164,478*				
ရုရှား	24564	43978	559	38	-8	0
ဘာကီနာဟဆို	13883	53219	261	58	-5	10
ဖိလစ်ပိုင်	11197	29423	381	12	-34	50
မာဒါဂတ်စကာ	10355	22686	456	46	8	0

ထိုင်း	5322	15033	354	115	-8	
စင်ကာပူ	4745	11436	415	20	5	0
ကင်မရွန်း	2871	5473	525	17	6	0
အင်ဒိုနီးရှား	2349	4895	480	6	115	9.2
မလေးရှား	769	1625	473	10	-3	40
ဟောင်ကောင် (တရုတ်)	573	1082	530	18	4	0
ထိုင်ပေ (တရုတ်)	309	740	418	65	1	230.1
တူရကီ	293	500	586	92	-42	45
ကရိုအေးရှား	199	372	535	114	-3	2
ဆားဗီးယား	163	299	545	128	-7	3
နိုင်ဂျာ	153	310	494	29	15	10
ဖီလစ်ပိုင်	152	504	302	90	12	15
မကာအို (တရုတ်)	129	294	439	94	9	0
ဘော့စနီယား နှင့်ဟာဇီဂိုးဘီး နား	68	121	562	135	1	0
မိန်တီနီဂရို	27	24	1125	166	-5	3
တောင်အာဖရိ က	14	25	560	8	10	0
ဩစတေးလျ	12	28	429	35	-4	0

*ဆွေးနွေးရန် အကွက်နံပါတ်(၂)ကိုကြည့်ပါ။ UN Comtrade မှစာရင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ တရားဝင်ထုတ်ပြန်သော စာရင်း အချက်အလက်များကွဲလွဲနေသည်။ UN Comtrade မှ စာရင်းအချက်အလက်များသည် ဤဇယားအတွက် အဓိက ရင်းမြစ် ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှ တရားဝင်ထုတ်ပြန်သည့် အချက်အလက်များအရ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိုင်စီကိုစီနိုင်ငံများသို့ မြန်မာနိုင်ငံ မှဆန်တင်ပို့သည့်စာရင်းမှာ လွန်မင်းစွာလျော့နည်းနေသည်ကိုတွေ့ရသည် ဟုကြောင့် ဤနေရာတွင် တရုတ် နိုင်ငံနှင့် အိုင်စီကိုစီနိုင်ငံများအတွက် စာရင်းအချက်အလက်ကို မြန်မာနိုင်ငံအကောက်ခွန်ဌာန၏ မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ် FY 13 (ဧပြီလ ၁ ရက်၊ ၂၀၁၂ မှ ၃၁ရက် မတ်လ ၂၀၁၃)မှ အချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံ၍ ဖြည့်သွင်းထားသည်။ ထို ပမာဏသည် ဆန်ချောနှင့် ဆန်ကွဲ နှစ်မျိုးလုံးအတွက်ဖြစ်ပြီး ဤနေရာတွင် နိုင်ငံများနှင့် ပက်သတ်၍ အရေးကြီးသော ပမာဏကို ပြသလို၍သာ သာမန်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ကာ ကော်လံတစ်ခုစီ၏ထိပ်တွင် စုစုပေါင်းဖော်ပြထားသည့်နေရာတွင် မပါဝင်ပါ။

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရုတ်မဟုတ်သော အဓိကဈေးကွက်ကြီး ၈ ခုအနက် ၄ ခုမှာ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်း တင်ပို့သူ စာရင်းဝင်နိုင်ငံ ၄ နိုင်ငံဖြစ်သည့်(ဖိလစ်ပိုင်၊ စင်ကာပူ၊ ကင်မရွန်းနှင့် အင်ဒိုနီးရှား) တို့ဖြစ်ပြီး အခြား တစ်ဦးမှာ အိမ်နီးချင်းထိုင်းနိုင်ငံဖြစ်သည်။ အခြားနိုင်ငံများမှာ ရုရှား၊ ဘာကီနာဟာဆိုနှင့် မာဒါဂတ်စကာ နိုင်ငံတို့ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရုရှားနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အာရှနိုင်ငံမဟုတ်၊ EU နိုင်ငံ လည်းမဟုတ်သည့် အကြီးဆုံးကုန်သွယ်ဘက်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဘာကီနာဟာဆိုနှင့် မာဒါဂတ်စကာနိုင်ငံများနှင့်မူ ဆန်ကိုသာ အဓိက တင်ပို့ခဲ့သည်။

နိုင်ငံများနှင့် ဖိနှိပ်နိုင်ငံများသည်လည်း အလားတူဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဈေးကွက်ငယ် (၁၃) ခုတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မှတ်သားရသည့်အချက်မှာ ၂၀၁၂ တွင်မြန်မာ့တင်ပို့ဆန် (တရုတ်နိုင်ငံ မပါ) ၃ ပုံ ၁ ပုံ (၃၁.၄ရာခိုင်နှုန်း) ခန့်တင်ပို့ခဲ့သည် နိုင်ငံများမှာ ယခင်က ကုန်သွယ်ရေး ဆက်ဆံမှု မရှိခဲ့သည့် နိုင်ငံများဖြစ်သည်။ ထိုဆက်ဆံကုန်သွယ်မှုများသည် ရေရှည်အတွက်မဟုတ်ဘဲ ဝယ်ယူသူ အသစ်များမှ ထပ်မံမှာယူမှုများပြုလုပ်ပါက ဈေးနှုန်းအသစ်ဖြင့် ပြောင်းလဲကုန်သွယ်ရန် ရည်ရွယ် သည်။

မြန်မာနိုင်ငံထိပ်တန်းကုန်သွယ်ဘက်နိုင်ငံ (၁၃) ခုအနက် (၈) ခုမှာ ဆန်တင်သွင်းသည့် အာရှတိုက် နိုင်ငံများဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာ့တင်သွင်းမှုဈေးကွက်တွင် ပမာဏအားဖြင့် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ လက်ရှိ မြန်မာ့ဆန် အဓိကဈေးကွက်ကြီးများဖြစ်သည့် တရုတ်၊ စင်ကာပူနှင့် အင်ဒို နီးရှားတို့ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဂျပန်၊ တောင်ကိုရီးယား၊ မလေးရှား၊ တရုတ်ထိုင်ပေနှင့် ဟောင်ကောင် တို့သည် လည်း မကြာမှီတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးတို့တွင် ယင်းအနေအထားသို့ ရောက်ရှိဖွယ်ရာရှိသည်။

ဆန်ကွဲ

မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်ကွဲတင်ပို့မှုသည် အန္တရာယ်ကြီးမားစွာဖြင့် ပြောင်းလဲမှုမရှိဘဲတည်ရှိသည်။ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသောဆန်ကွဲတင်ပို့မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းမှသာ ဝယ်ယူပြီး မည်သည့် ကုန်ပစ္စည်းကိုမှ ပြန်လည်တင်ပို့မှုမရှိသည့် ဝိနီနှင့် ဘာကီနာဖာဆိုနိုင်ငံများဖြစ်ပြီး ဈေးကွက်တွင် ဆန်ကွဲဝယ်ယူသည့်အဆင့် ၃၄ နှင့် ၄၇ အသီးသီးရှိကြသည်။ ဝိနီ၏ ၂၂ ရာခိုင်နှုန်းသော ဆန်ကွဲ ဈေးကွက်နှင့် ဘာကီနာဖာဆို၏ ၃၂ ရာခိုင်နှုန်းသော ဈေးကွက်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လွန်စွာ မက်လောက်စရာ ကြီးမားကောင်းမွန်သည့် ဈေးကွက်ကြီးများဖြစ်သည်။ ဤအနေအထားကို အဓိအရ ဆုပ်ကိုင်ရန်မှာ မြန်မာ့ဆန်ကုန်သည်များအတွက် ကောင်းမွန်သော အခွင့်အရေးဖြစ်သော်လည်း ထိုဈေးကွက်များ ကျဆင်းသွားချိန်တွင် ခုသာခံသာရှိစေရန် အခြားဈေးကွက်ငယ်များကိုလည်း ရှာဖွေ ထားသင့်ပေသည်။

ဇယား (၁၂) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆန်ကွဲတင်ပို့သည့် ဈေးကွက်နိုင်ငံများ (HS-100640) ၂၀၁၂

တင်သွင်း သည့် နိုင်ငံများ	တင်ပို့ခဲ့သည့် တန်ဖိုး ၂၀၁၂ (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	တင်ပို့ခဲ့ သည့် ပမာဏ ၂၀၁၂	ယူနစ်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ/ တန်)	ကမ္ဘာ့ဆန် တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံများတွင် ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ အဆင့်	၂၀၀၈-၂၀၁၂ အတွင်း ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံ များ၏ တင်သွင်းမှု တိုးတက်လာသည့် တန်ဖိုး (% p.a.)	မြန်မာမှ ပေးဆောင်ခဲ့ရ သည့်သွင်းကုန် စည်းကြပ်ခွန် (ခန့်မှန်း) (%)
စုစုပေါင်း	81304	23192	351	5	7	
တရုတ်	*330,000	*775,922		6	103	65
အိုင်စရီကို့စ်	*55,051	*164,478				
ဝိနီ	41257	92617	445	10	9	10
ဘာကီနာဖာဆို	23462	90863	258	9	22	10
ဘယ်လ်ဂျီယမ်	7563	21632	350	7	-1	16.6
အင်ဒိုနီးရှား	2405	6925	347	24	46	16.2
တောင်ကိုရီးယား	1725	5000	345	37		5

စင်ကာပူ	1167	3252	359	66	5	0
ထိုင်း	1052	5093	207	12	67	
ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း	919	2324	395	17	-5	16.6
နယ်သာလန်	459	1306	351	1	5	16.6
ဆီနီဂေါ	329	650	506	62	-3	10
ဟောင်ကောင် (တရုတ်)	327	781	419	18	4	0
ဂျာမနီ	254	629	404	43	-1	16.6
ပိုလန်	198	500	396	44	19	16.6
ဖိလစ်ပိုင်	122	251	486	110	27	50
အယ်လ်ဘေးနီးယား	51	75	680	2	-46	2
ဂါနာ	13	29	448	20	13	20
ဆွစ်ဇာလန်	1	1	1000	6	33	0.4

*ဆွေးနွေးရန် အကွက်နံပါတ်(၂)ကိုကြည့်ပါ။ UN Comtrade မှစာရင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ တရားဝင်ထုတ်ပြန်သော စာရင်း အချက်အလက်များကွဲလွဲနေသည်။ UN Comtrade မှ စာရင်းအချက်အလက်များသည် ဤဇယားအတွက် အဓိက ရင်းမြစ် ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှ တရားဝင်ထုတ်ပြန်သည့် အချက်အလက်များအရ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိုင်စရီကို့စ်နိုင်ငံများသို့ မြန်မာနိုင်ငံမှဆန်တင်ပို့သည့်စာရင်းမှာ လွန်မင်းစွာလျော့နည်းနေသည်ကို တွေ့ရသည်ထိုကြောင့်ဤနေရာတွင်တရုတ် နိုင်ငံနှင့် အိုင်စရီကို့စ်နိုင်ငံများအတွက် စာရင်းအချက်အလက်ကို မြန်မာနိုင်ငံအကောက်ခွန်ဌာန၏ မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ် FY 13 (ဧပြီလ ၁ ရက်၊ ၂၀၁၂ မှ ၃၁ရက် မတ်လ ၂၀၁၃)မှ အချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံ၍ ဖြည့်သွင်းထားသည်။ ထို ပမာဏသည် ဆန်ချောနှင့်ဆန်ကွဲနှစ်မျိုးလုံးအတွက်ဖြစ်ပြီး ဤနေရာတွင်နိုင်ငံများနှင့်ပက်သတ်၍ အရေးကြီးသော ပမာဏ ကိုပြသလို၍သာ သာမန်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ကာကော်လံတစ်ခုစီ၏ထိပ်တွင်စုစုပေါင်းဖော်ပြထားသည့်နေရာတွင်မပါဝင်ပါ။

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

မြန်မာ့ဆန်ကွဲဈေးကွက်တွင် ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သမရိုးကျ တွဲဖက် လုပ်ကိုင်ကြမည့် ဒုတိယအဆင့် ဈေးကွက်များလည်းရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာအာရှတိုက်၏ အလုံးစုံ ဆန်တင်သွင်းသူ များဖြစ်ကြသည့် အင်ဒိုနီးရှား၊ တောင်ကိုးရီးယားနှင့် စင်ကာပူ၊ အိမ်နီးချင်း ထိုင်း နိုင်ငံ၊ မြန်မာအကြီးဆုံး ကုန်သွယ်ဖက် အာရှတိုက်နိုင်ငံမဟုတ်သည့် ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း နိုင်ငံနှင့် ဥရောပကုန်သွယ်ရေး အချက်အချာ ဘယ်လ်ဂျီယမ်တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာ မည့် အဆင့်အဖြစ် သတ်မှတ်ရမည် ဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့ကုန်သွယ်ရေး ကဏ္ဍတိုးမြှင့်ရန်နှင့် ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီမှုများ ကိုလည်း ထည့်သွင်းတွက်ချက်ရမည်ဖြစ်သည်။

ဦးတည်ဈေးကွက်များအတွင်းယှဉ်ပြိုင်မှုများ

ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်ရွေးချယ်ရန်များ ဟူသော အပိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဦးတည်ဈေးကွက် ၄ အုပ်စုတွင် လာမည့် ငါးနှစ်အတွင်း ဆန်စပါးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍ စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်လာသည်နှင့်အမျှ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာမည့် အချက်များကို အစဉ်လိုက် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ တင်ပို့ကုန်သွယ်မည့်နိုင်ငံများ အကြားပြောင်းလဲမှုများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ

ဦးတည်ဈေးကွက်တစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြား ဈေးကွက်ဝေစုများခြားနားမှု ရှိနိုင်သော်လည်း အဓိက ထောက်ပံ့ပေးမည့် ဈေးကွက် ၄ ခုသည် မပြောင်းလဲဘဲ ဈေးကွက်၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို တူညီစွာ ထိန်းသိမ်းလုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်၊ အိန္ဒိယနှင့် ပါကစ္စတန်တို့ ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ထိုတင်ပို့သူ ၄ နိုင်ငံမှ အဓိကရနိုင်မည့် အကျိုးအမြတ်မှာ ပျမ်းမျှယူနစ် ဈေးနှုန်းများအပေါ်မှဖြစ်ပြီး သန့်စင်ပြီးဆန် အနေဖြင့် ထိုနိုင်ငံအားလုံးထက် ဈေးနည်းပြီး အိန္ဒိယ အတွက် ဆန်ကွဲပေါ်မှရရှိမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်ထိုအကျိုးအမြတ်ကို သေချာပေါက် ရယူဆုပ်ကိုင် နိုင်ခြင်းရှိမရှိကိုတော့ ကြိုတင်တွက်ချက်၍ မရနိုင်ပါ။ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အရည်အသွေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေး နည်းလမ်းနှင့်နည်းပညာများတိုးမြှင့်လုပ်ကိုင်မှု ကုန်ကျစရိတ်များကြောင့် ဈေးနှုန်း ပိုကြီးသွားမည် ဖြစ်သော်လည်း အထွက်နှုန်း တိုးမြှင့်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားစွာစီမံခန့်ခွဲလုပ်ကိုင်ရသည့် အချက်များသည် မြန်မာ့ဆန်ဈေးတွင် အကျဘက်သို့ ဖိအားဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်ဈေးနှုန်းယှဉ်ပြိုင်မှုကို သေချာပေါက်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ပေး ရမည် ဖြစ်ပြီး အရည်အသွေးမြင့်မားလာသည်နှင့်အမျှ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ပြည်သူ့ကဏ္ဍဝန်ဆောင်မှုများ ဖြစ်သည့် ကုန်သွယ်ရေးတိုးမြှင့်ခြင်း အစရှိသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍများ အတွက် ကုန်ကျစရိတ် လျော့ချခြင်းတို့ကိုလည်း ဖန်တီးပေးနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ဇယား (၁၃) ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်သူများအကြား မြန်မာနိုင်ငံမှ ရရှိနိုင်မည့် အမြတ်အစွန်း

ပျမ်းမျှယူနစ်ဈေးနှုန်း (HS-100630) တတန်တွင် USD		ပျမ်းမျှယူနစ်ဈေးနှုန်း (HS-100640) တတန်တွင် USD	
မြန်မာ	407	အိန္ဒိယ	327
ဗီယက်နမ်	494	မြန်မာ	351
ပါကစ္စတန်	575	ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်	432
အိန္ဒိယ	612	ပါကစ္စတန်	433
ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်	628	ဗီယက်နမ်	446
ထိုင်း	702	ထိုင်း	593

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများအပေါ်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှုများ

တင်သွင်းသူများအကြား ကွဲပြားသည့် အခြားဦးတည်ဈေးကွက်အုပ်စုတစ်ခုမှာ အနောက် ဥရောပဖြစ်ပြီး အခြားအနောက်ဥရောပနိုင်ငံများသည် ဆန်ကိုထပ်မံပြုပြင်သန့်စင်ရန် မကြာခဏ တင်သွင်းကြပြီး ပြန်လည်တင်ပို့ရောင်းချကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ထပ်မံပြုပြင်ခြင်းများမှာ အနံ့အရသာဖြည့်စွက်ခြင်း၊ အသင့်ချက်ပြီးဖူးများ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် လွယ်လင့်တကူသယ်နိုင်သော ထုပ်ပိုးမှုစနစ်သို့ပြောင်းခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအမြင်၊အယူအဆများ

မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်းအခန်းကဏ္ဍနှင့် ဆန်တင်ပို့ခြင်းလုပ်ငန်းတွင် မူဝါဒရေးရာ အထောက်အကူများ၊ ကုန်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုများနှင့် စီးပွားရေး ဝန်ဆောင်မှုများပေးနေသော အဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်များရှိသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းပေါင်းများစွာသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍနည်းဗျူဟာ အောင်မြင်စေရန် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အရေးကြီးသော နေရာမှ ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤကုန်သွယ်ရေးအထောက်အကူပြုအဖွဲ့အစည်း(Trade Support Institutions,TSI)များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် တိုက်တွန်းအကြံပြုချက်များကို သိရှိနားလည်ရန်လိုအပ်သည်။

အောက်ပါဇယား (၃) ခုတွင် တာဝန်အကြီးဆုံးယူမည့် TSI နှင့် အခြား TSI များနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ၎င်းတို့ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများ၊ လူအင်အားနှင့် ခွင့်ပြုနိုင်မည့် ဘဏ္ဍာရေး အနေအထား၊ ကဏ္ဍတွင်းလုပ်ဆောင်ချက်များကို ညွှန်ပြအကြံပေးနိုင်မည့် ၎င်းတို့၏ မှတ်တမ်းစာရင်းများ အစရှိသည်တို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ ပုဂ္ဂလိကနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်သူများ၏ ကျယ်ပြန့်စုံလင်သော တိုက်တွန်းအကြံပြုချက်များကို အခြေခံ၍ ထိုကဏ္ဍတစ်ခုစီတိုင်းကို နိမ့်၊ အလယ်အလတ်၊ မြင့် စသဖြင့် အမှတ်ပေး ခွဲခြားသွားမည်ဖြစ်သည်။

မူဝါဒရေးရာထောက်ပံ့ကူညီမှုကွန်ရက်

ဤအဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်အဆင့် မူဝါဒရေးရာများကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သော (သို့မဟုတ်) ဩဇာရှိသော သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များနှင့် ဝန်ကြီးဌာနများကို ဆိုလိုသည်။

ဇယား (၁၄) မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက် မူဝါဒရေးရာထောက်ပံ့ကူညီမှုကွန်ရက်

မူဝါဒရေးရာထောက်ပံ့ကူညီမှု					
အမည်	လုပ်ငန်းတာဝန်/ အခန်းကဏ္ဍ	ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	လူအင်အား	ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်	ထောက်ခံကူညီမှု
စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန (MOAI)	မျိုးစေ့များဖြန့်ဝေခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ သုတေသန၊ တိုးချဲ့ခြင်း၊ ဆည်မြောင်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ မြေယာကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ မြေယာမှတ်တမ်းပြုခြင်း၊ အသေးစားချေးငွေ၊ သီးနှံမျိုးစေ့များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ သီးနှံမျိုးစေ့များ တရားဝင်လက်မှတ် ပြုလုပ်ခြင်း။	L	L	L	L
ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (MOF)	ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေး သတ်မှတ်၊ ကန့်သတ်ချက်များကို ညီညွတ်မှုတစ်စရန် လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်ခြင်း။	L	L	L	L
ပို့ဆောင်ရေး ဝန်ကြီးဌာန	ဆိပ်ကမ်းနှင့် လေဆိပ်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအတွက်	L	L	L	L

(MOT)	စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံခြင်းနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ခြင်း။				
ရထားပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MOR)	လမ်းပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံခြင်းနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများသတ်မှတ်ခြင်း။	L	L	L	L
လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန (MOEP)	ကျေးလက်ဒေသ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ကိစ္စရပ်များအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံခြင်းနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများသတ်မှတ်ခြင်း။	L	L	L	L
စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန (MOE)	ဓာတ်မြေဩဇာထုတ်လုပ်ခြင်း	L	L	L	L
မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ကော်မရှင် (MIC)	နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများကို လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း။	M	M	M	M
ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA)	ကုမ္ပဏီများမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု တိုးမြှင့်ရေး ကိစ္စရပ်များ။	M	M	M	M

ဇယား (၁၅) မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက် ကုန်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုကွန်ရက်

ကုန်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုကွန်ရက်					
အမည်	လုပ်ငန်းတာဝန်/ အခန်းကဏ္ဍ	ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	လူအင်အား	ဘဏ္ဍာရေးစွမ်းဆောင်နိုင်မှု	ထောက်ခံကူညီမှု
ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း တိုးမြှင့်မှုဌာန၊ ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MOC)	ကုန်ပစ္စည်းတင်ပို့ခြင်းဆိုင်ရာသင်တန်းများ၊ ကုန်ပစ္စည်းတင်ပို့ခွင့်လိုင်စင်ချထားပေးခြင်း၊ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှုများ၊ ကုန်သွယ်ရေးရာမြှင့်တင်ခြင်းများ၊ နိုင်ငံတော်ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများကို ပြောင်းလဲဖြေလျှော့ပေးခြင်း။	M	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံကုန်သည်ကြီးများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း (UMFCCI)	မူရင်းလက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်းများ၊ စီးပွားရေးတွေ့ဆုံညှိနှိုင်းခြင်းများကို စီစဉ်ပေးခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်ရေးရာ ပြဿနာများတွင် ပါဝင်ခြင်း။	M	L	L	L
မြန်မာနိုင်ငံစိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘဏ် (MADB)	လယ်သမားများကို ရေတိုချေးငွေများပေးအပ်ခြင်း။	M	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံအကောက်ခွန်ရှင်းလင်းရေးအသင်း (MCBA)	ထောက်ခံအားပေးခြင်း၊ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အကောက်ခွန်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းရေး၊ ကုန်စည်ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှု သင်တန်းများပေးခြင်း။	L	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံ အော်ဂဲနစ်စိုက်ပျိုးရေးအုပ်စု (MOAG)	အော်ဂဲနစ် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ၊ သင်တန်းများနှင့် လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်းများ	L	L	L	L

စီးပွားရေးဝန်ဆောင်မှုကွန်ရက်

၎င်းတို့သည်နိုင်ငံတကာကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကို ထိရောက်မှုရှိစေရန်အတွက် တင်ပို့သူများမှ ဆက်သွယ်အသုံးပြုသည့် အဖွဲ့များ သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်များ အစရှိသည့်စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများဖြစ်သည်။

ဇယား (၁၆) မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက်စီးပွားရေးဝန်ဆောင်မှုကွန်ရက်

စီးပွားရေးဝန်ဆောင်မှုကွန်ရက်					
အမည်	လုပ်ငန်းတာဝန်/ အခန်းကဏ္ဍ	ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	လူအင်အား	ဘဏ္ဍာရေးစွမ်းဆောင်နိုင်မှု	ထောက်ခံကူညီမှု
မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်း (MRF)	စီးပွားရေး ဆိုင်ရာမိတ်ဆက်တွေ့ဆုံပေးခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်း၊ နီးနှောဖလှယ်ပွဲများကျင်းပခြင်း။	M	L	L	M
ဆန်စက်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း	နည်းပညာဖြန့်ဝေခြင်းနှင့် အသိပညာများ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ သင်တန်းများ၊ နိုင်ငံရပ်ခြားပညာတော်သင်များ။	M	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်ကြီးများနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း	ထောက်ခံကူညီခြင်း၊ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဆန်ကုန်သည်များအတွက် ဆိုင်ရာသင်တန်းများဖွင့်လှစ်ခြင်း။	M	L	L	M
ဆန်စပါး ထုတ်လုပ်သူများ အသင်း	ထောက်ခံကူညီခြင်း၊ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဆန်စိုက်တောင်သူများအတွက် ဆိုင်ရာသင်တန်းများဖွင့်လှစ်ခြင်း။	M	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ မျိုးစေ့နှင့် ပိုးသတ်ဆေးလုပ်ငန်းရှင်များ အသင်း (MFSPEA)	အရည်အသွေး စစ်ဆေးသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် စံပြုခြင်း။	M	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံလယ်ယာစီးပွားရေးအများပိုင်ကော်ပိုရေးရှင်းလီမိတက် (MAPCO)	ပြည်သူ့ငွေစုစနစ်ကို စည်းရုံးပညာပေးပြီး စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာရင်းနှီးလုပ်ကိုင်ကြရန် အားပေးခြင်း။	M	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံကုန်ပစ္စည်းစစ်ဆေး/စမ်းသပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ (MITS)	ကုန်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ စစ်ဆေးခြင်း၊ စမ်းသပ်ခြင်းနှင့် လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်း။	L	L	L	L
ကုန်တင်ယာဉ်ကြီးများအသင်း (ကွန်တိန်နာ၊ အဝေးပြေးနှင့် မွန်လေး)	ဆိပ်ကမ်း၊ လေဆိပ်နှင့် နယ်စပ် ဖြတ်ကျော် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး။	L	L	L	L

လူမှုရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်

ဤအဖွဲ့အစည်းများသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍရှိ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် တိုက်ရိုက် ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်း မရှိပေ။ သို့သော် ၎င်းတို့သည် ဆန်စပါးတင်ပို့မှုဆိုင်ရာ ဖြစ်နိုင်ချေ အနေ အထား များနှင့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အထူးပြုလုပ်ဆောင်ကြသော အသိပညာပိုင်း ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သည်။

ဇယား (၁၇) မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက် လူမှုရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်

လူမှုရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်					
အမည်	လုပ်ငန်းတာဝန်/ အခန်းကဏ္ဍ	ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	လူအင်အား	ဘဏ္ဍာရေးစွမ်းဆောင်နိုင်မှု	ထောက်ခံကူညီမှု
ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်	အရေးကြီးသည့် အရည်အချင်းပြည့် လုပ်သားများ ထွက်ပေါ်လာနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ သုတေသနနှင့် ထိပ်တန်း လုပ်ဆောင်မှု။	M	M	M	M
နိုင်ငံတော်စိုက်ပျိုးရေးကျောင်းများ	အရေးကြီးသည့် အရည်အချင်းပြည့် လုပ်သားများ ထွက်ပေါ်လာနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ သုတေသနနှင့် ထိပ်တန်း လုပ်ဆောင်မှု။	L	L	L	L
e-Trade Myanmar (မြန်မာနိုင်ငံ အီလက်ထရောနစ် ကုန်သွယ်ရေး)	ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ	M	M	L	M

TSI များမှ အကြံပြုသည်မှာ ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းချက်များနှင့် ညှိနှိုင်းကွပ်ကဲမှုများကြောင့် ကဏ္ဍတွင်း ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အထောက်အကူများ အားလုံးကိုမရရှိဘဲ ပေးအပ်လျက်ရှိသော ဝန်ဆောင်မှုများမှာလည်း ထိရောက်မှု အားနည်းနေဆဲဖြစ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် ထောက်ပံ့အားပေးမှုအဆင့်နိမ့်နေခြင်းမှာ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် မူဝါဒရေးရာ ချမှတ်ပေးမည့်အဖွဲ့အစည်းများကြား ချိတ်ဆက်မှု မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပြီး ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ပုဂ္ဂလိက-အစိုးရ ဆွေးနွေးမှု၊ နည်းပညာနှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ ပညာရပ်များနှင့် သင်တန်းများ (Technical and vocational education and trainings, TVET) ပေးခြင်း၊ စံနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ စုစည်းမှုဝေခြင်းများလည်း အားနည်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်များသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ ပြိုင်ဆိုင်တင်ပို့မှုလုပ်ငန်းပေါ်တွင် မကောင်းသည့်အကျိုးများကိုသာ စုစည်းသက်ရောက်စေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအထောက်အကူပြုအဖွဲ့အစည်းများ (TSIs) ၏ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင်း လွှမ်းမိုးမှု နှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်မှု အပေါ် နှိုင်းယှဉ်ချဲ့ပုံယူဆချက်

အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အဆင့်ခွဲခြားမှုသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ပတ်သက် လုပ်ကိုင်သူ (Stakeholders) များနှင့်ပတ်သက်သည့် သုံးသပ်ချက်များဖြစ်ပြီး အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုစီ၏ လွှမ်းမိုးမှုနှင့် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ တုံ့ပြန်စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများ ဖြစ်သည်။

ဇယား (၁၈) ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအထောက်အကူပြုအဖွဲ့အစည်းများ၏ လွှမ်းမိုးနိုင်မှုနှင့် အထောက်အကူပြုစွမ်းဆောင်ရည် နှိုင်းယှဉ်ချက်များ

ကဏ္ဍတွင်း လွှမ်းမိုးနိုင်မှု အဆင့်	မြင့်	လွှမ်းမိုးနိုင်မှုမြင့်/စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနည်း DICA, MADB, MOAL, MOC, MOE, MOEP, MOF, MOR, MOT, UMFCCI, ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်	လွှမ်းမိုးနိုင်မှုမြင့်/စွမ်းဆောင်နိုင်မှုအလယ်အလတ် MAPCO, MIC, MRF
	နိမ့်	လွှမ်းမိုးနိုင်မှုနည်း/စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနည်း MCBA, MFSPEA, MITS, MOAG, ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များအသင်း၊ ဆန်စပါး ထုတ်လုပ်သူများ အသင်း၊ ကုန်သည်ကြီးများအသင်း၊ နိုင်ငံတော် စိုက်ပျိုးရေး ကျောင်းများ၊ ကုန်တင်ယာဉ်ကြီးများအသင်း	လွှမ်းမိုးနိုင်မှုနည်း/စွမ်းဆောင်နိုင်မှုအလယ်အလတ် e-Trade
		နိမ့်	အလယ်အလတ်
အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကဏ္ဍတွင်းလိုအပ်ချက်များကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုများ			

အထက်ပါဇယားတွင်ပြသထားသကဲ့သို့

- မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်း၏ မျှတမှန်ကန်စွာ သုံးသပ်ချက်အရ အားလုံးသော TSI အဖွဲ့အစည်းများသည် ဆန်စပါး ကဏ္ဍ၏လိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ တုံ့ပြန်စွမ်းဆောင်မှု နိမ့်ပါးသည်ကို တွေ့ရသည်။ အထူးသဖြင့်မှတ်သားဖွယ်အချက်မှာ မည်သည့် ပြည်သူ့ရေးရာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကမှ ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန် မြင့်မားသော စွမ်းဆောင်အားမရှိခြင်းဖြစ်သည်။
- ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် UMFCCI တစ်ခုတည်းသာ ကဏ္ဍတွင်းလွှမ်းမိုးနိုင်မှု ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။
- TVET အဖွဲ့များတွင်မူ ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ် တစ်ခုတည်းသာ လွှမ်းမိုးမှုမြင့်မားသည် ဟုယူဆဖွယ်ရာရှိသည်။
- အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးကို ခြုံငုံသုံးသပ်လျှင် ရေဆင်းစိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်သည် အမြင့်ဆုံး အနေအထားတွင် ရှိသည်ဟုမှတ်ယူနိုင်ပြီး ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် အရေးအကြီးဆုံးသော ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ မွေးထုတ်ပေးနိုင်သည့် အရင်းအမြစ် ဖြစ်သောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤနှိုင်းယှဉ်ရအင်အားကို အသုံးပြု၍ ဆန်စပါးကဏ္ဍ လုပ်ငန်းတန်ဖိုးဆက်နွယ်ချိတ်ဆက်မှုကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေမည့် အရေးပါကောင်းမွန်သည့် အရည်အချင်းများကို ရရှိလာစေမည် ဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကနဦးလုပ်ဆောင်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးအပါဆုံး အဓိကစားသုံးသီးနှံအပြင် ပို့ကုန်အနေဖြင့်လည်း အရေးပါသော ဖြစ်နိုင်ချေအမြင့်ဆုံးသီးနှံဖြစ်သောကြောင့် ဆန်စပါးသည် မြန်မာအစိုးရမှ အထူးတလည် ဂရုပြုသော

သီးနှံဖြစ်သည်။ သို့သော် LDC နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြစ်သောကြောင့် ပုံသေကားကျ စွမ်းဆောင်ရန်နှင့် ကဏ္ဍကြီး တစ်ခုလုံးကို ကျယ်ပြန့်စွာ ကနဦးလုပ်ဆောင်ရန်မှာ အားနည်းလျက်ရှိသေးသည်။ နိုင်ငံတကာမှ ရှည်ကြာစွာစီးပွားရေးပိတ်ဆို့ခြင်းကို ခံခဲ့ရပြီးနောက် ယခုမကြာသေးမီ အချိန်တွင်မှ နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များ၏ နည်းပညာ၊ အကူအညီများဖြင့် ဤလိုအပ်နေသော ကွက်လပ်များကို ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းရန်ကြိုးပမ်းနေဆဲသာ ရှိသေးသည်။ ၂၇ နှစ်တိတိ ချေးငွေအသစ် ထပ်မံမချေးပေးခဲ့သော ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ဒေါ်လာ ၂ ဘီလီယံတိတိ ကူညီမှုကြောင့် ပြန်လည်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုမှာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်။³⁶ သို့သော် အချို့သောကနဦး လုပ်ဆောင်ချက်များမှာ အကောင်အထည်ဖော်သည့်အဆင့်ကို စောင့်ဆိုင်းနေရခြင်းကြောင့် အပြည့်အဝ မလုပ်ဆောင်ရသေးသည်များလည်း ရှိသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်စက်တင်ဘာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်စပါးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနည်းဗျူဟာ နှင့် စီမံကိန်းကိုနိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့အစည်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြား သဘောတူနားလည်မှု စာချုပ်လွှာရေးထိုးခဲ့ပြီး ထုတ်ကုန်အင်အားတိုးချဲ့ရန်နှင့် ကျေးလက်ပြည်သူလူထု ဝင်ငွေ တိုးလာစေရန်အတွက် ဆန်စပါးဆိုင်ရာ စက်မှုသိပ္ပံစွမ်းရည် ထူထောင်ရန်ရည်ရွယ်သည်။³⁷ ကုလသမဂ္ဂ၏ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းမှ ဆန်သိုလှောင်ရုံများအဆင့်မြှင့်တင်ရန်စီမံကိန်းဖြင့် ရံပုံငွေ ထောက်ပံ့ခဲ့ပြီး မြို့နယ် ၃ မြို့နယ်တွင်လည်း သိုလှောင်ရုံသုံး ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာစနစ်များကိုလည်း ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။³⁸

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကနဦးလုပ်ဆောင်ချက်အများစုမှာ စိုက်ပျိုးရေးပိုင်းနှင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံများကို သာမန်အားဖြင့် ဦးစားပေးရည်ရွယ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ တစ်ဝက်ခန့် ရှိသော စိုက်ပျိုးဧကများနှင့် လူဦးရေ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ အရ ဆန်စပါးကဏ္ဍ အနေဖြင့်ကြီးမားသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများမှ အကျိုးကျေးဇူးခံစားရနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ၁ ဘီလီယံ ထောက်ပံ့ကူညီမှုသည် ဆန်စပါးအရည်အသွေးတိုးတက်မြှင့်တင်ရာတွင် အရေးကြီးသော အခြောက်လှမ်းခြင်း၊ သိုမှီးခြင်းနှင့် ဆန်စက်လုပ်ငန်း တို့ကို တွင်ကျယ်စွာ ပြုလုပ်နိုင် မည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။³⁹

³⁶ လွတ်လပ်သောအာရှရေးဒီယို၊ ၂၀၁၄

³⁷ နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ၂၀၁၃

³⁸ မြန်မာလွတ်လပ်ရေးနေ့စဉ်၊ n.d

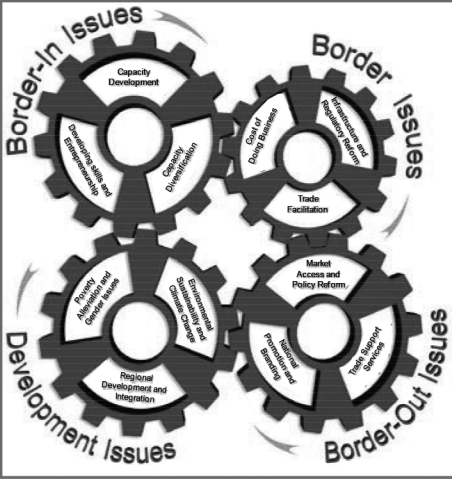
³⁹ လွတ်လပ်သောအာရှရေးဒီယို၊ ၂၀၁၄

၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အလွန်ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် ငတ်မွတ်မှုများကို ဖယ်ရှားနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံ ၁၀နိုင်ငံမှ စုပေါင်းငွေများဖြင့် "အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် စားနပ်ရိက္ခာများ လုံခြုံရေးရံပုံငွေ အဖွဲ့" မှ ခန့်မှန်းချေ ခေါ်လာ သန်း ၁၃၀ ခန့်ကို တိုက်ရိုက် ထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ "စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ထုတ်လုပ်မှုတိုးမြှင့်ရန်နှင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းခြင်း ပြီးစီးသည့်နောက်လိုအပ်သော နည်းပညာများ တိုးမြှင့်ထောက်ပံ့ခြင်း၊ သွင်းအားစုများနှင့် ဈေးကွက်လက်လှမ်းမှီမှုကို မြှင့်တင်ပေးရန်" ဖြစ်သည်။⁴⁰ နောက်ထပ်လက်ရှိ အကောင်အထည်ဖော်နေသော စီမံကိန်းတစ်ခုမှာ နိုင်ငံတကာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရံပုံငွေအဖွဲ့၏ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးများအတွက် ရင်းနှီး မတည်ငွေ ခေါ်လာ ၃၀၀၀၀၀ စီမံချက် ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ကုန်သွယ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီ၏ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် NES အဖွဲ့သည် အခြားကဏ္ဍတွင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကနဦးလုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ အဓိကဗျူဟာကျ အချက်များကို စတင် တင်ပြလုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

ပို့ကုန်ဆိုင်ရာယှဉ်ပြိုင်မှုကိစ္စရပ်များ

ဤအပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံဆန်ထုတ်လုပ်သူများ တွေ့ကြုံနေရသော ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အဓိက ကန့်သတ် သတ်မှတ်ချက်များကို အကျဉ်းချုပ် ခွဲခြမ်းစိစစ် လေ့လာတင်ပြ သွားမည်ဖြစ်ပြီး ဆန်စပါးကဏ္ဍ တိုးတက်မှု တွင် အပြုသဘော ဖြစ်စေမည့် လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေမည့် ကိစ္စရပ်များ ကိုလည်း စိစစ် သွားမည်ဖြစ်သည်။ဤစိစစ်လေ့လာမှု မူဘောင်သည် "အစိတ်အပိုင်းလေးရပ်" မူဘောင်ဖြစ်ပြီး အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်။

- **ထုတ်လုပ်ရောင်းချမှုပိုင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ** သည်ဦးတည်ဈေးကွက်တွင်း တွေ့ကြုံရသော ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများ၏ အမျိုးအစား၊ ပမာဏ၊ အရည်အသွေး၊ အရိန်၊ အားထားနိုင်မှုနှင့် အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းမှု စသည်တို့ကို သက်ရောက်စေသည့် ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်ဤကိစ္စရပ် များသည် ကျွမ်းကျင်မှု၊ နည်းပညာ၊ တီထွင်ဆန်းသစ်မှု၊ ထိရောက်မှုနှင့် တန်ဖိုးဖြည့်စွက် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများဖြစ်သည်။

⁴⁰ LIFT ရံပုံငွေ၊ ၂၀၁၃

- **စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်ဆိုင်ရာအခက်အခဲများ** သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ကုန်ကျစရိတ်နှင့် စွန့်စားလုပ်ကိုင်ရမည့်အရာများ ကြုံတွေ့လာရနိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အချက်များ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ စည်းကမ်းဥပဒေများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ကူညီထောက်ပံ့ရေး ဝန်ဆောင်မှုများကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သည်။
- **ဈေးကွက်ဝင်ရောက်ရေးဆိုင်ရာအခက်အခဲများ** သည်အမြဲတစေ နိုင်ငံပြင်ပကိစ္စရပ်များဖြစ်ပြီး (နိုင်ငံ တွင်းလည်းဖြစ်နိုင်ပါသည်) ဈေးကွက်လက်လှမ်းမီမှု၊ ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ဈေးကွက်ပြောင်းလဲမှုအမျိုးမျိုးနှင့် ပို့ကုန်တိုးမြှင့်ရေး ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။
- **လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ** သည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေး၊ ကျား/မ အခွင့်အရေး တူညီစွာရရှိရေး၊ လူငယ်ဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိန်းသိမ်းမှုနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်သည်။

(ပြည်တွင်းလုပ်ဆောင်ရန်အပိုင်း) ထုတ်လုပ်ရောင်းချမှုပိုင်း

အကွက်နံပါတ် (၃): မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍ ထုတ်လုပ်ရောင်းချမှုပိုင်းဆိုင်ရာအခက်အခဲများ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

- အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များသုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာနည်းလမ်းများကို သိနားလည်မှုနည်းခြင်းကြောင့် အထွက်နှုန်းနည်းပြီး အရည်အသွေးနိမ့်ကျခြင်းများကို ဖြစ်စေသည်။
- ဆန်စက်ပိုင်ရှင်တော်တော်များများသည် ခေတ်မမှီတော့သောစက်များနှင့် လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကိုသာ အသုံးပြုနေကြဆဲဖြစ်ပြီး အရည်အသွေးမကောင်းသော ဆန်များကိုသာ ရရှိသည်။
- ရေသုံးစွဲမှုစီမံခန့်ခွဲရေး အားနည်းမှုကြောင့် ထွက်နှုန်းကို သိသာစွာကျဆင်းစေသည်။
- ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာမလုံလောက်မပြည့်စုံမှုများကြောင့် အထွက်နှုန်းနည်းခြင်း၊ ထွက်ကုန်၊ ဈေးနှုန်းနှင့်ဆန်စပါးကဏ္ဍ စိုက်ပျိုးတိုးတက်ရေးကို လျော့ကျစေသည်။
- သေးငယ်သော လယ်ယာမြေပမာဏဖြင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းသည် စီးပွားရေးကိုလည်း အကန့်အသတ်များစွာ ဖြစ်စေသည်။
- ပြည်တွင်းဓာတ်မြေဩဇာရရှိနိုင်မှု အနေအထားနှင့်မညီညွတ်သည့်အသုံးပြုရမည်ကိုလည်း လယ်သမားအများစုအနေဖြင့် ကောင်းစွာ သဘောမပေါက်ကြသဖြင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုပမာဏကို လျော့ကျစေသည်။
- လယ်ယာလုပ်သားနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ မလုံလောက်သဖြင့် သီးနှံများ စိုက်ပျိုးရာတွင် အကန့်အသတ်များ ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ရိတ်သိမ်းပြီးနောက် ဆုံးရှုံးမှုများကိုလည်း မြင့်တက်စေသည်။
- အရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အရည်အသွေးမြင့်မားစွာ စိုက်ပျိုးနိုင်ပါက ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်မှုကို ကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ဈေးကွက် အသစ်များကိုလည်း ထိုးဖောက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။
- ရိတ်သိမ်းပြီးနောက်ဖြစ်ပေါ်တတ်သည့် ဆုံးရှုံးလေလွင့်မှုများကို ကောင်းစွာ မထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ ထုတ်လုပ်မှုနှုန်းနှင့် ထွက်ကုန်များကို သိသာစွာလျော့ကျစေသည်။

လယ်သမားများအနေဖြင့် အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များ သုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများကို သိနားလည်မှုနည်းခြင်းကြောင့် အထွက်နှုန်းနည်းခြင်း၊ အရည်အသွေး နိမ့်ကျခြင်းများကို ဖြစ်စေသည်။

အရည်အသွေးမြင့် မျိုးစေ့များစိုက်ပျိုးခြင်းသည် ရေရှည်အကျိုးရှိစေမည့် လုပ်ငန်းဖြစ်သော် လည်း စိုက်ပျိုးမြေအားလုံး၏ ၂ ရာခိုင်နှုန်းသာသာမျှသာ စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည်။⁴¹ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးခြင်း သည် အမြတ်အစွန်းနည်းသော လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်လျက်ရှိပြီး လယ်သမားများအား စိုက်ပျိုးရန်အတွက် စဉ်းစားရလေ့ရှိသော ရာသီဥတု၊ ပိုးကျခြင်း၊ ဈေးကျခြင်း စသည့်မမြင်နိုင်သည့် စွန့်စားမှုများကလည်း ရှိနေသည်။ လယ်ပိုင်ရှင်ငယ်များ ဖြစ်ကြပြီး မြန်မာ့လယ်သမားများ၏ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းသော လယ် (၁၀) ဧက အောက်သာပိုင်ကြသည့် လယ်သမားငယ်များသည် ၎င်းတို့လက်ရှိအသုံးပြုနေသည့် ရိုးရာမျိုးစေ့ အဖုံဖုံကို စွန့်လွှတ်၍ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ကောင်းစွာနားမလည်သော မျိုးစေ့အသစ်များကို သာမန် အားဖြင့် မစိုက်လိုကြပေ။ လယ်သမားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့လယ်မှရရှိသော သို့မဟုတ် ဒေသတွင်း ပြန်လည်ဝယ်ယူသော၊ ရံဖန်ရံခါ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ပင် မရင်းနှီးသည့် အမျိုးမျိုးသော မျိုးစေ့များ၊ အရောအနှောများကိုသာ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဤနည်းဖြင့်ပင် ရလဒ်မသေချာသော သာမန်အားဖြင့် အရည်အသွေးနိမ့် ဆန်စပါးများကိုသာ ရရှိကြသည်။

ဤအခက်အခဲကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် MOAI ၏စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ရန်လိုအပ်ပြီး အရည်အသွေးမြင့် မျိုးစေ့များကို ကိုယ်တိုင်ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးနိုင်သည့်အဆင့် အထိတိုးတက်လာစေ ရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိက (သို့) အစိုးရ- ပုဂ္ဂလိက မျိုးစေ့ကုမ္ပဏီများကို တွန်းအားပေးရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ တောင်သူလယ်သမားများ အနေဖြင့် အမျိုးမျိုးသော မျိုးစေ့များကို ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးနေရ သည့်အတွက် မရေရာခြင်း၊ အခက်အခဲများရင်ဆိုင်ရခြင်း စသည့် အချက်များကို ကျော်လွှားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ဆန်စက်ပိုင်ရှင်တော်တော်များများသည် ခေတ်မမှီတော့သော စက်များနှင့် လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ ကိုသာ အသုံးပြုနေကြဆဲဖြစ်ပြီး အရည်အသွေးမကောင်းသော ဆန်များကိုသာ ရရှိသည်။

ကျေးရွာအဆင့်နှင့် အခြားဆန်စက်အသေးစားများသည် ခေတ်မမှီတော့သောစက်များ ကိုသာအသုံးပြုဆဲဖြစ်ပြီး ဆန်ကြိတ်ခွဲခြင်း၊ စီမံခြင်း၊ သိုမှီးခြင်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတို့တွင် လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုရှိစေရန် သင်ကြားပညာပေးမှုများလည်း မရှိကြပေ။ ထိုအချက်များ သည် စက်မှထုတ်လုပ်ပေးမှုလျော့နည်းခြင်း၊ အကျိုးအကြေးနှင့် အဖိတ်အစင်များလွန်းခြင်း၊ မသန့်စင် ခြင်းနှင့် အရည်အသွေးကျဆင်းခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကျေးရွာအဆင့်ဆန်စက်အများစုသည် ရွာရှိလူများစားသုံးရန်အတွက်သာ အဓိကကြိတ်ခွဲကြပြီး ကျန်သည့် အနည်းငယ်သာ အခြားသို့ ရောင်းချသည်။ အကယ်၍ ဆန်စပါးအထွက်နှုန်းတိုးလာသည်နှင့်အညီ ၎င်းတို့အနေဖြင့် လက်ရှိသုံးစွဲ

⁴¹ NES အဖွဲ့

နေသော စက်ပစ္စည်းများနှင့် လုပ်ပုံလုပ်နည်းများကိုလည်း တိုးမြှင့်တပ်ဆင်မှသာ ပြည်တွင်းကုန်သည် များထံ တိုးမြှင့်ရောင်းချနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့မတိုးမြှင့်ပါက နောက်ကျန်နေခဲ့မည် ဖြစ်သည်။

ဤအခက်အခဲကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် နိုင်ငံတွင်းရှိ ဆန်စက်ငယ်ပိုင်ရှင်များ၏ အရည်အချင်း ကို မြှင့်တင်ပေးရန်လိုအပ်ပြီး ခေတ်မှီစက်ကိရိယာများကို အကောက်ခွန်ကင်းလွတ် တင်သွင်းခွင့် ပြုခြင်း (သို့) ပြည်တွင်းတွင် ရောင်းချပေးခြင်းစသည်တို့ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည်။

ရေသုံးစွဲမှုစီမံခန့်ခွဲရေး အားနည်းမှုကြောင့် ထွက်နှုန်းကို သိသာစွာကျဆင်းစေသည်။

လယ်သမားအများစုသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရာတွင် ရေအတွက် မုတ်သုံရာသီမိုးကိုသာ အဓိကအားထားစောင့်စားကြပြီး ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရေးစနစ် အားနည်းခြင်းကြောင့် ကျန်သည့်တစ်နှစ် ပတ်လုံး မည်သည့်သီးနှံကိုမှ မစိုက်နိုင်ကြပေ။ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရေးစနစ်သည် အချို့သော ဒေသများ တွင် နှစ်သီး၊ သုံးသီးအထိ စိုက်ပျိုးနိုင်ပြီး အထွက်နှုန်းလည်းကောင်းမွန်သည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများနှင့် ရင်ဆိုင်ရမှု၊ အရင်းအနှီးမရှိမှုနှင့် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရန် နည်းပညာစွမ်းရည် နည်းပါး ခြင်းသည် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရေးစနစ် ဖြစ်ပေါ်မလာစေသည့် အဟန့်အတားဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူစွာ ရေထိန်း စနစ်များဖြစ်သည့် ရေကာတာ၊ တာတမံများ၊ တူးမြောင်းစနစ်များ မကောင်းမွန်ခြင်းကြောင့် မိုးအလွန်များချိန်တွင် သီးနှံများကို ပျက်စီးစေပြန်သည်။ ရေလွှမ်းမိုးမှုကာကွယ်ရေးနှင့် တူးမြောင်းစနစ် စသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများမှာ အရင်းအနှီးနှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်မှုများ အပေါ်တွင်မူတည်ပြီး ရေတင်စက်များအတွက်ဆိုလျှင်လည်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလည်း မရှိပေ။ ထိုအတူသုံးစွဲနေသည့် လမ်းများနှင့်ရထားလမ်းများသည်လည်း တူးမြောင်းစနစ်များကို ဟန့်တား ထားသည့် အခြားသော အခက်အခဲများပင်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတဝှမ်းလုံးကို မျိုးစေ့အဆင့်မြှင့်တင်ပေးမည့် MOAI ၏မျိုးစေ့လယ်ယာများသည်ပင်လျှင် လုံလောက်သော တူးမြောင်းနှင့် ဆည်ရေစနစ်များ မရှိပေ။ ဤအခက်အခဲကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် တောင်သူလယ်သမားများကို ရေသုံးစွဲမှုစီမံခန့်ခွဲရေး အရည်အချင်းများ တိုးမြှင့်တင်ဆောင်ပေးရန် လိုအပ်ပြီး ဆည်မြောင်းကဏ္ဍ၊ ရေလွှမ်းမိုးမှု ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းနှင့်ရေမြောင်းစနစ်များတွင် ပုဂ္ဂလိက နှင့် ပြည်သူတို့၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ ရရှိလာစေမည် ဖြစ်သည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မလုံလောက်မပြည့်စုံမှုများကြောင့် အထွက်နှုန်းနည်းခြင်း၊ ထွက်ကုန်၊ ဈေးနှုန်းနှင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍ စိုက်ပျိုးတိုးတက်မှုကို လျော့ကျစေသည်။

မြန်မာ့လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအဆင့်မြှင့်တင်ရန်အတွက် ပိုကောင်းသော ဘဏ္ဍာရေးလက်လှမ်း မှီမှု လိုအပ်ပြီး နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင်ယှဉ်ပြိုင်ရန်အတွက် စွန့်စားလုပ်ဆောင်ခြင်းများကိုလည်း လျော့ကျစေသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် လယ်သမားများအား ချေးငွေများမှာ ရေတိုချေးငွေများသာ ဖြစ်ပြီး ၆ လမှ ၉ လအတွင်းပြန်ဆပ်ကြရသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ရိတ်သိမ်းလိုက်သည့် သီးနှံများကို ဈေးနှုန်း

မည်မျှပင်ကျနေသည်ဖြစ်စေ အလျင်အမြန် ရောင်းချပြီး ချေးငွေများကို အချိန်မှီပြန်ဆပ်ကြရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တနည်းအားဖြင့် စက်မှုလယ်ယာပစ္စည်းများနှင့် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးမှုတွင် ရင်းနှီးထားသည် ဆိုပါက ထိုငွေများမှ အကျိုးကျေးဇူးမခံစားရခင် ချေးထားသည့် ငွေကို အရင်ပြန်ဆပ်ရခြင်းဖြင့် အလျင်မမီကြပေ။

စိတ်မချရသော ငွေချေးငှားခြင်းများ (ဥပမာ အပေါင်ပစ္စည်းမထားဘဲချေးယူခြင်းများ)၊ သီးနှံများနှင့် အခြား ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းများကို အပေါင်အဖြစ်ထားရခြင်းများနှင့် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ ထိုအပေါင်ခံ၊ အာမခံပစ္စည်းအပေါ်တွင် ဈေးဖြတ်ခြင်း စသည်တို့သည် ကဏ္ဍတွင်း ဘဏ္ဍာရေးလက်လှမ်းမမီမှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းအချက်များသည် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးမှု နိမ့်ကျခြင်းကို ရောင်ပြန်ဟပ်လျက်ရှိပြီး ၎င်းတို့မှာ နိုင်ငံတကာတွင် အပြိုင်အဆိုင် လုပ်ကိုင်ကြသော လယ်သမားများနှင့် ကုန်သည်တိုင်းလိုလို ခံစားခွင့်ရှိသည့် အခြေခံစွန့်စားလုပ်ဆောင်မှုထွက်ကုန်များအတွက် သတ်မှတ်ချက်များ ရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဝင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် စည်းမျဉ်း ဥပဒေများ မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ သိုလှောင်ရုံအတွက်ဘဏ္ဍာရေးစနစ်၊ သီးနှံဆိုင်ရာအာမခံ၊ ကုန်သွယ်မှု ဘဏ္ဍာရေးစနစ်နှင့် ပစ္စည်းကိရိယာ ငှားရမ်းအသုံးပြုခွင့်တို့ဖြစ်ကြသည်။

သေးငယ်သောလယ်ယာပမာဏသည် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကန့်သတ်မှုများကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိသော ဆန်စပါး စိုက်ပျိုးမြေ ၃ ပုံ ၁ ပုံသည် ၅ ဧကအောက်ပမာဏသာစိုက်ပျိုးကြခြင်းဖြစ်သည်။ အခြား ၁ ပုံသည် ၅ ဧကမှ ၁၀ ဧကအထိရှိသည်။ ၎င်းပြဿနာသည် ထွက်နှုန်းတိုးစေရန်အတွက် အခြေခံလယ်ယာတိုးချဲ့စိုက်ပျိုးရေးကို ဟန့်တားလျက်ရှိသည်။ ၎င်း ၅ ဧကခန့်သည် ပုဂ္ဂလိကကိုယ်ပိုင်ရေသွင်းစနစ်၊ အကြီးစားလယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများ၊ လမ်းများ နှင့် ရာသီဥတုအလိုက် သိုမှီးသည့်စနစ် စသည်တို့ကို ပြန်လည်ရင်းနှီးရန် ပိုလျှံသည့် ငွေပမာဏကို ပြန်လည်မရနိုင်ပေ။ ရေလွှမ်းမိုးခြင်းနှင့် ပိုးကျခြင်းတို့ကဲ့သို့သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်နိုင်ရန် အစီအမံများကိုလည်း မလုပ်နိုင်ကြပေ။

ပြည်တွင်းဓာတ်မြေဩဇာရရှိနိုင်မှု အနေအထားနှင့် ၎င်းတို့ကို မည်သို့မှန်ကန်ကောင်းမွန်စွာ အသုံးပြုရမည်ကို နားမလည်ကြခြင်းကြောင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရေးတွင် အဟန့်အတားများရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိမြေဩဇာထုတ်လုပ်မှု ပမာဏမှာ အလွန်နည်းပါးသည်။ နိုင်ငံပိုင် ယူရီးယားဓာတ်မြေဩဇာ စက်ရုံ (၅)ရုံအနက် (၂)ရုံသည်ပင် သဘာဝဓာတ်ငွေ့မလုံလောက်မှုကြောင့် ပိတ်သိမ်းခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာမြင့်ပြီဖြစ်သည်။⁴² လက်ရှိကျန်စက်ရုံ (၃)ရုံမှ တန်ပေါင်း (၃၅၀၀၀) ခန့်သာထုတ်လုပ်နိုင်ပြီး ဈေးကွက်လိုအပ်ချက်မှာ ၂၀၀၇ ခုနှစ်ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တန်ပေါင်း (၁၇၀၀၀၀)ဖြစ်သည်။⁴³ ဓာတ်မြေဩဇာကို ထိုင်းနိုင်ငံမှ အဓိက တင်သွင်းသော်လည်း ကျယ်ပြန့်လွယ်ကူစွာ မရရှိနိုင်ပေ။ ထို့အပြင် ထိုဓာတ်မြေဩဇာအိမ်များပေါ်တွင်ရေးထားသည့်

အသုံးပြုနည်းလမ်းညွှန်များမှာလည်း ထိုင်းဘာသာစကားနှင့်သာ ဖြစ်သည်။ ပထမဆုံးစတင် အသုံးပြုသူ တော်တော်များများသည်လည်း ထိုလမ်းညွှန်များကို ဖတ်နိုင်သည့် အခြား အရင်းအမြစ် များနှင့်မနီးစပ်ကြပေ (ဥပမာ အင်တာနက်၊ စိုက်ပျိုးရေး ဌာနခွဲ)။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ စိုက်ပျိုးစရိတ်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို သေချာရေရာမှုမရှိဘဲ သုံးစွဲ ရင်းနှီးနေကြရသည်။

လယ်ယာလုပ်သားမလုံလောက်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုကန့်သတ်ချက်များသည် သီးနှံအရည်အသွေးများကို လျော့ကျစေပြီး ရိတ်သိမ်းပြီးနောက် တွေ့ကြုံရသော ဆုံးရှုံးမှုများကိုလည်း များပြားစေသည်။

လယ်ယာသုံးစက်မှုပစ္စည်းများမပိုင်ဆိုင်သည့် လယ်သမားများအနေဖြင့် တစ်နှစ်တွင် ကျန်သည့်အချိန်များထက် လယ်ယာစိုက်ပျိုးချိန်များတွင် လုပ်သားလိုအပ်မှု အလွန်မြင့်မားသည်။ လုပ်သားလိုအပ်ချက်အမျိုးမျိုးသည် မစိုက်ပျိုးချိန်တွင် လိုအပ်သည်ထက် ပိုမိုသည်။ ထို့အပြင် လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်များဖြစ်သည့် မြွေကိုက်ခြင်း၊ ပိုးသတ်ဆေးအဆိပ်ဖြစ်ခြင်း၊ နေလောင်ခြင်း နှင့်မိုးမိဖျားနာခြင်းတို့သည်လည်း လုပ်သားများအတွက် လုပ်ကိုင်ရန်မလိုလားသည့် အချက်များ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရိတ်သိမ်းခြင်း၊ ချွေလှေ့ခြင်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် လိုသည်ထက်ပို၍ ကြာမြင့်ပြီး ဆန်စပါးများကို လယ်ကွင်းထဲတွင် ကြာမြင့်စွာ မရိတ်သိမ်းနိုင်ခြင်း ကြောင့် အရည်အသွေးကျဆင်းစေသည်။

ထို့အပြင် ရိတ်သိမ်းချိန်တွင် လိုအပ်သည့် လယ်ယာကဏ္ဍဝန်ဆောင်မှုများသည်လည်း ခိုင်မာ လုံလောက်မှုမရှိပေ (ဥပမာ လယ်ယာသုံးစက်ပစ္စည်းငှားရမ်းခြင်း၊ အခြောက်ခံခြင်းနှင့် သိုမှီးခြင်း လုပ်ငန်းများ) ဤလိုအပ်ချက်များသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သူဇာတ်ဆောင်များ ရည်ရွယ်သည့် ရေရှည်စိုက်ပျိုးသွားမည့် နှစ်သီးစား၊ သုံးသီးစား စိုက်ပျိုးသွားမည့် သီးနှံများအတွက် ကန့်သတ်ချက် အခက်အခဲများဖြစ်သည်။

ဤအခက်အခဲကိုဖြေရှင်းရန်အတွက် တောင်သူလယ်သမားများကို လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများ အသုံးပြုနည်းများကို သင်ကြားလေ့ကျင့်ပေးရန်လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး စက်ကိရိယာများ ပြင်ဆင်သည့် အလုပ်ရုံများကိုလည်း တိုးချဲ့ထူထောင်သင့်သည်။

အရင်းနှီးပြီး အရည်အသွေးမြင့်မားစွာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ပါက ဈေးနှုန်းမြင့်တက်ခြင်းကို ထိန်းချုပ်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ဈေးကွက်အသစ်များကိုလည်း ထိုးဖောက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိအချိန်ထိ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခဲ့သော ဆန်စပါးများသည် သိရှိရသမျှ ပြည်တွင်းစားသုံးခြင်းအတွက်များပြီး စားသုံးသူများ တောင်းဆိုသည့် ဆန်အမျိုးအစားများသည်

⁴² စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊ ၂၀၁၄။

⁴³ လွင်၊ et al၊ ၂၀၁၃

နိုင်ငံတကာဈေးကွက်မှ လူသိများသည့် ဆန်အမျိုးအစားများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်များစွာ လျော့နည်း ကျဉ်းမြောင်းနေပေသေးသည်။ နိုင်ငံတကာမှ ဆန်စားသုံးသူများ၏ ကျေနပ်လက်ခံမှုရရှိရန် အတွက် ဆန်သားအရွယ်အစား၊ ဖြူဖွေးမှု၊ ပုံစံ၊ ဆန်သားမာကြောမှု၊ amylose ပါဝင်မှု၊ စေးကပ်မှု၊ စေးကပ်မှု အပူချိန်၊ အမွှေးရနံ့စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ရမည်ဖြစ်ပြီး မျိုးစေ့ရွေးချယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ လည်း ဤအချက်များဖြင့် တိုင်းတာရွေးချယ်စိုက်ပျိုးနိုင်ပြီး သင့်လျော်မှန်ကန်သော စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းခြင်း၊ ရိတ်သိမ်းပြီးနောက်ထိန်းသိမ်းစီမံခြင်း၊ ကြိတ်ခွဲခြင်း၊ သိုမှီခြင်းများကိုလည်း ပြုလုပ် ရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရင်းအနှီးနည်းပြီး ဤအဆင့်အတန်းများကို မှီအောင်စိုက်ပျိုးနိုင်ရန် မလွယ်ကူသေးပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လယ်သမားများအနေဖြင့် လယ်ပိုင်ဆိုင်သည့် ပမာဏ သေးငယ်ပြီး အကျိုးအမြတ်ရရှိစေမည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း သဘောမျိုးထက် မိသားစုလက်ငုပ် လက်ရင်းပုံစံသာ စိုက်ပျိုးကြခြင်းက ပိုများခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဤအခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် တောင်သူလယ်သမားများ၊ ဆန်စက်လုပ်ငန်းရှင်များ နှင့် ကုန်သည်များကို နိုင်ငံတကာဈေးကွက်လိုအပ်ချက်များ၊ မှန်ကန်ကောင်းမွန်သော စိုက်ပျိုးရေး နည်းစနစ်များနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများနှင့် စက်ကိရိယာများကို ကြိုးပမ်း ဝယ်ယူအသုံးပြုလာကြစေရန်အတွက် အသိပေးသင်ကြားခြင်း၊ ထောက်ပံ့ကူညီခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။

ရိတ်သိမ်းပြီးနောက် လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှုများကို ထိန်းသိမ်းစီမံခြင်း ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိခြင်းသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် ထွက်နှုန်းနှင့် ထွက်ကုန်များကို သိသာစွာကျဆင်းစေသည်။

လယ်ယာလုပ်သားရှားပါးခြင်းကြောင့် သီးနှံများကို အသင့်တော်ဆုံးအချိန်တွင် မရိတ်သိမ်းနိုင် တော့ဘဲ အဆင်ပြေသည့် အချိန်တွင် ရိတ်သိမ်းရသဖြင့် သီးနှံအရည်အသွေးကျဆင်းသည်။ ရိတ်သိမ်းချိန်များတွင် လုပ်သား၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ အခြောက်ခံစနစ်နှင့် သိုမှီးရန်နေရာ မလုံ လောက်ခြင်းတို့ကြောင့် တခါတရံသီးနှံများကို လယ်ကွင်းထဲတွင်ဆက်လက်ထားရပြီး ရှိသင့်သည့် အစိုဓာတ်မရှိခြင်းနှင့် ပိုးမွှားကျခြင်းတို့ကိုဖြစ်စေကာ အထူးသဖြင့် တောင်သူများ အနေ ဖြင့် ဒုတိယ သီးနှံများစိုက်ပျိုးနိုင်ရန် လယ်ယာကို ပြုပြင်ထွန်းယက်မှု လိုအပ်ခြင်းကြောင့် ရိတ်သိမ်းခြင်း ကို စောစီးစွာအရင်ပြုလုပ်လိုကြသည်။

ရိတ်သိမ်းပြီး ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်ပေါ်ခြင်းများမှာ မကောင်းမွန်မမှန်ကန်သည့် စိုက်ပျိုးနည်းများကြောင့် သာမကရိတ်သိမ်းစက်၊ ချွေလှေ့စက်၊ အခြောက်ခံစက်၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များနှင့် ရာသီဥတု ဒဏ်ခံနိုင်သည့် သိုလှောင်ရုံများကို ဝယ်ယူသုံးစွဲရန် သို့မဟုတ် ထိုစက်ကိရိယာများနှင့် မောင်းနှင် လုပ်ကိုင် ပေးမည့်လူများကို ငှားရမ်းသုံးစွဲမှုမပြုလုပ်ခြင်းများလည်း ပါဝင်သည်။ ဤအခက် အခဲများကို

ဖြေရှင်းရန်အတွက် မှန်ကန်ကောင်းမွန်သော စိုက်ပျိုးရေး နည်းစနစ်များနှင့် စက်မှု လယ်ယာစနစ်ကို ကျယ်ပြန့်စွာကျင့်သုံးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။

(ပြည်ပသို့တင်ပို့နိုင်ရေးလုပ်ဆောင်ရန်အပိုင်း) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်ဆိုင်ရာအရည်အသွေး အကွက် (၄) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်နှင့်ပတ်သက်သည့်ကိစ္စရပ်များခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

- အစိုးရနှင့် အမျိုးမျိုးသောဝန်ကြီးဌာနများတွင် ပြည့်စုံကောင်းမွန်သော နည်းဗျူဟာ၊ ညှိနှိုင်းကွပ်ကဲဆောင်ရွက်မှုများ၊ အားထားနိုင်သည့်ကဏ္ဍဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ သို့မဟုတ် ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ တိုးတက်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုများကို အပြည့်အဝ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မှုများမရှိသေးပေ။
- MOAIမှ ထုတ်လုပ်သည့်မျိုးစေ့များ၏ အရည်အသွေးနှင့်အရေအတွက်သည် ကဏ္ဍ၏ဦးဆောင် ထုတ်လုပ်သူအနေနှင့် မကိုက်ညီဘဲ စီးပွားဖြစ်မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများနှင့် ယှဉ်၍မရနိုင်။
- တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားသောစာရင်းအချက်အလက်များသည် ဝိရောဓိဖြစ်နေပြီး အားထား၍မရ သောကြောင့် ပုဂ္ဂလိကနှင့် ပြည်သူများမှ ရည်ရွယ်သောဈေးကွက်များအတွက် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဆုံးဖြတ်ရင်းနှီးခြင်းမပြုဝံ့။
- သေးငယ်ပြီးအနည်းငယ်သာရှိသော သိုလှောင်ရုံများသာရှိပြီး ခေတ်မှီစနစ်များမပါဝင်သောကြောင့် အဆင့်နိမ့်ဆန်၊ ပမာဏနှင့် ဈေးနှုန်းများကိုသာရရှိသည်။
- ဆန်စပါးများကို လယ်များမှ ဆန်စက်ဆီသို့ (သို့မဟုတ်) သိုလှောင်ရုံဆီသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် လုံလောက်မှု မရှိသောကြောင့်ရိတ်သိမ်းလွန်ဆုံးရှုံးမှုများနှင့်ကန့်သတ်ချက်များရှိလာပြီး ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ထိခိုက်စေသည်။
- ဆိပ်ကမ်းနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးများ ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိခြင်းသည်လည်း ဈေးကွက်တင်ရန်အတွက် သိသာ သော ကုန်ကျစရိတ်နှင့် အချိန်ကုန်မှုများဖြစ်စေပြီး ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ကျဆင်းစေသည်။
- ဆန်စက်များအတွက် အားထားနိုင်သော လျှပ်စစ်စွမ်းအင်မရရှိခြင်းနှင့် အချို့သော လယ်ယာသုံး စက်ပစ္စည်း များကို မီးစက်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ရခြင်းသည် ကုန်ကျစရိတ်ကြီးမားသည်
- လယ်သမားအများစုအတွက် လယ်ယာသုံးစက်ပစ္စည်းများကို ကျယ်ပြန့်စွာငှားရမ်းသုံးစွဲနိုင်သောဝန်ဆောင်မှုမှာ လိုအပ် လျက်ရှိသည်။

အစိုးရနှင့် အမျိုးမျိုးသောဝန်ကြီးဌာနများတွင် ပြည့်စုံကောင်းမွန်သော နည်းဗျူဟာ၊ ညှိနှိုင်း ကွပ်ကဲဆောင်ရွက်မှုများ၊ အားထားနိုင်သည့်ကဏ္ဍဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ သို့မဟုတ် ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ တိုးတက်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုများကို အပြည့်အဝ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မှုများမရှိသေးပေ။

ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ ရေတိုတိုးတက်မှုသည် စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုရပ်သိမ်းလိုက်ခြင်းနှင့် အရန်ဆန် တိုးတက်ထုတ်လုပ်လာနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုရေတိုရလဒ်များမှတစ်ဆင့်သိရှိရသည်မှာ ကဏ္ဍ တွင်းရှိ လယ်သမားငယ်များ၊ ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များနှင့် ဆန်ကုန်သည်များသည် နိုင်ငံတကာအဆင့် အရည်အသွေးများရရှိရန်နှင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များသို့ ထိုးဖောက်ရန်အတွက် ကြီးမားသည့်

ထောက်ပံ့ ကူညီမှုများလိုအပ်လျက်ရှိသည်။ အမျိုးမျိုးသောအစိုးရဝန်ကြီးဌာနများသည် ဆန်စပါး ကဏ္ဍ တန်ဖိုးကွင်းဆက်များတွင် ပတ်သက်လုပ်ဆောင်နေသူအမျိုးမျိုးအတွက် ဝန်ဆောင်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပေးရန် (သို့မဟုတ်) ၎င်းတို့ဆောင်ရွက်အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသော လုပ်ငန်း ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လွှမ်းမိုးနိုင်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း မည်သို့ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည် (သို့) အရင်းအမြစ်များကို နေရာချစီမံခန့်ခွဲရမည်ဟူသော ကောင်းမွန်သည့်နည်းဗျူဟာ တစ်ခုမှပင်မရှိပေ။ ဤအနေအထားသည် အရင်းအမြစ်များကို နည်းဗျူဟာမြောက် အသုံးမချနိုင်ခြင်း၊ ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်းများ ကွာဟခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအားနည်းခြင်းနှင့် အထူးသဖြင့် ပြဿနာအပေးနိုင်ဆုံးမှာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုလုံးတွင် မသေချာမှုများ တိုးပွားလာ နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤအခက်အခဲကိုဖြေရှင်းရန်အတွက် အစိုးရ၏ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းကို အားကောင်းလာစေရန် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ခေါင်းဆောင်မှုပိုင်း၊ ဖြည့်စွက် ဝန်ဆောင်မှုများ၊ အရည်အသွေး အာမခံသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ နိုင်ငံတကာဈေးကွက် စုံစမ်းလေ့လာရေး၊ ကောင်းမွန် သည့် စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ထိရောက်သော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ တိုးတက်လုပ်ဆောင်ရေး ကိစ္စရပ်များ ကိုလုပ်ဆောင်သင့်သည်။

MOAIမှ ထုတ်လုပ်သည့်မျိုးစေ့များ၏ အရည်အသွေးနှင့်အရေအတွက်သည် ကဏ္ဍ၏ဦးဆောင် ထုတ်လုပ်သူ အနေနှင့် မကိုက်ညီဘဲ စီးပွားဖြစ်မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများနှင့် ယှဉ်၍မရနိုင်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးရေးချနေသော မျိုးစေ့ကုမ္ပဏီ အနည်းငယ် ရှိသည်။ သို့သော် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို တင်းကြပ်စွာကန့်သတ်ထားမှုများသည် စားသုံးသူ ဝယ်လို အားကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည့် ဈေးကွက်စွမ်းအား ရရှိလာနိုင်သော နိုင်ငံခြားအရည်အသွေးမြင့် ဆန်မျိုး စေ့ ရောင်းချသည့် ကုမ္ပဏီများဈေးကွက်တွင်း ဝင်ရောက်လာခြင်းကို ဟန့်တားထားသည်။ MOAI မှ ကဏ္ဍတွင်းလိုအပ်သောမျိုးစေ့များ စိုက်ပျိုးရေးချခြင်းကို ပြုလုပ်သော်လည်း ထိုမျိုးစေ့များ ကို နိုင်ငံစပါးစိုက်ပျိုးသည့် ၂ ရာခိုင်နှုန်းကသာအသုံးပြုပြီး တချို့တဝက်အနည်းငယ်သာ အရည် အသွေး မြင့်မျိုးစေ့များဖြစ်သည်။ MOAI ၏အရည်အသွေးမြင့် မျိုးစေ့များ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုသည် မျိုးစေ့ အမျိုးမျိုး ရောနှောခြင်း၊ ပျိုးပင်များအနေအထားနှင့် သာမန်လယ်ယာများတွင်စိုက်ပျိုးခြင်းများကြောင့် ဆုတ်ယုတ်သွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤအခက်အခဲများကိုဖြေရှင်းရန်အတွက် MOAI ကို မျိုးစေ့အမျိုးမျိုး မျိုးပေါင်းခြင်းနှင့် ထုတ် လုပ်သည့် မျိုးစေ့များကို ဗျူဟာကျကျပြောင်းလဲနိုင်ရန်ကူညီရမည်။ မျိုးစေ့စိုက်ခင်းများဆိုင်ရာ အခြေခံ အဆောက်အအုံများတွင်လည်း ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု တိုးမြှင့်ရမည်။ ကျေးလက်နေတောင်သူများကို လည်း MOAI ၏ဖြန့်ဖြူးရေးဆိုင်ရာကွန်ယက်အဖြစ်ချိတ်ဆက်ပြီး အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များကို

ကြီးကျယ်စွာထုတ်လုပ်နိုင်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံးသော အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု များဖြင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရမည်။

တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားသောစာရင်းအချက်အလက်များသည် ဝိရောဓိဖြစ်နေပြီး အားထား၍မရ သောကြောင့် ပုဂ္ဂလိကနှင့် ပြည်သူများမှ ရည်ရွယ်သောဈေးကွက်များအတွက် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဆုံးဖြတ် ရင်းနှီးခြင်းမပြုဝံ့။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှ တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားသော စာရင်းအင်း အချက်အလက်များသည် ကဏ္ဍတွင်းလုပ်ကိုင်သူများအနေဖြင့် ယုံကြည်အားထားနိုင်မှု နည်းပါးပြီး အချက်အလက်ကောက်ယူ ရာတွင်ဝန်ထမ်းအင်အားနည်းပါးမှု၊ ကောက်ယူသည့်စနစ်တွင် အခြေခံအဆောက်အအုံ အားနည်းမှု နှင့် အချက်အလက်များစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် စိတ်ရှည်သေချာမှု မရှိခြင်းများကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ယူဆရ သည်။ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်းများနှင့် အကျပ်အတည်းများတွင် အားထားရသည့် အချက်အလက်များမရှိပါက လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ၏ စိတ်ချယုံကြည်စွာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် ဦးတည် ဈေးကွက်ကို ပညာသားပါပါရွေးချယ်နိုင်မှု ပြုလုပ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ဆန်စပါးကဏ္ဍ အင်အားကောင်း လာသည်နှင့်အမျှ နည်းပညာအကူအညီ ပေးလျက်ရှိသောစီမံကိန်းများမှ ထောက်ပံ့လှူဒါန်းသူများ သည် ထိန်းသိမ်းစောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အရည်အသွေးအကဲဖြတ်ခြင်းများ လုပ်ကိုင်ရာတွင် ရှင်းလင်း မှန်ကန်သောအချက်အလက်များနှင့် တိကျသော သက်ရောက်မှုဆိုင်ရာ တိုင်းတာချက်များ မပါဝင် ပါက လက်ခံလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

ဤအခက်အခဲကိုဖြေရှင်းရန်အတွက် ယုံကြည်အားထားနိုင်မည့် ကဏ္ဍဆိုင်ရာစာရင်းအချက် များကို ထုတ်ပြန်ပေးနိုင်မည့် အရပ်ဖက်ပြည်သူ့အဖွဲ့များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ် သည်။

သေးငယ်ပြီးအနည်းငယ်သာရှိသောသိုလှောင်ရုံများသာရှိပြီး ခေတ်မှီစနစ်များမပါဝင်သောကြောင့် အဆင့်နိမ့်ဆန်၊ ပမာဏနှင့် ဈေးနှုန်းများကိုသာရရှိသည်။

တောင်သူအများစုသည် လုံလောက်သော သိုမှီးရန်နေရာများ မရှိခြင်းကြောင့် စိုက်ပျိုးပြီး မကြာမှီပင် ၎င်းတို့၏ ဆန်စပါးများကိုရောင်းချရပြီး ဈေးကွက်တွင်းကုန်ပစ္စည်းပေါများမှုနှင့် ဈေးကျ ခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဆန်စပါးများကို ကောင်းမွန်စွာသိုလှောင်နိုင်ခြင်းဖြင့် အစိုဓာတ်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ပြီး၊ အပူချိန်နှင့် ပိုးမွှား၊ ထုတ်ကုန်ထိခိုက်မှုနှင့် အရည်အသွေးကျခြင်းများမဖြစ်စေဘဲ ရေရှည် သိုလှောင် ခြင်းဖြင့် ဆန်ဈေးနှုန်းနှင့် ဝင်ငွေကို ထိန်းသိမ်းရာလည်းရောက်သည်။ ဆန်စက် ပိုင်ရှင်များနှင့် ကုန်သည်များအတွက် အဓိကကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်သည့်နေရာများ၊ ဆိပ်ကမ်းများတွင် ရာသီဥတုမရွေး သိုလှောင်နိုင်သော သိုလှောင်ရုံများ အလွန်နည်းပါးပြီး အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရာ တွင် စိတ်ကြိုက် အချိန်ယူရောင်းချခြင်းမပြုနိုင်ဘဲ စွန့်စားရောင်းချခြင်း များပြားသည်။

ဆန်စပါးများကို လယ်များမှ ဆန်စက်ဆီသို့ (သို့မဟုတ်) သိုလှောင်ရုံဆီသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် လုံလောက်မှု မရှိသောကြောင့် ရိတ်သိမ်းလွန်ဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ကန့်သတ်ချက်များရှိလာပြီး ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ထိခိုက်စေသည်။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအဆင့်တိုင်းတွင် ဆန်စပါးသည် ခြောက်သွေ့၊ အေးမြပြီး လေဝင်လေ ထွက်ကောင်းရန်လိုအပ်သည်။ ဆန်စက်များ၊ သိုလှောင်ရုံများနှင့် ဆိပ်ကမ်းများသို့ ပုံမှန်အားဖြင့် သယ်ပို့သော နွားလှည်း၊ လှေများနှင့် ကုန်ကားများသည် စံပြကောင်းမွန်သော အနေအထားများ မရှိဘဲ ဆုံးရှုံးပျက်စီးခြင်းများရှိသည်။ ခြင်းများ (ပုပ်တောင်းများ)ဖြင့်သိုလှောင်ခြင်းသည် လေလွင့်မှု များပြားပြီး မှန်ကန်ကောင်းမွန်သော သိုလှောင်သည့်စနစ်လည်း မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံခြားသို့ ဆန်တင်ပို့ ရောင်းချသည့်ပမာဏ သိသိသာသာတိုးမြှင့်လာရန်အတွက် ခေတ်မှီပြီး စွမ်းဆောင်ရည် ပိုကောင်း သောယာဉ်များ၊ ဆိပ်ကမ်းများ၊ သိုလှောင်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများ အပေါ်တွင်မူတည်သည်။

ဆိပ်ကမ်းနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးများ ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိခြင်းသည်လည်း ဈေးကွက် တင်ရန်အတွက် သိသာသော ကုန်ကျစရိတ်နှင့် အချိန်ကုန်မှုများဖြစ်စေပြီး ဈေးကွက် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ကျဆင်းစေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံပြည်တွင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အဆောက်အအုံများတွင် အဓိကအားဖြင့် ပြည်တွင်း ရေကြောင်းများနှင့် လမ်းများပါဝင်သည်။ ထိုလမ်းကြောင်းများတွင် အားနည်းချက်များရှိပြီး တိုင်းပြည်၏အဓိကသီးနှံနှင့် အရန်ဆန်စိုက်ပျိုးရာဒေသများအပေါ်တွင် အခြေခံ ဆက်သွယ်ထား သဖြင့် တောင်ပိုင်းတွင် ဆန်ပေါများသော်လည်း နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် ဆန်ရှားပါးမှုများ ရှိသည်။ နိုင်ငံတကာသို့ ဆန်စပါးစီးဆင်းမှုသည် သွားလာမှုနည်းသော လမ်းကြောင်းများမှ တဆင့်တင်ပို့ကြ ပြီး အရန်ဆန်စိုက်ပျိုးသည့်ဒေသမှ တရုတ်နိုင်ငံနယ်စပ်ဆီသို့ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာဆိပ်ကမ်း များ ရှိသည့် ရန်ကုန်နှင့် သီလဝါဆိပ်ကမ်းများမှ လည်းကောင်းတင်ပို့ပြီး မကြာမှီ ထွက်ပေါ်လာမည့် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ဘက်ဆုံးရှိ ထားဝယ်ရေနက်ဆိပ်ကမ်းမှလည်း ဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။

ထို့ပြင်ဆန်စပါးကို ပြည်တွင်းကုန်းလမ်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် ကွန်တိန်နာဖြင့် သယ်ယူ ခြင်းမရှိပေ။⁴⁴ နိုင်ငံ၏အဓိကဆိပ်ကမ်းဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့ဆိပ်ကမ်းသည် ရေနက်ဆိပ်ကမ်း မဟုတ် ပေ။ပြည်တွင်းရေကြောင်းသည်လည်း ကရိန်းများဖြင့် အတင်အချပြုလုပ်နိုင်သော တူးမြောင်း များမရှိ ဘဲ ပမာဏအလွန်များပြားသော ဆန်စပါးတင်ပို့မှုလုပ်ကိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါက အဆင့်မြင့် နည်းစနစ် များဖြင့် နန်းတင် ဆယ်ယူရန် လိုအပ်သည်။

⁴⁴ (မြင့်၊ ၂၀၁၃)

ဆန်စက်များအတွက် အားထားနိုင်သော လျှပ်စစ်စွမ်းအင်မရရှိခြင်းနှင့် အချို့သော လယ်ယာသုံး စက်ပစ္စည်းများကို မီးစက်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ခြင်းသည် ကုန်ကျစရိတ်ကြီးမားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လျှပ်စစ်မီးသုံးစွဲနိုင်မှုမှာ အလွန်နည်းပါးပြီး ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ လျှပ်စစ်မီး ရရှိပြီး ဆန်စက်နှင့်သိုလှောင်ရုံအများစုရှိသောကျေးလက်ဒေသများမှာ မရသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။⁴⁵ ဆန်စက်များအတွက် အဓိကစွမ်းအင်မှာ ဆီဈေးကြီးမြင့်သည်ဟု ညည်းညူကြသည့် ဒီဇယ်မီးစက်များ သာဖြစ်သည်။စပါးခွံများကို မီးရှို့၍ လောင်စာအဖြစ်အသုံးပြုပြီး ၎င်းအတွက်လည်း ကုန်ကျသည်။ ဆန်စပါးကို ကြိတ်ခွဲရာတွင် စပါးခွံများထွက်ရှိပြီး အတော်အတန်သက်သာသော လောင်စာ အဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုစပါးခွံများ ဝယ်ယူရသည့်စရိတ်ရှိသည်။ မှန်ကန်စွာ အချိန် အဆနှင့် မီးရှို့ရန် စပါးခွံများကို အုတ်ဖိုထဲသို့ ထည့်ရသည်။ စပါးခွံတွင် ပါဝင်သည့် ဆီလီကာ ခြပ်ပေါင်းကြောင့် မီးလောင်အားမြင့်ပြီး အလျင်အမြန်ထပ်မံ ထည့်သွင်းရသည်။ စပါးခွံတွင် ပြာပါဝင်မှု နှုန်း များပြားပြီး ၁၇ မှ ၂၆ ရာခိုင်နှုန်းအထိပါဝင်သည့်အတွက် သစ်သား (၀.၂မှ ၂%) ၊ မီးသွေး (၁၂.၂%)တို့ထက် ပိုမိုပြီး ထွက်လာသည့် များပြားလှစွာသော ပြာများကိုလည်းစီမံ သယ်ယူ ရသည်။⁴⁶

ထို့ကြောင့်ဤကိစ္စရပ်အတွက် နည်းပညာစွမ်းဆောင်မှုလိုအပ်ပြီး လျှပ်စစ်သုံးပါက ကုန်ကျ ရန်မလိုသော အခြားစရိတ်များကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။ သိုလှောင်ရုံများနှင့် တောင်သူတစ်ဦးချင်းစီ သည် ဆန်စပါးများသိုမှီးရန် လျှပ်စစ်မီးမသုံးကြပေ။ ထို့ကြောင့် ဆန်သည် ကောင်းစွာခြောက်သွေ့မှု မရှိဘဲ ရာသီဥတုနှင့် ကိုက်ညီစွာ သိုလှောင်ခြင်းမဟုတ်သောကြောင့် ဆုံးရှုံးမှု၊ အရည်အသွေးကျမှု များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

လယ်သမားအများစုအတွက် လယ်ယာသုံးစက်ပစ္စည်းများကို ကျယ်ပြန့်စွာ ငှားရမ်းသုံးစွဲနိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုမှာ လိုအပ်လျက်ရှိသည်။

လယ်ယာသုံးစက်မှုလုပ်ငန်းသည် စက်မှုလယ်ယာကဏ္ဍ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အတွက် ထောက်ပံ့ ကူညီပေးနိုင်သည့် လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများရောင်းချခြင်း၊ မြေယာပြုပြင်ခြင်း၊ စက်ကိရိယာ တပ်ဆင်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းပေးခြင်းများနှင့် အကြံပေးခြင်း စသည့် စက်မှုလယ်ယာကိစ္စရပ်များကို ထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်မှုမရှိသေးပါ။ လယ်ယာသုံး စက်ပစ္စည်းအများစုကို အခြားနိုင်ငံမှတင်သွင်းရပြီး ရောင်းချသူနိုင်ငံတကာမှ ကုန်သည်များထံ ကြိုတင်ငွေပေးချေရပြီး ဈေးကြီးသောစက်ပစ္စည်းများအတွက်မူ အလွန်များပြားသောစရံငွေ ပေးချေရ

⁴⁵ EU ကနဦးစွမ်းအင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆွေးနွေးပွဲ၊ ၂၀၁၃

⁴⁶ နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ၂၀၀၉

သည်။သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်ပစ္စည်းမရရှိခင် ကြိုတင်ငွေပေးချေမှုစနစ်ကို ခွင့်မပြုသောကြောင့် တောင်သူလယ်သမားများ လယ်ယာသုံးစက်ပစ္စည်းများဝယ်ယူရန် အခက်အခဲ များဖြစ်ပေါ်စေပြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးအနေနှင့်မူ နိုင်ငံတကာစက်ပစ္စည်းကုန်သည်များ လွယ်ကူ အဆင်ပြေစွာ စီးပွားရေးလာရောက်လုပ်ကိုင် ရောင်းချသည့် နေရာတစ်ခုဖြစ်စေရန် လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။

ပြည်ပတင်ပို့ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ချက်များ (ဈေးကွက် ဝင်ရောက်ခြင်း)

အကွက်(၅) မြန်မာ့ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင်ဈေးကွက်သို့ဝင်ရောက်ခြင်းဆိုင်ရာများ ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

- ဆန်တင်ပို့သူများသည် ဝယ်ယူသူများ၏ သဘောသဘာဝ၊ ဈေးနှုန်း၊ ဈေးကွက်ဝင်ရန် လိုအပ်သော အချက်များ၊ ဖြန့်ဝေရာလမ်းကြောင်းများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရမည့်သူများ၊ ဈေးကောင်းရနိုင်ချေရှိသည့် ဈေးကွက်များ အစရှိသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ အားထားနိုင်သည့် စုံစမ်းလေ့လာမှုများနှင့် ပုံမှန်ထိတွေ့မှု မရရှိပေ။
- ကုန်သွယ်မှုဖြင့်တင်ခြင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် ရင်းမြစ်လုံလောက်မှုမရှိဘဲ ကုန်သည်များနှင့် ထုတ်လုပ်သူများ အနေဖြင့်အသေချာဆုံးသော ဆန်စပါးဈေးကွက်အတွက် အခြေအနေပေါ်မူတည်၍အလျဉ်းသင့်သလိုလုပ်ဆောင်ခြင်း။
- ဆန်စပါးကဏ္ဍကိုအရည်အသွေးမြင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အဖြစ်ပြောင်းလဲရန် မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်း ပြည်သူများအတွက် ဆန်အရည်အသွေးပေါ်၌ စံနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်း၊ အရည်အသွေးစစ်ဆေးခြင်းနှင့် အသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်း စသည့် အထောက်အပံ့များမှာ လုံလောက်မှုမရှိပေ။

ဆန်တင်ပို့သူများသည် ဝယ်ယူသူများ၏ သဘောသဘာဝ၊ ဈေးနှုန်း၊ ဈေးကွက်ဝင်ရန် လိုအပ်သော အချက်များ၊ ဖြန့်ဝေရာလမ်းကြောင်းများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရမည့်သူများ၊ ဈေးကောင်းရနိုင်ချေရှိသည့် ဈေးကွက်များ အစရှိသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ အားထားနိုင်သည့် စုံစမ်းလေ့လာမှုများနှင့် ပုံမှန် ထိတွေ့မှု မရရှိပေ။

မြန်မာနိုင်ငံ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်၂၀၁၂ခုနှစ် တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆန်တင်ပို့မှု၏ ၃၉ ရာခိုင်နှုန်းကို ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကုမ္ပဏီကြီး (၃) ခုမှ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပြီး ကုမ္ပဏီတစ်ခုလျှင် ဆန်မက်ထရစ် တန် ၁၀၀,၀၀၀ ကျော်ခန့်အထိ တင်ပို့ကြသည်။ အခြားကုမ္ပဏီ ၁၀ ခုမှ တန်ချိန် ၅၀၀၀ နှင့် ၅၀,၀၀၀ အကြားစီတင်ပို့ပြီး အခြားဆန်တင်ပို့သူအများစုကမူ မက်ထရစ်တန် ၁၀၀၀ အောက် (သို့မဟုတ်) ဆန်အပြည့် ပေ ၄၀ ကွန်တိန်နာသေတ္တာ (၃)လုံးခန့်ကို တင်ပို့ကြသည်။ ဤအနည်း ငယ်မျှသော တင်ပို့မှုများသည် ထိုက်တန်သည့်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ထိရောက်သော ဈေးကွက် လေ့လာသုံးသပ်မှုပြုရန် မလုံလောက်ပေ။ ဦးတည်ရောင်းချသည့်ဈေးကွက်များသည် ကဏ္ဍတွင်း ရရှိသော သတင်းများပေါ်အခြေခံ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကုန်သည်အချင်းချင်း တဆင့်စကားများ ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ယခင်ဆက်ဆံရောင်းချခဲ့ဖူးခြင်းများမှ လည်းကောင်းဆက်သွယ်ရောင်းချ ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ဈေးကွက်တွင်းမှ စားသုံးသူများအကြိုက်နှင့်ပတ်သက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဈေးကွက် အနေအထားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပြန်လည်ကြားသိရခြင်းသည် အလွန်နည်းပါးပြီး ရောင်းချဖူး

သော နိုင်ငံများတွင်ပင် မသိရချေ။ ကောင်းမွန်သောဈေးကွက်ရှာဖွေရေးဆိုင်ရာ အရင်း အမြစ်များ မရှိပါက မြန်မာ့ကုန်သည်များအတွက် ဈေးကွက်ရှာဖွေနိုင်ခြင်းများသာ ရင်ဆိုင်နေရ ပေလိမ့်မည်။

ဤအခက်အခဲကိုဖြေရှင်းရန် လှုပ်ရှားလုပ်ကိုင်နိုင်သောဈေးကွက်စုံစမ်းလေ့လာရေးကို ကုန်သည် ငယ်များ၏ လက်ထဲ သို့ အပ်နှံလုပ်ကိုင်စေခြင်း (သို့) အသင့်ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဈေးကွက်တင် ခြင်းကို လမ်းညွှန် ထိန်းသိမ်းပေးခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ခြင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် ကုန်သည်များနှင့် ထုတ်လုပ်သူများ အနေဖြင့် အသေချာဆုံးသော ဆန်စပါးဈေးကွက်အတွက် ရင်းမြစ်လုံလောက်မှုမရှိဘဲ အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ အလျဉ်းသင့်သလို လုပ်ဆောင်ခြင်း။

အစိုးရ၏ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်သူများသည် နိုင်ငံဈေးကွက်၏ အခြေခံ သတင်းအချက် အလက်များကို အမှန်တကယ် ဝေမျှသော်လည်း ထိုအချက်အလက်များသည် မြော်မြင်သုံးသပ်မှုမရှိဘဲ လိုအပ်ချက်နှင့် ကုန်ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ တွဲဖက်နိုင်ရန် မဖော်ပြနိုင်ပေ။ ဝယ်ယူသူများဘက်သို့ ကြည့်မည်ဆိုလျှင်ကုန်သည်များအနေဖြင့် ပုံမှန်သတ်မှတ်ရန်နှင့်ဦးတည် ဈေးကွက်တွင်မှ အကြီးစား ဝယ်ယူသူများကို အချိန်နှင့်တပြေးညီ သိရှိနိုင်သော ရင်းမြစ်မရှိခြင်း၊ ၎င်းတို့နှင့်အတူ ဆန်တင်ပို့သူများကို ဆက်စပ်ခေါ်ဆောင်လာခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ ဝယ်ယူမှုပုံစံနှင့် ဆက်သွယ်ရန် အချက်အလက်များ၊ အရောင်း မြှင့်တင်သည့်အနေဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများပို့ပေးခြင်းများ စသည်တို့ကို မပြုလုပ်နိုင်ပေ။ တင်ပို့သူများဘက်တွင်မူ အရောင်းမြှင့်တင်ရေး အတွက်သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များမှ ၎င်းတို့အတွက် စွမ်းဆောင်နိုင်သည့်ကိစ္စရပ်များကို ညွှန်ပြမပေးနိုင်ချေ (ဆန်စပါး မျိုးစိတ်များ၊ အရည်အသွေး၊ အရည်အတွက်ဆိုင်ရာ စသည်) ထို့အပြင် သင့်လျော်မှန်ကန်သော ဝယ်ယူသူများနှင့် ဆုံတွေ့ ချိတ်ဆက်မပေးနိုင်ချေ။

ဤအခက်အခဲများကိုဖြေရှင်းရန်အတွက် နိုင်ငံခြားဦးတည်ဈေးကွက်နှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို ကြိုတင်စုဆောင်းခြင်း၊ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဗျူဟာကျကျ ညှိနှိုင်း သတင်းအချက်အလက်ပေးပို့ခြင်း စသည့် စွမ်းရည်များကို ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ကူညီပံ့ပိုးရေး အဖွဲ့အစည်းများအကြား အားကောင်းလာစေရန်လုပ်ဆောင်ရမည်။

ဆန်စပါးကဏ္ဍကို အရည်အသွေးမြင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အဖြစ်ပြောင်းလဲရန် မျှော်လင့် ထားသည့်အတိုင်း ပြည်သူများ အတွက် ဆန်အရည်အသွေးပေါ်၌ စံနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်း၊ အရည်အသွေးစစ်ဆေးခြင်းနှင့် အသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်း စသည့် အထောက်အပံ့များ မှာ လုံလောက်မှုမရှိပေ။

အကြောင်းအချက်များစွာထဲတွင် စားသုံးသူ၏အကြိုက်ကိုလိုက်၍ အရသာ၊ အရွယ်အစား၊ အမြင်၊ ပါဝင်မှုနှုန်းနှင့် ကျန်းမာရေးအချက်အလက်များ အားလုံးသည် ဆန်အရည်အသွေးပေါ်၌ မူတည်သည်။ လယ်သမားများအနေဖြင့် သာမန်အားဖြင့် ဤအချက်အလက်များကို သတိမမူကြဘဲ ထိုအချက်များ ပိုကောင်းလာရန်အားထုတ်မှုလည်းနည်းကြသည်။ MOC ၊ MOAI နှင့် MRF တို့သည် နိုင်ငံတဝှမ်းလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ဆန်စပါးအရည်အသွေး စံသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အသိအမှတ်ပြု

လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်းတို့ကို နိုင်ငံတကာ ဆန်ဈေးကွက်ဝယ်လိုအားဆိုင်ရာအချက် အလက်များ ဖြင့်သော်လည်း(MOC)၊ ပြည်သူတို့၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို လွှမ်းမိုးထိန်းသိမ်း၍သော်လည်းကောင်း (MOAI)၊ လယ်သမားများနှင့် ဆန်စက်များ၏ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားကိုလေ့လာ၍သော်လည်းကောင်း (MRF) သုံးသပ်စုပေါင်း၍ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိကြပါ။ စမ်းသပ်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် အသိ အမှတ်ပြုလက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်းတို့ကို လယ်သမားများ၊ ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များနှင့် ကုန်သည်များ သိရှိ စေရန်ကြော်ငြာခြင်း၊အသိပညာပေးသည့် လှုံ့ဆောင်ပွဲများကျင်းပခြင်းတို့ဖြင့် ထိုစံသတ်မှတ် ချက်များ မှ မည်သည့်အကျိုးကျေးဇူးရနိုင် သည်ကို အသိပညာပေးရမည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပိုင်း

အကွက် (၆) မြန်မာ့ဆန်စပါးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

- ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှုတိုးမြှင့်လာခြင်းသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ရင်ဆိုင်ရမည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။
- ထွက်နှုန်းတိုးစေရန်အတွက် ပိုမိုအသုံးပြုလာကြသော ပိုးသတ်ဆေးနှင့်ဓာတ်မြေဩဇာများသည် သင့်လျော်သော အကာအကွယ်များမပါလျှင် လယ်ယာလုပ်သားများအတွက် ကျန်းမာရေးထိခိုက်စေနိုင်သည်။
- ထွက်နှုန်းတိုးစေရန် ဓာတ်မြေဩဇာနှင့်ပိုးသတ်ဆေးကို များစွာတိုးမြှင့်အသုံးပြုလာကြခြင်း၊ သီးနှံစိုက်နှုန်းတိုးလာ ခြင်းနှင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍတိုးတက်လာစေရန် အသုံးပြုမည်ဟု ရည်ရွယ်ထားသော လယ်ယာသုံး စက်ပစ္စည်းများ ကြောင့် ရေနနှင့် မြေဆီလွှာ အရည်အသွေးကို ခြိမ်းခြောက်လာနိုင်သည်။

ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှုတိုးမြှင့်လာခြင်းသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ရင်ဆိုင်ရမည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ဆန်စပါးကဏ္ဍခေတ်မှီတိုးတက်မှုသည် ကျေးလက်ဒေသတွင် ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှု တိုးလာခြင်း အချက် ၃ ချက်ဖြင့် ပြသည်။ ပထမအချက်မှာ အမျိုးသားအဆင့် ဆန်စိုက်ဒေသများ ဖြစ်ပြီး အစိုးရနှင့် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များထံမှ အထောက်အပံ့များရသောကြောင့် စပါးမစိုက်သည့် ဒေသများထက် ဝင်ငွေ တိုးတက်မှုနှုန်းမြန်ဆန်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ လယ်သမားကြီးများမှာ ရေသွင်းစနစ်နှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဲ့သို့သော ထွက်နှုန်းမြှင့်စေရန် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ၏ အကျိုး ကို ပို၍မြင်သာပြီး နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသော ဆန်စက်ကြီးများ၊ ကုန်သည်ကြီးများ၏ ဝယ်လိုအားပြည့်မီစေရန်ကြိုးစားနိုင်သည်။ တတိယတစ်ချက်မှာ စက်မှု လယ်သမားများသည် စက်မှုလယ်သမားမဟုတ်သူများထက် ပုံမှန်အားဖြင့် ထွက်နှုန်းများစွာ မြင့်မား ရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုလယ်သမားများကိုလည်း နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ဝင်ရောက်စေနိုင်ပြီး ဝင်ငွေ တိုးလာစေနိုင်သည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများအရ လျင်မြန်စွာ ကြီးထွားလာတတ် သည့် ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟချက်သည် လူမှုစီးပွားရေးဖိစီးမှုများသို့ ဦးတည်သွားတတ်သည်။ ထိုဖိစီးမှု

များနှင့်စွန့်စားမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိရှလွယ်သောနိုင်ငံရေးစနစ်ကို သက်ရောက် စေနိုင်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော အစိုးရ စီမံချက်တစ်ခုကို ချမှတ်၍ လူဦးရေ၏ အကျိုးမဖြစ်ထွန်းသော အပိုင်းများကိုဦးတည်ကာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ထွက်နှုန်းတိုးစေရန်အတွက် ပိုမိုအသုံးပြုလာကြသော ပိုးသတ်ဆေးနှင့် ဓာတ်မြေဩဇာများသည် သင့်လျော်သော အကာအကွယ်များမပါလျှင် လယ်ယာလုပ်သားများအတွက် ကျန်းမာရေး ထိခိုက်စေ နိုင်သည်။

ခေတ်မှီစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ အားနည်းမှုတွင် ဓာတုပိုးသတ်ဆေးများနှင့် ဓာတ်မြေဩဇာ အသုံးပြုမှုနည်းပါးခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ အချို့လယ်သမားများသည် ဤသို့ဓာတု ပစ္စည်းများမသုံးဘဲ အော်ဂဲနစ်သီးနှံအဖြစ် ရောင်းချမှုများရှိသော်လည်း အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် အော်ဂဲနစ် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် ရရှိမှု၊ ထိုဆန်စပါးများကို ဈေးကွက်တင်ရောင်းချမှုတို့တွင်မူ လိုအပ်ချက်များ ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ခြုံငုံ၍ဆိုရသော် မြန်မာ့ဆန်စပါးကဏ္ဍ တိုးတက်လာသည်နှင့် အညီ ဓာတုပိုးသတ်ဆေးများနှင့် ဓာတ်မြေဩဇာများ အသုံးပြုမှုသည်လည်း များပြားလာမည်ဖြစ် သည်။ ထိုအချက်သည် လယ်ယာလုပ်သားများ၏ ကျန်းမာရေးကိုထိခိုက်စေပြီး ဆန်စပါးကဏ္ဍ တိုးတက်ခါစ နှစ်ဦးပိုင်းကာလများတွင် နိုင်ငံတကာ အသိအမှတ်ပြု ကျန်းမာရေးအကာအကွယ်များ သုံးစွဲခြင်းကို လုပ်ဆောင်ရမည်။

ဥပမာအားဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံမှ လက်ရှိတင်သွင်းလျက် ရှိသည့် ဓာတ်မြေဩဇာများ၏ အိတ်များပေါ်တွင် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သတိပေးချက်များနှင့် ကိုင်တွယ်သုံးစွဲပုံ လမ်းညွှန်များ ပါဝင်သော်လည်း မြန်မာစာ ဖြင့်ပြန်ဆိုရေးသားထားမှုများ မပါပေ။

ထွက်နှုန်းတိုးစေရန် ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးကို များစွာတိုးမြှင့်အသုံးပြုလာကြခြင်း၊ သီးနှံစိုက်နှုန်း တိုးလာခြင်းနှင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍတိုးတက်လာစေရန် အသုံးပြုမည်ဟု ရည်ရွယ်ထားသော လယ်ယာသုံး စက်ပစ္စည်းများကြောင့် ရေနံနှင့် မြေဆီလွှာ အရည်အသွေးကို ခြိမ်းခြောက်လာနိုင်သည်။

လူတို့၏ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာထိခိုက်နိုင်မှုများအပြင်ဓာတုပိုးသတ်ဆေးများနှင့် ဓာတ်မြေ ဩဇာ များသည် မြေဆီလွှာအရည်အသွေးကို ကျဆင်းစေပြီး အထူးသဖြင့် သင့်လျော်မှန်ကန်စွာ သုံးစွဲ မှု မရှိ ပါက ရေလွှာ၏ အရည်အသွေးကိုပါ ထိခိုက်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သီးနှံပမာဏ တိုးမြှင့် စိုက်ပျိုး ရန်ရည်မှန်းချက်သည်လည်းမှန်ကန်သင်လျော်သောနည်းလမ်းများဖြင့်မစိုက်ပျိုးပါက(မြေဆီလွှာတွင်း ဓာတုဓာတ်များ များပြားလာပြီး) မြေဆီလွှာခြောက်ခန်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ လယ်ယာ သုံးစက်မှု ပစ္စည်းများသုံးစွဲမှုသည်လည်းမြေဆီလွှာသိပ်သည်းကျစ်လျစ်မှုနှင့်အရည်အသွေးကို ထိခိုက်စေသည်။ ဤကဲ့သို့သောစွန့်စားလုပ်ဆောင်မှုများကိုလျော့ချရန် ဓာတ်မြေဩဇာ သုံးစွဲမှု၏ မကောင်းသော အကျိုးဆက်များ၊ ရေအရင်းအမြစ်များနှင့် မြေကြီး၏ အရည်အသွေးကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေမည့် ကိစ္စရပ် များကို တောင်သူလယ်သမားများအား ပညာပေးသင်ပြနိုင်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့မည်သည့်နေရာသို့သွားလိုပါသနည်း

ယခုလက်ရှိကာလတွင် ပို့ကုန်တင်ပို့မှုဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ချက်သည် ဖြစ်လာနိုင်ချေရှိသော အနေအထားနှင့် များစွာဝေးကွာနေဆဲရှိပါသည်။ ထိုမျှော်မှန်းသည့် အနေအထားသို့ရောက်ရန်အတွက် အောက်ပါရည်မှန်းချက်များဖြင့် လုပ်ဆောင်သွားပါမည်။

“ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဝင်ငွေတိုးပွားလာစေရေးအတွက် အရည်အသွေးမြင့်မားပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်မည့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် ဆန်စပါး ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် တင်ပို့ရေး”

ဤရည်မှန်းချက်ပြည့်မီရန်အတွက် နည်းဗျူဟာအရ ကုန်သွယ်ရေးယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ကန့်သတ်ချက်များ ကိုလျော့ချပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက် အရေးပါသည်ဟု သတ်မှတ်သည့် အချက်များကို သာရွေးချယ်လုပ်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်သည်။ နောင်လာမည့် ငါးနှစ်တာကာလအတွက် ဦးတည်လုပ်ဆောင်ချက်မှာ မြန်မာ့ဆန်တင်ပို့သူများအတွက် ရေတိုနှင့် ရေလတ် အဓိကဈေးကွက်များကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်ဖြစ်ပြီး ထိရောက်မှုနှင့် တန်ဖိုးရှိသော လုပ်ငန်းဆက်နွယ်မှုများ ဖြစ်လာစေရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများကို လိုသလို ပြုလုပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။

ဈေးကွက်ခွဲခြားသတ်မှတ်မှုများ

ထုတ်ကုန်များ

ကမ္ဘာတစ်ဝှန်းတွင် ဆန်စပါးကို ဆေးဝါးများ၊ အလှကုန်များ၊ အသေးစား ထုတ်ကုန်များနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးသုံးပစ္စည်းစသည့် နည်းပညာဖြင့် ထုတ်ကုန်တော်တော်များများတွင် ပါဝင်ပစ္စည်း အဖြစ်ကျယ်ပြန့်စွာအသုံးပြုလာကြသည့် အတွက် ဆန်စပါး၏အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးပါလာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ပြီး၊ အနံ့အရသာဖြည့်စွက်ပြီး၊ အသင့်ထုပ်ပိုးပြီး ဆန်ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ သည်လည်း ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် တန်ဖိုးတက်လာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ထိုလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု သတ်မှတ်ချက်များ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊ သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများ လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ နောင်လာမည့်ငါးနှစ်အတွင်း လက်ရှိနည်းဗျူဟာဖော်ဆောင်မှု ပြီးဆုံးပါက ဤကဲ့သို့သော တန်ဖိုးမြင့် ထုတ်ကုန်များကို သိသာစွာ တင်ပို့ရောင်းချရန်အတွက်ပါ ထုတ်လုပ်လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဆန်စပါးကဏ္ဍ နည်းဗျူဟာတွင် ဆန်များကို ဈေးကွက်တင်ပို့ရေး၊ ပမာဏနှင့် အရည်အသွေးတိုးမြှင့်

ရေးတို့အတွက် အောက်ပါနည်းလမ်းခြောက်ခုဖြင့် အားစိုက်လုပ်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်သည်။

- ၁. လက်ရှိ ပိုလုံသည့် ဆန်စပါးများကို ဈေးကွက်မြှင့်တင်ရရှိရေးဆောင်ရွက်ရန်
- ၂. ဆန်စပါးပမာဏတိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ရန်
- ၃. ဆန်အလေအလွင့်၊ အပျက်အစီးနည်းစေရန်
- ၄. ဈေးကွက်ဝင် ဆန်စပါးအဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်ရန် (ဖြူဖွေးမှု၊ ဆန်လုံးလှခြင်း၊ ဆန်သားကောင်းခြင်း၊ amylose ပါဝင်မှု၊ စေးကပ်မှုနှုန်းနှင့် အနံ့သင်းပျံ့မှု စသည်)
- ၅. ဦးတည်ဈေးကွက်များအလိုက် အမျိုးမျိုးသော အနံ့အရသာ ကွဲပြားသည့် ဆန်မျိုးစိတ်များကို ကျယ်ပြန့်စွာစိုက်ပျိုးရန်
- ၆. ကြာဇံ၊ ကောက်ညင်းချို၊ ဆန်မုန့် စသည်တို့ကို ဆန်မှ အဆင့်မြင့်ထုတ်လုပ်သွားရန်။

ဈေးကွက်များ

အထက်ပါထုတ်ကုန်ဆိုင်ရာအုပ်စုများထဲမှ ပထမအုပ်စုငါးခုသည် ဈေးကွက်သို့ တိုးတက်ရောက်ရှိရန်ခက်ခဲမည်ဖြစ်ပြီးနိုင်ငံများပေါ်တွင်မူတည်၍လည်း ဈေးကွက်ကွဲပြားမှုများရှိသည်။အကယ်၍ မြန်မာ့လယ်သမားများနှင့်ဆန်ကုန်သည်များသည် ဈေးကွက်တစ်ကွက်ကို အောင်မြင်စွာ ထိုးဖောက်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်အုပ်စုများကိုလည်း အလိုက်သင့် ပြောင်းလဲရန်လိုပေမည်။ အောက်ပါဇယားတွင် လက်ရှိဈေးကွက်အနေအထားနှင့် ဈေးကွက်အလားအလာတို့ကို ဝင်ရိုးအစွန်း ၂ ဖက်ဖြင့်ပြသထားသည်။ အစွန်းတဖက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ လက်ရှိ တင်ပို့လျက်ရှိသော ဈေးကွက်များအရေအတွက်ကို ဖော်ပြထားပြီး အခြားအစွန်းတဘက်တွင် မြန်မာ့ ဆန်တင်ပို့မှု တိုးတက်လာနိုင်သည့်ဈေးကွက်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့် ဈေးကွက်များသည် ဈေးကွက်အရွယ်အစား၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိဈေးကွက်ဝေစု၊ ထိုနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြား ကုန်သွယ်ရေး အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်မှုအနေအထား၊ ထိုနိုင်ငံတွင် မြန်မာမှ ပေးဆောင်ရမည့် စည်းကြပ်ခွန်နှင့် ထိုနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံကြားအကွာအဝေး စသည့် အချက်များ အပေါ် စုပေါင်း တွက်ချက်ရမည်ဖြစ်သည်။

ဇယား (၁၉) တွင် ဆန်ကွဲနှင့် ဆန်ချောများကို အရောင် (၄)ရောင်ဖြင့် ခွဲခြားပြသထားသည်။

- ၁. အပြာရောင်သည် လက်ရှိဆက်ဆံရောင်းချနေသော ဈေးကွက်များဖြစ်ပြီး ရေတိုကာလအတွင်းတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနိုင်ချေရှိသည့် ဈေးကွက်များဖြစ်သည်။

၂. အစိမ်းရောင်သည် ဆန်ကွဲဈေးကွက်အတွက် မဆက်သွယ်ရသေးသည့် ဈေးကွက်များ ဖြစ်ပြီး ရေတိုစနစ်ဖြင့် ထိုးဖောက်သင့်သည့် ဈေးကွက်များဖြစ်သည်။

၃. လိမ္မော်ရောင်သည် ဆန်ချောဈေးကွက်အတွက် မဆက်သွယ်ရသေးသည့် ဈေးကွက်များ ဖြစ်ပြီး ရေရှည်စနစ်ဖြင့် ပစ်မှတ်ထားထိုးဖောက်သင့်သည့် ဈေးကွက်များ ဖြစ်သည်။

၄. ခရမ်းပြာရောင်ခြယ်ထားသည့် ဈေးကွက်နှစ်ခုသည် လက်ရှိနည်းဗျူဟာ အကောင်အထည် ဖော်မည့် ကာလအတွင်း ဦးစားပေးမဟုတ်သေးသည့် ဈေးကွက်များဖြစ်သည်။ ဘရာဇီးနိုင်ငံသည် အမျိုးမျိုးသော ဆန်မျိုးစိတ်များနှင့် အရည်အသွေးအမျိုးမျိုးသောဆန်ချောများအတွက် ထင်ရှားသည့် ကမ္ဘာ့ဆန်ဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်သော်လည်း ၎င်းနှင့်အကွာအဝေး၊ ဈေးကွက်အရွယ်အစားနှင့် ပျမ်းမျှ ယူနစ်တန်ဖိုးတို့သည် လာမည့်ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း ခန့်မှန်းရန်မလွယ်ပေ။ သို့သော်လည်း နောင်လာမည့်အနာဂတ်ကာလတွင်မူ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့် ဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဘူလ်ဂေးရီးယားနိုင်ငံသည် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံမှ ဆက်သွယ်ရောင်းဝယ်နေသော နိုင်ငံဖြစ်ပြီး ဈေးကွက်ဝေစုကိုလည်း ကောင်းစွာရရှိထားသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ သို့သော် ဘူလ်ဂေးရီးယားနိုင်ငံ သည် ဈေးကွက်သေးငယ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနိုင်ချေနည်းပါးသည်။

၅. အနီရောင်ခြယ်ထားသည့် ဈေးကွက် (၆) ခုသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ တင်ပို့သည့် ဆန်များ အတွက် စည်းကြပ်ခွန်ပေးသွင်းရမှု များသောနိုင်ငံများဖြစ်သည်။ ဤတွင် သိသာထင်ရှားသော အချက်မှာ အကောက်ခွန်များသည် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းကြိုးပမ်းရယူသည့် ဈေးကွက်ဆိုင်ရာအချက်အလက်များဖြစ်ပြီး ဈေးကွက်အရွယ်အစား (သို့) မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဈေးကွက် နီးစပ်မှုရှိခြင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိပေ။

ဇယား (၁၉) ဆန်ချောနှင့်ဆန်ကွဲများအတွက် ရေတို၊ ရေရှည်ဦးစားပေးဈေးကွက်များ

လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံမှ ဆန်စပါးတင်သွင်းနေမှုအနေအထား				
		နီဗွ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာတစ်သန်း အောက်)	အလယ်အလတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်သန်းနှင့်ငါးသန်း ကြား)	မြင့် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ငါးသန်း အထက်)
ရရှိနိုင်ချေ မြင့်မား သည့် ဈေးကွက်	ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း (ဆန်ကွဲ) ပြင်သစ် (ဆန်ကွဲ) ဂျာမနီ (ဆန်ကွဲ)			
	ဆော်ဒီအာရေးဗီးယား(လုံးချော) ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း(လုံးချော) အီရတ် (လုံးချော) ယူအေအီး(လုံးချော)		အင်ဒိုနီးရှား (နှစ်မျိုးလုံး) မလေးရှား(လုံးချော) စင်ကာပူ (လုံးချော)	တရုတ်နိုင်ငံ (နှစ်မျိုးလုံး) အိုင်စရိကို့စ် (ဆန်ကွဲ) ရုရှား (လုံးချော) တောင်ကိုရီးယား

မြန်မာနိုင်ငံမှ တိုးတက်ရရှိ လာနိုင်ချေရှိ သည့်ဆန်စပါး ဈေးကွက်များ		ဂျပန်(လုံးချော) ပြင်သစ်(လုံးချော) ဂျာမနီ (လုံးချော)		(လုံးချော)
	အလယ် အလတ် ဈေးကွက် များ	အမေရိကန်နိုင်ငံ (ဆန်ကွဲ) ဂါနာ (ဆန်ကွဲ) ဟောင်ကောင်၊ တရုတ် (ဆန်ကွဲ) အီရန် (လုံးချော) အမေရိကန် (လုံးချော) ယီမင် (လုံးချော) ဟောင်ကောင်၊ တရုတ် (လုံးချော) ကနေဒါ (လုံးချော) တရုတ်တိုင်ပေ (လုံးချော)	ဆီနီဂေါ(ဆန်ကွဲ) ဘယ်လ်ဂျီယမ် (ဆန်ကွဲ) နယ်သာလန်(ဆန်ကွဲ)	ဘာကီနာဟာဆို(နှစ်မျိုးလုံး) တောင်အာဖရိက (လုံးချော) ဖိလစ်ပိုင် (လုံးချော)
	အလား အလာ နည်းပါး သည့် ဈေးကွက် များ	ဘူလ်ဂေးရီးယား (လုံးချော) ဘရာဇီး (လုံးချော)	ထိုင်းနိုင်ငံ(နှစ်မျိုးလုံး) ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် (လုံးချော) မဒါဂတ်စကာ (လုံးချော) ဘီနင် (လုံးချော) ကင်မရွန်း (လုံးချော)	ဂီနီ (ဆန်ကွဲ)

အရောင်များအညွှန်း

ဆန်ကွဲနှင့်ဆန်နှစ်မျိုးလုံးအတွက် ရေတိုဈေးကွက်		ရေရှည်စနစ်ဆန်ချောဈေးကွက်ထိုးဖောက်ရန်
		လက်ရှိလုပ်ငန်းဈေးကွက်ထိန်းသိမ်းရန်
ရေတိုစနစ်ဆန်ကွဲဈေးကွက်ထိုးဖောက်ရန်		ဦးစားပေးမဟုတ်သောဈေးကွက်များ

*မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ စာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ ထားသည်။

နံပါတ် (၆) ခုမြောက် ဦးတည်ထုတ်ကုန်ဖြစ်သည့် ဆန်ကြာဆံနှင့် ကောက်ညင်းချို တို့သည် ပြည်တွင်း ဈေးကွက်တွင် ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး တရုတ်နိုင်ငံသို့ ပမာဏအနည်းငယ် တင်ပို့သည်။ ဤကုန်သွယ်ရေးဆက်ဆံမှုသည် မြန်မာ့ထုတ်လုပ်သူများ ပမာဏအများအပြား ပိုမိုထုတ်လုပ်လာရန် နှင့်နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးအတွေ့အကြုံရစေရန်အတွက် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် လုပ်ဆောင် သင့်သည့် ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။

ရေတိုကာလ (၀-၃ နှစ်)

ဆန်ကွဲနှင့် ဆန်ချောများအတွက် ဦးတည်ဈေးကွက်များ:

- တရုတ်နိုင်ငံနယ်စပ်ရှိ ကုန်သည်များနှင့် လက်ကားရောင်းဝယ်သူများ (ဆန်ကွဲနှင့်ဆန်ချော)
- ဘာကီနာဖာဆို၊ ပြင်သစ် (ဆန်ကွဲ)၊ ဂါနာ(ဆန်ကွဲ)၊ ဂျာမနီ (ဆန်ကွဲ)၊ အင်ဒိုနီးရှား (နှစ်မျိုးလုံး)၊ အိုင်ဗရီကို့စ် (ဆန်ကွဲ)၊ မလေးရှား (ဆန်ချော)၊ ဖိလစ်ပိုင် (ဆန်ချော)၊ တောင်ကိုရီးယား၊ ရုရှား (ဆန်ချော)၊ ဆီနီဂေါ (ဆန်ကွဲ)၊ တောင်အာဖရိက (ဆန်ချော)၊ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း (ဆန်ကွဲ)နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု (ဆန်ကွဲ) စသည့်နိုင်ငံများမှ ဆန်တင်သွင်းသူများနှင့် လက်ကားရောင်းသူများ။
- ဘယ်လ်ဂျီယမ် (ဆန်ကွဲ)၊ ဟောင်ကောင် (ဆန်ကွဲ)၊ နယ်သာလန် (ဆန်ကွဲ)နှင့် စင်ကာပူ (ဆန်ချော) နိုင်ငံများမှ ဆန်တင်သွင်းပြီး တဆင့်ပြန်လည်တင်ပို့သူများနှင့် လက်ကားရောင်းချသူများ။

မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ လတ်တလောအကောင်အထည်ဖော်မည့် ဗျူဟာမှာ ခန့်မှန်းခြေ တနှစ်လျှင် တန် ၁၂ သန်းခန့်ရှိသည့် အရန်ဆန်များကို ဈေးကွက်တင်ရောင်းချ ရန်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ နှင့် ပုဂ္ဂလိက အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သူများမှ အရည်အသွေး မြှင့်တင်ခြင်း၊ ထွက်နှုန်း တိုးမြှင့်ခြင်း၊ အမှတ်တံဆိပ်များ ထူထောင်ခြင်းနှင့် နည်းပညာဖြည့်စွက် ဆန်စပါးထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်နေစဉ် ဆန်ကုန်သည်များနှင့် တိုးတက်မြှင့်တင်ရေး အရာရှိများသည် ဈေးကွက်ရှာဖွေ၍ ရောင်းချနိုင်စွမ်းမြင့်မားဖွယ်ရာရှိသည့် ဈေးကွက်အများအပြားကိုရှာဖွေပြီး ဆန်တင်ပို့မှုကို မြှင့်တင်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လက်ရှိပိုင်ဆိုင်ထားသော ဆန်ကွဲများသည် အရည်အသွေးညံ့ပြီး ၈၀%သော မြန်မာ့ဆန်ကွဲများကို ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် ဆာဟာရသဲကန္တာရတစ်ဝက်ပါသော အာဖရိကနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ ရောင်းချထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ (UN ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ) သို့သော်လည်း ဤနိုင်ငံတော်တော်များများသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခြားမည်သည့်ကုန်သွယ်မှုများမှ မရှိကြပေ။ (ဥပမာ ဂီနီ၊ ဘာကီနာဖာဆို၊ နိုင်ဂျာ) တို့ဖြစ်ပြီး ဆန်ဈေးကွက်တွင်း ဈေးနှုန်းမတည်ငြိမ်မှုများနှင့် မူဝါဒရေးရာများကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ဂျီးရီးယားတွင် ၂၀၁၁၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်များတွင် ကမ္ဘာ့ဆန်စပါးဈေးဖြစ်သည့် တစ်တန်လျှင် ၄၈၃ ဒေါ်လာထက် ၈ ဆခန့် ပိုသည့် ပမာဏကို တဟုန်ထိုး ရုတ်ချည်းခုန်တက်သွားခဲ့ပြီး တင်သွင်းခွန်များ တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် အချို့သော နိုင်ငံရေးသမားများ၏ ဈေးကွက်အတွင်း ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများကြောင့် ဖြစ်သည်။

ယခုလက်ရှိဗျူဟာ၏ ရေတိုအဆင့်အစပိုင်းများတွင် မြန်မာနိုင်ငံဆန်တင်ပို့သူများအနေဖြင့် လက်ရှိ ရှိနေသည့် အရန်ဆန်များမှ ဆန်ကွဲများကို အာဖရိကဈေးကွက်တွင် ရောင်းချခြင်းထက် ယူနစ်တန်ဖိုးများစွာ ပိုမိုရရှိသော ဥရောပသမဂ္ဂဈေးကွက်အသစ်များသို့ ရှာဖွေရောင်းချသင့်သည်။

(ဥပမာ။ ဂျာမနီ ဒေါ်လာ ၆၀၀၊ ပြင်သစ် ၅၇၄ ဒေါ်လာ၊ နယ်သာလန် ၄၉၈ ဒေါ်လာ) ထို့အပြင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် အရည်အသွေးမြင့်ဆန်များကို ဥရောပအဓိကဈေးကွက်များသို့ တင်ပို့ ရောင်းချ နိုင်မည့် အတွေ့အကြုံနှင့် လမ်းကြောင်းများကို ဖြည်းဖြည်းခြင်းသိရှိလာမည်ဖြစ်သည်။

အရည်အသွေးမြင့်တင်ရာတွင်ရိတ်သိမ်းပြီး နောက်ပိုမိုကောင်းမွန်သောကိုင်တွယ် လုပ်ဆောင် မှုများကဲ့သို့သောဆောင်ရွက်မှုများနှင့် မြန်ဆန်စွာပြင်ဆင်လုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ လယ်သမားများနှင့် ကုန်သည်များအနေဖြင့်လည်း ယခင်ကဆန်ကွဲနှင့်ဆန်ချောများကို အတူတင်ပို့ခဲ့သော်လည်း ဆန်ကွဲ များကိုသာ အဓိကတင်ပို့ခဲ့ရသည့် ဈေးကွက်များသို့ အရည်အသွေးမြင့် ဆန်ချောများကို ဈေးကွက် တင်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရေလတ်နှင့်ရေရှည်ကာလ (ဥနှစ်နှင့်အထက်)

ဆန်ချောအတွက် ဦးတည်ဈေးကွက်များ:

- ကနေဒါ၊ တရုတ်ထိုင်ပေ၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ အီရန်၊ အီရတ်၊ ဂျပန်၊ ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား၊ ယူအေအီး၊ ယူကေ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ယီမင်နိုင်ငံများမှ ဆန်တင်သွင်းသူများ နှင့် လက်ကားရောင်းသူများ။
- ဟောင်ကောင်မှ ဆန်တင်သွင်းပြီး တဆင့်ပြန်လည်တင်ပို့သူများနှင့် လက်ကားရောင်းသူများ

လယ်သမားများမှ အရည်အသွေးမြင့်ဆန်ချောများကို တစိုက်မတ်မတ်ထုတ်လုပ် လာနိုင်မည် ဆိုပါက ဆန်ကုန်သည်များသည်လည်း ၎င်းတို့၏ ဈေးကွက်များကို ပြောင်းလဲလာရမည်ဖြစ်သည်။ ကုန်သည်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာအရာရှိများသည်လည်း လက်ရှိနည်းပညာများကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင် ကူညီရန်လိုအပ်ပြီး ဦးတည်ဈေးကွက်များထဲမှ စားသုံးသူများ အကြိုက်နှစ်သက်ဆုံး ဆန်စပါးများ၏ အရည်အသွေးပြည့်မီစေရန် ကြိုးပမ်းရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပြောင်းလဲရာတွင် အရွယ်အစား၊ ဆန်သား ဖြူစင်မှု၊ ပုံစံ၊ မာကျောမှု၊ amylase ပါဝင်မှု၊ ကစီဓာတ်ပါဝင်မှု၊ ကစီဓာတ်အပူချိန်နှင့် အနံ့အရသာ များနှင့်သက်ဆိုင်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အမျိုးသားအဆင့် အရည်အသွေးစံနှုန်း သတ်မှတ်ချက် နှင့်ကုန်ပစ္စည်းတံဆိပ်သတ်မှတ်ပေးခြင်းဖြင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ တီထွင် လုပ်ဆောင်မှုစွမ်းရည်များမှတစ်ဆင့် လျှင်မြန်သောတိုးတက်မှုနှင့် အကျိုးအမြတ်ကိုခံစားရမည် ဖြစ်ပေ သည်။အနောက်ဥရောပနှင့်အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသများသို့ ဤအဆင့်တွင်အရည်အသွေးမြင့် ဆန် ချောများကို ဦးတည်တင်ပို့သင့်ပေသည်။

ဆန်ကြာဆံ၊ ကောက်ညင်းချိုနှင့် ဆန်မှုန့်များကို ရေတိုစနစ်ဖြင့်ဤနည်းဗျူဟာကဏ္ဍတွင် တင်ပို့နိုင်ခဲ့ခြင်းသည် အောက်ပါအခြေအနေများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

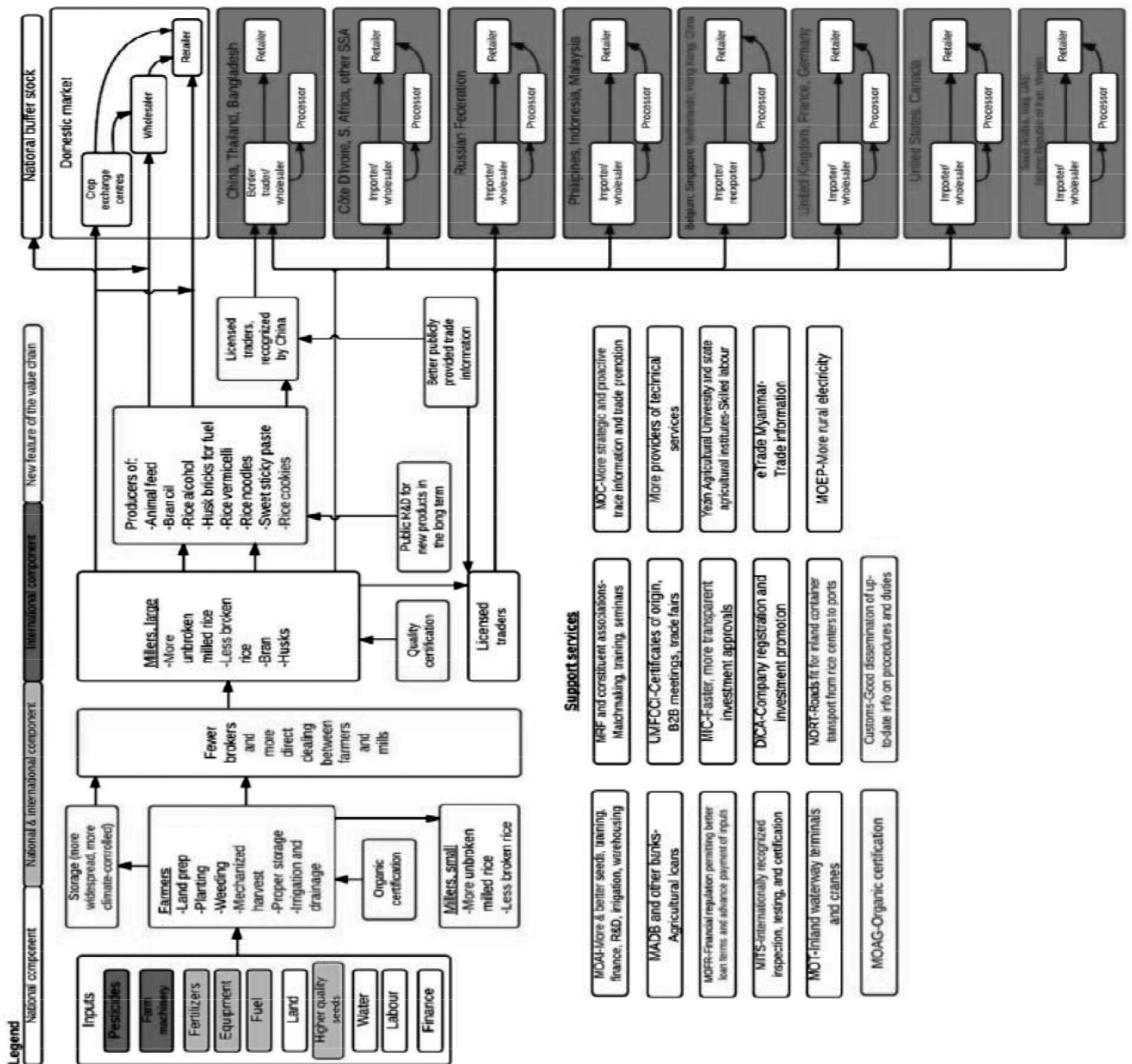
၁. ဆန်ကြာဆံ၊ ကောက်ညင်းချို နှင့် ဆန်မှုန့်များကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ထိုင်းနှင့် အခြား အာရှတိုက် နေရာများသို့လည်း ကျယ်ပြန့်စွာတင်ပို့နိုင်မည်။

၂. ဆန်ခေါက်ဆွဲ၊ ကွတ်ကီးမုန့်များနှင့် ဆန်အရက်ကဲ့သို့သော ဆန်ထွက်ကုန်များကို တရုတ်ပြည်သို့ ထပ်မံတင်ပို့နိုင်မည်။

တင်သွင်းခြင်းကဏ္ဍတိုးမြှင့်ခြင်းနှင့်အပြိုင်၊ မြန်မာအစိုးရသည် ဆန်စပါးဆိုင်ရာ နှစ်ဦး နှစ်ဘက် သဘောတူညီရေး ကိစ္စရပ်များကိုပါ တရုတ်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ မလေးရှား၊ အီရန်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နှင့်တရုတ်ထိုင်ပေနိုင်ငံများနှင့်ပါ ရေးထိုးနိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လက်ရှိ (သို့မဟုတ်) ဖြစ်လာနိုင်ဖွယ်ရာရှိသည့် ဈေးကွက်များဖြစ်ပြီး ဆန်စပါးအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ခွန်မြင့် သည့်မလေးရှားနိုင်ငံ (၄၀%) နှင့် (၂၃၀%) အထိကောက်ခံသည့် ထိုင်ပေတို့လည်းပါဝင်သည်။ ထိုသို့ အခွန်များမြင့်မားနေသော်ငြားလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆန်စပါးတင်ပို့မှုကို အနှောက်အယှက် မဖြစ်စေဘဲ ထူးခြားများပြားသည့် အတိုင်းအတာများဖြင့် တင်သွင်းနေဆဲဖြစ်ပြီး ထိုယှဉ်ပြိုင်မှု အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်။ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ဆန်ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍ ၏အကျိုးကျေးဇူး အနေဖြင့်လည်း ထိုနိုင်ငံ၏ ကြီးမားသောဈေးကွက်နှင့် ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုသည် ထိုပြည်တွင်း လိုအပ်ချက်ကိုလုံလောက်အောင်မဖြည့်ဆည်းနိုင်သောကြောင့်မြန်မာ့ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ပြောင်းလဲမှုများ အတွက် အင်အားနှင့် တည်ငြိမ်မှုကိုရစေသည်။

ပုံ (၁၂) အနာဂတ်မြန်မာ့ဆန်စပါးကဏ္ဍတန်ဖိုးကွင်းဆက်အခြေအနေပြပုံ

လုပ်ငန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်များအတွက်ဖွဲ့စည်းပုံစနစ်ဖြင့်တင်မှုများ

ဖော်ပြခဲ့သည့် ပုံ (၁၂)တွင်ပါသည့်အတိုင်း လာမည့်(၅)နှစ်အတွင်း ဆန်စပါးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဆက်နွယ်နေသည့်အောက်ပါတန်ဖိုးကွင်းဆက်များကို မြှင့်တင်ရန်လိုအပ်သည်-

- အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များနှင့် မျိုးစပ် မျိုးစိတ်များကို အသုံးပြုစိုက်ပျိုးပြီး အရည်အသွေးနှင့် ထွက်နှုန်းတိုးမြှင့်ရန်လိုသည်။
- ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးဖြန့်ဝေရောင်းချသူများ များပြားလာစေရန်နှင့် အသုံးပြုနည်းများကို တောင်သူလယ်သမားများအား ထပ်ဆင့်ဝန်ဆောင်မှုပေး သင်ကြားရန်။

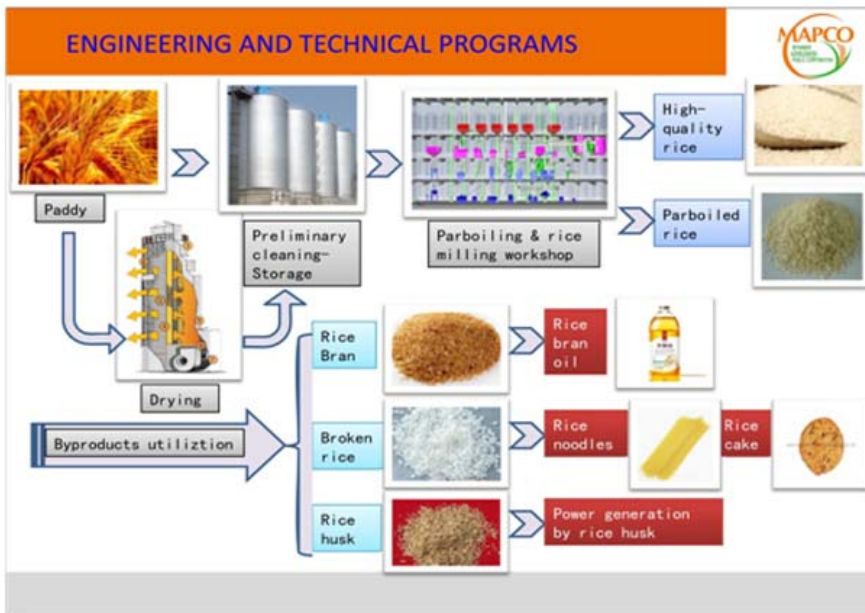
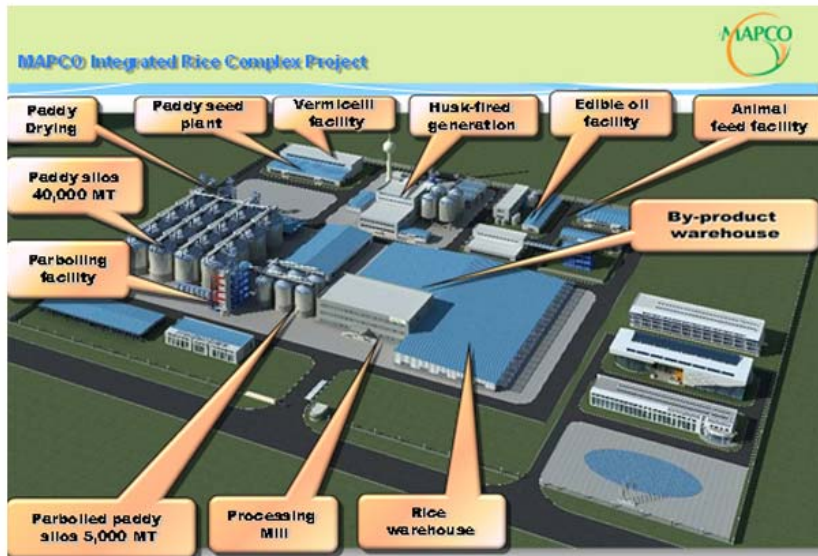
- ဆည်မြောင်းနှင့် ရေမြောင်းစနစ်များဆိုင်ရာ ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ အရေအတွက် တိုးပွားလာစေရန်။
- လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများ ရောင်းချသူနှင့် ဆက်စပ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ တိုးပွားလာ စေရန်။
- ရာသီဥတုအလိုက် ထိန်းချုပ်သိုလှောင်နိုင်သော သိုလှောင်ရုံများ တိုးပွားလာရန်။
- အော်ဂဲနစ်လက်မှတ်များရရှိနိုင်ရန်ကြိုးပမ်းခြင်းဖြင့် တန်ဖိုးပိုမြင့်သောဈေးကွက်များသို့ ဝင်နိုင် ရမည်။
- နိုင်ငံတကာဈေးကွက်နှင့်ကိုက်ညီသော ပိုကောင်းသည့်အရည်အသွေးနှင့် များပြားသော ပမာဏ ကို ရရှိစေရန်အတွက် ခေတ်မှီဆန်စက်နည်းစနစ်များနှင့် ကိရိယာများကို အသုံးပြုရန်။
- ပြည်တွင်းဆိပ်ကမ်းများနှင့် လမ်းများကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် လယ်သမားငယ်များနှင့် ဆန်စက်လုပ်ငန်းများ နိုင်ငံဈေးကွက်များသို့ တက်လှမ်းနိုင်ရမည်။
- ကြားခံအဆင့်ဆင့်သောအဆက်အသွယ်များကို လျှော့ချခြင်းဖြင့် လယ်သမားများနှင့် ဆန်စက် လုပ်ငန်းရှင်များ ဈေးကွက် သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိစေခြင်းဖြင့် အကျိုး အမြတ်ပိုမို လာစေရမည်။
- နိုင်ငံတကာအဆင့် အရည်အသွေးအသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ရရှိရန်နှင့် ဈေးကောင်းပိုရသော ဈေးကွက်များမှ ဝယ်ယူသူအကြီးစားများ၏ တောင်းဆိုချက် စံနှုန်းနှင့်ကိုက်ညီမှု ရှိအောင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန်
- သတ်မှတ်ထားသည့်နိုင်ငံများသို့ ဆန်ချောတင်ပို့မှု ခိုင်မာတည်ငြိမ်စွာဖြင့် ကြီးမားသော ပမာဏကို အမြဲတင်ပို့နိုင်ရမည်။
- အနောက်ဥရောပ၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းနှင့် မြောက်အမေရိကရှိနိုင်ငံများရှိ ဆန်စပါးဈေးကွက် များတွင် အစဉ်အမြဲဆက်သွယ်ပါဝင်ရောင်းချနိုင်စေရန် ကြိုးပမ်းမည်။
- တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်မှတစ်ဆင့်နှစ်ဘက်သဘောတူ တရားဝင်ဆန်စပါးတင်ပို့မှုနှုန်းကို မြှင့် တင်သွားမည်။
- ဆန်စပါးဘေးထွက်ကုန် ပစ္စည်းများဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်အစာများ၊ ဆန်ကြာဆံနှင့် မုန့်ချိုအနှစ် များ တိုးတက်ထုတ်လုပ်တင်ပို့နိုင်ရမည်။ (တရုတ်နိုင်ငံဈေးကွက်နှင့် အခြားဈေးကွက်သစ်များ သို့လည်းတိုးတက်တင်ပို့မည်)
- ဆန်ခေါက်ဆွဲ၊ ဖွဲနုဆီ၊ ဆန်အရက်၊ စပါးခွံလောင်စာတုံးများနှင့် ဆန်ကွတ်ကီးများ ထုတ်လုပ် တင်ပို့မည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ တန်ဖိုးချင်းဆက်နွယ်လုပ်ကိုင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရေရှည်တိုးတက်စေမည့် ပြည်သူ့သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆန်ထွက်ကုန် တီထွင် ဖန်တီးမှုများမှတစ်ဆင့် ထုတ်လုပ်သွားမည် (ဇယား ၄)

လုပ်ငန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်အသစ်များရရှိလာရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အခန်းကဏ္ဍ

ဗျူဟာအရ ရည်မှန်းထားသည့် ဆန်စပါးကဏ္ဍ တန်ဖိုးကွင်းဆက် (value chain) နှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှု လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရရှိရန်အတွက် သင့်တော်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လိုအပ်ပေမည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာနှင့် အလှူရှင်များ၏ ထောက်ပံ့ကူညီမှုများသည် ထိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် အရေးကြီးသော အရင်းအမြစ်များဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်၊ အစိုးရ၏စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍတိုးတက်လာရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် လည်းရေးရှည်တွင် အကျိုးအမြတ်ကို တည်ငြိမ်စွာရရှိစေမည့် အရင်းအနှီးဆိုင်ရာ အချက် အလက်များသည်လည်း အောင်မြင်မှုရစေရန် အခြေခံကျသည့် အချက်များဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍသည် ဤရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ အပိုင်းတွင် အခရာကျပြီး အောင်မြင်သည့် ဆန်စပါးဆိုင်ရာ ဗျူဟာသည် ဆန်တင်ပို့မှု အသားပေး ပုဂ္ဂလိက အခန်းကဏ္ဍ အဖြစ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပါဝင်ပြီး value chain ကို တိုးတက်လာစေမည့် မောင်းနှင်အားလည်းဖြစ်သည်။ ရေလတ်နှင့် ရေရှည် ကာလများတွင် ပြည်သူတို့၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအားနှင့် တက်ကြွသော ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ သည် မြန်မာ့အနာဂတ် ကိုဖန်တီးရာတွင် ယုံကြည်မှုနှင့် ကောင်းမွန်မှန်ကန်သော ကိုယ့်အား ကိုယ်ကိုးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အားပေးဖန်တီးမည်ဖြစ်သည်။

ပုံ (၁၃) သည် တည်နေရာတစ်ခုတည်းတွင် တန်ဖိုးကွင်းဆက်များကို စုပေါင်း လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ကြီးမားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစီမံကိန်းကြီးတစ်ခုပုံစံကို ပြသထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပိုမိုများပြားသော ထုတ်ကုန်ပမာဏ၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သောအရည်အသွေးထိန်းချုပ်ရေးစနစ်နှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ထုတ်ကုန်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ရရှိနိုင်ရန်အတွက် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အတိုင်းအတာကဏ္ဍသစ်တစ်ခု ဖန်တီးရန်နှင့် ကုန်ကျစရိတ်လျော့ကျရေး အတွက်ဖြစ်သည်။

ပုံ (၁၃) ပိုမိုကောင်းမွန်သော တန်ဖိုးကွင်းဆက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကဏ္ဍ အတွက် သုံးသပ်တင်ပြမှု: MAPCO ဘက်စုံဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှုစီမံကိန်း

သတင်းရင်းမြစ်- မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်း

MAPCO မှရည်မှန်းထားသည့် ဤစီမံကိန်းသည် ပြည်သူများ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဖြင့် တည်ထောင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် စက်ရုံဝင်းစီမံကိန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများ စုပေါင်းပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်း (သို့မဟုတ်) ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူ နှစ်ဦးနှစ်ဖွဲ့ ပေါင်းစပ်တည်ထောင်ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သောစီမံကိန်းများသည် အစုအဝေးလိုက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ကဏ္ဍဆိုင်ရာရေရှည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြုပ်နှံသူ အသီးသီး၏ စီမံချက်အသေးစားများ စုပေါင်း၍ လုပ်ကိုင်ခြင်းမှ ရရှိလာစေမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအနည်းဆုံး (LDC)

တစ်ခုဖြစ်ပြီး အကဲဆတ်သော (သို့) ပဋိပက္ခများဖြင့် ထိခိုက်ခံစားနေရသော (Fragile or Conflict-affected Situation, FCS) နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်သည်။ လက်ရှိလက်တစ်ကမ်းကာလ အနာဂတ်တွင် ဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အဆင့်တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိ စေရန် အချိန်တစ်ခုလိုအပ်ဦးမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းသက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများအတွက် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မှန်ကန်နက်နဲသော အစီအစဉ်များလိုအပ်ဦးမည်ဖြစ်ပြီး ရေတိုနှင့် ရေလတ်ကာလ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု (FDI) များသည် အထူးသဖြင့် အရေးပါလှပေသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်းအခြေပြု စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းများ တိုးတက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ထိရောက်ပြီး ကုန်ပစ္စည်းများတင်ပို့မှုလုပ်ငန်းများ ကိုလည်း အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ ကြီးမားသည့် အရင်းအနှီး၊ အဆင့်မြင့်သွင်းအားစုများ (ဥပမာ အရည်အသွေးမြင့်မိုးစိတ်အသစ်များ)၊ နည်းပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှု၊ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာပမာဏ ကွာခြားမှု အနေအထားနှင့် နိုင်ငံတကာ ဖြန့်ဝေရေး လမ်းကြောင်း အစရှိသည့် ကွာခြားမှုများနှင့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများမှ လက်လှမ်းမမီသည့် ကျယ်ပြန့် သော ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံခြားမှ အကြီးစားရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများမှ ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင် နိုင်သည်။

လိုအပ်လျက်ရှိသောရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများနှင့် သက်ဆိုင်ရာအရင်းအမြစ်များ

ဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍမှ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ၊ အရည်အသွေး၊ ထိရောက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းစဉ် တရပ်လုံးကို တိုးချဲ့ရာတွင် အမျိုးမျိုးသော ထုတ်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ အမြင်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အဓိကထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်နိုင်မည့် ကုမ္ပဏီအမြောက်အမြားလိုအပ်သည်။ ဇယား (၂၀) သည် ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို ပြသထားခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို ရရှိနိုင်မည့် အရင်းအမြစ်များနှင့် ထိုရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများ လှုပ်ရှားလုပ်ကိုင်နေ သည့် နေရာဒေသများကို ပြသထားသည်။

ဇယား (၂၀) ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင် လိုအပ်လျက်ရှိသော FDI များ (အဓိကကုမ္ပဏီများနှင့် အခြေစိုက်ရာနေရာများ)

ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုပုံစံများ	အာရှတိုက်ရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြုပ်နှံမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းများ	အခြေစိုက်ရာနိုင်ငံ	လက်ရှိဒေသတွင်း အခြေစိုက် သည့်နေရာများ
ဆန်မျိုးစေ့များ၊ ဓာတ်မြေ ဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေး များ- ရောင်းချခြင်း၊ ဖြန့်ဖြူးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း။	Monsanto	US	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်
	Dupont (Pioneer)	US	ကမ္ဘောဒီးယား၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်

သုတေသနနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး	Syngenta	ဆွစ်ဇာလန်	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်
	Bayer Crop Science	ဂျာမနီ	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ထိုင်း။
	Dow Agrosciences	US	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ မလေးရှား။
	BASF	ဂျာမနီ	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်
	KWS (မျိုးစေ့)	ဂျာမနီ	တရုတ်၊ ပါကစ္စတန်။
လယ်ယာသုံးစက်ကရိယာများနှင့် ပစ္စည်းများ- ရောင်းချခြင်း၊ ဖြန့်ဖြူးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခြင်း	John Deere	US	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ထိုင်း။
	CNH	နယ်သာလန်	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ။
	AGCO	US	
	CLAAS	ဂျာမနီ	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ထိုင်း။
	SAME Deutz-Fahr	အီတလီ	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ။
Kubota	ဂျပန်	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်။	
တိရစ္ဆာန်အစာများ (ဖွံ့ဖြိုးစပါးခွဲများသုံး၍) ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး	Charoen Pokphand	ထိုင်း	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ မြန်မာ၊ ဗီယက်နမ်။
	Cargill	US	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ထိုင်း၊ မလေးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ သီရိလင်္ကာ၊ ဗီယက်နမ်။
	New Hope Group	တရုတ်	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဗီယက်နမ်။
	Brasil Foods	ဘရာဇီး	
	Tyson Foods	US	တရုတ်။
	အခြားတရုတ်ကုမ္ပဏီ ၁၂ ခုသည် တနှစ်လျှင် မက်ထရစ်တန် ၁-၁၀တန်ထိထုတ်လုပ်ပြီး Guangdong Wen Group, Cofco နှင့် East Hope Group တို့ပါဝင်သည်။		
	အခြားဂျပန်ကုမ္ပဏီ ၇ ခုသည် တနှစ်လျှင် မက်ထရစ်တန် ၁-၁၀တန်ထိထုတ်လုပ်ပြီး Zen-hoh Cooperative, Marubeni-Nisshin, Mitsubishi Nossan တို့ပါဝင်သည်။		
အခြားအာရှကုမ္ပဏီ ၇ ခုသည် တနှစ်လျှင် မက်ထရစ်တန် ၁-၁၀တန်ထိထုတ်လုပ်ပြီး Betagro (ထိုင်း), Sam Miguel (ဖိလစ်ပိုင်), Zuellig Gold Coin (မလေးရှား), Japfa Comfeed (အင်ဒိုနီးရှား), CJ Cheil Jedang (ကိုရီးယားကိုယ်စားလှယ်), Easy Bio System (ကိုရီးယားကိုယ်စားလှယ်), Proconco (ဗီယက်နမ်) တို့ပါဝင်သည်။			
ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း (သိုလှောင်ရုံ)	Louis Dreyfus Commodities	နယ်သာလန်	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ထိုင်း၊ မလေးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဗီယက်နမ်။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှုစီမံခန့်ခွဲရေး) စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အတိုင်ပင်ခံ နှင့် ဇီဝလောင်စာ ထုတ်လုပ်ရေး၊ တိရစ္ဆာန်အစာထုတ်လုပ်ရေး။	Cargill	US	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ထိုင်း၊ မလေးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ သီရိလင်္ကာ၊ ဗီယက်နမ်။
	Archer Daniels Midland	US	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား။
	Bunge	US	တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်။
အရည်အသွေးစစ်ဆေးခြင်းနှင့် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် ထုတ်ပေးခြင်း။	SGS	ဆွစ်ဇာလန်	ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မြန်မာ၊ မလေးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်။
	Cotecna		ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်။
	Intertek		ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်။
	NSF		တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ မလေးရှား၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်။
	SCS		တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား။

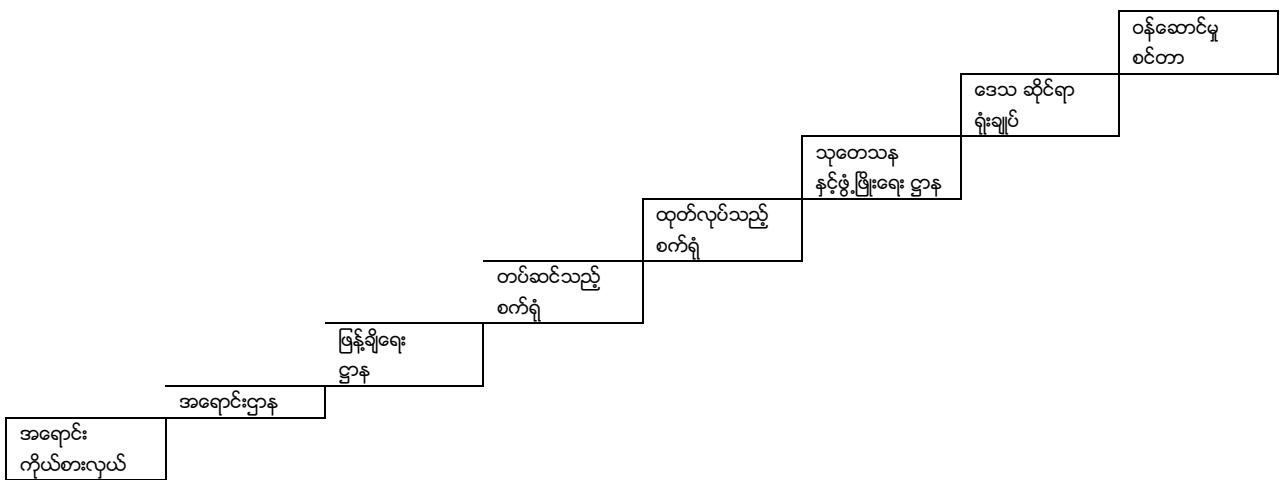
သတင်းရင်းမြစ်: (Shand, 2012), (Noealt Corporate Services, 2013), (Best & Jennison, 2012), (Murphy, Burch & Clapp, 2012) နှင့် ကုမ္ပဏီ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များမှ။

DICA, MRF, MOAI, UMFCCI တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုပြုလုပ်နေသူများနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုအခွင့်အရေးများ ရရှိလာစေရန် လက်တွဲလုပ်ဆောင်သင့်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုလည်း တိုးတက်စေရန် ထောက်ခံတိုက်တွန်းရမည်ဖြစ်သည်။ ဇယား (၂၀) တွင်ကမ္ဘာပေါ်ရှိသက်ဆိုင်ရာဈေးကွက်များတွင် အများစုကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်သည့်ကုမ္ပဏီအုပ်စုကြီးများကို ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့သည် ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများဖြစ်ပြီး ဒေသတွင်းကုမ္ပဏီငယ်လေးများသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လျင်မြန်စွာ ရွှေ့ပြောင်း အခြေစိုက်လာနိုင်စရာရှိသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ အလွန်ကြီးမားသော ဖြစ်နိုင်ချေပမာဏကို ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ဦးဆောင်သူများမှ သိမြင်သဘောပေါက်လာပါမှ ပိုမိုတိုးတက် ပါဝင်လာကြမည်ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ဇယား (၂၀) ရှိကုမ္ပဏီတော်တော်များများသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံတော်တော်များများသို့တိုးချဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပြုလုပ်မည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများကို ဋ္ဌာနချုပ်မှ သို့မဟုတ် ထိုဒေသတွင်းရုံးများမှ တဆင့်ကွပ်ကဲစီမံခြင်းများပြုလုပ်နိုင်သည်။ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုံးဝမဖွင့်လှစ်ရသေးသည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ပထမအဆင့်အနေဖြင့် အရောင်းဆိုင်ရာ ရုံးခန်းဖွင့်လှစ်ခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်စရာရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဤကဲ့သို့ဖွင့်လှစ်ခြင်းသည်

အလုပ်အကိုင်များကို ဖန်တီးမပေးနိုင်ဘဲ ထုတ်လုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများကိုလည်း မရရှိစေပါ။ ဥပမာအားဖြင့် အရောင်းဆိုင်ရာရုံးများသည် မြုပ်နှံမှုတန်ဖိုး နည်းပါးသည့် အရောင်း မြှင့်တင်ရေး သက်သက်သာ ဖွင့်လှစ်သည့်အနေအထားမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အရောင်းဆိုင်ရာရုံးစတင်ဖွင့်လှစ်ခြင်းသည် ဈေးကွက်အသစ်တစ်ခု၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခင်းအ ကျင်းနှင့်ရောက်ရှိရာနေရာဒေသတွင် အဆင်ပြေစေရန် စတင်စမ်းသပ်သည့် အခွင့်အလမ်း တစ်ခုဖြစ် သည်။ ပို၍အရေးကြီးသည်မှာ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍအတွက် (မျိုးစေ့ကဲ့သို့သော) အရည်အသွေးမြင့် ကုန်ပစ္စည်းများကို လက်လှမ်းမှီစေရန် တန်ဖိုးရှိသော လမ်းကြောင်းများဖြစ်သည်။

ပုံ (၁၄) ဖော်ပြထားသည့်နေရာများအလိုက် ဖြစ်နိုင်လာနိုင်သော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ အဆင့်ဆင့်

ဆန်စပါးဆိုင်ရာ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယှဉ်ပြိုင်ဘက်များ

ဆန်စပါးကဲ့သို့သော ကုန်ပစ္စည်းများရောင်းချရာတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် အချိန်နှင့် စရိတ်သက်သာခြင်းသည် အကျိုးအမြတ်ကောင်းစွာရရှိစေနိုင်သည့် အရေးပါသောအချက် များဖြစ် သည်။ ကမ္ဘာ့ဆန်ထုတ်လုပ်မှုကို အာရှတိုက်မှအများဆုံးစားသုံးသည့်အတွက် ဒေသတွင်းအပြိုင် အဆိုင် စိုက်ပျိုးကြသည်မှာ မထူးဆန်းသော အကြောင်းအရာပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိက ပြိုင်ဘက်များမှာ ပြည်တွင်းဈေးကွက်ဦးစားပေး (သို့) ပြည်ပဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစားပေးဟူ၍ရှိပြီး ဒေသ တွင်း ဝင်ငွေ အလယ်အလတ်နှင့် နည်းပါးသောဒေသများဖြစ်ကာ ဆန်စပါးစားသုံးမှု၊ စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှု မြင့်သောနိုင်ငံများဖြစ်သည်။ ဇယား (၂၁) သည်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများအတွက် ဒေသတွင်း ယှဉ်ပြိုင်ဘက် နိုင်ငံများဖြစ်သည်။

ဇယား (၂၁) အာရှတိုက်၏ ဆန်စားသုံး၊ တင်ပို့မှုထိပ်တန်းနိုင်ငံများ (FDI နိုင်ငံများ)

နိုင်ငံ	၂၀၁၂တွင်စားသုံးခဲ့သော ဆန်ပမာဏ (MMT)	၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် တင်ပို့ ခဲ့သောဆန်ပမာဏ (MMT)	၂၀၁၂ ခုနှစ် ကဏ္ဍ အားလုံးတွင် FDI ဝင်ရောက်မှုကမ္ဘာ့အဆင့်
တရုတ်	၁၃.၆	၀.၄	၂
အိန္ဒိယ	၉၃.၃	၁၀.၄	၁၅
အင်ဒိုနီးရှား	၃၈.၂	၀.၀	၁၇
ဗီယက်နမ်	၁၉.၇	၇.၇	၃၆
ထိုင်း	၁၀.၄	၇.၀	၃၅
ဖိလစ်ပိုင်	၁၂.၉	၀.၀	၆၂
မြန်မာ	၁၀.၂	၁.၄	၆၉
ပါကစ္စတန်	၂.၆	၃.၅	၁၀၅

သတင်းအရင်းအမြစ်: UN ၏ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းအချက်အလက်များပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITC ၏တွက်ချက်မှု (UNCTAD)

အရောင်အညွှန်း

အကြီးစားဆန်တင်ပို့သည့်နိုင်ငံ	အကြီးစားဆန်တင်သွင်းသည့်နိုင်ငံ
-------------------------------	--------------------------------

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုယှဉ်ပြိုင်ဘက်နေရာတွင် တည်ရှိနေသည့် နိုင်ငံများ၏ အရေးပါသော အချက်များ

ကမ္ဘာ့ဘဏ်လုပ်ငန်းအုပ်စုမှ ၁၃၅ နိုင်ငံရှိ ၁၃၀,၀၀၀ သောကုမ္ပဏီများမှ စီးပွားရေးအချက်အလက်များကို စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ပြီး ထိုနိုင်ငံများအကြား ယှဉ်ပြိုင်မှုဖြစ်စေမည့် အချက်များကို ခန့်မှန်းသုံးသပ်ခဲ့သည်။ ဇယား (၂၂) တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယှဉ်ပြိုင်ဘက်နိုင်ငံများကို ဘယ်မှညာသို့ အစဉ်လိုက်ဖော်ပြထားပြီး စပါးထုတ်ကုန်စုစုပေါင်းနှင့် FDI များကို ဆွဲဆောင်နိုင်မှုကို ခြုံငုံတင်ပြထားသည်။ ထိုနိုင်ငံတစ်ခုစီ၏အောက်တွင် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုရလဒ်များကို ဖော်ပြထားပြီး ထိုနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုပြုသူ နိုင်ငံခြားသားများမှ အဓိကတွေ့ကြုံရသည့် အခက်အခဲ (၁၅)ရပ်မှ တစ်ခုစီ ရွေးချယ်မေးမြန်းကောက်ယူထားသည်။

ဤစစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် (ထိုင်းနိုင်ငံမပါဝင်) မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကပြိုင်ဘက်များကို ဖော်ပြထားသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သည့် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများမှာ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေဆဲ အဆင့်သာရှိပါသေးသည်။ အကယ်၍ စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများ ရရှိနိုင်မည့် ၂၀၁၄ ဇွန်လခန့်တွင် သက်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အင်အားနှင့် အားနည်းချက်အနေအထားများကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မည်သည့် အပိုင်းများတွင် စူးစိုက်လုပ်ဆောင်ရမည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များသည်ပင်လျှင် ဆွဲဆောင်မှုတရပ်အဖြစ် မှတ်ယူရမည် ဖြစ် သည်။

ဇယား (၂၂) အခြားနိုင်ငံများတွင် ဆန်စပါးဆိုင်ရာ FDI များအတွက် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် တွေ့ရှိရသည့် အဓိကအခက်အခဲများဆိုင်ရာ ရာခိုင်နှုန်းစစ်တမ်း

	အုပ်စုပျမ်းမျှ	တရုတ်	အိန္ဒိယ	အင်ဒိုနီးရှား	ဗီယက်နမ်	ဖိလစ်ပိုင်	ပါကစ္စတန်
တရားဝင်နည်းလမ်းမဟုတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ လုပ်ကိုင်မှု	၁၄.၇	၁၀.၁	၈.၃	၁.၂	၅၁.၈	၁၆.၂	၀.၅
အခွန်နှုန်းများ	၁၄.၆	၁၉.၉	၂၇.၈	၁.၂	၂.၃	၁၆.၇	၁၉.၆
လျှပ်စစ်စွမ်းအား	၁၄.၅	၂.၇	၅.၆	၈.၉	၃.၃	၈.၃	၅၇.၉
ဘဏ္ဍာရေးလက်လှမ်းမှီမှု	၁၀.၇	၁၈.၅	၁၃.၉	၁၅.၇	၂.၆	၁၃.၂	၀.၀
အကောက်ခွန်နှင့်ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ	၈.၄	၁၁.၅	၈.၃	၈.၃	၅.၅	၁၆.၈	၀.၀
ပညာတတ်လုပ်အားမလုံလောက်မှု	၇.၈	၁၄.၃	၅.၆	၁.၉	၁၅.၄	၉.၄	၀.၀
နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှု	၆.၅	၁.၀	၀.၀	၂၆.၄	၁.၃	၅.၅	၄.၅
သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး	၄.၉	၁၂.၇	၅.၆	၃.၉	၃.၉	၁.၃	၁.၉
အကျင့်ပျက်ခြစားမှု	၄	၁.၂	၅.၆	၂.၇	၁.၅	၄.၀	၉.၁
မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်	၃.၇	၃.၈	၅.၆	၉.၃	၂.၈	၀.၅	၀.၀
ရာဇဝတ်မှု၊ ခိုးမှုနှင့် အခြားမလျော်ကန်သည့် အမှုများ	၃.၂	၀.၄	၀.၀	၁၁.၇	၀.၅	၀.၁	၆.၅
အခွန်အကောက် စီမံခန့်ခွဲမှု	၃	၂.၂	၅.၆	၀.၅	၀.၁	၅.၇	၀.၀
အလုပ်သမားဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ	၂.၅	၁.၅	၈.၃	၄.၃	၅.၇	၀.၈	၀.၀
စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လိုင်စင်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် လျှောက်ထားခြင်း	၁.၄	၀.၂	၀.၀	၄.၀	၀.၈	၁.၆	၀.၀
တရားရုံးများ	၀.၄	၀.၀	၀.၀	၀.၂	၁.၆	၀.၀	၀.၀

ပန်းရောင်ဖြင့်ညွှန်ပြထားသည့်အကွက်များသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများမှ ပြောကြားသည့် အဓိကအခက်အခဲများမှ အဆင့် (၁၀)ကျော်သည့် အပိုင်းများဖြစ်သည်။

သတင်းရင်းမြစ်: ကမ္ဘာ့ဘဏ်လုပ်ငန်းလုပ်ငန်းအုပ်စုစစ်တမ်းများ၊ ၂၀၀၆-၂၀၁၂

ဇယား(၂၀)တွင်ဖော်ပြထားသည့် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများစာရင်းအရ၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု မြှင့်တင်မည့် များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို သေချာပေါက် အကျိုးအမြတ်ရစေနိုင်မည့် ဈေးကွက်ကြီးမားခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ် ကြွယ်ဝခြင်း၊ ဆက်စပ်အကျိုးကျေးဇူးများဖြစ်သည့် အခြား နိုင်ငံ များနှင့်ယှဉ်လျှင်သက်သာသည့်အခွန်နှုန်းထား အစရှိသည်တို့ဖြင့်ဆွဲဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကိုမြှင့်တင်လုပ်ဆောင် မည့်သူများအနေဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပြုမည့်သူများအဖြစ် ခံစား၍ စဉ်းစားသုံးသပ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဇယား (၂၂) သည် သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို နိုင်ငံတစ်ခုနှင့်တစ်ခု၊ ခက်ခဲလုပ်ဆောင်ရမည့်ကိစ္စရပ်များ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အကြား အကြမ်းဖျင်း မှန်းဆသိရှိနိုင်ရန် ဖော်ပြ ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် FDI

များအတွက် အကြီးဆုံးအတားအဆီးဖြစ်သည့် တရားဝင် မဟုတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ လုပ်ကိုင်မှု မှစ၍ အသေးဆုံး တရားရုံးများအထိဖော်ပြထားသည်။ အုပ်စုတွင်း ပျမ်းမျှခြေကို ကြည့်၍ ထိုနိုင်ငံများတွင် ထင်ရှားစွာသိရသည့် အခက်အခဲ (၄)နေရာကို တွေ့နိုင်သည်။ အကယ်၍ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကောင်းမွန်စွာ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါက ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများကို ကောင်းစွာဆွဲဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ 'အကောက်ခွန်နှုန်းထား' သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကောင်းစွာယှဉ်ပြိုင်နိုင်မည့် ကဏ္ဍတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်မူ အကောက်ခွန်နှင့် ပတ်သက်၍ လွန်ခဲ့သောနှစ်များအတွင်း ထင်ရှားစွာတိုးတက် ပြောင်းလဲမှု များရှိသည်ကိုတွေ့ရပြီး ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုတိုးတက်လာရေးကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းလုပ်ကိုင်လျက် ရှိသည်။

အခြားတစ်ဘက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်းအခြားသော ကြီးမားသည့်အတားအဆီးများရှိပြီး လုပ်ဆောင်ဖြည့်ဆည်းရန်လိုအပ်ချက်များစွာ ရှိနေပါသေးသည်။ ၎င်းတို့မှာ တရားဝင်နည်းလမ်း မဟုတ်သည့် မတရားသော လုပ်ငန်းတွင်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် အားထားနိုင်သည့် လျှပ်စစ်မီးမရှိမှု၊ ဘဏ္ဍာရေးလက်လှမ်းမီမှု အားနည်းခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ NES မှန်ခုံးချုပ်သုံးသပ်ချက်အနေဖြင့် လျှပ်စစ်မီးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးလက်လှမ်းမီမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍကိုလည်း အကျိုးရှိစေပြီး အခြား အကျိုးကျေးဇူးနှစ်ရပ်ကိုလည်း ရရှိစေသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ကျေးလက်ဒေသ မီးလင်းရေး အတွက် ဒေါ်လာ (၁) ဘီလီယံခန့် အကူအညီရရှိမည်ဟု မျှော်လင့်ရပြီး မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့်လည်း နိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေး တိုးတက်ပြုပြင်နိုင်ရန် ခွန်အားတစ်ခုဖြစ်သည်။

ရှေ့ပြေးဆန်းစစ်လေ့လာမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ တိုးတက် လုပ်ဆောင်ရမည့် လမ်းကြောင်းအတွက် အသုံးဝင်သော အကြမ်းဖျင်းညွှန်ပြချက်များကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် MEC နှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာများ အနေဖြင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အတွက် ယှဉ်ပြိုင်မှုဆိုင်ရာ အပိုင်းလိုက်လေ့လာဆန်းစစ်မှုများကို အထူးသီးသန့် ထပ်မံ ပြုလုပ်သင့်ပါ သည်။ ထို ဇယား (၂၀) တွင် ဖြည့်သွင်းတင်ပြမည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများအတွက် ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ကန့်သတ်ချက်မူဘောင်များကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်ပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအတွက် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာစေပြီး လေလွင့်မှုနည်းသောအချက်များကို သိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုအချက် များကို အသုံးပြု၍ DICA သည် NES ၏ထောက်ခံမှုနှင့်အညီအားဖြည့်ပြီး MRF, MOAI, UMFCI နှင့် အခြားမိတ်ဘက်များသည်လည်း ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများကို အပြိုင်အဆိုင်များကြားမှ ထိရောက်စွာ ကူညီနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး အခြားသောယှဉ်ပြိုင်မှုများကိုလည်း တိုးတက်လာစေမည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ ပြုလုပ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ပန်းတိုင်သို့ရောက်အောင်မည်သို့သွားမည်နည်း

မဟာဗျူဟာ၏ မျှော်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် “ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဝင်ငွေတိုးပွားလာစေရေးအတွက် အရည်အသွေးမြင့်မားပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်မည့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် ဆန်စပါး ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် တင်ပို့ရေး” သည် ကဏ္ဍရှိ အခက်အခဲများနှင့် ရည်မှန်းချက်များကို အညီအမျှ ဖော်ပြထားပါသည်။ အောက်တွင် မဟာဗျူဟာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် လမ်းညွှန်ပေးမည့် မူဘောင်ကို ရှင်းလင်းထားပါသည်။ အသေးစိတ်လုပ်ငန်းစီမံချက်များရှိ လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ချက်များနှင့် မည်သူကလုပ်ဆောင်မည်တို့ကို ဤအပိုင်း၏ နောက်ဆုံးတွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

မဟာဗျူဟာဦးတည်ချက်များ

နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ ပုံစံဖော်ဆောင်မှုသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင်းမှ အဓိကပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ (stakeholders) များဖြင့်ဖွဲ့စည်းပါဝင်သည်။ နည်းဗျူဟာအရ တကယ့်အခြေအနေအစစ်အမှန်ကို ရှုထောင့်မျိုးစုံမှ မြင်သိနားလည်ရန်လိုပြီး အဆင့်တိုင်းကိုလှမ်းတက်ရာတွင် အများသဘောတူညီမှုဖြင့် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များမှ ပူးပေါင်း၍ တိကျထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အရေးပါသည်။ ဤအခန်းတွင်နည်းဗျူဟာအကောင်အထည်ဖော်ရေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းအစီအစဉ် (plan of Action) ပါဝင်သည်။ အစီအစဉ်များသည် အမျိုးမျိုးသော လှုပ်ရှားမှု (သို့မဟုတ်) စီမံကိန်းများထံသို့ ဦးတည် ကွဲပြားသွားပြီး သက်ဆိုင်ရာခိုင်မာသောပန်းတိုင်၊ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူနှင့် တာဝန်ရှိသူ အသီးသီးပါဝင် သည်။ ထိုလှုပ်ရှားမှုတစ်ခုစီတိုင်းတွင် မဟာဗျူဟာဦးတည်ချက်များကို ကောင်းစွာရယူနိုင်မည့် အောက်ပါအချက်များပါဝင်သည်-

၁. **ဆန်စပါးအရည်အသွေးနှင့်ထုတ်လုပ်မှုကို သိသာစွာ မြှင့်တင်ရေး** : ဤဦးတည်ချက်သည် ကနဦးအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည်နှင့် သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး အောက်ပါ ရှုထောင့် (သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ) ပါဝင်သည်-

- ၁.၁ ထွက်နှုန်းမြင့်မြိုးစိတ်အမျိုးမျိုး (HYV) နှင့် အရည်အသွေးကောင်းမျိုးစေ့များကို တိုးမြှင့်အသုံးပြုရန်။
- ၁.၂ ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးတို့ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းကိုမြှင့်တင် ရန်။
- ၁.၃ စက်မှုလယ်ယာကဏ္ဍ မြှင့်တင်ရန်။
- ၁.၄ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအဆင့်တိုင်းတွင် ရိတ်သိမ်းပြီးချိန်နောက် လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှုနှင့် အရည်အသွေးကျဆင်းစေသော နည်းလမ်းများကို လျော့ချရန်။
- ၁.၅ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့်ကြိတ်ခွဲရေးဆိုင်ရာ အရင်းအနှီး၊ အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှု၊ နည်းပညာမြှုပ်နှံမှုပုံစံအသစ်များစီးဝင်လာရန်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုဆွဲဆောင်ရန်။

၂. **ဆန်စပါးကဏ္ဍတွင်းလိုအပ်သည် အခြေခံအဆောက်အအုံများကို တိုးချဲ့သွားခြင်းဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်လျော့ချပြီး အကျိုးသက်ရောက်မှုမြှင့်တင်သွားရန်** : ဤဦးတည်ချက်သည် ကနဦး

အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည်နှင့် သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး အောက်ပါ ရှုထောင့် (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ ပါဝင်သည်-

- ၂.၁ သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်လျှော့ချခြင်း။
- ၂.၂ ငွေကြေးတတ်နိုင်လောက်သောပမာဏဖြင့် သိုလှောင်ရုံများ ငှားရမ်းမှုပြုနိုင်ခြင်း။
- ၂.၃ ဆန်စိုက်ပျိုးသည့်ဒေသများတွင် ရေသွင်းခြင်း၊ တူးမြောင်းစနစ်နှင့် လျှပ်စစ်စွမ်းအား အစရှိသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ တိုးချဲ့ မြှင့်တင်ခြင်း။
- ၂.၄ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြေလျှော့ခြင်းနှင့်
- ၂.၅ ဆန်စပါးလုပ်ငန်းနှင့် ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှု တိုးချဲ့ခြင်း

၃. **ပို့ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်အမျိုးမျိုး ကို တိုးတက်ထုတ်လုပ်ရန်** : ဤဦးတည်ချက် သည် ကနဦး အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည်နှင့် သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး အောက်ပါ ရှုထောင့် (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ ပါဝင်သည်-

- ၃.၁ ဈေးကွက်သစ်များထူထောင်ရန်နှင့်တန်ဖိုးမြှင့် ဆန်ထွက်ကုန်အသစ်များ ဖော်ထုတ်ခြင်း
- ၃.၂ မြန်မာ့ဆန်ကို အရည်အသွေးမြင့်အသိအမှတ်ပြုခံရသည့်အမှတ်တံဆိပ်တစ်ခုဖြစ်စေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်း။
- ၃.၃ ဆန်စပါးကဏ္ဍ ထုတ်ကုန်အမယ်စုံနှင့် ဈေးကွက်များစွာတွင်ဝင်ဆံ့နိုင်စေရန် အစိုးရ ကဏ္ဍ၏ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း။

၄. **ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော၊ ညီတူညီမျှ အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းစေသော၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ကိုက်ညီသော နည်းလမ်းဖြင့် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သွားရန်** :

ဤဦးတည်ချက်သည် ကနဦး အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည်နှင့် သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး အောက်ပါရှုထောင့် (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ ပါဝင်သည်-

- ၄.၁ လယ်သမားများသည် ခေတ်မှီ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်များကို အသုံးပြုလာသည်နှင့်အမျှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာများကိုလည်း အသိပညာပေးပြီး အော်ဂဲနစ်စိုက်သည့် လယ်သမားများအား ဈေးကောင်းပိုရစေရန်နှင့် အော်ဂဲနစ်ဆိုင်ရာသီးနှံအဖြစ် မှတ်ပုံတင် တံဆိပ်တင်နိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း
- ၄.၂ ရာသီပေါ်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်သားများအတွက် ရာသီမဟုတ်ချိန်တွင် အခြားအလုပ်အခွင့် အလမ်းများဖန်တီးပေးခြင်း။

အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် မူဝါဒရေးရာ၊ သင်တန်းပေးခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ကူညီမှုပေးခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းများ အားကောင်းလာစေရန် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ရံပုံငွေထောက်ပံ့ခြင်း၊ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အဝေးမှထောက်ကူခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်များမှ လတ်တလောထွက်ရှိလာမည့်ရလဒ်များကို ဆန်စိုက်တောင်သူများ၊ ဆန်စက်လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ဋ္ဌာနအမျိုးမျိုးဖြစ်သည့် MOAI, MRF, MOC ၏ကုန်သွယ် မှု မြှင့်တင်ရေး ဋ္ဌာန၊ DICA ၏နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဋ္ဌာနများ၏ စွမ်းအင်ဖြင့် ပူးပေါင်းရယူသွားရမည် ဖြစ်သည်။

ထို့အတူ လယ်သမားများ၊ ဆန်စက်များနှင့် ကုန်သည်များအတွက်လည်း ပိုကောင်းသော ထွက်ကုန်များ၊ ကုန်ကျစရိတ်သက်သာခြင်းနှင့် ဆန်တင်ပို့မှု ပုံစံစနစ်တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိသွားစေမည် ဖြစ်သည်။ နှစ်များစွာကြာလာသည်နှင့်အမျှ ယခုအချိန်ထိ ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွက်သာ အဓိက

လုပ်ဆောင်နေသော ဆန်စပါးကဏ္ဍကို တန်ဖိုးမြင့်ထွက်ကုန်တစ်ခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရောက်ရှိ သွားရန် ရည်ရွယ်သည်။

အတူတကွပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုကဏ္ဍ၏အရေးပါပုံ

အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု၏ ပထမခြေလှမ်းသည် ဗျူဟာပုံစံရေးဆွဲစဉ်က အကြံပြု ပါဝင်ခဲ့သော ထောက်ပံ့ကူညီမည့် အလှူရှင်များ၏ဆောင်ရွက်မှုဖြင့် စတင်မည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ သာဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးသည် ထောက်ပံ့ငွေအပြည့်အဝရရှိပါက မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါး တင်ပို့မှုတန်ဖိုးသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် သုံးဆအထိတိုးတက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်မှုများ တွင်သတိပြုရမည်မှာကာလရှည်ရည်မှန်းလုပ်ဆောင်ခြင်းကို သိနားလည်ရန်ဖြစ်ပြီး ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင် မှုများသည်လည်းရှုပ်ထွေးသည့် ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ ထိုရောက်ကြရာရှိသော ညှိနှိုင်းကွပ်ကဲရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးလိုအပ်ပြီး အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် ပါဝင်သည့် သက်ဆိုင်သူအားလုံးကို ဤကာလရှည်ရည်မှန်းချက်များအားသိရှိ လမ်းညွှန်ကာ ထိုရောက်သော အရင်းအမြစ်ခွဲဝေမှု၊ မူဝါဒ ရေးရာဖြင့် ထောက်ခံအားပေးမှု၊ရလဒ်များကို အသေးစားအကြီးစား စသဖြင့်အသေးစိတ် ထိန်းသိမ်း ကြပ်မတ်နိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။အဆုံးသတ်တွင်မြန်မာ့ကုန်သွယ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီ (MTDC) သည် ပြည်သူပိုင်-ပုဂ္ဂလိကပိုင် မိတ်ဖက်ကဏ္ဍများ တိုးမြှင့် လာပြီး ကဏ္ဍဆိုင်ရာနည်းဗျူဟာများကို ခိုင်မာသေချာသော ညှိနှိုင်း ကွပ်ကဲမှုများဖြင့် ဖော်ဆောင် သွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် MTDC သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် များနှင့်လည်း ဟန်ချက်ညီစေရန်အတွက် ပြန်လှန် သုံးသပ်ခြင်းနှင့် အချိန်နှင့် တပြေးညီရှိစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ကို အဓိက လုပ်ဆောင်ပေးသွားမည် ဖြစ်သည်။

အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့်မိတ်ဖက်များ - ဦးဆောင်ခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့ ကူညီခြင်းပြုမည့် အဖွဲ့အစည်းများ

ဤနည်းဗျူဟာ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာပံ့ပိုးကူညီမှု အဖွဲ့ အစည်း များနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အသေးစိတ်များတွင်ဖော်ပြထားသော ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ သည်လည်း အရေးပါသောကဏ္ဍအသီးသီးမှ ပါဝင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ ပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ သည်ကဏ္ဍတစ် ခုလုံးအတွက်တာဝန်ရှိပြီး နည်းဗျူဟာအောင်မြင်စေရန်လုပ်ဆောင်ကြရမည်ဖြစ်သလို အဖွဲ့အစည်း တွင်း ခေါင်းဆောင်မှုပြုသော်လည်းတက်ကြွသည့် အခြားထောက်ကူအဖွဲ့ များကိုလည်း ကူညီရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် ဆန်စပါးကဏ္ဍ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ထောက်ပံ့ကူညီနိုင် ကြောင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အသေးစိတ်အပိုင်းတွင် ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။

အကောင်အထည်ဖော်မည့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှာ MOAI, MRF နှင့် ၎င်းတို့၏ အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်ကြသော MOC, MAPCO, MIC, DICA, MOFi ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေး ကော်မရှင်၊ ဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ဆန်စပါးအထူးပြုလေ့လာရေးအဖွဲ့နှင့် မျိုးစေ့ထုတ် ကုမ္ပဏီများပါဝင်သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

ဆန်စပါးကဏ္ဍမဟာဗျူဟာ (၂၀၁၅-၂၀၁၉)

အသေးစိတ်လုပ်ငန်းစီမံချက်

အောက်ပါလုပ်ငန်းစီမံချက်သည် မဟာဗျူဟာ၏မျှော်မှန်းချက်ကို ရရှိအောင်မြင်ရန် နောင်၅နှစ်တာ ကာလအတွင်းဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးကို အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ လုပ်ငန်းစီမံချက်ကို စာတမ်းတွင်ဖော်ပြထားသည့် အခက်အခဲများနှင့်အခွင့်အလမ်းများကိုဖြေရှင်း နိုင်မည့် မဟာဗျူဟာမြောက်ပြီး လက်တွေ့ကျသောဦးတည်ချက်များဖြင့် ရေးဆွဲချမှတ်ထားပါသည်။ လုပ်ငန်းစီမံချက်သည် ဆန်စပါးကဏ္ဍကို ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရှင်းလင်းတိကျပြီး အသေးစိတ် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းရပ်များကို ပံ့ပိုးထားပါသည်။

မဟာဗျူဟာဦးတည်ချက်-၁ : ဆန်စပါးအရည်အသွေးနှင့်ထုတ်လုပ်မှုကိုသိသာစွာဖြင့်တင်သွားရန်

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေး ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့်ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
၁-၁ ထွက်နှုန်းမြင့်မျိုးစိတ်များ (HMY) နှင့်အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များသုံးစွဲမှုဖြင့်တင်ခြင်း	၁.၁-၁ လယ်စပ်ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့်ပေါ်ဆန်းနှင့်အင်းမရတော်ကုသိုလောအရည်အသွေးမြင့်အမျိုးအစားဖြစ်သောစပါးမျိုးစေ့များမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းများကိုအထူးအလေးပေးရန်နှင့်တောင်သူလယ်သမားများအတွက်အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များရရှိနိုင်မည့်အရေးပါသောရင်းမြစ်တစ်ခုဖြစ်စေရန်	၁	တောင်သူများနှင့်မျိုးစေ့ကုမ္ပဏီများ	စွန့်ခွာစက်တိုက်အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များကိုကောက်သန်းစာနှစ်စဉ်ထောက်ပံ့သွားရန်	MOAI	ဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ဆန်မျိုးစေ့ထုတ်ကုမ္ပဏီများ	လက်ရှိ MOAI ၏မျိုးစေ့ထုတ်စီမံကိန်းများ	အလွန်နည်းပါးသောဗျူဟာအရဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်သည်။
၁.၁.၂ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးခြင်း၊ တူးမြောင်းစနစ်နှင့် ပျိုးပင်သီးသန့်စိုက်ပျိုးခြင်း အစရှိသည့် MOAI ၏အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင်ရင်းနှီးမြုပ်နှံသွားမည်ဖြစ်ပြီး အနေဖြင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍဦးဆောင်သူအဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ အရည်အသွေးမြင့်ဆန်မျိုးစေ့များကိုထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးသူအဖြစ်လည်းကောင်းဆောင်ရွက်ရန်	၁.၁.၂ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးခြင်း၊ တူးမြောင်းစနစ်နှင့် ပျိုးပင်သီးသန့်စိုက်ပျိုးခြင်း အစရှိသည့် MOAI ၏အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင်ရင်းနှီးမြုပ်နှံသွားမည်ဖြစ်ပြီး အနေဖြင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍဦးဆောင်သူအဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ အရည်အသွေးမြင့်ဆန်မျိုးစေ့များကိုထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးသူအဖြစ်လည်းကောင်းဆောင်ရွက်ရန်	၁	တောင်သူများနှင့်မျိုးစေ့ကုမ္ပဏီများ	စွန့်ခွာစက်တိုက်အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များကိုကောက်သန်းစာနှစ်စဉ်ထောက်ပံ့သွားရန်	MOAI	ဆန်စပါးသုတေသနအဖွဲ့၊ ဆန်မျိုးစေ့ထုတ်ကုမ္ပဏီများ	စွန့်ခွာစက်အတွက်အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၅ သန်း	
၁.၁.၃ အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များထုတ်လုပ်ရန်အတွက်ကုမ္ပဏီများထူထောင်ခြင်းကို အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းခြင်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းများကိုအစိုးရ၏ဖွံ့ဖြိုးမှုရည်မှန်းချက်များနှင့်ကိုက်ညီစေရေးဆောင်ရွက်ရန်	၁.၁.၃ အရည်အသွေးမြင့်မျိုးစေ့များထုတ်လုပ်ရန်အတွက်ကုမ္ပဏီများထူထောင်ခြင်းကို အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းခြင်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းများကိုအစိုးရ၏ဖွံ့ဖြိုးမှုရည်မှန်းချက်များနှင့်ကိုက်ညီစေရေးဆောင်ရွက်ရန်	၃	တောင်သူများနှင့်မျိုးစေ့ကုမ္ပဏီများ MOAI	ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီ(၇)ခုနှင့်ပြည်ပကုမ္ပဏီ ၃ ခုဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် ပံ့ပိုးသွားရန်	MOAI	မျိုးစေ့ထုတ်ကုမ္ပဏီများ I MAPCO, MRF	၁၀ သန်း	

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့် ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	၁.၁.၄ ပြည်သူနှင့်ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းများတွင် ညှိနှိုင်းခြင်း၊ စနစ်ပုံစံနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုများအတွက် အဆင်ပြေစေရန် MOAI, MOF, MOC, MOI, MORT, MOT, MOEP တို့မှ အရာရှိများကို သင်တန်းပေးရန်။	၃	MOAI, MOF, MOC, MOI, MOR, MOT, MOEP	ကောင်းမွန်စွာ ဖွဲ့စည်းထားသော၊ ကောင်းမွန်စွာ အုပ်ချုပ်စီမံသော PPP အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်း တစ်ခု (ဥပမာ။ လမ်း၊ ဆိပ်ကမ်း၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအား)	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့် ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	၂၀၀၀၀
	၁.၁.၅ တောင်သူများအနေဖြင့် မျိုးစေ့အသစ်များ ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးလိုစိတ်ရှိလာစေရန် အတွက် မျိုးစေ့ဆိုင်ရာ လုပ်သားနှင့် ရောင်းချမှု စသည့် အကျိုးအမြတ်များကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် စည်းရုံးပညာပေးရန်။	၂	တောင်သူများ	လယ်သမား ၁၀၀၀၀ ကို တိုက်ရိုက် သင်တန်းပေးရန်နှင့် ဆိုင်ရာ ပညာပေးပစ္စည်းများကို လယ်သမား ၁၀၀၀ ခန့် ဆီသို့ ပြန့်ပွားရန်	MOAI	MRF လယ်သမားများနှင့် ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များအသင်း		၁.၁ သန်း
	၁.၁.၆ MOAI ၏ မျိုးစေ့ပြန့်ပွားခြင်းကွန်ရက်ကို တိုးချဲ့ရန်အတွက် တောင်သူများနှင့် ချိတ်ဆက်ကာ ဒေသတိုင်းအသိအမှတ်ပြု မျိုးစေ့များကို သာစိုက်ပျိုးစေရန်။	၂	တောင်သူများ	မြို့နယ်အဆင့်တွင် တောင်သူ ၅၀၀၀ နှင့် လယ်စေ့ ၂၅၀၀၀ ကို သတ်မှတ်သည့် မျိုးစေ့စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများအဖြစ် သတ်မှတ်ရန်	MOAI	MRF လယ်သမားများ၊ မျိုးစေ့ထုတ်သူများ	MOAI ၏ လက်ရှိ မျိုးစေ့ပြန့်ပွားရေးစီမံကိန်း	၀.၁ သန်း
၁.၂ စာတံမြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် သုံးစွဲမှုဖြင့် တင်ခြင်း	၁.၂.၁ စာတံမြေဩဇာစက်ရုံ (၅) ရုံကို ပြန်လည် လည်ပတ်ရန် (သို့) ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားဖြင့် ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် ပြည်တွင်းဖြစ်အဆင့် မြှောက်မြေဩဇာများ ပြန်လည်ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ဖြစ်နိုင်ချေလေ့လာရန်	၃	တောင်သူများ	ယူရီးယားစာတံမြေဩဇာစက်ရုံ (၅) ရုံ	စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန	ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေးကော်မရှင်၊ MIC	လက်ရှိ ပိတ်ထားသော စက်ရုံ (၄) ရုံ	၆၀၀၀၀
	၁.၂.၂ တောင်သူများအကြား စာတံမြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ များကို မှန်ကန်စွာ သုံးစွဲတတ်စေရန်နှင့် အမျိုးအစားအကျိုးအမြတ်၊ ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ လမ်းကြောင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အသိပညာများဖြင့် တင်ပြရန်။	၀	တောင်သူများ၊ စာတံမြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးကုမ္ပဏီများ	လယ်သမားအယောက် ၁၀၀၀၀ (တစ်စွာလျှင် အယောက် ၁၀၀ နှုန်းဖြင့် ၅၀၀ ၁၀၀)	MOAI	MOI စာတံမြေဩဇာနှင့် စာတံပစ္စည်းကုမ္ပဏီများ		၂၀၀၀၀

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိဖိစက်မှုများနှင့်ရရှိလာနိုင်ရေးအထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	၁-၂-၃ တာဝန်လွှဲလှမ်းလွန်းစွာအားပေးမှုများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်အညွှန်းကိုမြန်မာစာဖြင့်တင်သွင်းရန်၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရေးဆောင်ရွက်ရန်၊ အညွှန်းမပါပါကတောင်သူများအနေဖြင့် သုံးစွဲမှုမှန်ကန်ခြင်းကြောင့်ဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။	၂	တောင်သူများ၊ ပြည်တွင်းဓာတ်မြေဩဇာနှင့်ပိုးသတ်ဆေးကုမ္ပဏီများ	မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရောင်းချနေသည့်ဓာတ်မြေဩဇာနှင့်ပိုးသတ်ဆေးပမာဏကိုသုံးဆင့်တင်ရန်။	အကောက်ခွန်ဌာန	MOAI, MOEP	မတွက်ချက်ရသေးပါ။	
၁-၃ စက်မှုလယ်ယာကဏ္ဍဖြင့်တင်ရန်	၁-၃-၁ စက်ကိုင်၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ ရန်ကုန်၊ ရခိုင်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းတို့၏စီမံခန့်ခွဲမှုများတွင်စက်မှုလယ်ယာဆိုင်ရာသင်တန်းဌာန၁၅၅ ဖွင့်လှစ်ရန်။	၁	တောင်သူများ၊	သင်တန်းကျောင်း ၁၅ ကျောင်းဖွင့်လှစ်ပြီး	MOAI, MRF	MAPCO	၃ သန်း	
	၁-၃-၁ စက်ကိုင်၊ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ ရန်ကုန်၊ ရခိုင်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းတို့၏စီမံခန့်ခွဲမှုများတွင်စက်မှုလယ်ယာဆိုင်ရာသင်တန်းဌာန၁၅၅ ဖွင့်လှစ်ရန်	၂	တောင်သူများ	ဝန်ဆောင်မှုဌာန (၁၀၀) ဖွင့်လှစ်ပြီး	MOAI	MRF	US\$ ၅၀ သန်း၊ တစ်နေရာလျှင် \$ ၅၀၀၀၀ စီ။	
၁-၄ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအဆင့်တိုင်းတွင်ရိတ်သိမ်းပြီးနောက်ဆုံးရှုံးလေ့ရှိမှုများနှင့်အရည်အသွေးကျစေသည့်လမ်းများလျှော့ချရေး	၁-၄-၁ လယ်သမားငယ်များအားစီမံသဘောတူညီချက်များ၊ ဝယ်ယူရေးအကူအညီများနှင့်နည်းပညာသင်တန်းများပေးခြင်းဖြင့်ကျေးရွာသုံးအခြောက်ခံစက်များနှင့်သို့လောင်ရုံများဝယ်ယူရာတွင်နားလည်ကျွမ်းကျင်မှုရှိစေပြီးယုံကြည်မှုရှိစေရန်နှင့်လယ်သမားငယ်များ၏ရိတ်သိမ်းပြီးလေ့လွင့်ဆုံးရှုံးမှုများကိုလျော့ကျစေရန်။	၁	တောင်သူများ	ရွာ (၁၀၀) တွင်အခြောက်ခံစက်များပါဝင်သောသို့လောင်ရုံအသစ်များထူထောင်ရန်	MOAI	MRF	US\$ ၁၀ သန်း၊ တစ်နေရာလျှင် \$ ၁၀၀၀၀၀ စီ။	
	၁-၄-၂ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင်ဆန်စပါးအရည်အသွေးမြင့်မားလာစေရန်အသေးစားဆန်စက်လုပ်ငန်းရှင်များကိုပညာပေးလေ့ကျင့်ရန် (ဥပမာဆန်စက်အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းခြင်း၊ ဂွေကန်မှုန့်မကောင်းခြင်း၊ ကျိုးကြွေ	၁	ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များ	ဆန်စက်လုပ်ငန်းရှင် (၁၀၀၀) ကိုလေ့ကျင့်သင်ကြားရန်	စီးပွား/ ကူးသန်းဝန်ကြီးဌာန	MRF, MRMA	၂၄၀၀၀၀	

လုပ်ငန်းပိုင်ဆိုင် ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေး ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့် ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင် အထည်ဖော်မည့် ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူ ပေးမည့် ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများ နှင့်ရရှိလာနိုင်ချေ ရှိသည့် အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်း ကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	ခြင်းမသန်ရှင်းကြမ်းတို၊ လျော့နည်းစေရန် ၁-၄-၃နိုင်ငံတွင်းရှိ (၆)သန်းသောဆန်စိုက် တောင်သူလယ်သမားများအား ပညာပေး ရန်အင်အားပေးရန် MOAI အနေဖြင့်အကူ၊ အသတ်ရှိသောကြောင့်ကျေးလက်အဆင့် နည်းပြသင်တန်းပေးပို့ဆောင်ရွက်ပညာပေး သူများမွေးထုတ်ရန်(ထိုသင်တန်းပေးသူ များသည် MOAI မှသင်တန်းသုံးပစ္စည်းများ နှင့်သတင်းအချက်အလက်များကိုရရှိမည် ဖြစ်ပြီးကုန်ကျစရိတ်အချို့ကို MOAI မှ ကျခံပြီးပမာဏအနည်းငယ်စီကိုသင်တန်း တက်ရောက်သူလယ်သမားများကကျခံ ပေးရမည်)	၂	တောင်သူ လယ်သမားများ	ရွာပေါင်း (၂၀၀၀) တွင်ဒေသခံ သင်တန်းပေးသူများရွေးချယ်ပြီး သင်တန်းဆိုင်ရာပစ္စည်းများ ထောက်ပံ့ရန်	MOAI	MRF	US\$ ၃သန်း။ ရွာတစ်ရွာလျှင် \$ ၁၅၀၀ စီ။	
၁-၅လယ်ယာစိုက်ပျိုး ရေးနှင့်ကြိတ်ခွဲရေး ဆိုင်ရာ အရင်းနှီး အသိပညာကျွမ်းကျင် မှု၊ နည်းပညာမြှုပ်နှံမှု ပုံစံအသစ်များစီးဝင် လာရန် နိုင်ငံခြားရင်း နှီး မြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန်။	၁-၅-၁ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၊ (aka ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ကိုပစ်မှတ်ထားကြိုတင်ဆွဲဆောင်မှုဖြင့်တင် ခြင်း) မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဆန်စပါးထုတ် လုပ်မှုပမာဏနှင့်တန်ဖိုးမြှင့်တက်စေရန် အတွက်လိုအပ်သောအရည်အသွေးမီမျိုးစေ့ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်စေသည့်နည်းလမ်း တစ်ရပ်အဖြစ် နိုင်ငံခြားမျိုးစေ့ကုမ္ပဏီများ ကိုမြန်မာနိုင်ငံတွင်အရောင်းဌာနရုံးများနှင့် စက်ရုံများထူထောင်ဆွဲဆောင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်	၂	လယ်သမားများ၊ မျိုးစေ့ကုမ္ပဏီများ	မျိုးစေ့ကုမ္ပဏီ (၁၀) ခု ကိုဆွဲဆောင်ကမ်းလှမ်းပြီး	DICA ၏နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုင်ရာဌာန	MOAI, MIC, MRF မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်း ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီများ	လက်ရှိရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖြင့်တင်ရေးဝန်ထမ်း များ(ရောင်းချခြင်းနှင့် ကဏ္ဍဆိုင်ရာအတွေ့ အကြုံမရှိ)	၁၅၀၀၀၀
	၁-၅-၂ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၊ (aka ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို	၁	လယ်သမားများ	ဓာတ်မြေဩဇာကုမ္ပဏီ ၃ခုနှင့်ပိုးသတ် ဆေးကုမ္ပဏီ ၂ ခုကိုကမ်းလှမ်းပြီး	DICA ၏နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု	MOAI, MIC, MRF မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်း		၁၅၀၀၀၀

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေး ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့် ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	<p>ပစ်မှတ်ထားကြိုတင်ဆွဲဆောင်မှုဖြင့် တင်ခြင်း၊ အတွက် လိုအပ်သောအရည်အသွေးမီ ဓါတ်မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်စေသည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် နိုင်ငံခြားမှမျိုးစေ့ကုမ္ပဏီ များကိုမြန်မာနိုင်ငံတွင် အရောင်းဌာနရုံးများ နှင့် စက်ရုံများ ထူထောင်ဆွဲဆောင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖြင့် တင်ရေးလုပ်ငန်း များဆောင်ရွက်ရန်</p> <p>၁-၅-၃ လက်ရှိနိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ သည်ကောင်းမွန်လုံလောက်မှုရှိမရှိသုံးသပ်ရန် အတွက် ပြည်တွင်း ပြည်ပမှပညာရှင်များနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန် နှင့် နိုင်ငံတကာယှဉ်ပြိုင်စွမ်းရည်စေ့ရန် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို လျစ်လျူ ဖြင့်မရှိသည့် စည်းမျဉ်းများ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် အဆိုပြုရန်</p>	၂	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၊ တောင်သူလယ်သမားများ	လုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ တိုက်တွန်းအကြံပေးချက်များနှင့် ကိုက်ညီသည့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း	ဆိုင်ရာ	ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီများ		
	<p>၁-၅-၄ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့် တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ (aka ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ပစ်မှတ်ထားကြိုတင်ဆွဲဆောင်မှုဖြင့် တင်ခြင်း) အတိုင်း လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်သည့် ပြည်ပကုမ္ပဏီများ၏ အရောင်းဌာန/ရုံးခွဲများနှင့် စက်ရုံ များတိုးတက်စေသည့် နည်းလမ်း တစ်ရပ်အဖြစ် နိုင်ငံခြားမှ မျိုးစေ့ကုမ္ပဏီများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရောင်းဌာနရုံးများ နှင့် စက်ရုံများ ထူထောင်ဆွဲဆောင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့် တင်ရေးလုပ်ငန်း များဆောင်ရွက်ရန်</p>	၁	လယ်သမား	ကုမ္ပဏီအသစ် (၅) ခု တည်ထောင်ရန်။	DICA ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဌာန	MOAI, မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်းဆိုင်ရာကုမ္ပဏီများ		၁၅၀၀၀၀

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေး ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့်ရရှိလာနိုင်ရေးရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	<p>၁.၅၅ မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆွေးနွေးပွဲများကျင်းပ၍၊ များကိုဆွဲဆောင်ရန်ဖြစ်ပြီးမြန်မာနိုင်ငံတွင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးနှင့်မှုဝါဒဆိုင်ရာပံ့ပိုးမှုများရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအခွင့်အလမ်းများကိုပြသရန်။</p>	၁	ပြည်တွင်းပြည်ပမှစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ	ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီပေါင်း ၂၀၀နှင့် ပြည်ပကုမ္ပဏီပေါင်း ၁၀၀ ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။	နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဌာန DICA	MOC, MOAI, UMFCCI, MRF, MIC	၂၀၀၀၀၀	

မဟာဗျူဟာဦးတည်ချက်-၂ : အခြေခံအဆောက်အအုံများကို တိုးချဲ့ခြင်းမှတစ်ဆင့် ကုန်ကျစရိတ်ကို လျော့ချပြီး အကျိုးသက်ရောက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်									
လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း မြင့်မားခြင်း	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့် ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)	
၂-၁ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစရိတ် လျော့ချခြင်း	၂-၁-၁ လယ်သမားများအနေဖြင့် တိုးတက်စွာ လယ်ကွင်းထဲမှ ရိတ်သိမ်းပြီးစပါးများ ကျေးရွာများထံသို့ လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ သယ်ယူနိုင်ရန် အတွက် လယ်ယာကုန်ထုတ်လမ်းများ တိုးချဲ့ရန်အတွက် အစိုးရ၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စနစ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးကြေးတို့အသုံးပြုရန် ဤနည်းဖြင့် ရရှိနိုင်သည့် အကျိုးများမှာ (၁) ဆန်သယ်ရန် ဖော်တော်ကားများ အသုံးပြုနိုင်ခြင်း (လှည်းနှင့် လူများအစား) (၂) ရိတ်သိမ်းပြီး နောက်ဆုံးရှုံးမှု နည်းပါးခြင်း (၃) ဈေးကွက် တင်ရန် ပိုမိုမြန်ဆန်ခြင်း	၁	ပြည်သူ့လူထုနှင့် လယ်သမားများ	လယ်ဧက ၁၀၀၀၀ အတွက် ၂၀၀၀ ကီလိုမီတာရှိသော လယ်ယာသုံးလမ်းများ	ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန	ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့များ၊ ဖွေးဖြူးမြို့ရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ MOAI	လိုအပ်မည့်ဘက်ဂျက်နှင့် အစီအစဉ်ကို သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရန်	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)	
	၂-၁-၂ ကျေးလက်ဒေသများတွင် လိုအပ်သည့် ခွင့်ပြုငွေ ဖြေငွေများနှင့် ဖူဝါဒ ရေးရာထောက်ပံ့မှုများဖြင့် ပစ်ကပ်ကားများ ပိုမိုအသုံးပြုလာနိုင်စေရန်အတွက် (လှည်းများ လူအားထက်) (၁) ပေါ့ပါးသည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်အသေးများ ဝယ်ယူရန် (၂) ဒေသတွင်း ယာဉ်ငှားရမ်းသူများ တိုးတက်လာစေရန် (၃) ဒေသခံယာဉ်ပြုပြင်ရေး လုပ်ငန်းများ ပိုမိုဆောင်ရွက်နိုင်တိုးချဲ့ရန်။	၁	လယ်သမား	စပါးများကို လယ်ကွင်းမှ ဆန်စက်သို့ မော်တော်ယာဉ်ဖြင့် တင်ပို့မှု နှုန်းထားကို နှစ်ဆမြှင့်တင်နိုင်ရန်	ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန	နိုင်ငံပိုင်၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ဘဏ်များ	US \$ ၂ သန်း		
	၂-၁-၃ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် အချိန်ကုန်မှု လျော့ချပြီး ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းနှင့် ဝေးသောမြို့များမှ တောင်သူလယ်သမားများ အတွက် ကုန်လမ်းအစား ရေလမ်းဖြင့် ဆန်စပါးများကို သယ်ယူနိုင်	၁	ဆန်တင်ပို့သူများ	ဆန်များကို ဆိပ်ကမ်းများမှ တစ်ဆင့် တင်ပို့မှု နှုန်းနှစ်ဆမြှင့်တင်နိုင်ရန်။	သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ကြီးဌာန။	ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများ	လိုအပ်မည့်ဘက်ဂျက်နှင့် အစီအစဉ်ကို သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာန အဖွဲ့များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရန်		

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့်ရရှိလာနိုင်ရေးအထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	ရန်အတွက်အရေးပါသောဆောင်ရွက်မှုများတွင် သယ်ယူရေးကရိန်းများတပ်ဆင်နိုင်ရန်။							
၂.၂ တတ်နိုင်လောက်သောငွေကြေးပမာဏဖြင့် သို့လျှောက်ရုံများ ရရှိအသုံးပြုနိုင်မှု တိုးမြှင့်ရန်	၂.၂.၁ ဗြူနယ်အဆင့်များတွင် သို့လျှောက်ရုံများ ဆောက်လုပ်နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းခြင်းစနစ်ကို အသုံးပြု၍ မြေနေရာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးထောက်ပံ့ခြင်းများကို ပြုလုပ်သွားရန်ဖြစ်ပြီး လယ်သမားငယ်များအနေဖြင့် ထိုသို့လျှောက်ရုံများက အခမဲ့(သို့) ငှားရမ်းခြင်းဖြင့် ရိတ်သိမ်းလွန်ဆုံးရှုံးလေလွင့်မှုများကို လျှော့ချနိုင်ပြီး သီးနှံအသစ်ပေါ်လာလျှင်လည်း သို့လျှောက်နိုင်ရန်။	၁	ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များနှင့် ဆန်တင်ပို့သူများ	ဗြူနယ်အဆင့်တွင် ဆန်သိုလျှောင်ရုံ (၁၀၀) ဆောက်လုပ်ရန်	MOAI	MRF၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန	တစ်ရုံလျှင် ဒေါ်လာ ၂၀၀၀၀၀ ဖြင့် ဒေါ်လာသန်း ၂၀	
	၂.၂.၂ သို့လျှောက်ရုံလက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စရပ်များအတွက် (Wave House Receipt Financing) ဥပဒေ သတ်မှတ်ချက်မှဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရန်	၁	ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များနှင့် ဆန်တင်ပို့သူများ	ဥပဒေနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ရန်၊ လက်ခံထားသည့် ပစ္စည်း၏ ၇၀% ကို အာမခံနိုင်ရန်	ရှေ့နေချုပ်ရုံး	MOAI၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ		
၂.၃ ဆန်စိုက်ပျိုးသည့်နေရာဒေသများတွင် ရေသွင်းစနစ်၊ တူးမြောင်းစနစ်နှင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား	၂.၃.၁ သို့လျှောက်ရုံလက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စရပ်များအတွက် ကနဦး ရုပ်ငွေထောက်ပံ့မည့် ဦးစီးပေးနိုင်မည့် သူတစ်ဦး၊ (သို့) တစ်ဦးထက်ပိုသောသူများကို ရှာဖွေခြင်း။ (ဥပမာ ဘဏ်အလှူရှင်၊ ကုန်စည်ပိုင်ရှင်များ)	၂	ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များနှင့် ဆန်တင်ပို့သူများ	သို့လျှောက်ရုံ (၁) ရုံမှ စတင်လုပ်ဆောင်ရန်	ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန	MOAI၊ နိုင်ငံပိုင်ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဘဏ်များ		
	၂.၃.၁ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးသည့် ဒေသများတွင် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရန် လိုအပ်သည့် နည်းလမ်းများအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေလေ့လာခြင်းနှင့် ရေသွင်းစနစ်၊ နည်းပညာနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များကို တွက်ချက်ရန်။	၁	တောင်သူလယ်သမားများ	လေ့လာဆန်းစစ်မှု ပြီးစီးခြင်း	MOAI	MRF	၂ နှစ်၊ တစ်သန်း	

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့်ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
စသည့်အခြေခံအဆောက်အအုံများတိုးချဲ့၍အဆင့်မြှင့်တင်ရန်။	၂-၃-၂ ရေဒါရေမြစ်ဖျက်ပိတ်ခြင်းကိုလျှော့ချနိုင်ရန်လမ်းခင်းခြင်းဖြင့်ပျက်စီးသွားသောရေမြောင်းများကိုပြုပြင်ခြင်း၊ လမ်းသစ်များဖောက်လုပ်ရာတွင်တူးမြောင်းစနစ်များကိုထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် မူဝါဒများချမှတ်ခြင်း	၃	ပြည်သူလူထုနှင့်လယ်သမားများ	စပါးစိုက်စက၏နှစ်ဆကိုလုံလောက်သည့်ရေမြောင်းစနစ်ပြုလုပ်ရန်။	MOAI	ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန	သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနနှင့်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန်	
	၂-၃-၃ စပါးစိုက်ပျိုးမှုရာခိုင်နှုန်းရှိသောစပါးစိုက်ရေးရာများဖြစ်သည့်စရာဝတီရန်ကုန်နှင့်ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးများတွင်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေးအကူအညီပေးရန်၊ အသုံးပြုခြင်းထက်စွဲလယ်ယာစနစ်ကို အားပေးရန်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့်လုပ်ငန်းများတွင်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကိုသုံးနိုင်ရန်၊ MOEP ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်တို့နှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သားလျှပ်စစ်စွမ်းအား မဟာဗျူဟာချမှတ်ရန်၊	၂	ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များ	ဆန်စိုက်ဒေသများတွင်၂၀၀ km ရှိသည့်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းများသွယ်တန်းနိုင်ရန်	လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန	ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများ၊ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်နှင့်ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်	သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနနှင့်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန်။	
၂-၄ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းလုပ်ငန်းများဖြေလျှော့ခြင်း	၂-၄-၁ တစ်နေရာတည်းတွင်အကူပြုပြီးအောင်လုပ်ပေးသည့် One-stop service ဖြင့်ဆန်စပါး ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းလုပ်ငန်းများကိုလျှင်မြန်စေရန်၊ စေခြင်းဖြင့်ပို့ကုန်ပမာဏ မြင့်တင်ရန်၊	၁	ဆန်တင်ပို့သူများ	လယ်ယာထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများတင်ပို့မှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက်တစ်နေရာတည်းတွင်သိရှိနိုင်မည့် One Stop Service သတင်းအချက်အလက်နှင့်အကူအညီပေးရေးဗဟိုဌာန တည်ထောင်ခြင်း	စီးပွား/ ကူးသန်းဝန်ကြီးဌာန	UMFCCI	၁၀၀၀၀၀	
	၂-၄-၂ မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာနှင့်ချိတ်ဆက်မှုရှိစေရန်နှင့် တာကာဆန်စပါးကဏ္ဍလုပ်ငန်းရေးရာတစ်ခုတည်းထောင်ရန်နှင့် ဈေးနှုန်းစံသတ်မှတ်ရေး၊	၁	ဆန်တင်ပို့သူများ	ဆန်စပါးကဏ္ဍလုပ်ငန်းရေးရာတစ်ခုတည်းထောင်ခြင်း	MRF	စီးပွား/ ကူးသန်းဝန်ကြီးဌာန	၂၀၀၀၀၀	

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့်ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
၂-၅ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန်နှင့်ကုန်သွယ်မှုအတွက်ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုတိုးချဲ့ရန်	ကုန်သည်များနှင့်လယ်သမားများကိုဆုံးရှုံးမှုဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲနိုင်ရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာကုန်ကျစရိတ်များလျော့ချနိုင်ရန်။	၁	လယ်သမားများ	၁၀၀၀သောစိုက်ပျိုးရေးဧရိယာအသစ်များကို၁နှစ်နှင့်အထက်ချေးပေးနိုင်ရန် (ချေးငွေ၅၀x၂၀၆ MADB ဘဏ်ခွဲများ)	ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန	သမဝါယမဝန်ကြီးဌာန၊ MIRF, MADB		
၂-၅ MOF မှအောက်ပါတို့ကိုခွင့်ပြုပေးရန် (၁)ကြိုတင်ပေးချေခြင်းအထောက်အထားတင်ပြရန်မလိုဘဲဆန်တင်ပို့ခွင့် (၂) လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများတင်သွင်းရန်ကြိုတင်ငွေပေးချေမှုစနစ်ခွင့်ပြုရန်၊ သို့မဟုတ်သင်္ဘောစီးပွားရေးနယ်ပယ်ရှိစီးပွားများအတိုင်းမလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့်ဆန်စပါးကဏ္ဍဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းအားနည်းမှုကိုလျော့ချနိုင်မည်။	၂-၅ MOF မှအောက်ပါတို့ကိုခွင့်ပြုပေးရန် (၁)ကြိုတင်ပေးချေခြင်းအထောက်အထားတင်ပြရန်မလိုဘဲဆန်တင်ပို့ခွင့် (၂) လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများတင်သွင်းရန်ကြိုတင်ငွေပေးချေမှုစနစ်ခွင့်ပြုရန်၊ သို့မဟုတ်သင်္ဘောစီးပွားရေးနယ်ပယ်ရှိစီးပွားများအတိုင်းမလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့်ဆန်စပါးကဏ္ဍဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းအားနည်းမှုကိုလျော့ချနိုင်မည်။	၁	တောင်သူလယ်သမားများနှင့်ဆန်စက်လုပ်ငန်းရှင်များ	ပထမဆုံးအကြိမ်တင်သွင်းသူ၁၀၀ နှင့်လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာတင်သွင်းမှုနှုန်းဆင့်တင်ရန်။	MOF	အကောက်ခွန်ဌာန၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များ	မလုပ်ဆောင်ရသေး။	
၂-၅ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန်နှင့်ကုန်သွယ်မှုအတွက်ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုတိုးချဲ့ရန်	ကုန်သည်များနှင့်လယ်သမားများကိုဆုံးရှုံးမှုဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲနိုင်ရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာကုန်ကျစရိတ်များလျော့ချနိုင်ရန်။	၁	ဆန်တင်ပို့သူများ	ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍပိုမိုကူညီမှုကျယ်ပြန့်စွာရရှိနိုင်ရန်	MOF	ဗဟိုဘဏ်၊ ရှေ့နေချုပ်ရုံး	မလုပ်ဆောင်ရသေး။	

မဟာဗျူဟာဦးတည်ချက်-၃: ပို့ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်များကို တိုးချဲ့သွားရန်									
လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့် ရရှိလာနိုင်ရေးရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)	
၃-၁-၁ ဈေးကွက်အသစ်များနှင့် တန်ဖိုးမြှင့်ဆန်ထွက်ကုန်အသစ်များဖော်ထုတ်ရန်	၃-၁-၁-၁ ပြိုင်ပွဲထုတ်လုပ်သူများကို တန်ဖိုးမြှင့်ပြည်ပတင်ပို့နိုင်သော အခွင့်အလမ်းများ၊ ဆန်ထွက်ကုန်အမျိုးမျိုးနှင့် ဆန်မှထုတ်လုပ်သော ကုန်စည်များ ပိုမိုသိရှိရေးကူညီပေးရန် (ဈေးနှုန်း၊ အရည်အသွေးစံနှုန်းစသည်) အရည်အသွေးမြင့်ဆန်၊ ပေါင်းဆန်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် ကြာဆံ၊ ဆန်ခေါက်ဆွဲ၊ ဆန်မှုန့်၊ ဖွဲနုဆီ၊ မုန့်ချိုနှစ်ဆန်အရက်၊ တီရစ္ဆာန်အစားအစာကလေးငယ်များအတွက် အစားအစာ၊ ဆန်ပြားစသည်တို့အတွက် ဒေသတွင်းဈေးကွက် သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းကို ကူညီပေးရန်	၂	ဆန်တင်ပို့သူများ	ဖော်ပြပါ ဆန်ထွက်ကုန်သမျှ အတွက် ဈေးကွက်စီးဆင်းပုံနှင့် အခွင့်အလမ်းဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာ ရရှိရန်။	စီးပွား/ ကူးသန်းဝန်ကြီးဌာန	MOAI/MRF ပြည်တွင်းပြည်ပ သုတေသန အဖွဲ့အစည်းများ	၃၀၀၀၀၀		
၃-၁-၂ ဈေးကွက်တင်ပို့မှုအတွက် အကြံပြုချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပုံစံဒီဇိုင်းထုတ်ခြင်း၊ သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစရှိသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်မည့် အစိုးရပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းထူထောင်သည့် မဟိုဠာကုန် ကုန်ကျစရိတ်ခွဲဝေကျခံ၍ ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ကူညီပေးရန်	၃-၁-၂ ဈေးကွက်တင်ပို့မှုအတွက် အကြံပြုချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပုံစံဒီဇိုင်းထုတ်ခြင်း၊ သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစရှိသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်မည့် အစိုးရပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းထူထောင်သည့် မဟိုဠာကုန် ကုန်ကျစရိတ်ခွဲဝေကျခံ၍ ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ကူညီပေးရန်	၃	MAPCO, ဆန်စပါးအထူးပြုကုမ္ပဏီများ	သုတေသန၊ ဒီဇိုင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ စင်တာတစ်ခု ထူထောင်ရန်	MAPCO, ဆန်စပါးအထူးပြုကုမ္ပဏီများ	ပြည်တွင်းပြည်ပ သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများ	၅၀၀၀၀၀		
၃-၁-၃ အမေရိကန်နိုင်ငံအား စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှု ဖယ်ရှားပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းနှင့် LDC နိုင်ငံဖြစ်သော ကြောင့် အကောက်ခွန် ပြေလျော့ပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခြင်း။	၃-၁-၃ အမေရိကန်နိုင်ငံအား စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှု ဖယ်ရှားပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းနှင့် LDC နိုင်ငံဖြစ်သော ကြောင့် အကောက်ခွန် ပြေလျော့ပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခြင်း။	၁	ဆန်တင်ပို့သူများ	မြန်မာနိုင်ငံအား LDC နိုင်ငံတစ်ခု အနေဖြင့် US မှ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှု ဖယ်ရှားခြင်း ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်	ဆန်တင်ပို့သူများ	MRF,	XX		
၃-၁-၄ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး	၃-၁-၄ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး	၁	ဆန်တင်ပို့သူများ	နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူလက်မှတ်	စီးပွား/ ကူးသန်း	MRF,	XX		

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း ၁ = မြင့် ၂ = လတ် ၃ = နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/ အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့်ရရှိလာနိုင်ချေရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	အပေါ်အဝင်ဆန်ကုန်သွယ်ရေးနှစ်ဖက်သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ဆိုမှုညှိနှိုင်းရန်			ရေးထိုးခြင်း။	ဝန်ကြီးဌာန			၃၀၀၀၀
၃-၂ မြန်မာ့ဆန်ကို အရည်အသွေးမြင့်အသိအမှတ်ပြုခြင်းရရှိအမှတ်တံဆိပ်တစ်ခုဖြစ်စေရန်	၃-၂-၁ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးတောင်သူလယ်သမားများနှင့်ပြည်ပသို့တင်ပို့သူများအတွက်ဈေးကောင်းရရှိစေရန်အရည်အသွေးမြင့်မြန်မာ့ဆန်အဖြစ်အမှတ်တံဆိပ် Brand တစ်ခုရရှိအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်ပြည်ပတင်ပို့မှုကိုအထောက်အကူပြုရန်ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက်မြန်မာ့ဆန်သည်သာမန်ဆန်အဖြစ်မဟုတ်ဘဲအရည်အသွေးကောင်းမွန်ပြီးသာမန်ထက်ပို၍ကွဲပြားခြားနားသောဝိသေသလက္ခဏာများရှိရမည်။ဤကဏ္ဍကိုသက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးအဖွဲ့အစည်းများကအကောင်အထည်ဖော်ရန်။	၃	ဆန်တင်ပို့သူများ	မြန်မာ့ဆန်အတွက်အရည်အသွေးမြင့်အမှတ်တံဆိပ်အတွက်စံနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းကိုတရားဝင်အသုံးပြုနိုင်ရန်	MRF,	စီးပွား/ ကူးသန်းဝန်ကြီးဌာန		၅၀၀၀၀
၃-၃ ဆန်စပါးကဏ္ဍထုတ်ကုန်အဖယ်စုံနှင့်ဈေးကွက်များစွာတွင်ဝင်ဆွဲနိုင်စေရန်အစိုးရကဏ္ဍ၏ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း	၃-၃-၁ နိုင်ငံခြားဦးတည်ဈေးကွက်များနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကိုလေ့လာစုဆောင်းခြင်း၊ စုပေါင်းညှိနှိုင်းခြင်းနှင့်လေ့လာသုံးသပ်သည်များကိုဗျူဟာမြောက်ဖြန့်ဝေခြင်းများပြုလုပ်တတ်စေရန်အရာရှိများကိုသင်ကြားလေ့ကျင့်ပေးရန်။	၁	ဆန်တင်ပို့သူများ	ပြည်သူ့အရာရှိများထံမှဦးတည်လှုပ်ရှားရောင်းချ နိုင်မည့်ဈေးကွက်ဆိုင်ရာလေ့လာစစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်များကို ဆန်တင်ပို့သူဦးလက်ခံရရှိစေရန်။	MOC	MRF, MOAI, UMFCCI		၅၀၀၀၀
	၃-၃-၂ ဆန်စပါးနှင့်အခြားစိုက်ပျိုးရေးသီးနှံများနိုင်ငံတကာဈေးကွက်တင်ရောင်းချရာတွင်	၃	ဆန်စပါးဆိုင်ရာချိတ်ဆက်ဆောင်	သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ တွင်လေ့ကျင့်ပြီးအရာရှိ အယောက်၅၀	စီးပွား/ ကူးသန်း	MOAI		၅၀၀၀၀

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေး ၁ = မြင့် ၂ = လတ် ၃ = နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့်ရရှိလာနိုင်ရေးအထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	ညှိနှိုင်းမှုများလုပ်နိုင်စေရန်အစိုးရအရာရှိများကိုလေ့ကျင့်သင်ကြားခြင်းဖြင့်တာဝန်ခိုင်ခံ့နှင့်နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်နိုင်ပြီးအမေရိကန်နှင့်အခြားကျွန်းကုန်ကိုင်ငံများနှင့်လည်း LDC အခွင့်အရေးနှင့် GSP တို့ကိုကောင်းစွာညှိနှိုင်းတောင်းဆိုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။	၁	ရွက်ခြင်းကဏ္ဍတစ်ခုလုံး	CSO တွင် လေ့ကျင့်ပြီး အရာရှိ ၅၀ နှင့်အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်းအစီရင်ခံစာတင်သွင်းခြင်းပြုလုပ်မည့်ဝန်ကြီးဌာနများတွင် လေ့ကျင့်ပြီး အရာရှိ ၁၀ ဦးစီ ခန့်အပ်ရန်။	CSO	MRF, MOAI		၁၀၀၀၀၀
	၃-၃-၃ဆန်စပါးကဏ္ဍဆိုင်ရာစာရင်းအင်းများနှင့်ပတ်သက်၍နည်းစနစ်များကိုအစိုးရဝန်ထမ်းများအားလေ့ကျင့်သင်ကြားရန်နှင့်ပြည်သူ့လူထုနှင့်ပုဂ္ဂလိကပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများမှရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာတွက်ချက်မှုများနှင့်ဈေးကွက်ဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များကိုမှန်ကန်တိကျစွာလုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။	၁	ဗဟိုစာရင်းအင်းဆိုင်ရာအဖွဲ့၊ ဝန်ကြီးဌာနအားလုံးတွင်စီမံခန့်ခွဲမှုလာတွက်ချက်သူ analyst များ ခန့်အပ်ရန်။	သီးနှံအာမခံအသစ် ၁၀၀၀ ခုထုတ်ပေးရန်။	မြန်မာ့အာမခံလုပ်ငန်း	မြန်မာနိုင်ငံတောင်သူလယ်သမားများအစည်းအရုံး	မရရှိနိုင်သေးပါ။ (ဤကဏ္ဍသည် အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်သော ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သင့်သည်)	
	၃-၃-၅ MOAI နှင့်နိုင်ငံပိုင်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများတွင်ပိုမိုကောင်းမွန်အဆင့်မြင့်သောသူတောင်းပန်မှုနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက်သင်တန်းများနှင့်သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများဝယ်ယူရင်းနှီးမြုပ်နှံရန်နှင့်ဆန်စပါးလုပ်ငန်း	၃	MOAI ၏ R&D ဌာန၊ နိုင်ငံတော်၏ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ	ထိုင်း၊ ပါကစ္စတန်နှင့်ဗီယက်နမ်နိုင်ငံများမှ ထောက်ကူပစ္စည်းများနှင့်ယှဉ်နိုင်စေရမည်။	MOAI			၂၀၀၀၀၀၀

လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းစဉ်များ	ဦးစားပေးခြင်း ၁= မြင့် ၂= လတ် ၃= နိမ့်	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့် ရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကုန်ကျစရိတ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
	လုပ်ကိုင်သူများကိုပို့မိအဆင့်မြင့်သောနည်းပညာပြည့်စွက်ထုတ်ကုန်များနှင့်အခြားဆန်ထွက်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ရာတွင်ပံ့ပိုးကူညီရန်။							
	၃-၃-၆ MOAG တွင်သင်တန်းများဖွင့်လှစ်သင်ကြားခြင်းနှင့်စွမ်းရည်အရင်းအမြစ်ဖြန့်တင်ခြင်းများပြုလုပ်ပြီးနိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုအောင်ဂံနှစ်လက်မှတ်ထုတ်ပေးနိုင်ရန်ကြိုးပမ်းသွားရန်။	၂	မြန်မာနိုင်ငံအောင်ဂံနှစ်သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးအုပ်စုလယ်သမားများ	လယ်သမားအယောက် ၁၀၀၀ အောင်ဂံနှစ်လက်မှတ် ရရှိစေရန်	မြန်မာနိုင်ငံအောင်ဂံနှစ်သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးအုပ်စု (MOAG)	MOAI, MRF, MOC		၂၀၀၀၀၀
	၃-၃-၇ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာသေချာမှုဖွံ့ဖြိုးခြင်းများကိုလျော့ချပြီးအကောင်အထည်ဖော်လုပ်ငန်းများကိုတိုးမြှင့်ရန်။ -ပြန်ကြားရေးဌာန -call center -web site -စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအသစ်များကိုအလိုအလျောက်တုံ့ပြန်ဖြေကြားခြင်းစနစ်များနှင့် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်ဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ သတင်းများကိုအချိန်နှင့်တပြေးညီ ထုတ်ပြန်ခြင်းများပြုလုပ်ရန်။	၂	ကုန်သည်များ သွင်းကုန်ဆိုင်ရာ တန်ဖိုးဖြင့်ဆောင်ရွက်သူများ	လယ်သမားအယောက် ၁၀၀၀ အောင်ဂံနှစ်လက်မှတ် ရရှိစေရန်	MOAG	MOAI, MRF, MOC		၁ သန်း

မဟာဗျူဟာဦးတည်ချက်-၄: ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော ညီတူညီမျှအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ကိုက်ညီသောနည်းလမ်းဖြင့် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သွားရန်									
လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဦးတည်ချက်	လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာအကျိုးအမြတ်	ဦးစားပေးခြင်း	အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ	ဦးတည်သောအတိုင်းအတာ	ဦးဆောင်အကောင်အထည်ဖော်မည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	အထောက်အကူပေးမည့်ဌာန/အဖွဲ့အစည်း	လက်ရှိစီမံကိန်းများနှင့်ရရှိလာနိုင်ရေးရှိသည့်အထောက်အပံ့များ	ခန့်မှန်းကျန်ကျစရိတ် (အစေ့ကန့်ဒေါ်လာ)	
၄-၁ လယ်သမားများသည် ခေတ်မှီစိုက်ပျိုးရေးစနစ်များကိုအသုံးပြုလာသည်နှင့်အမျှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာများကိုလည်း ထိခိုက်စေခြင်းမရှိစေရန်	၄-၁-၁ အောင်မြင်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို အကူအညီများပေးခြင်း (ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး) နှင့် အောင်မြင်စိုက်ပျိုးရေးစနစ်များကို လေ့လာဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့အစည်း၏ အထောက်အပံ့များပေးခြင်း။	၃	တောင်သူလယ်သမားများ	မြန်မာ့ဆန်များကိုအောင်မြင်စိုက်ပျိုးနိုင်စေရန်အတွက် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း။	MOAI	MRF မြန်မာနိုင်ငံအောင်မြင်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့အစည်း	၃၀၀၀၀၀		
၄-၂ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် တောကင်းလုံခြုံရေးအတွက် လေ့ကျင့်ပညာပေးခြင်း၊ အသိနှင့်သတိရှိစေခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ဓာတ်ပစ္စည်းများ၊ စက်ကိရိယာများနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ	၄-၂-၁ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် တောကင်းလုံခြုံရေးအတွက် လေ့ကျင့်ပညာပေးခြင်း၊ အသိနှင့်သတိရှိစေခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ဓာတ်ပစ္စည်းများ၊ စက်ကိရိယာများနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ	၁	လယ်သမားများ၊ လယ်လုပ်သားများ	လယ်သမားသောင်းကိုတိုက်ရိုက်သင်ကြားပို့ချခြင်း၊ ဆွေးနွေးအကြံပေးခြင်း	ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန	အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာန , MOAI	၁.၁ သန်း		
၄-၃ ရာသီဥတု၊ ရာသီအလိုက် လယ်ယာလုပ်ငန်းများကို မြေယာပြုပြင်ခြင်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ လယ်ယာသုံး စက်ကိရိယာများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပြင်ဆင် ထိန်းသိမ်းခြင်း စသည့် ပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးရန်။	၄-၃-၁ ရာသီအလိုက် လယ်ယာလုပ်ငန်းများကို မြေယာပြုပြင်ခြင်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ လယ်ယာသုံး စက်ကိရိယာများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပြင်ဆင် ထိန်းသိမ်းခြင်း စသည့် ပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးရန်။	၁	ပြည်သူလူထုနှင့် လယ်သမားများ	လယ်သမားသောင်းကိုတိုက်ရိုက်သင်ကြားပို့ချခြင်း၊ ဆွေးနွေးအကြံပေးခြင်း	သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန	MOAI, ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန	၁.၁ သန်း		
၄-၄ ရာသီဥတု၊ ရာသီအလိုက် လယ်ယာလုပ်ငန်းများကို မြေယာပြုပြင်ခြင်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ လယ်ယာသုံး စက်ကိရိယာများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပြင်ဆင် ထိန်းသိမ်းခြင်း စသည့် ပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးရန်။	၄-၄-၁ ရာသီအလိုက် လယ်ယာလုပ်ငန်းများကို မြေယာပြုပြင်ခြင်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ လယ်ယာသုံး စက်ကိရိယာများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပြင်ဆင် ထိန်းသိမ်းခြင်း စသည့် ပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးရန်။	၂	လယ်သမားများ၊ လယ်လုပ်သားများ	မြို့နယ်အဆင့်တွင် လေ့ကျင့်သင်ကြားရေးကျောင်း ၁၀၀ ဖွင့်လှစ်ရန်။	MOL	MOAI, MRF	US\$ သန်း ၂၀၊ တစ်နေရာလျှင် US\$ ၂၀၀၀၀		

နောက်ဆက်တွဲ(၁) : ဦးတည်ဈေးကွက်များအတွက် ရရှိလာနိုင်မည့် ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ကြိုတင်ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုများ

ဆန်တင်ပို့မှုကဏ္ဍကြီးထွားလာရန်အတွက် အလားအလာကို အချက် (၅) ချက်ကိုပေါင်းစပ် တွက်ချက်ထားသည်။ ဆန်တင်သွင်းမှုဈေးကွက်ပမာဏ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိထိုဈေးကွက်တွင် ပိုင်ဆိုင်မှုဝေစု၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိုနိုင်ငံသို့ ဆန်တင်ပို့မှုအင်အား၊ မြန်မာနိုင်ငံမှပေးဆောင်ရနိုင်သည့် ကုန်သွယ်ခွန်နှင့် ထိုနိုင်ငံနှင့် အကွာအဝေးတို့ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံများကို ထိုကဏ္ဍတစ်ခုစီတွင် ၀-၂ နှုန်းဖြင့် အမှတ်ပေး တွက်ချက်ထားပြီး ထိုအမှတ်များသည် အချက် (၅)ချက်မှ တစ်ခုစီတိုင်း၏ အရေးကြီးမှုပမာဏကို ညွှန်ပြသည်။

တင်သွင်းသည့် ဈေးကွက်ပမာဏ	လက်ရှိမြန်မာမှပိုင်ဆိုင်ထားသည့်ဈေးကွက်ဝေစု	မြန်မာမှဆန်တင်ပို့မှု အင်အား	မြန်မာမှပေးသွင်းရမည့် ကုန်သွယ်ခွန်	မြန်မာနိုင်ငံမှဦးတည်ဈေးကွက်နိုင်ငံနှင့်အကွာအဝေး
၂=ကမ္ဘာ့အဆင့် သတ်မှတ်ချက်၏ ၁၅ နှင့်အထက်	၂=ဈေးကွက်အဆင့် ၈ နှင့်အထက်	၂=၂၀၁၃ ဆန်တင်ပို့မှု၏ ဒေါ်လာ ၂၅ သန်းနှင့်အထက်	2=total ad valorem (ပစ္စည်းတန်ဖိုး အပေါ်ပေးဆောင် ရသည့် တန်ဖိုးခွန်) နှင့်ညီမျှသည့် ကုန်သွယ်ခွန် HS ဝကန်း ၄ လုံး အဆင့်တွင် ၀-၁၀%	၂= ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းနှင့် ဆန်တင်သွင်း မည့်နိုင်ငံ၏ အဓိကဆိပ်ကမ်းနှင့် ရေမိုင် ၄၂၀၀ (သို့မဟုတ်) ၎င်း၏အောက်။
၁=ကမ္ဘာ့အဆင့် သတ်မှတ်ချက်၏ ၁၆-၂၀	၁=ဈေးကွက်အဆင့် ၉-၂၀	၁=၂၀၁၃ ဆန်တင်ပို့မှု၏ ဒေါ်လာ ၅ သန်းမှ ၂၅ သန်း	၁=total ad valorem (ပစ္စည်းတန်ဖိုး အပေါ်ပေးဆောင် ရသည့် တန်ဖိုးခွန်) နှင့်ညီမျှသည့် ကုန်သွယ်ခွန် HS ဝကန်း ၄ လုံး အဆင့်တွင် ၁၀-၃၀%	၁= ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းနှင့် ဆန်တင်သွင်း မည့်နိုင်ငံ၏ အဓိကဆိပ်ကမ်းနှင့် ရေမိုင် ၄၂၀၀ မှ ၇၈၀၀
၀=ကမ္ဘာ့အဆင့် သတ်မှတ်ချက်၏ ၂၁ နှင့် အောက်	၀=ဈေးကွက်အဆင့် ၂၁ နှင့်အောက်	၀= ၂၀၁၃ ဆန်တင်ပို့မှု၏ ဒေါ်လာ ၅ သန်းနှင့် အောက်	၀=total ad valorem (ပစ္စည်းတန်ဖိုး အပေါ်ပေးဆောင် ရသည့် တန်ဖိုးခွန်) နှင့်ညီမျှသည့် ကုန်သွယ်ခွန် HS ဝကန်း ၄ လုံး အဆင့်တွင် ၃၀% နှင့်အထက်	၀= ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းနှင့် ဆန်တင်သွင်း မည့်နိုင်ငံ၏ အဓိကဆိပ်ကမ်းနှင့် ရေမိုင် ၇၈၀၀ နှင့်အထက်။

စိစစ်လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်သည့် နိုင်ငံပေါင်း ၃၅ နိုင်ငံသည် UN Comtrade ၏ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်း ဆန်တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံများ စာရင်းဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအကောက်ခွန်ဌာန၏စာရင်းများတွင်လည်း မြန်မာ့ဆန်အများဆုံးတင်သွင်းသည့်နိုင်ငံများဖြစ်ကာ NES အဖွဲ့၏ ဦးတည်ဈေးကွက် နိုင်ငံများ အဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည့် နိုင်ငံများဖြစ်သည်။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည် အနည်းငယ် တွင် ခိုင်မာစွာရရှိထားသည့် ဈေးကွက် ဝေစုနှင့် လက်ရှိ မဟာဗျူဟာအရ ရေတို (၅) နှစ်အတွင်းသာ ဖော်ဆောင်မည့်အစီအစဉ်ဖြစ်သောကြောင့် ထို (၃၅) နိုင်ငံလုံးကို တပြိုင်နက်တည်း ထိုးဖောက် အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုနိုင်ငံများကို ၎င်းတို့ရရှိသည့် အမှတ်များ အလိုက် အလားအလာရှိသော ဈေးကွက်များကို ကောင်း၊ သင့်၊ ညံ့ ခွဲ၍ အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း

ဖြစ်သည်။ ထိပ်ပိုင်း ၄၀ % (၁၄ နိုင်ငံ)သည် အလားအလာကောင်းသောနိုင်ငံများဖြစ်သည်။ နောက်ထပ် ၄၀% (၁၄ နိုင်ငံ)သည် အလယ်အလတ်ဖြစ်ပြီး ကျန် ၂၀ % (၇ နိုင်ငံ)သည် အလားအလာနည်းပါးသော နိုင်ငံများဖြစ်သည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသည် ကဏ္ဍတစ်ခုတွင် အဆင့်နည်းလျက်ရှိသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် အဆင့်နိမ့်နေသည့်အပိုင်းမှာ ၎င်း၏ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် ၎င်းကိုယ်တိုင် ဆန်စပါးကို အဓိကတင်ပို့လျက်ရှိသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်နေသောကြောင့် ထိုနိုင်ငံသို့ ဆန်တင်ပို့ရန်အလားအလာနည်းပါးသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ဆန်တင်ပို့မှုနှုန်းသည် ကမ္ဘာ့ဆန်တင်ပို့မှုဈေးကွက်တွင် နံပါတ်(၅) အဆင့်ရှိပြီး ဆန်တင်သွင်းမှုမှာ ၎င်းဆန်တင်ပို့သည့်နှုန်း ၁ ရာခိုင်နှုန်း၏ သုံးပုံတစ်ပုံထက်ပင် နည်းနေသေးသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ထိစပ်လျက်ရှိသော မြန်မာ့ နယ်စပ်နေရာတော်တော်များများသည် ထိုင်းနိုင်ငံမှ ဆန်စပါး မထွက်သည့် ဒေသများဖြစ်ပြီး မြန်မာ ဘက်မှ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရသည့် ဆန်စပါးသည်လည်း ထိုကဲ့သို့ ပမာဏသေးငယ်ပြီး ဝေးလံသည့် တိုးတက်ကြီးထွားလာရန်မရှိသော နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးဈေးကွက်သာဖြစ်သည်။

		တင်သွင်းသည့် ဈေးကွက်ပမာဏ	လက်ရှိမြန်မာမှပိုင်ဆိုင်ထား သည့် ဈေးကွက်ဝေစု	မြန်မာမှဆန် တင်ပို့မှုအင်အား	မြန်မာမှပေးသွင်း ရမည့် ကုန်သွယ်ခွန်	မြန်မာနိုင်ငံမှ ဦးတည်ဈေးကွက် နိုင်ငံ နှင့်အကွာအဝေး	
အရေးပါမှု		1.5	0.5	1	1	0.5	
ဈေးကွက် အလားအလာ ကောင်း	Indonesia	2	2	2	2	2	1.80
	Japan	2	2	2	2	2	1.80
	France	2	1	2	2	1	1.60
	Singapore	1	2	2	2	2	1.50
	China	2	2	2	0	2	1.40
	United Kingdom	2	0	2	2	0	1.40
	Malaysia	2	2	2	0	2	1.40
	United States	2	0	2	2	0	1.40
	Iraq	2	0	0	2	2	1.20

	Republic of Korea	0	2	2	2	2	1.20
	Ivory Coast	2	2	0	2	0	1.20
	Saudi Arabia	2	0	0	2	2	1.20
	United Arab Emirates	2	0	0	2	2	1.20
	Russian Federation	0	2	2	2	2	1.20
ဈေးကွက် အလားအလာ အလယ်အလတ်	Yemen	2	0	0	2	2	1.20
	Belgium	2	0	1	2	0	1.20
	Thailand	0	2	2	2	2	1.20
	Germany	1	0	2	2	0	1.10
	South Africa	2	0	0	2	1	1.10
	Netherlands	1	1	1	2	0	1.00
	Philippines	2	0	1	0	2	1.00
	Senegal	2	0	0	2	0	1.00
	Burkina Faso	2	0	0	2	0	1.00
	Hong Kong	1	0	0	2	2	0.90
	Canada	1	0	1	2	0	0.90
	Chinese	0	2	2	0	2	0.80

	Taipei						
	Iran	2	0	0	0	2	0.80
	Ghana	2	0	0	1	0	0.80
ဈေးကွက် အလားအလာ နိမ့်	Bangladesh	0	2	0	2	2	0.80
	Madagascar	0	2	0	2	2	0.80
	Benin	1	0	0	2	0	0.70
	Brazil	1	0	0	2	0	0.70
	Cameroon	1	0	0	2	0	0.70
	Bulgaria	0	1	0	2	1	0.60
	Guinea	0	0	0	1	0	0.20

စာတမ်းအတွက်အချက်အလက်ရယူရာနေရာများ

ဦးအောင်၊ Y. (၂၀၁၃) ၊ မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်းအထွေထွေအတွင်းရေးမှူး။ ဆန်စပါးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာနည်းဗျူဟာနှင့်စီမံချက်။ IRRI, MOAI
ဦးအောင်၊ Y. (တင်ပြသူ) (၂၀၁၃၊ စက်တင်ဘာ ၉) ဆန်စပါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၏ ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ။ ဆန်စပါးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့်စီမံချက်။

Bajoria, J. (၂၀၁၃၊ ဇွန်လ ၂၁)။ *မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းသိမြင်နားလည်သမျှ*။ နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးကောင်စီမှရရှိခြင်း။
<http://www.cfr.org/human-rights/understanding-myanmar/p14385>

ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့၊ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ (၂၀၁၁)၊ ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်း စာအုပ်၊ ရန်ကုန်။

Chanjaroen, C. (၂၀၁၂၊ အောက်တိုဘာ ၂၉) *မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိပ်တန်းဆန်တင်ပို့သူများနေရာကိုပြန်ယူရန်ကြိုးပမ်း* ။ Bloomberg News; <http://www.bloomberg.com/news/2012-10-28/myanmar-seek-to-top-spot-in-rice-exports-southeast-asia.html>

EU စွမ်းအင်ဆိုင်ရာကနဦးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆွေးနွေးဖလှယ်ပွဲ။ (၂၀၁၃၊ ဧပြီ) မြန်မာနိုင်ငံကျေးလက်မီးလင်းရေးဆိုင်ရာအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ။ EUEI ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစွမ်းအင် PDF။ www.euei-pdf.org

စားနပ်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့အစည်း (၂၀၀၈၊ ဇူလိုင် ၁၀)။ *အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များ*၊ FAO။ UN ၏ စားနပ်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့အစည်းမှရသည်။
<http://www.fao.org/emergencies/appeals/detail/en/c/149345>

Gummert, M. (၂၀၀၇)။ *လယ်သမားများရိတ်သိမ်းပြီးချိန်တွေ့ကြုံရသည့် လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှုများ လျော့ကျရန်အတွက် ရိတ်သိမ်းပြီးချိန်သီးနှံစီမံခန့်ခွဲမှု နည်းပညာများကို တိုးမြှင့်ခြင်း*။ Thai rice မှရသည်။ http://www.thairice.org/doc_dl/AsiaRiceFoundatioPresentation.pdf

နိုင်ငံတကာကြက်ခြေနီနှင့်လခြမ်းနီအသင်း၊ (၂၀၁၁၊ မေလ ၃) မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဆိုင်ကလုန်းနာဂစ် ၂၀၀၈ ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် အနေအထား။ နိုင်ငံတကာကြက်ခြေနီနှင့်လခြမ်းနီအသင်းမှရသည်။
<http://www.ifrc.org/en/news-and-media/news-stories/asia-pacific/myanmar/myanmar-cyclone-nargis-2008-facts-and-figures/>

နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအသင်း (၂၀၀၉)။ ဆန်ကြိတ်ခွဲခြင်းနှင့်သန့်စင်ခြင်း။ ဆန်စပါးဆိုင်ရာ ဗဟုသုတဘဏ်မှ ရယူသည်။

<http://www.knowledgebank.irri.org/rkb/rice-milling/byproducts-and-their-utilization/rice-husk.html>

နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအသင်း (၂၀၁၃၊ နိုဝင်ဘာ ၁၉)။ မြန်မာနိုင်ငံသည်အာရှတိုက်၏ နောက်ထပ်စပါးကျိများ ဖြစ်လေမည်လား။ IRRI မှရယူသည်။

http://irri.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=12396:asia%E2%80%99s-next-rice-granary-myanmar?

နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအသင်း (၂၀၁၃၊ နိုဝင်ဘာ ၁၀)။ စားနပ်ရိက္ခာလုံလောက်မှုလုံမှု တိုးမြှင့်ရေး။ IRRI မှရယူသည်။

<http://irri.org/our-impact/increase-food-security>

နိုင်ငံတကာဆန်စပါးသုတေသနအသင်း (၂၀၁၃၊ နိုဝင်ဘာ ၂)။ ရိတ်သိမ်းလွန်ချိန်။

http://www.irri.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=9968:postharvest&lang=en

Kenneth B. Young, G. L (1998) မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးကဏ္ဍဆိုင်ရာစီးပွားရေးလေ့လာဆန်းစစ်ချက် လက်ရှိဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိစ္စရပ်များနှင့်အလားအလာ။ Fayetteville, Arkansas University.

ခင်သန်းနွယ်၊ T.T. (၂၀၀၂) မြန်မာနိုင်ငံ အဆင့်မြင့်ဆန်များပျိုးထောင်ခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေး။ F.a Nations. ကမ္ဘာ့အထူးဆန်များ၊ ပျိုးထောင်ခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဈေးကွက်တင်ခြင်း။ (စာမျက်နှာ ၃၅၈) Science publisher.

မိချီဂန်ပြည်နယ်တက္ကသိုလ်၊ t. M. (၂၀၁၃) မြန်မာနိုင်ငံအတွက် နည်းဗျူဟာကျသော စိုက်ပျိုးရေး ကဏ္ဍနှင့် စားနပ်ရိက္ခာလုံလောက်မှုလုံရေးဆိုင်ရာ။

မြင့်၊ A. K. (၂၀၁၃ စက်တင်ဘာ ၂၅)။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ကူညီထောက်ပံ့ရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေများ။ UNESCAP ၏အာရှ-ပစိဖိတ် ဖိုရမ်။

http://apbf.unescap.org/2013/MBDW_files/files/MBDW-Day3-S8-UMFCCI_CAPTAIN_AUNG_KHIN_MYINT.pdf

Steinberg, D. I. (၂၀၀၆) ဘားမား/မြန်မာ။ ရှုပ်ထွေးပွေလီမှုများလမ်းညွှန် ? ဝါရင်တန်ဒီစီ၊ ဂျော့ရှ်တောင်း တက္ကသိုလ်။

Taylor, R. H. (2009) မြန်မာနိုင်ငံ၏အနေအထား။ စင်ကာပူ၊ NUS သတင်းစာ။

Ware, A. a (2009) စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှု၏အကျိုးဆက်များ၊ MDG များသည်မြန်မာအတွက် သင့်လျော်ပါ၏လော? မဲလ်ဘုန်း၊ La Trobe တက္ကသိုလ်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်။ (၂၀၁၃ ဇူလိုင်) မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် ။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှရယူသည်။

<http://www.worldbank.org/en/country/myanmar/overview>

ကျမ်းကိုးစာရင်းများ

BIBLIOGRAPHY

Aung, U.Y.M. (2013). *The Role of Private Sector in the Development of the Rice Industry*. Presentation made at the Rice Sector Development Strategy and Program. Yezin, Myanmar: September.

Best, P. & Jennison, K. (2013). Special report: top feed companies 2011-2012. *AFMA Matrix*, vol. 22, No. 1, April, pp. 60–62.

Chanjaroen, C. (2012). Myanmar seeks to restore status among top rice exporters, October 29. Available from www.bloomberg.com/news/2012-10-28/myanmar-seeks-to-regain-top-spot-in-rice-exports-southeast-asia.html.

Council on Foreign Relations (2013). *Understanding Myanmar*. Available from www.cfr.org/human-rights/understanding-myanmar/p14385.

European Union Energy Initiative Partnership Dialogue Facility (2013). *Myanmar Rural Electrification Workshop – International Best Practices and Options for Policy Makers: Workshop Report*. Available from www.eu-ei-pdf.org/sites/default/files/files/field_pblctn_file/EUEI%20PDF_Myanmar_Workshop%20Rural%20Electrification_Jun2013_EN.pdf.

Food and Agriculture Organization of the United Nations (2008). Myanmar revised tropical cyclone Nargis flash appeal 2008, July 10. Available from www.fao.org/emergencies/appeals/detail/en/c/149345/.

Gummert, M. (2007). Improved postharvest technologies for reducing postharvest losses and increasing of farmers incomes from their rice harvests. PowerPoint presentation. Available from www.thairice.org/doc_dl/AsiaRiceFoundationPresentation.pdf.

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (2011). Myanmar: Cyclone Nargis 2008 facts and Figures, 3 May. Available from www.ifrc.org/en/news-and-media/news-stories/asia-pacific/myanmar/myanmar-cyclone-nargis-2008-facts-and-Figures/.

International Rice Research Institute (2013). Increasing food security. Available from <http://irri.org/our-impact/increase-food-security>.

International Rice Research Institute (2013). Myanmar taps science to target rice exports, 9 September. Available from <http://irri.org/news/media-releases/myanmar-taps-science-to-target-rice-exports>.

International Rice Research Institute (2013). Postharvest. Available from www.irri.org/index.php?option=com_k2&view=item&id=9968:postharvest&lang=en.

International Rice Research Institute (2012). Asia's next rice granary: Myanmar?, 20 November Available from www.eurekalert.org/pub_releases/2012-11/irri-anr112012.php.

International Rice Research Institute (2009). Milling. Available from www.knowledgebank.irri.org/rkb/rice-milling/byproducts-and-their-utilization/rice-husk.html.

Jansonius, J. (1999). *Agricultural Market Information Service in Myanmar: Consultancy Mission Report (TCP/MYA/8821)*. Bangkok: FAO.

Khin Than Nwe, Myint, T. T. and Garcia, A.G. (2002). Breeding and Cultivation of Superior Quality Rices in Myanmar. In *Specialty Rices of the World: Breeding, Production, and Marketing* (p. 358). Ram C. Chaudhary, D. V. Tran and R. Duffy (eds). Enfield, New Hampshire: FAO in association with Science Publishers Inc.

Livelihoods and Food Security Trust Fund (2013). *Livelihoods and Food Security Trust Fund*. Available from www.lift-fund.org/Publications/LIFT_Flyer_web.pdf.

Lwin, H. Y., Myint, T., Than, S., Aung, N.M., San, C.C., Kyaw, D. & Htut, T. (2013). Role of fertilizer policy in transforming agriculture of Myanmar. PowerPoint presentation. Yezin Agricultural University.

- Michigan State University and the Myanmar Development Resource Institute's Center for Economic and Social Development (2013). *A Strategic Agricultural Sector and Food Security Diagnostic for Myanmar*. USAID.
- Murphy, S., Burch, D. & Clapp, J. (2012). *Cereal Secrets: The World's Largest Grain Traders and Global Agriculture*. Oxford: Oxfam.
- Myanma Freedom Daily (2014). Rice warehouses to be upgraded, inspected, 22 January. Available from www.mmfreedom-daily.com/?p=17454.
- Myanmar, Central Statistical Organization. (2011). *Statistical Yearbook*. Yangon: Central Statistical Organization.
- Myanmar, Ministry of Agriculture and Irrigation, Department of Agricultural Planning (2013). *Myanmar Agriculture in Brief 2013*. Naypyidaw.
- Myanmar, Ministry of Agriculture and Irrigation, Department of Agricultural Planning (n.d.). *Myanmar Agriculture at a Glance*. Naypyidaw.
- Myanmar, Ministry of Energy (2014). Myanmar Petrochemical Enterprise (MPE). Available from www.energy.gov.mm/index.php/en/about-moe/menu-mpe.
- Myint, A. K. (2013). Current situation of transport, logistics and supply chain in Myanmar, 25 September. Available from http://apbf.unescap.org/content/MBDW_files/files/MBDW-Day3-S8-UMFCCI_CAPTAIN_AUNG_KHIN_MYINT.pdf.
- Noealt Corporate Services (2013). *Annual Strategy Dossier – 2013 – World's 6 Leading Agriculture Equipment Manufacturers: Key Strategies, Plans, SWOT, Trends & Outlook*.
- Radio Free Asia (2014). World Bank pledges \$2 billion in aid to Myanmar, 27 January. Available from www.rfa.org/english/news/myanmar/world-bank-01272014180632.html.
- Shand, H. (2012). The big six: a profile of corporate power in seeds, agrochemicals & biotech. *The Heritage Farm Companion*, Summer, pp. 10–15.
- Steinberg, D. I. (2004). Burma / Myanmar: a guide for the perplexed? *NBR Analysis – Reconciling Burma / Myanmar: Essays on U.S. Relations with Burma*, April. United States: The National Bureau of Asian Research.
- Taylor, R. H. (2009). *The State in Myanmar*. Singapore: NUS Press.
- Ware, A. & Clarke, M. (2009). Consequences of sanctions: are the MDGs relevant in Myanmar? Paper presented at the MDG Update Conference, Melbourne, November.
- World Bank (2014). Enterprise surveys, 2006-2012. Available from www.enterprisesurveys.org/. Accessed 28 April 2014.
- World Bank. (2014). Myanmar overview. Available from www.worldbank.org/en/country/myanmar/overview.
- Young, K. B., Cramer, G. L. & Wailes, E.J. (1998). An economic assessment of the Myanmar rice sector: current developments and prospects. *Arkansas Agricultural Experiment Station, University of Arkansas Research Bulletin* No. 958, February. Fayetteville: University of Arkansas.

Myanmar Ministry of Commerce

Postal address: Office No.3, Zeya Htani Road
Nay Pyi Taw
Phone: +95 67 408495 / +95 67 408266
Fax: +95 67 408256
E-mail: nesmyanmar@gmail.com

International Trade Centre

Street address: 54-56, rue de Montbrillant
1202 Geneva, Switzerland
Postal address: Palais des Nations
1211 Geneva 10, Switzerland
Telephone: +41-22 730 0111
Fax: +41-22 733 4439
E-mail: itcreg@intracen.org
Internet: www.intracen.org

Federal Ministry
for Economic Cooperation
and Development

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH